

Jaarstukken 2015

Haren, 17 mei 2016

Gemeente Haren
Postbus 21
9750 AA HAREN GN
Telefoonnummer: 14 050

Bezoekadres:
Raadhuisplein 10
9751 AN HAREN GN

Internet: www.haren.nl
E-mail: gemeente@haren.nl

Jaarverslag 2015 Gemeente Haren

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2015 Gemeente Haren	3
Inhoudsopgave.....	4
1 Leeswijzer.....	5
2 Verklarende woordenlijst	6
3 Inleiding.....	9
3.1 Inleiding.....	9
3.2 Voorstel tot resultaatsbestemming 2015.....	10
4 Samenstelling gemeentebestuur.....	12
4.1 Gemeenteraad.....	12
4.2 College van B&W.....	14
4.3 Organisatie.....	15
5 Kerngegevens gemeente	16
6 Programma's	18
6.1 Programma Burgerrelaties.....	18
6.2 Programma Openbare orde en veiligheid	23
6.3 Programma Raad en raadsondersteuning	26
6.4 Programma College en Middelen	27
6.5 Programma Wegen, water en groen en verkeer.....	33
6.6 Programma Ruimtelijke ontwikkeling	42
6.7 Programma Milieu	49
6.8 Programma Onderwijs.....	54
6.9 Programma Economische zaken	60
6.10 Programma Werk en Inkomen	67
6.11 Programma Cultuur	72
6.12 Programma Sport en recreatie	76
6.13 Programma Welzijn en Zorg	78
6.14 Programma Sociaal Domein	85
7 Paragrafen	88
7.1 Verbonden partijen.....	88
7.2 Subsidies	97
7.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	100
7.4 Onderhoud kapitaalgoederen	114
7.5 Financiering.....	114
7.6 Bedrijfsvoering	120
7.7 Grondbeleid en projecten	126
7.8 Lokale heffingen.....	128
7.9 Interbestuurlijk toezicht	130
7.10 Kengetallen.....	135
Jaarrekening 2015 Gemeente Haren	139
8 Balans per 31 december 2015.....	140
9 Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling	142
10 Toelichting op de Balans	146
11 Overzicht van baten en lasten 2015 per programma	160
12 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	161
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	165

1 Leeswijzer

Door middel van dit Jaarverslag leggen wij, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haren, verantwoording af aan u, de gemeenteraad. In dit verslag leest u niet alleen wat er in 2015 is gebeurd, maar wij proberen dit ook af te zetten tegen ons collegeprogramma.

Onze gemeente is een organisatie die meer dan 400 verschillende 'producten' levert. Een vertaling van ons collegeprogramma naar de producten die wij leveren is dan ook niet gemakkelijk. In de inleiding vertalen wij onderdelen van onze missie via de kernthema's uit ons collegeprogramma naar een doelstelling per programma. Aan de indicatoren die wij daarbij noemen valt in de programma's af te lezen in hoeverre wij onze doelen hebben gerealiseerd. In de inleiding leest u verder op hoofdlijnen hoe het ons in 2015 financieel is vergaan. Ook wordt u daar voorgesteld hoe wij het ontstane saldo zouden kunnen bestemmen.

Via algemene informatie over onze gemeente komt u terecht bij de programma's. In deze programma's hanteren wij de volgende vier W-vragen.

- Wat wilden wij bereiken?
- Wat hebben wij gedaan?
- Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?
- Wat heeft het gekost?

Bij die laatste vraag wordt nader ingegaan op het door u toegekende budget en in hoeverre (en waarom) wij daarvan zijn afgeweken. Dit wordt gespecificeerd per product weergegeven.

Na de programma's vindt u een aantal paragrafen die ingaan op zaken die de programma's overstijgen en tegelijkertijd met elkaar verbinden. Zo leest u hoe wij zijn omgegaan met de lokale heffingen, hoe wij onze taken hebben uitgevoerd vanuit bedrijfsvoeringsoogpunt, hoe wij alles hebben gefinancierd, een omgevingsanalyse waarin wij laten zien in hoeverre wij aan welke partijen zijn verbonden en een verantwoording over ons grondbeleid.

In de Jaarrekening tenslotte vindt u alle informatie die u vanuit uw controlerende taak nodig heeft om te kunnen beoordelen of en in hoeverre wij aan de door u gestelde financiële kaders hebben voldaan.

Op de volgende pagina's vindt u een lijst met gebruikte afkortingen.

De externe accountant heeft op dit moment de 'Controleverklaring' nog niet kunnen afgeven in verband met de afwikkeling van de werkzaamheden betreffende het sociaal domein. De jaarrekeningcontrole is voor alle jaarrekeningposten, die geen verband houden met het sociaal domein, volledig afgerond. Hieruit zijn geen controleverschillen gebleken, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. De externe accountant heeft zijn concept verslag van bevindingen separaat aan u verstrekt.

2 Verklarende woordenlijst

A

AMA	Alleenstaande minderjarige asielzoeker
AMV	Alleenstaande minderjarige vreemdeling
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARCG	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen
AR	Algemene Reserve
Awb	Algemeen wet bestuursrecht
AZC	Asielzoekerscentrum

B

B&W	Burgemeester & Wethouders
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BDU	Brede doeluitkering
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRP	Basisregistratie Personen
BRP	Basisrioleringsplan
BSV	Bureau Sanering Verkeerslawaaï
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
BUIG	Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BWR	Bedrijf voor Werk en Re-integratie

C

CAR-UWO	Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling-Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Christelijke basisschool
CCBH	Culturele Commissie Basisonderwijs Haren
CER	Compensatie eigen risico
CEVAN	Centrum voor Automatisering Noord Nederland (in liquidatie)
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur Haren, 't Clockhuys
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
CRH	Culturele Raad Haren

E

EDR	Europese Dienstenrichtlijn
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EV	Eigen vermogen
EZ	Economische zaken

F

Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
------	---------------------------------------

G

GBA	Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
GBS	Gereformeerde basisschool

GEM	Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij Haren Noord
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GKB	Gemeentelijke kredietbank
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan
H	
HHT	Huishoudentoeelage
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices (Europees geharmoniseerde prijsindexcijfers)
I	
IBOR	Integraal beheersplan openbare ruimte
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
IenM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal Overleg
J	
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOS	Jeugd op straat (overleg)
L	
LED	Licht-emitterende diode
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
LUP	Landschapsuitvoeringsplan
LV	Landelijke Voorziening
LV-WOZ	Landelijke Voorziening Waardering onroerende zaken
K	
KPI	Kritische Prestatie Indicatoren
M	
MDO	Multidisciplinair overleg
MKB	Midden- en kleinbedrijf
N	
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NME	Natuur- en milieueducatie
O	
OBS	Openbare basisschool
ODG	Omgevingsdienst Groningen
OV	Openbaar vervoer
Ozb	Onroerendezaakbelasting
P	
P&C	Planning en control
PEAT-kosten	Kosten voor Projectmanagement, Engineering, Administratie en Toezicht

PG&Z	Publieke Gezondheid & Zorg Groningen
PGB	Persoonsgebonden budget
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
PV-vergoeding	Vergoedingsregeling voor gemeenten per uitgeschreven proces-verbaal

R

RCG	Regio Centraal Groningen
RGA	Regio Groningen-Assen
RI&E	Risico-Inventarisatie en -Evaluatie
RIGG	Regionaal inkooporgaan Groninger gemeenten
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten
ROC	Regionaal opleidingscentrum
RvIG	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens

S

SROI	Social return on investment
SVB	Sociale Verzekeringsbank

V

VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VR	Veiligheidsregio
VTH	(Team) Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Vreemd vermogen
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VZN	Veiligheidszorg Noord

W

Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WEB	Wet educatie- en beroepsonderwijs
WIJZ	Werk en inkomen, jeugd en zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wmo/LGB beleid	Wet maatschappelijke ondersteuning en lokaal gezondheidsbeleid
WOZ	Waardering onroerende zaken
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WTCG	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WWB	Wet werk en bijstand

Z

ZAT	Zorg advies team
-----	------------------

3 Inleiding

3.1 Inleiding

In deze jaarstukken geven wij aan welke inhoudelijke en financiële resultaten in 2015 zijn behaald. Wij zijn daarbij uitgegaan van een sober financieel beleid waarin een sluitende begroting, het verhogen van de algemene reserve (en daarmee het versterken van het weerstandsvermogen) en het terugbrengen van het risicoprofiel centraal staan.

De financieel economische situatie heeft ook zijn weerslag op de gemeente Haren. In de periode 2010 tot en met 2015 is circa € 3,4 miljoen bezuinigd. Daarmee hebben wij de bezuinigingstaakstellingen gerealiseerd.

De algemene reserve is gegroeid van € 3,7 miljoen naar € 4,0 miljoen. Onze totale weerstandscapaciteit, oftewel het totaal van de Algemene Reserve en de onbenutte belastingcapaciteit kwam per 31 december 2015 uit op € 4,8 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen is licht gedaald naar € 4,2 miljoen.

Onze ratio weerstandsvermogen, dat wil zeggen de aanwezige weerstandscapaciteit gedeeld door de gekwantificeerde risico's lag per 31 december 2015 op 1,20 en daarmee hoger dan onze norm van 1. De weerstandscapaciteit was dus voldoende om de risico's af te dekken.

Het overzicht van baten en lasten over 2015 geeft een voordelig saldo van € 1.110.000 te zien. Dit is € 1.668.000 voordeliger dan wij verwachtten bij de Bestuursrapportage 2015. Met raadsbericht 2016-14 hebben wij u geïnformeerd over de meeste verschillen die zijn ontstaan na het opstellen van de Bestuursrapportage 2015.

Voor een nadere toelichting op de inhoudelijke resultaten verwijzen wij naar de uitvoerige toelichting per programma in hoofdstuk 6 van deze jaarstukken.

3.2 Voorstel tot resultaatbestemming 2015

Wij stellen voor het voordelige resultaat van € 1.110.000 over 2015 als volgt te bestemmen:

Reserve	Toevoeging/ onttrekking	Bedrag in €
Bestemmingsreserve Budgetoverheveling	Toevoeging	225.650
Bestemmingsreserve Duurzaamheid Scholen	Onttrekking	-1.500
Bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw	Onttrekking	-89.225
Bestemmingsreserve Inrichting Openbaar Gebied	Toevoeging	64.225
Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling	Toevoeging	500.000
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	Toevoeging	210.000
Algemene reserve	Toevoeging	200.509
Totaal		<u>1.109.659</u>

Bestemmingsreserve Budgetoverheveling

Landschapsbeheer: in 2016 willen wij € 7.500 inzetten voor burgerparticipatie middels het LUP-project: pilot 'Landschap onderhouden wij samen'. Wij willen dit graag dekken uit LUP-budget 2015. Wij stellen daarom voor om € 7.500 van dit budget over te hevelen van 2015 naar 2016.

Gemeenteraad en raadscommissies: in de Bestuursrapportage 2015 zijn middelen gereserveerd voor een te volgen training van de griffier. De in 2015 geplande training is echter niet doorgegaan. Daarom wordt voorgesteld het budget van € 7.200 over te hevelen naar 2016.

Saldi kostenplaatsen: door de hoge werkdruk heeft het personeel minder opleidingen gevolgd dan verwacht. In 2015 stonden meerdere (in company) opleidingen in de planning. Door de voornoemde grote werkdruk konden in 2015 minder opleidingen georganiseerd worden dan gepland en begroot. De verplichting is aangegaan in het najaar van 2015, daarom stellen wij voor om het overgebleven deel van het budget van € 30.000 over te hevelen naar 2016.

Gemeentelijk Onderwijsbeleid: van het totale beschikbare budget van € 50.000 voor het uitwerken van het stedenbouwkundig kader en daaruit voortvloeiende werkzaamheden voor de nieuwbouw van de Sint Nicolaasschool resteert nog € 29.950. Dit budget is nodig voor het verder uitwerken van de kaders. Daarom stellen wij voor dit restantkrediet mee te nemen naar 2016.

Huishoudelijke verzorging WMO: op grond van de HHT-regeling is € 277.000 van het rijk ontvangen. Dit bedrag is bestemd voor innovatie en behoud van werkgelegenheid in de thuiszorg en is geheel bijgeraamd als kosten van de toekenning van een extra bijdrage in de vouchersystematiek. In werkelijkheid is slechts € 153.000 besteed, waardoor het restant € 124.000 bedraagt. Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2016, omdat het rijk de HHT-regeling bedoeld heeft om te besteden ten behoeve van de innovatie en behoud van werkgelegenheid in de thuiszorg.

Asielzoekerscentrum: op de uitgavenkant is € 27.000 minder uitgegeven aan inhuur en overige kosten. Er zijn doorlopende kosten inzake inschrijving van statushouders op het AZC, wat extra inhuur/werk bij ICC tot gevolg heeft. Daarnaast wordt een extra inzet gepleegd op de huisvesting van statushouders waarbij extra inhuur benodigd is. Voorgesteld wordt daarom dit bedrag naar 2016 over te hevelen.

Bestemmingsreserve Duurzaamheid Scholen

Wij onttrekken de gemaakte kosten van € 1.500 (opstartkosten Natuur- en Milieueducatie) aan deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw

De raad heeft besloten de Bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw op te heffen, waardoor de onttrekking van € 89.225 plaatsvindt.

Bestemmingsreserve Inrichting Openbaar Gebied

De raad heeft besloten de Bestemmingsreserve Inrichting Openbaar Gebied in te stellen, waardoor de toevoeging van € 89.225 plaatsvindt. Wij zijn in overleg met partners/ontwikkelaars om te komen tot een nieuwe inrichting van het gebied Van Spoor tot Steeg. In 2016 zal dat vervat worden in een raamovereenkomst. De tot nu toe gemaakte kosten (€ 25.000) zullen dan mogelijk verrekend kunnen worden. Aangezien de verplaatsing (en inrichting) van het openbaar gebied onderdeel uitmaakt van het project, stellen wij voor dit bedrag te onttrekken aan de nog te vormen Bestemmingsreserve Inrichting Openbaar Gebied. Indien we de kosten kunnen verhalen, zullen we het ontvangen bedrag weer in de bestemmingsreserve terugstorten.

Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling

Als gevolg van de bezuiniging op personeel, oplopend tot € 450.000 in 2019, zijn eerst investeringen nodig om een en ander te kunnen realiseren. Te denken valt aan verbetering van systemen, het meer "lean and mean" inrichten van processen, tijdelijke versterking van team P&O, onderzoek en effecten 't Clockhuys, etc. Wij stellen voor een bedrag van € 500.000 over te hevelen naar 2016 en te storten in een nieuw te vormen Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling. De frictiekosten die gepaard gaan met de organisatieontwikkeling zijn nog niet definitief in te schatten.

Bestemmingsreserve Sociaal Domein

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2014 op 30 juni 2014 heeft u middels het amendement "Bestemmingsreserve WMO" de nieuwe Bestemmingsreserve Sociaal Domein ingesteld. In dit amendement heeft u tevens bepaald om een eventueel voordeel ten opzichte van de begroting in de bestemmingsreserve te verwerken. Met deze bestemmingsreserve beoogt u financiële risico's bij de decentralisaties in het Sociaal Domein af te dekken. Wij stellen voor het voordelige saldo op het product Transitie Sociaal Domein van € 210.000 toe te voegen aan deze bestemmingsreserve.

Algemene Reserve

Conform besluitvorming in het kader van de vastgoedshow in juni 2013 worden de resultaten op de verkoop van vastgoed toegevoegd aan de AR. Dit maakt onderdeel uit van de totale toevoeging aan de AR. Uit het voordelige saldo en bovengenoemde toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves resulteert een toevoeging aan de Algemene Reserve van € 200.509.

4 Samenstelling gemeentebestuur

4.1 Gemeenteraad

Samenstelling gemeenteraad per 31 december 2015

P. van Veen, burgemeester

E-mail secretariaat@haren.nl
Adres Raadhuisplein 10
Postcode 9751 AN Haren
Telefoon 050 533 99 11

O.E. de Vries, raadsgriffier

E-mail oe.devries@haren.nl
Adres Raadhuisplein 10
Postcode 9751 AN Haren
Telefoon 050 533 98 60

M.J. Bachman-Mulder, D66

Functie Fractievoorzitter
E-mail m.bachman@haren.nl
Adres Lokveenweg 36
Postcode 9751 CK
Woonplaats Haren
Telefoon 06 2525 5533

W. Legemaat, D66

E-mail w.legemaat@haren.nl
Adres Emmalaan 3c
Postcode 9752 KR
Woonplaats Haren
Telefoon 050 534 96 21

P.A. Hidding, D66

E-mail p.a.hidding@haren.nl
Adres Rijksstraagweg 103
Postcode 9752 BA
Woonplaats Haren
Telefoon 06 4966 9145

R.J.J. van der Heijden, D66 lid Auditcommissie

E-mail r.j.j.vanderheijden@haren.nl
Adres Emdaborg 12
Postcode 9751 SJ
Woonplaats Haren
Telefoon 050 534 30 51

C.H.L. Fenijn, D66

E-mail c.h.l.fenijn@haren.nl
Adres De Brinken 51
Postcode 9752 BZ
Woonplaats Haren
Telefoon 050 534 89 31

M. Wolters, Gezond Verstand Haren

Functie Fractievoorzitter
E-mail m.wolters@haren.nl
Adres Kroonkampweg 29
Postcode 9752 KG
Woonplaats Haren
Telefoon 06 1276 0239

E.N. Wiersema, Gezond Verstand Haren

E-mail e.n.wiersema@haren.nl
Adres Jonkerpad 18
Postcode 9753 CG
Woonplaats Haren
Telefoon 050 85 39 671

S.A.L. Dellebarre, Gezond Verstand Haren

E-mail s.a.l.dellebarre@haren.nl
Adres Viermat 10
Postcode 9753 KW
Woonplaats Haren
Telefoon 050 526 70 69

I. Jacobs-Setz, VVD

Functie Fractievoorzitter
E-mail i.jacobs@haren.nl
Adres Klaverlaan 10
Postcode 9753 BM
Woonplaats Haren
Telefoon 050 577 83 86

A. Bergsma, VVD

E-mail a.bergsma@haren.nl
Adres Hortuslaan 11
Postcode 9751 BE
Woonplaats Haren
Telefoon 06 5050 8024

M.H. Stiekema, CDA

Functie Fractievoorzitter
E-mail m.h.stiekema@haren.nl
Adres Raadhuisplein 10
Postcode 9751 AN
Woonplaats Haren
Telefoon 06 1965 1814

T.G. Sprenger, PvdA

Functie Fractievoorzitter
E-mail t.g.sprenger@haren.nl
Adres Laagveld 94
Postcode 9753 KC
Woonplaats Haren
Telefoon 050 534 35 67

J. Sietsma, GroenLinks

Functie Fractievoorzitter
E-mail j.sietsma@haren.nl
Adres Ereprijsweg 8
Postcode 9753 AS
Woonplaats Haren
Telefoon 06 2956 1276

D. Praamstra-Bos, Christenunie

Functie Fractievoorzitter
E-mail d.praamstra-bos@haren.nl
Adres Kerklaan 41
Postcode 9751 NL
Woonplaats Haren
Telefoon 06 3084 2649

Samenstelling Milieuadviesraad**Voorzitter:** De heer B.H. Ruessink**Secretariaat (en vicevoorzitter):**

De heer H.M. Westra (mar@haren.nl)

Leden:

De heer prof. dr. H.A. Groenendijk

De heer S. de Jong

De heer ir. J.A. de Jonge

De heer A.J. Ludden

De heer ing. S.P. van Soelen

De heer mr. W. de Vries

Mevrouw T. Tuinman-van der Werff

J.T. Boonstra, CDA

E-mail j.t.boonstra@haren.nl
Adres Fazantenlaan 30
Postcode 9751 EV
Woonplaats Haren
Telefoon 050 280 22 56

lid Auditcommissie**L.M. Schuiling, PvdA**

E-mail l.m.schuiling@haren.nl
Adres Waterhuizerweg 72
Postcode 9753 HS
Woonplaats Haren
Telefoon 050 534 63 50

B.E. Snablië, GroenLinks

E-mail b.e.snablie@haren.nl
Adres Clusiusweg 1
Postcode 9751 PN
Woonplaats Haren
Telefoon 050 535 01 52

Samenstelling Rekenkamercommissie**Voorzitter:**

De heer J.M. van Mossevelde

Secretariaat:

Mevrouw I. Ruijs

Leden:

De heer. H.R. Kastermans

Vacature

Samenstelling WMO-Adviesraad**Voorzitter:** De heer J. Hommes**Penningmeester:** De heer J. van Meurs**Secretariaat:** De heer K. Venekamp

(wmosecretariaatharen@gmail.com)

Leden:

Mevrouw H.M. Eisses

Mevrouw C.B.M. Geenen

De heer J. de Goede

Mevrouw K.M.A. Kalverboer

De heer F. Tjabbes

Mevrouw P. Wagenaar

De heer H. van der Wijk

4.2 College van B&W

Samenstelling College van Burgemeester en Wethouders per 31 december 2015

Burgemeester

P. van Veen
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 533 99 11
E: secretariaat@haren.nl

Wethouder - 1e locoburgemeester

M. Verbeek, D66
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 533 99 11
E: m.verbeek@haren.nl

Wethouder - 3e locoburgemeester

P.A. Lambeck, VVD
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 533 99 11
E: p.lambeck@haren.nl

Wethouder - 2e locoburgemeester

M.J. Sloot, Gezond verstand Haren
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 533 99 11
E: m.j.sloot@haren.nl

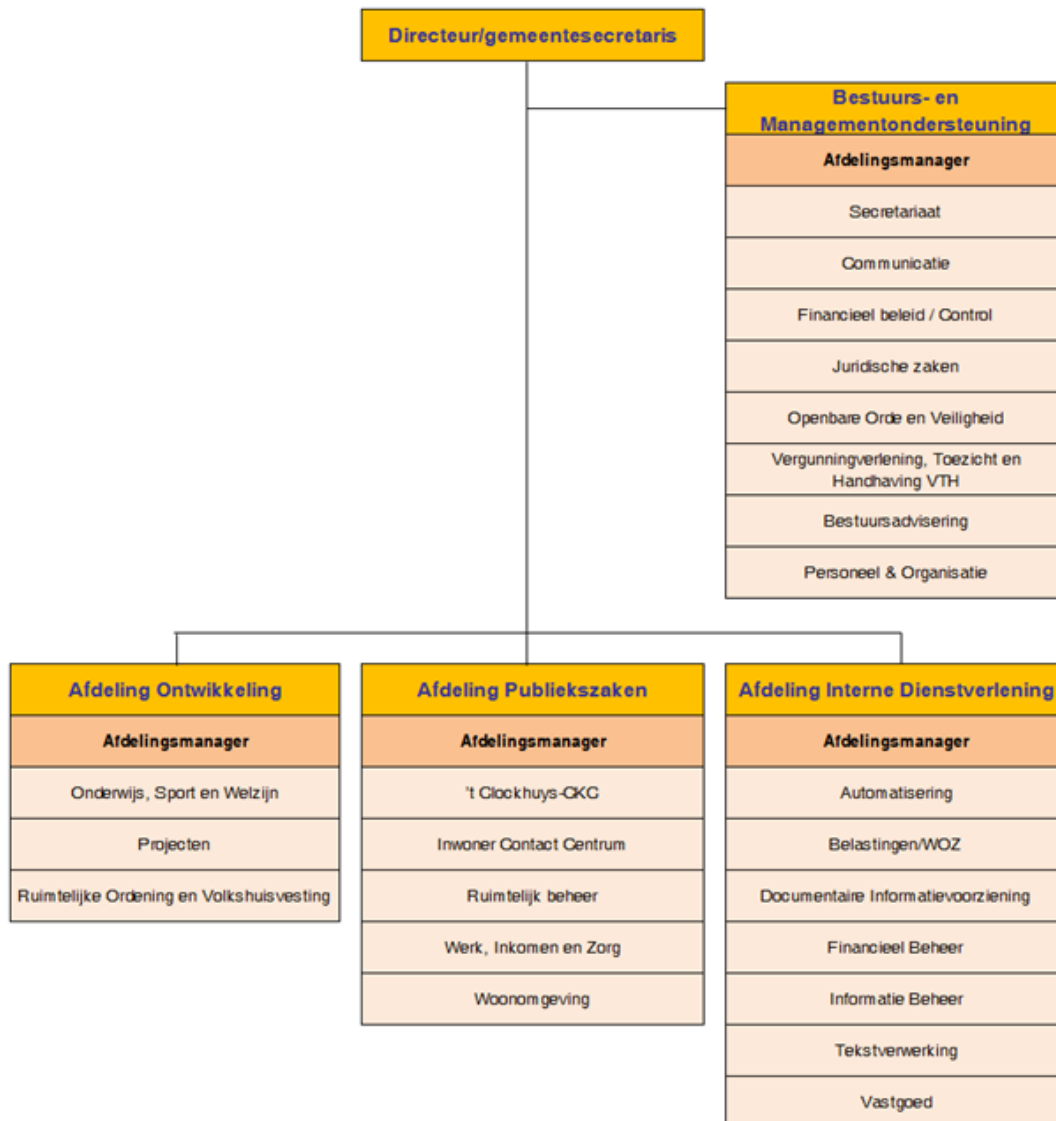
Gemeentesecretaris

mr. M.P. de Wilde
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren
T: 050 533 99 11
E: mp.dewilde@haren.nl

4.3 Organisatie

Organisatieschema per 31 december 2015

Samenstelling Ondernemingsraad per 31 december 2015

Voorzitter:	Dhr. M. Lanjouw
Plv. voorzitter:	Dhr. H.M. Dröge
Secretaris:	Dhr. G. Molema
Plv. secretaris:	Dhr. H.M. Dröge
Leden:	Mevr. M. van Berkum
	Dhr. E.M. Dijkstra
	Dhr. H.W. Evenhuis
	Mevr. P. Schutrups

5 Kerngegevens gemeente

Men kan op vele manieren naar onze gemeente kijken. Een van die manieren is zoals het Rijk ons ziet. Onderstaande gegevens zijn gebruikt voor de berekening van de Algemene Uitkering 2015. Voor wat betreft de standgegevens betreft dit de gegevens per 1 januari 2015, tenzij anders aangegeven. De gegevens in eerdere jaren kunnen afwijken van het Jaarverslag 2014, aangezien deze gegevens na vaststelling van het Jaarverslag 2014 definitief geworden zijn.

Programma Burgerrelaties

Aantallen inwoners per 31 december

0-4 jaar	935
5-19 jaar	3.390
20-64 jaar	9.665
65 jaar en ouder	5.081
Totaal inwoners	19.071

Programma Werk en Inkomen

Aantal lage inkomens	2.200
Aantal bijstandsonvangers	263
Aantal uitkeringsontvangers	938
Aantal minderheden	270

Programma Economische Zaken

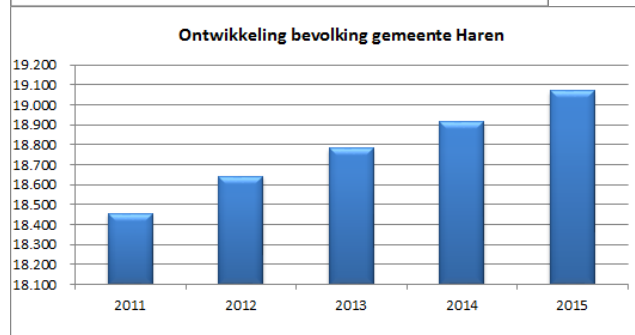
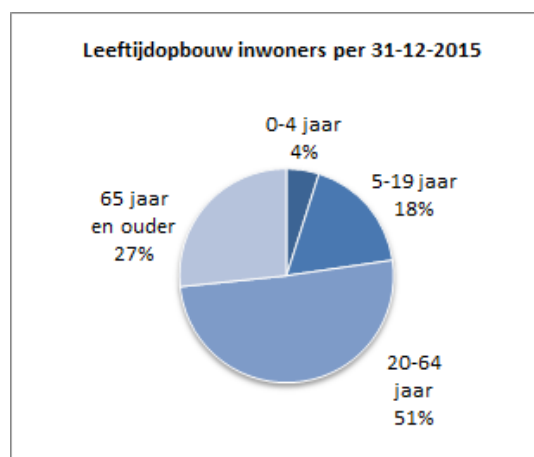
Klantenpotentieel lokaal	16.080
Klantenpotentieel regionaal	6.090
Omgevingsadressendichtheid	7.618
Aantal bedrijfsvestigingen	1.940

Programma Welzijn en Zorg

Leerlingen (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	496
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	3.388

Programma Wegen, water, groen en verkeer

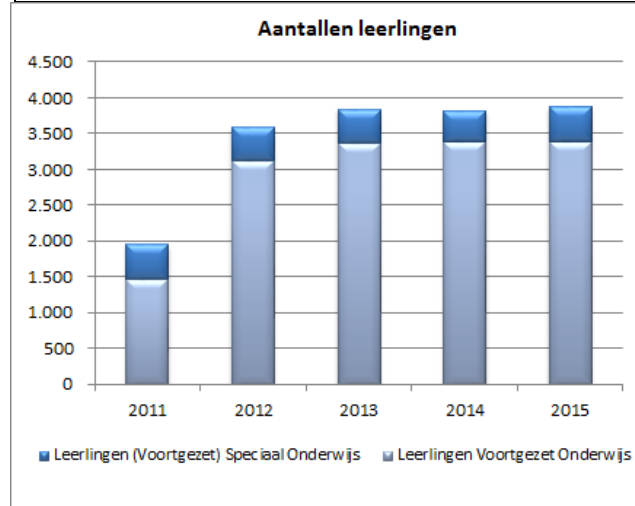
Oppervlakte land (ha)	4.539
Oppervlakte binnenwater (ha)	534
Oppervlakte bebouwing totaal (ha)	123

Het afgelopen jaar is het aantal inwoners met 156 toegenomen tot 19.017 inwoners. Oorzaak is met name de ontwikkeling van de nieuwbouw in Haren Noord en de opening van het AZC in Onnen; daar zijn ook het afgelopen jaar veel mensen van buiten de gemeente gevestigd.

Over de periode van 10-15 jaar is de bevolking van Haren qua aantal nauwelijks gewijzigd.

Qua samenstelling is duidelijk wel sprake van een wijziging: was het aandeel ouderen (> 64 jaar) in 1998 nog 21,7%, in 2015 is dit gestegen tot 26,6%.

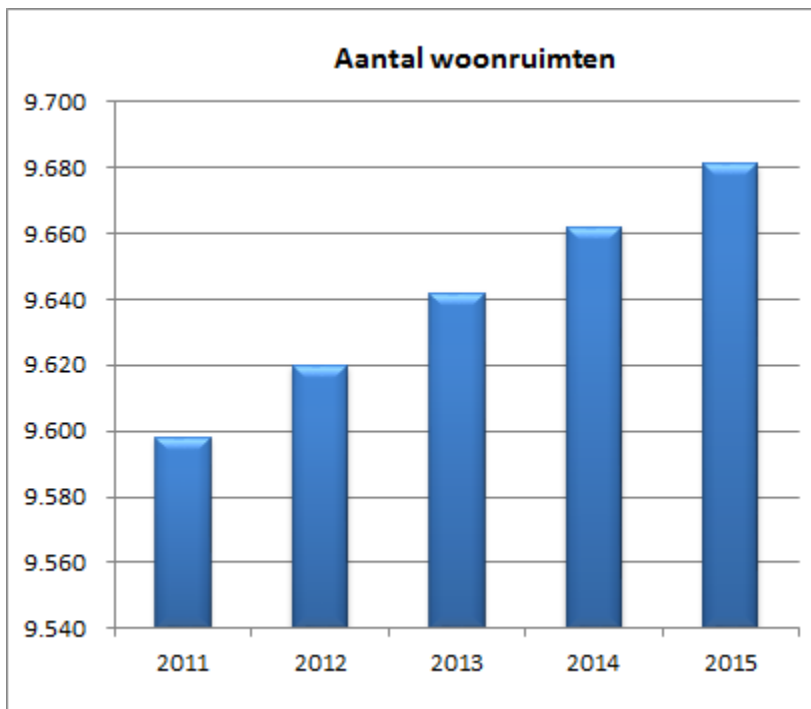

Programma Ruimtelijke ontwikkeling

Aantal woonruimten	9.681
Historisch aantal woningen in bewoonde oorden 1930	638
Aantal kernen	6

Lokale heffingen

Waarde woningen eigenaren	2.193.000.000
Waarde niet-woningen eigenaren	325.000.000

6 Programma's

6.1 Programma Burgerrelaties

Portefeuillehouder: dhr. P. van Veen

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen inwoners die tevreden zijn over de manier van behandeling door medewerkers van de gemeente en die tevreden zijn over de kwaliteit van het geleverde product. Het geleverde product moet binnen de afgesproken tijd geleverd worden en aan de verwachte kwaliteit voldoen.

Doelstellingen

De kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners staat voorop. Wij maken gebruik van de bekende gegevens uit de landelijke basisadministraties zodat vragen snel en volledig afgehandeld kunnen worden.

Ontwikkelingen

Gemeentewinkel

Verdere lokale invulling van het Inwoner Contact Centrum op basis van het dienstverleningsconcept.

Burgerlijke Stand

Administratieve lastenverlichting, herijking proces naturalisaties en opties, invoering Wet Elektronische dienstverlening burgerlijke stand.

Burgerzaken

Organisatie verkiezingen, uitvoering zelfevaluatie waardedocumenten, eerste inschrijving van asielzoekers.

Vastgoedregistratie

Implementatie Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT), aansluiting op de Basisregistratie Kadaster (BRK) en de aansluiting op de landelijke voorziening BAG (Basisadministratie Adressen en Gebouwen).

Wat hebben wij gedaan?

Gemeentewinkel

Vernieuwde website

Om de inwoners en ondernemers beter te bedienen is de website veranderd. Uitgangspunt bij het plaatsen van content op de website is dat deze vooral vanuit de vraag gestuurd is. De inrichting van de website vindt zijn basis in het principe van de toptaken: de onderwerpen waar de meeste vraag naar is zijn gemakkelijk te vinden omdat ze een prominente plek hebben op de website. Met de sterk verbeterde zoekmachine is de informatie beter te vinden. De website voldoet aan de criteria van de webrichtlijnen en is daarmee goed toegankelijk. Tevens is de website responsive, wat betekent dat de website op verschillende devices (computer, laptop, tablet, smartphone) goed is te gebruiken.

Klanttevredenheidsonderzoek dienstverlening

Een doorontwikkeling van de dienstverlening is alleen mogelijk als bekend is op welke vlakken verbetering nodig is. Deelname aan een klanttevredenheidsonderzoek heeft deze informatie voor ons inzichtelijk gemaakt. In het klanttevredenheidsonderzoek is gekeken naar de dienstverlening op drie vlakken: balie Publiekszaken, telefonische dienstverlening en de digitale dienstverlening (website).

In het afgelopen jaar hebben 220 deelnemers onze dienstverlening gewaardeerd. Het grootste deel heeft zijn waardering uitgesproken over de balie Publiekszaken en de website. Een zeer gering aantal deelnemers heeft een oordeel gegeven over de telefonische dienstverlening. De uitkomsten zijn:

- totaaloordeel balie Publiekszaken: 8,3
- totaaloordeel telefonische dienstverlening: 6,6
- totaaloordeel digitale dienstverlening: 7,3

Het oordeel van de balie Publiekszaken en digitale dienstverlening verhoudt zich tot de gemiddelden van alle andere deelnemende gemeenten. Opmerkelijk is dat 92% van de deelnemers zeker of zeer waarschijnlijk nogmaals gebruik gaan maken van de website om hun vraag beantwoord te krijgen of zaken met de gemeente te regelen. Op het gebied van telefonische dienstverlening scoren wij aanzienlijk lager dan het gemiddelde van de deelnemende gemeenten. Het zeer geringe aantal deelnemers voor dit kanaal maakt dat het oordeel geen representatief beeld weergeeft.

Over de resultaten zijn wij tevreden. Wij zien echter ook een aantal aandachtspunten. Zo ontstaat onduidelijkheid over openingstijden omdat elk kanaal eigen openingstijden hanteert, deze zijn afwijkend van elkaar. In vergelijking met andere gemeente valt het aantal uren dat de balie Publiekszaken open is en wij telefonisch bereikbaar zijn lager uit: de beschikbaarheid van organisatie, informatie en producten is daarmee geringer. De deelnemer aan het onderzoek geeft een lage score op het onderdeel prijsniveau van producten. In de telefonische dienstverlening zijn wachttijden, beschikbaarheid van productinformatie en duidelijkheid geven over het verloop van het proces de aandachtspunten. Deelnemers hebben het gevoel dat zij bij het telefonische kanaal relatief veel moeite moeten doen om de gewenste informatie te verkrijgen. De gebruiksvriendelijkheid van aanvraagformulieren en beschikbare informatie over de procedure en kosten die gemoeid gaan met een aanvraag verdienen op de website nog aandacht.

Kwaliteitshandvest met servicenormen

Ons streven was om dit jaar een kwaliteitshandvest met servicenormen gereed te hebben. Helaas is dit niet gelukt. Wij willen de inhoud afstemmen op de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek. Deze uitkomsten gaven pas aan het eind het jaar een goed beeld. Als servicenormen zijn vastgesteld dan willen wij hier ook op sturen. Dit vraagt een specifiekere inrichting van systemen voor het genereren van informatie waarmee sturing mogelijk is. De specifieke inrichting is nog niet gereed.

Burgerlijke stand

Naturalisatie en optie

Het afgelopen jaar hebben wij meerdere naturalisatieceremonies gehouden. Tijdens deze ceremonies is stilgestaan bij het verkrijgen van het Nederlanderschap door negentien inwoners van de gemeente. Drie inwoners zijn door middel van een optie in het bezit gekomen van het Nederlanderschap.

De herijking van het proces omtrent naturalisatie en optie, dat in gang is gezet door het ministerie van Veiligheid & Justitie, is ook dit jaar niet tot een afronding gekomen.

Ondertrouw en huwelijken

In 2015 zijn in onze gemeente 98 huwelijken voltrokken. Dit ligt aanzienlijk boven de 80 verwachte te voltrekken huwelijken zoals wij deze in de Bestuursrapportage hebben benoemd.

Door de inwerkingtreding van de wet Elektronische dienstverlening burgerlijke stand is het vanaf 1 september niet meer nodig om in ondertrouw te gaan. Ondertrouw kon men alleen regelen in de gemeente waar men woont. De nieuwe wet maakt het mogelijk dat het doen van een melding van een voorgenomen huwelijk is in te dienen in de gemeente waarin het huwelijk wordt voltrokken. Een aanzienlijk deel van de huwelijken die in onze gemeente worden voltrokken heeft geen betrekking op inwoners van Haren. Deze wijziging heeft nog niet tot toename van werkzaamheden geleid, omdat de meeste huwelijken zijn voltrokken voordat de wet is ingegaan.

Burgerzaken

We hebben de verplichte Zelfevaluatie Basisregistratie Personen (BRP) uitgevoerd. Gebleken is dat we aan de gestelde eisen voldoen op zowel procesmatig als inhoudelijk gebied. Door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) worden, naar aanleiding van de Zelfevaluatie, steekproeven uitgevoerd. Ook de gemeente Haren was onderdeel van de steekproef. Er is getoetst of de antwoorden die gegeven zijn bij de vragen uit de Zelfevaluatie overeenkomen met de werkelijke situatie. Hierbij is gebleken dat de door ons ingevulde Zelfevaluatie een betrouwbare afspiegeling is van de werkelijkheid.

In oktober heeft de minister van Binnenlandse Zaken de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de modernisering van de GBA, lees: invoering van de BRP. De minister is positief over de ontwikkelingen en bereikte resultaten. Naar verwachting is het project in 2018 afgerond. We hebben dan ook de beschikking over een nieuw burgerzakensysteem. Met de invoering hiervan wordt in 2016 gestart.

Eerste inschrijving asielzoekers

De instroom van asielzoekers in het AZC in Onnen bracht extra werkzaamheden met zich mee. Volgens de wet BRP moeten zij worden ingeschreven in de basisregistratie. Het afgelopen jaar hebben wij 523 asielzoekers via een eerste inschrijving opgenomen in de basisregistratie. Voor het registreren van asielzoekers in de BRP zijn specifieke kennis en vaardigheden nodig. Er moeten verklaringen onder ede worden afgenomen en persoonslijsten worden aangelegd. Ondanks het feit dat dit, voor een aantal medewerkers, nieuwe werkzaamheden betrof, is de inhoudelijke kwaliteit van de persoonsgegevens op hetzelfde (hoge) niveau gebleven.

Zelfevaluatie reisdocumenten

Ook hebben wij in 2015 de verplichte zelfevaluatie reisdocumenten uitgevoerd. Daarmee wordt de kwaliteit van de processen aangaande reisdocumenten getoetst. De uitkomst van de evaluatie laat zien dat wij voldoen aan de gestelde eisen.

Verkiezingen

Wij hebben twee verkiezingen georganiseerd. Het was voor het eerst dat twee verkiezingen op één dag werden gehouden. Zoals in de Bestuursrapportage 2015 is aangegeven zijn de verkiezingen ruim binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Eind 2015 hebben wij overigens ook een start gemaakt met de voorbereiding van het referendum dat op 6 april 2016 wordt gehouden.

Vastgoedregistratie

De realisatie en invoering van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is wettelijk op 1 januari 2016 bepaald. In de praktijk bleek dat maar 20% van de bronhouders deze datum gingen halen. Het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) heeft daarom besloten om 1 januari 2016 niet meer als wettelijke deadline te hanteren maar dat gedurende de tweede helft van 2016 een volledige BGT beschikbaar komt. De verwachting is dat het Harense deel van de BGT omstreeks april 2016 in de Landelijke Voorziening (LV) gevuld zal zijn. De invoering van de Basisregistratie Kadaster (BRK) is binnen de afgesproken planning ingevoerd. De mutaties uit het BRK worden nu (bijna) dagelijks verwerkt binnen ons informatiesysteem.

De BAG-WOZ-koppeling is gelegd. De BAG-mutaties gaan nu elke dag automatisch naar de WOZ-administratie. In 2016 willen we overstappen naar de update van het nieuwe BAG-systeem.

Niet-woningen zijn in 2015 opgemeten conform de wettelijke eisen. Bij de initiële vulling mochten we gebruik maken van een omrekenfactor. Daarbij werd de eis gesteld dat we uiterlijk 2015 de niet-woningen zouden opmeten en het werkelijk aantal registreren. Ook hieraan hebben wij voldaan.

Tenslotte zijn we eind 2015 aangesloten op het handelsregister (Kamer van Koophandel). Dit bevordert de uniforme schrijfwijze van Niet Natuurlijke Personen.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Gemeentewinkel

Ten aanzien van de lokale invulling van het Inwoner Contact Centrum is ook dit jaar weer een stap gezet. Met de informatie uit het klanttevredenheidsonderzoek hebben wij een basis gelegd om de dienstverlening te verbeteren.

Burgerlijke Stand

Veranderingen uit wetgeving hebben wij doorgevoerd in onze werkwijze. Daarnaast hebben wij in 2015 de herberekende hoogte van de leges voor de huwelijken doorgevoerd waarmee een stap is gezet in de administratieve lastenverlichting.

Burgerzaken

Uit de Zelfevaluatie BRP is gebleken dat we nog steeds voldoen aan de eisen die het ministerie stelt aan de inhoudelijke kwaliteit van de BRP. Ook het procesmatig deel is op orde. Voor de zelfevaluatie Reisdocumenten geldt dat wij voldoen aan de eisen van het ministerie.

We hebben de extra werkzaamheden rond de inschrijving van asielzoekers adequaat opgepakt.

We zijn tevreden over de wijze waarop de verkiezingen organisatorisch zijn verlopen en hoe efficiënt wij zijn omgegaan met de beschikbare financiële middelen.

Bestuurlijke Toekomst Haren

Begin 2015 nam de gemeenteraad het besluit tot een verkenning van de mogelijkheid tot een samenvoeging van de gemeente Haren met de gemeente Tynaarlo. Dat onderzoek heeft niet geresulteerd in een gezamenlijk besluit van beide gemeenten tot samenvoeging. In december nam de gemeenteraad het besluit de zelfstandige status van Haren te continueren.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
024 Gemeentewinkel	34.160	41.440	41.440	41.440	0
028 Burgerlijke Stand	197.046	229.847	243.194	240.384	2.810
029 Burgerzaken	310.273	367.279	395.206	378.189	17.018
030 Vastgoedregistratie	509.963	520.256	545.722	548.673	-2.951
031 Asielzoekerscentrum	0	-37.944	38.000	139.604	-101.604
042 Lijkschouwing	4.009	6.638	7.025	6.572	453
350 Bestuurlijke Toekomst	0	83.990	0	0	0
Programma Burgerrelaties	1.055.453	1.211.506	1.270.588	1.354.861	-84.274

Toelichting verschillenBurgerzaken

De organisatie van de verkiezingen heeft ruim € 20.000 minder gekost dan begroot.

Asielzoekerscentrum

Zichtbaar is een tekort op de begrote inkomsten. Dit wordt veroorzaakt doordat de inkomsten van AZC zichtbaar zijn bij programma College en Middelen onder product 284 Gemeentefonds. Per saldo vallen tekort en overschot tegen elkaar weg.

Op de uitgavenkant is € 27.000 minder uitgegeven aan inhuur en overige kosten. Er zijn doorlopende kosten inzake inschrijving van statushouders op het AZC, wat extra inhuur/werk bij ICC tot gevolg heeft. Daarnaast wordt een extra inzet gepleegd op de huisvesting van statushouders waarbij extra inhuur benodigd is. Voorgesteld wordt daarom dit bedrag naar 2016 over te hevelen.

6.2 Programma Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder: dhr. P. van Veen

Wat wilden wij bereiken?

Openbare Orde, Veiligheid en Rampenbestrijding

Doelstellingen

In het ontwikkelen van integraal veiligheidsbeleid hebben wij onze focus onder andere op (jeugd)overlast, preventie en aanpak woninginbraken, ontwikkeling aanpak radicalisering en uitvoering drank- en horecawet. Daarnaast hebben wij aandacht voor de operationele zaken en casuïstiek die integrale inzet van partners vragen.

Ontwikkelingen

Veiligheid is een combinatie van diverse, soms ingewikkelde factoren en processen. De ontwikkelingen en samenwerking met diverse partners is de basis voor een goed beleid met een juiste uitvoering. De asielstroom is in 2015 enorm gegroeid, waardoor in korte tijd een groot aantal noodopvanglocaties in Nederland georganiseerd moet worden. Door ingrijpende gebeurtenissen in Europa op veiligheidsvlak, is alertheid geboden, juist ook op lokaal niveau. Integraal veiligheidsbeleid op diverse thema's en de daaraan gekoppelde uitvoering samen met diverse partners is van groot belang.

Door de transitie van het sociaal domein heeft de gemeente nieuwe taken en bevoegdheden gekregen. Daarbij komt dat meer maatschappelijke participatie van inwoners wordt verwacht, zodat men langer zelfstandig leeft. Dit heeft als gevolg dat de gemeente meer te maken krijgt met sociale problematiek in bijvoorbeeld het wijkteam. De verbinding tussen het domein veiligheid en het sociale domein is daarbij van groot belang.

Door de vorming van de nationale politie, zijn twee nieuwe overlegstructuren op het niveau van het basisteam van start gegaan. Voor het basisteam Groningen/Haren zijn deze overleggen met de gemeentelijke stadsdelen Groningen-Zuid en -West en de gemeente Haren. Daarnaast heeft de gemeente Haren samen met de gemeente Groningen de lokale driehoek.

Brandweezorg

Doelstellingen

Met betrekking tot brandveiligheid wordt verwezen naar het Programma Ruimtelijke Ontwikkeling (6.6), onder het deel Toezicht en Handhaving Wabo.

Ontwikkelingen

Het afgelopen jaar is verder invulling gegeven aan de overgang van de brandweezorg naar de Veiligheidsregio. In 2015 is het voorwerk verricht voor de overdracht en het in eigendom nemen van de brandweerkazerne.

Wat hebben wij gedaan?

Openbare Orde, Veiligheid en Rampenbestrijding

Naast de diverse zaken op het vlak van sociale en fysieke veiligheid, benoemen we een aantal zaken apart:

- In de aanpak van woninginbraken is een inwonersavond georganiseerd om de awareness te vergroten. Een ex-inbreker heeft naar aanleiding van zijn ronde door Haren de inwoners 's avonds bewust gemaakt van de mogelijkheden voor inbrekers. Deze avond is samen met de politie georganiseerd. De burgerparticipatie met betrekking tot veiligheid wordt in 2016 verder ontwikkeld.

- De tweejaarlijkse veiligheidsmonitor heeft in Haren plaatsgevonden. Inwoners van Haren is middels een enquête gevraagd hoe zij veiligheid ervaren. Daarnaast is gevraagd naar hun tevredenheid over de politie en gemeente. In het tweede kwartaal van 2016 wordt het rapport opgeleverd.
- Naar aanleiding van de jeugdoverlast draait op dit moment een integraal project drugsgebruik en jeugdigen.
- Mediation is ingezet om sociale veiligheid positief te beïnvloeden.
- De gemeente Groningen en Haren werken samen in de ontwikkeling van een proces van aanpak radicalisering. In dit kader is onder meer een themabijeenkomst georganiseerd voor diverse partners in Groningen en Haren.

Toezicht en handhaving Drank- en horecawet

Structureel is in de begroting een bedrag van € 12.500 beschikbaar voor toezichthoudende taken op de Drank- en horecawet. Deze toezicht- en handhavingstaken hebben wij uitbesteed aan de Omgevingsdienst Groningen. Dit contract met de ODG is opgesteld voor 2 jaar (2015 en 2016). Naast het reguliere toezicht op en handhaving van de Drank- en Horecawet zal er speciale aandacht zijn voor het alcoholmatigingsbeleid voor de jeugd. Omdat voor alleen dit laatste onderdeel een aantal keer controle is uitgevoerd en dus maar een klein deel van de afspraken is uitgevoerd, hebben wij voor dit jaar geen kosten voor dit product gemaakt. In het laatste overleg met ODG hebben wij afspraken gemaakt over de uitvoering voor 2016 / 2017 om ervoor te zorgen dat ieder horecabedrijf beschikt over een correcte vergunning.

Brandweezorg

Met betrekking tot brandveiligheid verwijzen wij naar het Programma Ruimtelijke Ontwikkeling (6.6), onder het deel Toezicht en Handhaving Wabo.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Openbare Orde, veiligheid en rampenbestrijding

Op divers vlak zijn werkzaamheden verricht om de sociale veiligheid te vergroten. Zowel in daadwerkelijke uitvoering van (ad hoc) casuïstiek als projectmatige aanpak (woninginbraken en drugsproject jeugd). Daarnaast is voortgang te constateren in de ontwikkeling binnen een aantal beleidsthema's.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
035 Brandweezorg en crisisbeheersing	719.044	911.731	875.550	802.690	72.860
036 Openbare Orde en veiligheid	325.532	120.941	129.276	118.634	10.642
037 Project nieuwe brandweerkazerne	13.227	41.572	15.000	36.503	-21.503
Programma Openbare orde en veiligheid	1.075.803	1.074.244	1.019.826	957.827	61.999

Toelichting verschillen

Brandweezorg en crisisbeheersing

Uit de nacalculatie opleiden en oefenen krijgen wij € 27.560 terug. Het ingebrachte bedrag bij de nulmeting was ruim voldoende.

Daarnaast hebben we van de Veiligheidsregio Groningen een teruggaaf van € 41.351 ontvangen. Dit bedrag betreft enerzijds het deel dat Haren terugkreeg naar aanleiding van de beoordeling van de reservepositie en de nieuw afgesproken norm wat de reservepositie mag zijn van de Veiligheidsregio. Het andere deel betreft het verwachte positieve resultaat van de VR over 2015 waarbij ze vooruitlopend op de afsluiting van het jaar 2015 een deel hebben teruggegeven aan de deelnemende gemeentes.

Ten slotte hebben wij opbrengsten (€ 3.952) als gevolg van de verrekening van de BTW-lasten huisvesting brandweerkazerne.

Openbare Orde, veiligheid en rampenbestrijding

De begroting Openbare Orde en Veiligheid is opgebouwd uit verschillende posten. Op de post Toezicht en handhaving drank- en horecawet zijn geen kosten gemaakt, waardoor het totale verschil tussen begroot en gerealiseerd voordelig is. Het gaat hierbij om toezicht op de naleving van de wet en regelgeving en controles van de huidige vergunningen door de ODG. Naar aanleiding van een bezoek van de ODG zullen vergunningen geactualiseerd/verbeterd worden middels een formele aanvraag. Dit vraagt extra capaciteit aan de kant van de gemeente. Door langdurig ziekteverzuim van een medewerker en minder ureninzet van externe hebben wij voor 2015 de prioriteit anders ingevuld dan gepland. Voor 2016/17 wordt verdere invulling gegeven aan deze taken.

Project nieuwe brandweerkazerne

Zoals in het raadsvoorstel Locatiekeuze Brandweerkazerne van najaar 2015 aangegeven hebben wij voor de besluitvorming omtrent de locatiekeuze meer aanvullend onderzoek laten uitvoeren dan bij de begroting was voorzien. Dit heeft extra kosten met zich meegebracht.

6.3 Programma Raad en raadsondersteuning

Portefeuillehouder: dhr. P. van Veen

Wat wilden wij bereiken?

Het bestuur van de gemeente Haren is dualistisch; de gemeenteraad zorgt voor het algemeen bestuur en het college van Burgemeester en Wethouders voor het dagelijks bestuur en het voorbereiden van de besluitvorming in de raad. In dit kader geeft de raad uitvoering aan de volgende rollen: volksvertegenwoordigend, kaderstellend en controlerend. De Rekenkamercommissie ondersteunt de raad bij het uitvoeren van de controlerende rol.

Doelstellingen

Om uitvoering te kunnen geven aan de genoemde rollen, zijn voor de raadsleden en de griffie diverse instrumenten beschikbaar. Van belang is dat deze instrumenten goed functioneren en verankering vinden in de Gemeentewet, het Reglement van Orde van de Gemeenteraad of Reglement van Orde van de Raadscommissie.

Wat hebben wij gedaan?

2015 is het tweede jaar van deze raadsperiode, de nadruk heeft gelegen op het verder uitbouwen van de rol als raadslid, zonder dat daarvoor extra externe inzet is gepleegd dan wel kosten zijn gemaakt. De rekenkamercommissie heeft haar onderzoekswerk voortgezet. Door de onderzoeken grotendeels in eigen beheer uit te voeren door leden van de rekenkamercommissie, treedt een positief effect op ten opzichte van de beschikbare middelen.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Met inzet van de beschikbare instrumenten zijn de werkzaamheden uitgevoerd. In 2014 lag de nadruk nog op inwerken, nu ligt de nadruk meer op bestendigen en uitbouwen.

Wat heeft het gekost?

Producten	A 2013 Realisatie	B 2014 Realisatie	C 2015 Begroting	D 2015 Realisatie	C - D Verschil begr/real
001 Gemeenteraad en raadscommissies	162.443	154.191	189.219	189.938	-719
004 Ondersteuning Raad	235.108	240.056	236.330	245.821	-9.491
Programma Raad en raadsondersteuning	397.551	394.247	425.549	435.760	-10.211

Toelichting verschillen

Gemeenteraad en raadscommissies

Per saldo is er nagenoeg geen verschil tussen begroting en realisatie. Echter, in de Bestuursrapportage 2015 zijn middelen gereserveerd voor een te volgen training van de griffier. De in 2015 geplande training is echter niet doorgegaan. Daarom wordt voorgesteld het budget van € 7.200 over te hevelen naar 2016.

Ondersteuning Raad

Eenmaal per vier jaar moeten de decoders in de raadzaal op grond van het contract met de leverancier worden vervangen om storingen uit te sluiten. In 2015 zijn hiervoor extra kosten gemaakt.

In 2015 is een drietal raadsleden tezamen met de griffier naar het jaarlijkse VNG-congres geweest, hiervoor zijn extra middelen aangewend.

6.4 Programma College en Middelen

Portefeuillehouders: dhr. P. van Veen, mevr. P.A. Lambeck & mevr. M.J. Sloot

Wat wilden wij bereiken?

Ondersteuning B&W, rechtsbescherming, gemeentelijke regelgeving

- Ondersteuning door de organisatie van collegevergaderingen;
- Secretariële ondersteuning;
- Advisering over onderwerpen, die niet tot het vastgelegde beleid behoren;
- In- en externe juridische advisering;
- Kwaliteit ondersteuning moet leiden tot heldere en overzichtelijke besluitvorming;
- Juridische bijstand van de gemeente binnen en buiten gerechtelijke procedures.

Communicatie

- bestuur, directie, MT en medewerkers gevraagd en ongevraagd adviseren over zowel interne als externe communicatie;
- het vormen van de 'linking pin' voor de organisatie die de binnen- en buitenwereld met elkaar verbindt;
- streven naar maximale transparantie en burgerparticipatie;
- het promoten van de gemeente Haren in de breedste zin van het woord;
- het verder verbeteren van de communicatie van de gemeente Haren.

Waardering onroerende zaken

- De WOZ-administraties aansluiten op de Landelijke Voorziening WOZ (LV-WOZ), dit onder meer vanwege de openbaarheid van WOZ-waarden per medio 2015.
- Voortzetten van de reeds in 2013 gestarte inventarisatie van de objectkenmerken van de in de gemeente aanwezige WOZ-objecten. Dit loopt in 2015 ook door. Deze inventarisatie zal in 3 jaar plaatsvinden. Dit om de kwaliteit van de objectkenmerken (en dus van de taxaties) te optimaliseren en hoog te houden.
- Blijven voldoen aan alle wettelijke eisen: tijdig uitvoeren herwaardering, zodat wederom tenminste 99,5% en liefst 100% van de beschikkingen eind februari 2015 verzonden kunnen worden. Na het verzenden van de beschikkingen is het jaarlijkse streven om voor de vakantieperiode ook de bezwaren afgerond te hebben.

Onroerende zaak belasting

- Versturen van de aanslagen OZB in combinatie met de WOZ-beschikkingen in de derde week van februari.

Overige belastingen (Forensenbelasting en toeristenbelasting)

Met ingang van 2004 zijn zowel de forensen- als de toeristenbelasting ingevoerd. De forensenbelasting wordt geheven van personen die niet in de gemeente wonen en die op meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning in onze gemeente beschikbaar houden. De toeristenbelasting wordt geheven van niet in de gemeente woonachtige personen die hier verblijven. Praktisch gezien wordt deze belasting door ons geheven van de uitbaters van hotels, pensions, campings et cetera die de belasting kunnen verhalen op de 'toeristen'. Tegenover deze belastingen staan geen specifieke prestaties van onze kant. Om deze reden worden de opbrengsten verantwoord in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Ook het komende jaar zullen de aanslagen voor deze belastingen zoveel mogelijk in het eerste half jaar worden opgelegd. Het is moeilijk in te schatten of de begrote bedragen gehaald zullen worden. Dit heeft alles te maken met bezettingsgraad van de betreffende objecten.

Wat hebben wij gedaan?

Communicatie

Om onze doelstellingen voor 2015 te behalen hebben wij het afgelopen jaar onze website vernieuwd door deze in te richten volgens het toptaken principe. Het idee achter het toptaken-principe is dat het grootste deel van de gebruikers naar de website komt om een beperkt aantal taken af te ronden. De belangrijkste of populairste taken op een gemeentelijke website zijn goed voor ongeveer tachtig procent van het bezoek op de gemeentelijke website. Ondersteun je die taken goed, dan heeft tachtig procent van de bezoekers van de website waarschijnlijk een prettige ervaring. Kortom: de inwoner staat centraal. Ook zijn alle websites van de gemeente responsive gemaakt, waardoor, ongeacht het device van de gebruiker, de sites goed worden gepresenteerd.

Wij zijn meer en meer gebruik gaan maken van sociale media als Twitter en Facebook en volgen de ontwikkelingen op de voet. In 2015 hebben wij maandelijks persbijeenkomsten van het college van B&W georganiseerd en hebben wij de pers actief uitgenodigd voor diverse openbare aangelegenheden.

Waardering onroerende zaken

Het aansluiten op de Landelijke Voorziening (LV-WOZ) is voor medio 2016 ingepland. Doordat de leveranciers van software nog onvoldoende op elkaar waren afgestemd heeft dit landelijk vertraging opgelopen. In het afgelopen jaar is gewerkt aan de koppeling tussen de BAG en de WOZ. Al in 2014 is de wettelijke eis voor aansluiting (95%) behaald.

De veldwerkzaamheden voor inventarisatie van de objectkenmerken hebben in de afgelopen drie jaar plaatsgevonden. In deze periode is het gehele bestand van woningen in de gemeente in het veld bekeken.

De waardering van alle objecten heeft ook dit jaar weer plaatsgevonden. Alle objecten zijn tijdig beschikbaar. We wilden tevens het aantal bezwaren en beroepszaken verminderen ten opzichte van vorige jaren. Dit is goed gelukt. De zogenaamde 'informele bezwaarafhandeling' was zeer succesvol; we hebben de burger verzocht om bij vragen eerst telefonisch contact op te nemen, waarbij vragen beantwoord konden worden of uitleg kon worden gegeven. Het aantal bezwaren via de no-cure-no-pay bureaus is daardoor ook flink gedaald. Resultaat was 0,5% bezwaarschriften, beduidend lager dan het landelijk gemiddelde. Voor de zomervakantie zijn alle bezwaren afgehandeld en zijn er geen beroepszaken geweest. De reacties van de burgers waren overwegend positief op deze werkwijze, vanwege de snelheid van afhandeling en de persoonlijke aandacht en uitleg. Tenslotte zijn alle overige reguliere taken zoals marktanalyse en mutatiebijhouding conform de planning uitgevoerd.

Onroerende zaak belasting

Conform de planning zijn alle aanslagen in de derde week van februari verzonden.

Overige belastingen

De aanslagen voor afvalstoffenheffing, forensenbelasting, toeristenbelasting en rioolheffing zijn alle conform de planning verzonden.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Communicatie

Aan elk van de bovengenoemde doelstellingen is in 2015 voldaan en daarmee zijn wij tevreden over wat wij bereikt hebben het afgelopen jaar. Onze (advies)rol binnen de organisatie wordt steeds meer opgepakt door college, MT en medewerkers, waardoor wij meer 'in beeld' zijn en aan kunnen haken bij diverse onderwerpen. Door o.a. het intensiever gebruiken van social media en het vergroten van ons netwerk vormen wij ook steeds meer

een schakel tussen de binnen- en buitenwereld en plukken wij daar de vruchten van. Beter vooraf communiceren dan achteraf repareren. Wij volgen de lijn van maximale transparantie en burgerparticipatie en verwachten dat burgerparticipatie in 2016 en volgende jaren (nog) meer gemeengoed gaat worden. Ook naar aanleiding van het onderzoek van de Rekenkamercommissie waarvan de resultaten in 2016 verwacht worden. Haren promoten was één van onze speerpunten in 2015. Aansluiting bij Geopark de Hondsrug, deelname aan de Promotiedagen Noord-Nederland en diverse uitingen in bijvoorbeeld het Haren-Harenmagazine droegen hieraan bij.

Waardering Onroerende Zaken

Alle werkzaamheden zijn volgens planning verlopen, waarbij ook het aantal bezwaarschriften wederom flink gedaald is. Niet alleen zijn wij tevreden, maar ook de Waarderingskamer heeft complimenten gegeven over de wijze waarop de WOZ in Haren geregeld is.

Wat heeft het gekost?

Producten	A 2013 Realisatie	B 2014 Realisatie	C 2015 Begroting	D 2015 Realisatie	C - D Verschil begr/real
002 Bestuurlijke Samenwerking	60.129	43.208	42.000	36.907	5.093
003 Representatie	28.638	6.255	12.100	10.179	1.921
005 Ondersteuning B&W	510.214	416.019	411.460	435.210	-23.750
006 Burgemeester & Wethouders	500.355	572.794	354.722	354.572	150
017 Kabinetszaken	2.695	12.600	14.600	13.268	1.332
018 Beleidsplanning en Concerncontrolling	418.366	406.378	419.598	416.291	3.306
019 Communicatie	273.496	263.539	271.219	265.670	5.549
022 Rechtsbescherming	81.526	192.880	216.170	250.229	-34.059
023 Gemeentelijke Regelgeving	68.473	66.713	63.892	66.703	-2.811
277 Waardering Onroerende Zaken	207.608	223.447	205.962	213.769	-7.807
278 Onroerende Zaak Belasting	-3.698.482	-3.984.505	-4.158.907	-4.168.895	9.988
280 Overige belastingen	-109.382	-104.906	-139.722	-149.228	9.506
283 Algemene Uitgaven en Inkomsten	-357.137	-328.522	-487.049	-352.824	-134.224
284 Gemeentefonds	-18.605.312	-19.248.329	-24.033.564	-24.570.635	537.071
286 Bijzondere Baten En Lasten	270.339	-2.856.695	-369.847	-373.168	3.321
293 Saldi Kostenplaatsen	1.515.032	1.497.978	1.521.733	1.499.640	22.094
298 Rente Reserves	-333.617	-388.073	-510.503	-922.092	411.589
303 Mutaties Reserves	-217.173	3.063.209	1.132.623	1.044.647	87.976
304 Saldo Renteomslag	-617.116	-669.450	-617.411	-635.899	18.488
Programma College en Middelen	-20.001.348	-20.815.458	-25.650.924	-26.565.657	914.733

Toelichting verschillen

Ondersteuning B&W

De kosten op dit product hebben met name betrekking op kosten van juridische procedures en juridische advisering. Ondanks de bijraming bij de Bestuursrapportage 2015 en een structurele bijraming van de kosten voor juridische procedures voor de jaren na 2015 is het budget niet toereikend gebleken. Bij de Bestuursrapportage hadden we al aangegeven dat vooraf erg lastig is in te schatten welke zaken tot een procedure leiden of tot het inwinnen van specialistisch advies. In zijn algemeenheid merken we wel dat langjarige projecten in een dusdanige fase komen dat meer specialistische kennis nodig is. Hiervoor doen wij een beroep op onze huisadvocaat.

Binnen dit product vallen ook de kosten voor juridische ondersteuning voor het volgende: wij zijn in overleg met partners/ontwikkelaars om te komen tot een nieuwe inrichting van het gebied Van Spoor tot Steeg. In 2016 zal dat vervat worden in een raamovereenkomst. De tot nu toe gemaakte kosten (€ 25.000) zullen dan mogelijk verrekend kunnen worden. Aangezien de verplaatsing (en inrichting) van het openbaar gebied onderdeel uitmaakt van het project, stellen wij voor dit bedrag te onttrekken aan de nog te vormen Bestemmingsreserve Inrichting Openbaar Gebied (wij verwijzen naar het voorstel tot resultaatsbestemming 2015). Indien we de kosten kunnen verhalen, zullen we het ontvangen bedrag weer in de bestemmingsreserve terugstorten.

Rechtsbescherming

Voor rechtsbescherming geldt eigenlijk hetzelfde als voor het product Ondersteuning B&W. Op zich is het aantal zaken niet noemenswaardig toegenomen maar de omvang van een zaak (vaak meerdere bezwaarmakers) wel en ook de gecompliceerdheid. Dit zorgt niet alleen voor meer zittingen (soms kon er maar 1 zaak behandeld worden) maar ook voor meer ondersteuning in uren door het bureau dat het secretariaat van de bezwarencommissie voert. Daarnaast moest ook vaker dan voorheen externe juridisch advies worden ingewonnen in de bezwaarprocedure in verband met gecompliceerdheid van de procedure en het nodig hebben van zeer specialistische kennis.

Algemene uitgaven en inkomsten

In het begrotingsbedrag voor dit product is een stelpost van € 100.000 opgenomen voor het voordeel dat voortvloeit uit het zuiverder toerekenen van gewerkte uren aan grondexploitaties en investeringen. Dit voordeel is bijgeraamd in de Bestuursrapportage 2015 en was gebaseerd op een inschatting van het extra aantal uren dat geactiveerd kon worden. In werkelijkheid is in 2015 een extra geactiveerd urenbedrag en daarmee een voordeel in het overzicht van baten en lasten gerealiseerd van € 73.440. Dit voordeel is in de realisatie zichtbaar geworden bij product 254 Ruimtelijke plannen bij programma Ruimtelijke Ontwikkeling. Per saldo is er daarmee sprake van een nadelig resultaat ten opzichte van de begroting van € 26.560, dat opgebouwd is uit een nadeel van € 100.000 op product 283 en een voordeel op product 254 van € 73.440.

Het bedrag aan niet-compensabele en niet-aftekbare BTW lag € 34.224 hoger dan geraamd. De raming is gebaseerd op een langjarig gemiddelde verhouding tussen wel en niet aftrekbare / compensabele BTW. Het feit dat er in 2015 bij de binnensport sprake was van hoger dan gemiddelde uitgaven heeft tot het nadeel geleid.

Gemeentefonds

De meevaller van € 537.071 ten opzichte van de begroting kan als volgt verklaard worden:

- Het zogenaamde koppengeld voor het asielzoekerscentrum (een bedrag per asielzoeker die nog niet is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie) van € 224.706 is ontvangen als een decentralisatie-uitkering in het Gemeentefonds, terwijl de verwachting

was dat het geld als doeluitkering binnen zou komen. Op dit product leidt dit tot een voordeel, op de producten 31 Burgerrelaties (in programma Burgerrelaties) en 286 Bijzondere Baten en Lasten en Verrekeningen Voorgaande Dienstjaren leidt dit tot nadelen van respectievelijk € 129.000 (het 2015-deel van het koppengeld) en circa € 95.000 (het 2014-deel van het koppengeld). De voor- en nadelen vallen dus tegen elkaar weg;

- Het effect van de Septembercirculaire 2015, een voordeel van € 93.845;
- Het effect van de Decembercirculaire 2015, een voordeel van € 13.344;
- Overige verschillen, een voordeel van € 205.176. Het betreft vooral de hoger dan verwachte Harense aantallen van de verdeelmaatstaven bijstandsontvangers, lage inkomens en minderheden.

Bijzondere Baten en Lasten en Verrekeningen Voorgaande Dienstjaren

Het voordelige verschil ten opzichte van de begroting van circa € 3.000 is als volgt opgebouwd:

- Een voordeel van circa € 92.000 als gevolg van nabetalingen met betrekking tot de Gemeentefonds-uitkeringen over de jaren tot en met 2014;
- Een nadeel van circa € 95.000 met betrekking tot het koppengeld voor het asielzoekerscentrum. Dit nadeel valt weg tegen een voordeel op product 284 Gemeentefonds. Zie dat product voor de verdere verklaring;
- Een hoger dan verwachte boekwinst op de verkoop van de voormalige school De Meent in Glimmen. De boekwinst bedroeg € 391.000, een voordeel van € 49.000 ten opzichte van de raming van € 342.000;
- Een nadeel van € 105.000 in verband met de afwaardering van de boerderij aan de Koelandsdrift te Onnen naar marktwaarde;
- Vrijval van (delen van) voorzieningen en overlopende passiva met betrekking tot de kosten van voormalig personeel en bestuurders, een voordeel van circa € 51.000;
- Vrijval van een deel van de voorziening dubieuze debiteuren, een voordeel van circa € 29.000;
- Overige verschillen, per saldo een nadeel van circa € 18.000.

Saldi kostenplaatsen

Het voordelige verschil van circa € 22.000 op dit product kan verklaard worden uit:

- Een nadelig verschil van circa € 69.000 in verband met een WW-voorziening die is gevormd in verband met het afdekken van de ontstane (toekomstige) uitkeringsrechten van één ex-medewerker;
- Een voordelig verschil van circa € 73.000 als gevolg van het overgebleven deel van het budget voor opleidingskosten. Door de hoge werkdruk heeft het personeel minder opleidingen gevolgd dan verwacht. In 2015 stonden meerdere (in company) opleidingen in de planning. Door de voornoemde grote werkdruk konden in 2015 minder opleidingen georganiseerd worden dan gepland en begroot. De verplichting is aangegaan in het najaar van 2015, daarom stellen wij voor om het overgebleven deel van het budget van € 30.000 over te hevelen naar 2016.
- Overige verschillen, per saldo € 18.000 voordelig.

Rente Reserves en Opbrengsten uit Deelnemingen

In verband met de voorspoedige ontwikkeling van Deelgebied 5/6 en in verband met de daarmee verband houdende verbeterde winstprognose, heeft GEM Haren Noord aan het einde van 2015 besloten tot een (tussentijdse) winstuitkering over 2015. Dit heeft geleid tot een meevaller ten opzichte van de begroting van circa € 412.000.

Mutaties Reserves

Het voordeel van circa € 88.000 op dit product heeft geheel betrekking op de Bestemmingsreserve Riolering. Conform de geldende systematiek is hiermee het gerealiseerde (nadelige) saldo op het product riolen afgedekt. Overigens heeft deze bestemmingsreserve in verband met nieuwe verslaggevingsrichtlijnen in de vorm van de Notitie Riolering (van november 2014) van de Commissie BBV zijn bestaansrecht verloren. De Bestemmingsreserve Riolering is in het verleden gevuld met positieve saldi op het product Riolen, die vooral ontstonden door wel geplande, maar nog niet uitgevoerde werkzaamheden. Op basis van de Notitie Riolering moeten de voordelen die ontstaan door uitstel van werkzaamheden naar een later jaar nu verplicht in een voorziening worden gestort. We stellen daarom voor de bestemmingsreserve helemaal op te heffen.

Saldo Renteomslag

Door het meevallende rentepercentage op korte gelden is er een rentevoordeel ontstaan van circa € 18.000.

6.5 Programma Wegen, water en groen en verkeer

Portefeuillehouders: mevr. P.A. Lambeck & mevr. M.J. Sloot

Wat wilden wij bereiken?

Doelstellingen

Wegen, straten en pleinen

Veilige en goed onderhouden wegen straten en pleinen. Onderhoud op IBOR basisniveau. Een opgeruimde omgeving creëren waar het goed toeven is.

Parkeervoorzieningen

De parkeervoorzieningen zijn gericht op een acceptabele parkeerregulering. Er dienen voor het winkelende publiek voldoende parkeerplaatsen beschikbaar te zijn, tegen een aanvaardbaar tarief.

Verkeer en vervoer

Alle ruimtelijke projecten worden getoetst aan het verkeersbeleid, zoals verwoord in het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan (GVVP) en het landelijk beleidskader Duurzaam Veilig. Maken van omleidingen tijdens evenementen en werkzaamheden waarvan de weggebruiker de minste hinder van ondervindt.

Afwatering

Zorg dragen dat de afwatering van regen en grondwater probleemloos verloopt.

Landschapsbeheer

We zetten ons samen met onze partners in voor duurzaam herstel en onderhoud van de voor Haren kenmerkende landschapselementen als houtwallen, scheerhagen, poelen, dobben en pingo's.

Plantsoenen

Duurzame groenvoorzieningen met ruimte voor de flora en fauna.

Riolen

Ongestoorde afvoer van rioolwater. Daar waar mogelijk scheiden van riool en regenwater.

Verlichting

De openbare ruimte duurzaam verlichten, donker waar nodig, licht waar nodig, maar verkeersveiligheid en sociale veiligheid blijven leidend.

Ontwikkelingen

Wegen, Straten en Pleinen

We hebben het groot wegonderhoud op een andere manier aanbesteed. Voorheen maakten we een bestek met precies omschreven wat waar moest worden uitgevoerd. Nu hebben we hoeveelheden aangegeven waarop aannemers prijzen konden indienen. Dit heeft tot voordeel geleid dat we geen bestek meer hoefden te maken en flexibeler de aannemer konden inzetten. Dit principe geldt voor de komende drie jaar. Resultaat is meer uitvoering voor het begrote bedrag.

Openbare verlichting

Door de het toepassen en dimmen van LED-verlichting bij vervanging besparen we op de exploitatiekosten. LED-verlichting is zuiniger, hierdoor daalt de energierekening. LED-lampen hebben een levensduur van ongeveer 20 jaar; grootschalige lampvervanging is niet meer nodig, dit bespaart onderhoudskosten.

Verkeer en Vervoer

Door toenemende verkeersdruk (onder andere Haren Noord, Zernike) verandert het gebruik van ons wegennet. Weggebruikers verwachten ongestoord hun weg te kunnen vervolgen. Daardoor hebben we nog nadrukkelijker naar de verkeersafwikkeling, inrichting van wegen, omleidingen en wegafzettingen gekeken. Vroegtijdige communicatie over wijzigingen in wegenstructuur is essentieel. In de regio krijgt de fiets een steeds prominentere rol. Verkeerseducatie wordt inmiddels regionaal opgepakt via het Verkeer en Vervoer Beraad.

Overlast vrachtverkeer

Vanuit de regio is aandacht gekomen voor de problematiek van vrachtverkeer in Haren en omliggende gemeenten en wordt nu gezamenlijk opgepakt.

Openbaar vervoer

In het openbaar busvervoer vindt een omslag plaats met bundeling en versterking op hoofdroutes (zoals Qlink) maar versobering op het onderliggende netwerk. Lijn 254 is definitief komen te vervallen en de lijnen 54 en 58 zijn gebundeld tot één nieuwe lijn 51. Met het wegvallen van lijn 58 rijdt er op de Zuidlaarderweg tussen Glimmen en Midlaren geen bus meer. Daarnaast rijden er minder bussen op de Rijksstraatweg tussen Glimmen en Haren. Reizigers vanaf Midlaren en Noordlaren in de richting van Groningen moeten met een 15-persoonsbus rijden waarna ze moeten overstappen in Onnen.

Afwatering

De regenbuien nemen in intensiteit toe. Het afwateringsstelsel, sloten, vijvers en kanalen zijn dan van wezenlijk belang om het water af te kunnen voeren. Er is meer aandacht voor het onderhoud van het stelsel.

Landschapsbeheer

Er wordt met Landschapsbeheer Groningen uitvoering gegeven aan het herstellen van kleinschalige landschapselementen, zoals houtwallen en scheerhagen in het buitengebied. Het project loopt tot en met 2016.

Plantsoenen

De groenvoorzieningen worden minder traditioneel onderhouden. Alleen onderhoud daar waar nodig. Alles op niveau IBOR-basis. We hebben nog meer oog voor de flora en fauna. Bijvoorbeeld om de bijen leefruimte te geven en bomen en struiken te planten waar deze dieren voedingstoffen kunnen vinden.

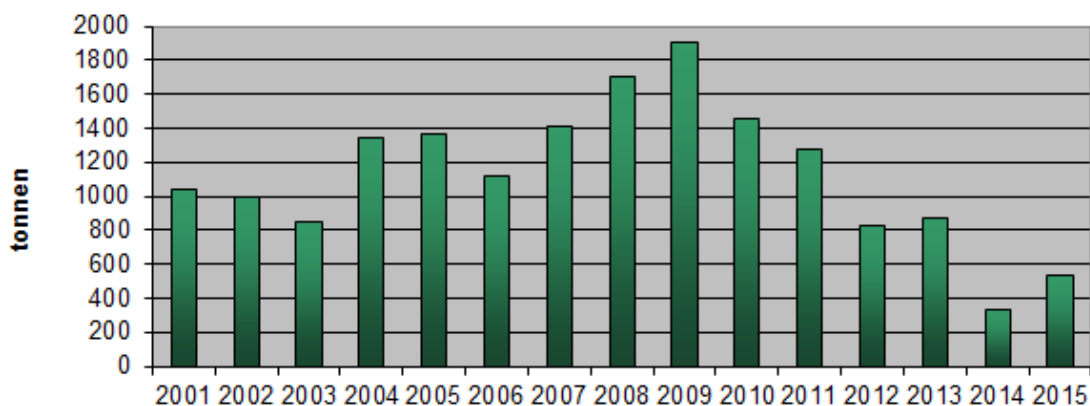
Riolen

Daar waar mogelijk wordt het regenwater afgekoppeld en pompcapaciteiten verlaagd om een geleidelijker afvalwater stroom naar de afvalwater zuivering te sturen. Bij elke reconstructie onderzoeken we of 'alternatieve en duurzame' regenwaterafvoer haalbaar is.

Wat hebben wij gedaan?

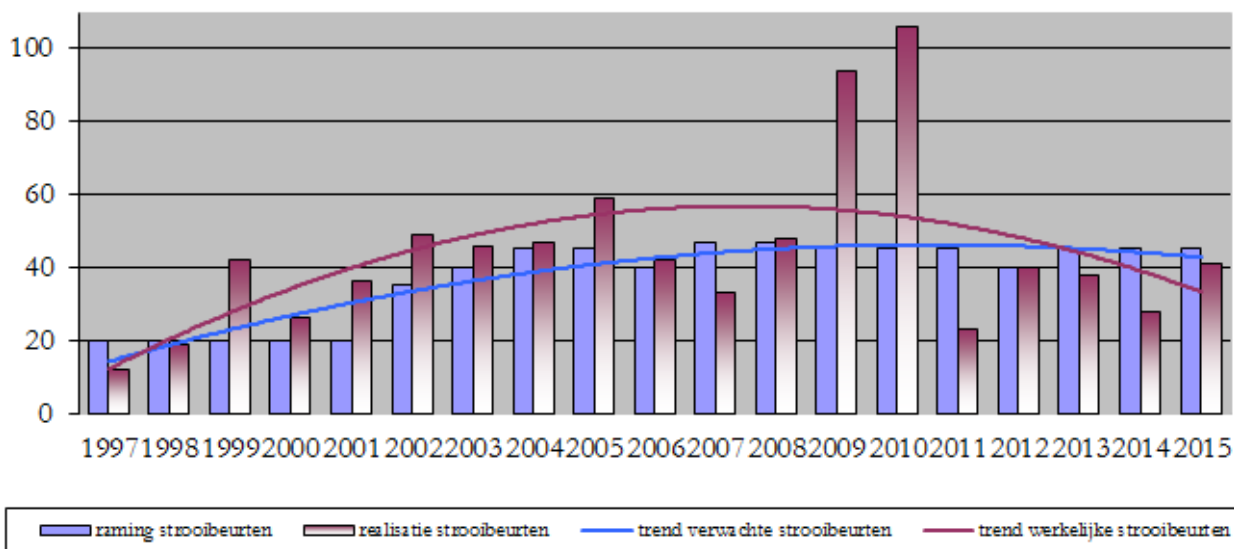
Wegen, Straten en Pleinen

opgeruimd veegvuil wegen, straten, pleinen

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat doordat we meer inzetten op straatvegen we minder afval (zand) hoeven af te voeren. Er blijft minder onkruid staan waardoor er minder zandophoping plaatsvindt. Het zand waait nu meer weg. Minder zand betekent ook weer minder onkruidgroei.

uitrukken gladheid verwacht tov werkelijk

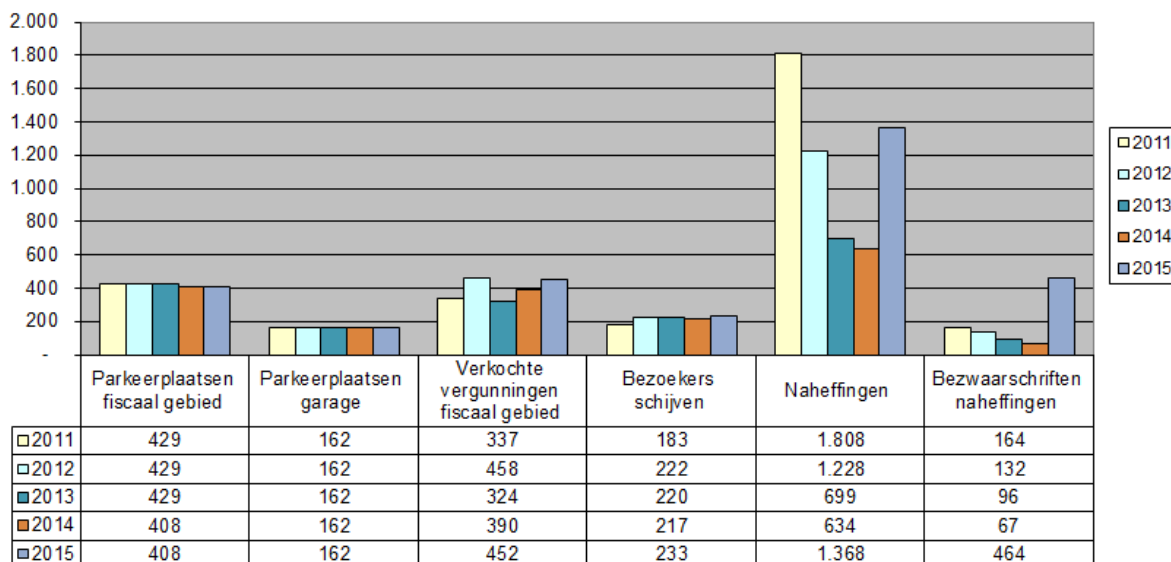

Onderschrift: Gladheidsbestrijding draagt bij aan de verkeersveiligheid en wordt als steeds belangrijker ervaren. Uit bovenstaande grafiek blijkt dat we de laatste jaren minder inzet hebben gehad door de zachte winters.

Betaald parkeren

Per 1 januari 2015 is een drietal wijzigingen in het betaald parkeren ingevoerd:

- belparkeren;
- afschaffen betalen met muntgeld;
- vervangen slagbomen parkeergarage door cameraregistratie.

Onderschrift: het totaal aantal boetes/naheffingen is in 2015 uitgekomen op 1.368 tegenover 634 in 2014. Tevens is het aantal bezwaarschriften tegen opgelegde parkeerboetes in 2015 toegenomen (van 67 in 2014 naar 464 in 2015). Door de (technische) problemen bij met name de parkeergarage is het overgrote deel van de bezwaarschriften gehonoreerd.

Riolen

Conform het GRP zijn in de Oude Hoflaan, Prins Bernhardlaan, De Vennen en Mottenbrink de riolering vervangen door een gescheiden rioolstelsel. Veel van de regenpijpen van woningen zijn nu op een nieuw regenwaterriool aangesloten. Ook het regenwaterstructuurplan (raad 2008) is met deze projecten verder gerealiseerd.

Het tweede transferium is in 2015 gerealiseerd. In overleg met de Gemeente Groningen en het waterschap Hunze en Aa's is de verharding van het transferium volledig waterdoorlatend. Onder in de fundering wordt regenwater tijdelijk geborgen en daarna middels drainage naar het oppervlaktewater afgevoerd.

Rondom het nieuwe stationsplein hebben wij in overleg met het waterschap Hunze en Aa's ook een regenwaterafvoerplan opgesteld. Tegelijk met de uitvoering van de herinrichting van dit Stationsplein gaan wij een nieuw regenwaterstelsel aanleggen.

Conform het GRP hebben wij een rioleringsplan Maarwold gemaakt. Dit rioleringsplan dient twee doelen:

- De wateroverlast in de Lutsborgsweg en omgeving tegen te gaan;
- Een vuilwateroverstort aan de Lutsborgsweg dicht te kunnen zetten.

Volgens de berekeningen kan dit, nadat we klaar zijn na realisatie van dit rioleringsplan voor het betreffende gebied.

In Oosterhaar is een aantal waterpartijen gebaggerd welke oorspronkelijk op de planning stonden voor 2014 conform het Baggerplan Gemeente Haren 2013-2020. In verband met het aantreffen van de watercrassula in een aantal waterpartijen in 2014 zijn de werkzaamheden destijds stilgelegd. In 2014-2015 hebben we de watercrassula gemonitord en naar mogelijkheden gezocht om de watercrassula te beheersen en niet verder te verspreiden. Hierop is het Werkprotocol watercrassula opgesteld. Dit jaar zijn de waterpartijen alsnog gebaggerd conform het Werkprotocol watercrassula.

Wegen

In combinatie met de rioolvervanging zijn in de Oude Hoflaan, Prins Berhardlaan, De Vennen en Mottenbrink de wegen, voetpaden en parkeervakken vernieuwd.

Wegenonderhoud

We hebben de wegen, pleinen, fiets en voetpaden op ibor basisniveau onderhouden.

Verkeerseducatie

In samenwerking met Veilig Verkeer Nederland, politie en onderwijsinstellingen worden verschillende activiteiten ontwikkeld in het kader van verkeerseducatie. Hierbij streven wij naar gerichte educatie voor alle leeftijdsgroepen. Het verbeteren van de communicatie over verkeersveiligheid met het basisonderwijs heeft tevens de volle aandacht. Jaarlijks terugkerende projecten zijn onder meer de verkeersexamens op de basisscholen en de verkeersmarkt voor het voortgezet onderwijs.

Openbaar vervoer

Het opheffen van de servicebus had tot gevolg dat het station, zorginstellingen langs de Dilgtweg en het nieuwe Zernike College aan de Kerklaan niet (meer) bediend zou worden met een bus. Met het OV-bureau is daarom afgesproken dat buslijn 51 via het station en de Kerklaan rijdt. Zie ook raadsbericht 2015-52.

Overlast vrachtverkeer

Om tegemoet te komen aan klachten over vrachtverkeer binnen onze gemeente is samen met de regio een maatregelenpakket vastgesteld. Hierbij is gekozen voor een aanpak in vier sporen: analyse door middel van truckspotting, mobiliteitsmanagement, verkeersmanagement en fysieke maatregelen. Een deel van deze maatregelen is reeds uitgevoerd. Alle drempels op de Rijksstraatweg zijn geasfalteerd waarna de overlast van geluid en trillingen is verminderd. Ook heeft inmiddels truckspotting plaatsgevonden. Op een aantal locaties is door middel van camera's geregistreerd welke bedrijven gebruik maken van deze route. Deze informatie wordt vervolgens gebruikt bij gesprekken met bedrijven. Ook wordt in overleg met Rijkswaterstaat bekeken welke mogelijkheden er zijn om door middel van dynamische verkeersinformatie actief te sturen op het omrijden van vrachtverkeer via het hoofdwegennet.

Fietsroute Plus Groningen-Haren

Een Fietsroute Plus is een hoogwaardige fietsverbinding waarbij extra kwaliteit wordt geboden voor fietsers. In het GVVP is de route Jachtlaan - Kromme Elleboog - Kerklaan aangewezen als voorkeursroute voor de Fietsroute Plus. Vanuit de provincie Groningen en Beter Benutten (Ministerie / Regio Groningen-Assen) is subsidie beschikbaar gekomen voor het realiseren van de Fietsroute Plus Groningen - Haren. Samen met bestaande middelen vanuit maatregelen verkeersveiligheid en rehabilitaties wegen is daarmee voldoende basis om in Groningen en Haren de Fietsroute Plus te realiseren. Naast de Fietsroute Plus wordt eveneens door middel van subsidie het bestaande fietspad langs het Noord-Willemskanaal tussen Haren en Groningen opgewaarded. Beide projecten moeten uiterlijk eind 2017 zijn gerealiseerd.

Kruispunt Kerklaan - Molenweg

Nadat het nieuwe Zernike College aan de Kerklaan in gebruik is genomen en de Oosterweg tijdelijk is afgesloten voor doorgaand verkeer is het in de ochtendspits erg druk geworden op en rondom het kruispunt van de Kerklaan met de Molenweg. Hierdoor ontstonden problemen met de doorstroming en verkeersveiligheid. Om de situatie snel te verbeteren zijn vanaf september 2015 in de ochtendspits verkeersregelaars ingezet. Vanaf januari 2016 is het kruispunt gewijzigd in een voorrangskruispunt waarmee de inzet van de verkeersregelaars niet meer nodig was. Met deze maatregel is de verkeersveiligheid en doorstroming voor het

verkeer aanzienlijk verbeterd. De voorrangssituatie blijft in ieder geval gehandhaafd totdat het kruispunt wordt gereconstrueerd vanuit de Fietsroute Plus. Parallel hieraan onderzoeken wij welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn om de verkeersveiligheid en verkeersdruk op dit kruispunt en de omliggende wegen verder te verbeteren.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Betaald parkeren

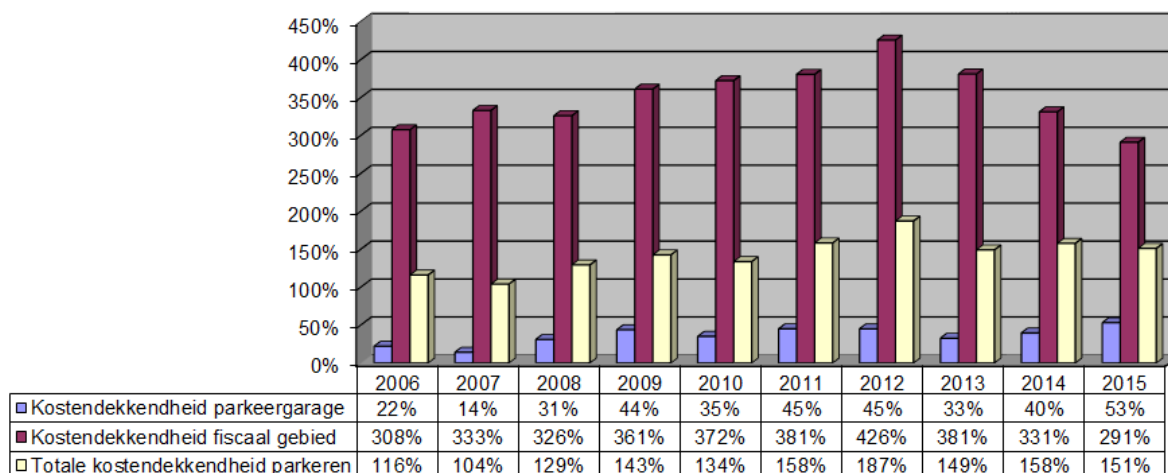
Het afschaffen van de mogelijkheid om met muntgeld te betalen heeft gewenning nodig gehad. Vooral in de eerste maanden van 2015 hebben wij regelmatig klachten ontvangen over het niet meer met muntgeld kunnen betalen. Inmiddels is men er aan gewend.

Het invoeren van het cameraparkeren in de parkeergarage heeft in het eerste kwartaal tot een fors aantal problemen geleid. Die problemen waren aan de ene kant van technische aard (inregelproblemen, kinderziekten), aan de andere kant moesten de gebruikers aan het nieuwe systeem wennen. Met name het ontbreken van de slagbomen leidde - ondanks de duidelijke aanwijzingen - aanvankelijk tot de nodige verwarring.

De invoering van het belparkeren is vrij geruisloos verlopen. Er komen niet of nauwelijks klachten over dit systeem binnen en er zijn niet of nauwelijks parkeerboetes aan belparkeerders uitgereikt. Het belparkeren voorziet daarmee in een kennelijke behoefte.

Over de fiscale parkeerhandhaving in de openbare ruimte zijn we niet tevreden. Wij vinden dat die efficiënter kan. De terugloop in naheffingen parkeerbelasting in de openbare ruimte is daar mede debet aan. Daarentegen worden sinds 1 januari 2015 ook in de parkeergarage bij niet-betaling naheffingen parkeerbelasting opgelegd. In totaal is het aantal parkeerboetes in 2014 toegenomen ten opzichte van 2015. Door de (technische) problemen bij met name de parkeergarage is het overgrote deel van de ingediende bezwaarschriften gehonoreerd.

Gerealiseerde kostendekkendheid parkeren 2006-2015

Verkeer

In 2015 hebben wij net als voorgaande jaren een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de verkeersveiligheid door middel van verkeerseducatie en het aanpakken van verkeersknelpunten. Deze lijn willen wij ook in de komende jaren blijven voortzetten. Hoewel er nog steeds sprake is van forse bezuinigingen op het openbaar busvervoer hebben we kunnen voorkomen dat het station en zorginstellingen langs de Dilgtweg geen bus meer zouden hebben. Ook wordt het nieuwe Zernike College langs de Kerklaan bediend met een

bus. De overlast van (vracht-)verkeer op de Rijksstraatweg in Glimmen is na het asfalteren van de drempels en de gezamenlijke aanpak in de regio verbeterd en de overige maatregelen vanuit het regionale maatregelenpakket zijn in voorbereiding en/of uitvoering. Ook hebben we kunnen bewerkstelligen dat er een forse subsidie vanuit de regio beschikbaar is gekomen voor het realiseren van de fietsroute plus Groningen – Haren en het opwaarderen van het bestaande fietspad langs het Noord-Willemskanaal tussen Haren en Groningen. Op het kruispunt van de Kerklaan met de Molenweg zijn eerst verkeersregelaars ingezet en vervolgens de voorrangssituatie aangepakt. Hiermee is de verkeerssituatie aanzienlijk verbeterd. Bovenstaande heeft wel geleid tot extra belasting van de ambtelijke organisatie waardoor andere werkzaamheden minder prioriteit konden krijgen.

Wegen, Straten en Pleinen

De rehabilitaties zijn naar tevredenheid en binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Openbare verlichting

In 2015 is het nieuwe beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2015 door u vastgesteld. Bij armatuurvervanging worden armaturen met LED-lampen geplaatst. Daarnaast wordt de verlichting standaard gedimd tot 50% in de nachtelijke uren. Door deze maatregelen dalen de exploitatiekosten jaarlijks. Met dit nieuwe beleidsplan kunnen we de openbare verlichting de komende 10 jaar verduurzamen.

Tijdelijke verkeersmaatregelen ten behoeve van wegwerkzaamheden en evenementen

De diverse tijdelijke verkeersmaatregelen zijn naar tevredenheid uitgevoerd en hebben niet tot extra klachten van de weggebruikers geleid.

Afwatering

Er is geen bestuursdwang door het Waterschap opgelegd, omdat we alle afwateringssloten goed en tijdig hadden schoongemaakt.

Landschapsbeheer

Er wordt met Landschapsbeheer Groningen uitvoering gegeven aan het herstellen van kleinschalige landschapselementen, zoals houtwallen en scheerhagen in het buitengebied. Het project wordt in 2016 afgerond. Aansluitend wordt gezocht naar een nieuwe manier om de landschapselementen duurzaam te onderhouden. Hier geven we in 2016 vorm aan.

Plantsoenen

De groenvoorzieningen zijn op basisniveau onderhouden.

Riolen

We hadden in het begin van 2015 nog een achterstand op ons vervangingsprogramma. Het is ons in 2015 niet geheel gelukt deze achterstand weg te werken door de werkzaamheden te combineren en een te lage bezetting op de afdeling.

Parkeervoorzieningen

De parkeervoorzieningen zijn gericht op een acceptabele parkeerregulering. Er zijn voor het winkelende publiek voldoende parkeerplaatsen beschikbaar tegen een aanvaardbaar tarief.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
047 Wegen, Straten en Pleinen	1.973.529	2.044.993	1.954.476	1.979.085	-24.609
051 Openbare Verlichting	350.665	332.508	356.767	320.783	35.984
064 Parkeervoorzieningen	-327.376	-319.627	-236.662	-277.175	40.513
065 Verkeer en Vervoer	157.175	266.433	128.561	139.414	-10.853
077 Afwatering	42.575	47.326	49.069	51.397	-2.328
172 Landschapsbeheer	85.006	87.244	83.550	47.553	35.997
177 Plantsoenen	1.559.927	1.526.036	1.524.091	1.557.471	-33.380
233 Riolen	25.349	-108.728	-102.823	87.267	-190.091
247 Begraafplaatsen	88.781	92.305	164.543	161.480	3.063
ProgrammaWegen, water en groen en verkeer	3.955.630	3.968.490	3.921.572	4.067.275	-145.703

Toelichting verschillen

Wegen, Straten en Pleinen

De begroting is overschreden, hetgeen vooral gelegen was in het feit dat we in het natte najaar een extra inhaalslag op de onverharde wegen moesten uitvoeren. De wegen waren niet meer toegankelijk voor bewoners en hulpdiensten. Verder waren er hogere uitgaven voor straatreinigen en wegvoorzieningen welke voor een groot deel wegvallen tegen lagere uitgaven voor wegonderhoud en andere kleine posten.

Openbare verlichting

Het voordelig saldo van circa € 36.000 wordt vooral veroorzaakt door de post energie. De energieprijzen zijn met ongeveer 15% gedaald als gevolg van lager energieverbruik en lagere netwerkkosten.

Parkeervoorzieningen

De meeropbrengsten ten opzichte van de begroting worden veroorzaakt door hogere opbrengsten belparkeren en hogere opbrengsten abonnementen / parkeervergunningen dan begroot.

Verkeer en Vervoer

Door extra verkeersdruk op het kruispunt Molenweg/Kerklaan ten gevolge van de opening van het Zernike College aan de Kerklaan vonden we het onverantwoord om het verkeer niet te regelen. We hebben daartoe dagelijks verkeersregelaars ingezet. Het kruispunt is nu in een voorrangsregeling gezet waardoor de regelaars niet meer nodig zijn.

Landschapsbeheer

Het voordelig saldo op het product Landschapsbeheer is te verklaren door het volgende:

- Nieuwe LUP-projecten konden nog niet starten, omdat we nog niet de juiste samenwerkingspartners hadden gevonden. We zoeken hiervoor samenwerking op regionaal gebied met de provincie, Landschapsbeheer Drenthe, Landschapsbeheer Groningen en stemmen waar het kan ook af met het Geopark de Hondsrug. In 2016 zullen we nieuwe LUP-projecten opstarten.
- In 2015 zijn er maar 5 aanvragen geweest voor subsidie op onderhoud van monumentale bomen die geleid hebben tot uitbetalen van een bijdrage.

- In 2016 willen wij € 7.500 inzetten voor burgerparticipatie middels het LUP-project: pilot 'Landschap onderhouden wij samen'. Wij willen dit graag dekken uit LUP-budget 2015. Wij stellen daarom voor om € 7.500 van dit budget over te hevelen van 2015 naar 2016.

Plantsoenen

Dit budget is met circa € 33.000 overschreden. Dit jaar werden we geconfronteerd met extra werkzaamheden die we niet voorzien hadden. Zo moesten er extra graskanten gesneden worden, omdat de afwatering in de molgoten werd belemmerd. Er waren zware blikseminslagen in de bomen waarvoor materieel moest worden ingehuurd om de bomen weg te halen. Extra inhuur van BWR-personeel was nodig voor renovaties. Daarnaast waren er meer en hogere stortkosten dan voorzien.

Riolen

Het nadelige verschil van €190.000 tussen begroting en realisatie kan als volgt worden verklaard:

- Ten opzichte van de in de tarieven van de rioolheffing verwerkte bedragen is er sprake van een onderbesteding van kapitaallasten. Deze onderbesteding moest op basis van de notitie Riolering van de Commissie BBV van november 2014, die door ons voor het eerst is toegepast op deze jaarstukken, worden gedoteerd aan de voorziening Riolering ex. artikel 44 lid 1d BBV (spaarvoorziening vervanging riolering). Aangezien de effecten van de notitie nog niet in de begroting waren verwerkt, was deze dotatie nog niet geraamd. Dit heeft tot een nadeel van € 109.000 geleid.
- In verband met de genoemde notitie Riolering moest de Bestemmingsreserve Riolering worden omgevormd tot een Voorziening Riolering ex. artikel 44 lid 2 BBV (uit de rioolheffing verkregen middelen die in verband met uitstel van werkzaamheden nog niet besteed zijn). Dit heeft op het product Riolen geleid tot een niet-voorzienende dotatie aan de nieuwe voorziening en daarmee een nadeel van € 88.000. Dit nadeel valt weg tegen een voordeel van € 88.000 op product 303 Mutaties reserves (programma College en Middelen).
- Overige verschillen, per saldo een voordeel van € 7.000.

6.6 Programma Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouders: dhr. P van Veen & mevr. M.J. Slood

Wat willen wij bereiken?

Met het programma Ruimtelijke ontwikkeling willen wij:

- Bijdragen aan een mooie, veilige en leefbare fysieke leefomgeving zowel in de dorpen als in het buitengebied;
- Bijdragen aan de realisatie van een zo goed mogelijk bij de demografische en sociaaleconomische-ontwikkelingen aansluitend woningaanbod;
- Behoud van de Harense ruimtelijke kwaliteit

Ontwikkelingen

Ruimtelijke plannen

In het domein van de fysieke leefomgeving staat een grote stelselherziening in de planning: de Omgevingswet. Deze Omgevingswet treedt in 2018 in werking. De organisatie is eind 2015 gestart met de oriëntatie en verkenning hoe deze wet ingevoerd moet worden. De Omgevingswet is een raamwet en bundelt 26 wetten in één wet en integreert alle sectorale wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Om de invoering in 2018 mogelijk te maken hebben Rijk, het IPO, de Unie van Waterschappen en de VNG het bestuursakkoord implementatie Omgevingswet afgesloten. In dit akkoord is overeengekomen dat gemeenten via de VNG zelf de regie voeren op het gemeentelijk deel van het implementatie programma. Dit programma wordt vormgegeven in een vraag gestuurde en interactieve aanpak. De VNG heeft hiervoor een plan uitgewerkt in het najaar van 2015. Daarbij is 2016 het jaar van verbreding en verdieping, 2017 het jaar van voorbereiding en verandering en 2018 het jaar van realisatie en verandering. Een belangrijk aspect betreft het digitaal stelsel Omgevingswet. Het doel hiervan is dat met één klik op de kaart de benodigde informatie voor omgevingsplannen, vergunningen en andere besluiten over de fysieke leefomgeving beschikbaar is voor gemeenten, burgers, bedrijven en andere gebruikers. In het bovengenoemde bestuursakkoord is afgesproken hiervoor een gefaseerde aanpak te volgen. Bij de invoering van de Omgevingswet in 2018 moeten de eerste onderdelen van het digitale stelsel zijn gerealiseerd. Dit betekent, dat wij vanaf nu ambtelijke capaciteit en middelen zullen moeten inzetten om dit in goede banen te leiden.

Wat hebben wij gedaan?

Ruimtelijke plannen: bestemmingsplannen

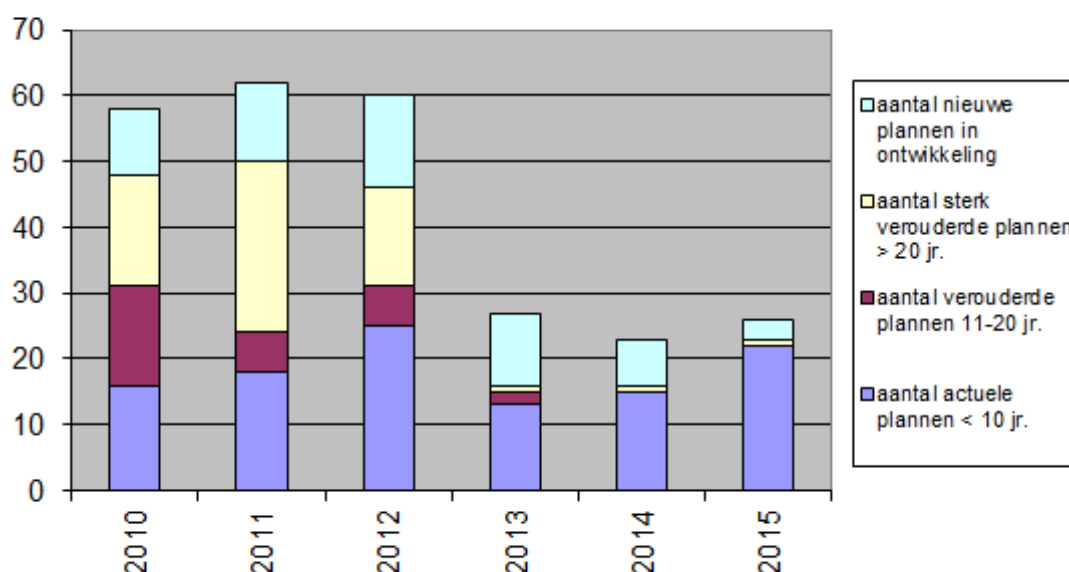
Wij hebben de volgende bestemmingsplannen en beheersverordeningen vastgesteld:

1. Bestemmingsplan EHS en recreatieterrein zuidoostzijde Paterswoldsemeer (vastgesteld);
2. Bestemmingsplan De Meihorst (vastgesteld);
3. Bestemmingsplan Waardeel (vastgesteld);
4. Bestemmingsplan Helders Werf (vastgesteld);
5. Bestemmingsplan De Lijte (vastgesteld);
6. Beheersverordening Bedrijvenpark Nesciolaan (vastgesteld);
7. Beheersverordening Noordlaren - correctieve herziening (vastgesteld).

Daarnaast hebben wij de voorbereidingen gestart van de volgende bestemmingsplannen:

1. Bestemmingsplan Buitengebied;
2. Bestemmingsplan Haren Stationsgebied;
3. Bestemmingsplan Meerweg-west.

bestemmingsplannen aantal en leeftijd

Onderschrift: de bestemmingsplannen en beheersverordeningen in Haren voldoen sinds 2013 aan de vereisten van de Wet ruimtelijke ordening met uitzondering van één gedeelte. Dit betreft een klein gedeelte ten noordoosten van Oosterhaar waar nog een bestemmingsplan uit 1970 van toepassing is. Dit gedeelte wordt meegenomen in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. In dit gebied worden geen nieuwe ontwikkelingen voorzien. Er is geen risico dat we geen leges meer kunnen heffen in verband met verouderde plannen (ouder dan 10 jaar).

Wij hebben diverse ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt door middel van uitgebreide Waboprocedures voor bouwprojecten aan de Kerkstraat 21-23 en de Vondellaan te Haren. Daarnaast is een uitgebreide Waboprocedure gevoerd voor de tijdelijke vestiging van het AZC te Onnen.

Wij hebben geparticipeerd in de procedure van het Provinciaal inpassingsplan (PIP) De Vork Essen-Haren. Deze werkzaamheden bestonden onder andere uit deelname aan het projectteam en afstemming van werkzaamheden ten behoeve van het archeologisch onderzoek.

Wij hebben stedenbouwkundig onderzoek verricht advies uitgebracht om te komen tot een locatiekeuze voor de nieuwe brandweerkazerne.

Wij hebben een Uitgangspuntennota Welstand vastgesteld (raad november 2015)

Tot slot hebben wij van buurgemeenten bestemmingsplannen ontvangen en bestudeerd of een inspraakreactie ingediend had moeten worden voor zover de belangen van de gemeente geschaad konden worden.

Herziening Provinciaal Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

In 2014 is de provincie gestart met de herziening van de Provinciale Omgevingsvisie en de Provinciale Omgevingsverordening. Deze documenten hebben ter inzage gelegen van 16 maart tot en met 28 april 2015. Wij hebben een inspraakreactie ingediend. Hierover hebben wij u per raadsbericht geïnformeerd. Wij hebben diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen bijgewoond om het belang van de gemeente Haren naar voren te brengen.

In verband met de Statenverkiezingen in maart 2015 zijn beide documenten herzien ten opzichte van de eerdere vastgestelde versies. De grootste wijzigingen zijn dat de gewijzigde Ontwerp-omgevingsvisie meer beleidsruimte biedt aan gemeenten om zelfstandige afwegingen te maken.

Structuurvisie/omgevingsvisie

Wij hebben nog geen besluit genomen over een Structuurvisie maar we zullen dat in 2016 doen in samenhang met de voorbereiding van de nieuwe Omgevingswet.

Omgevingswet

In 2015 hebben wij ons georiënteerd op de nieuwe Omgevingswet. Wij zullen in het eerste kwartaal van 2016 een voorstel voor het opstellen van een Plan van Aanpak aan de gemeenteraad voorleggen.

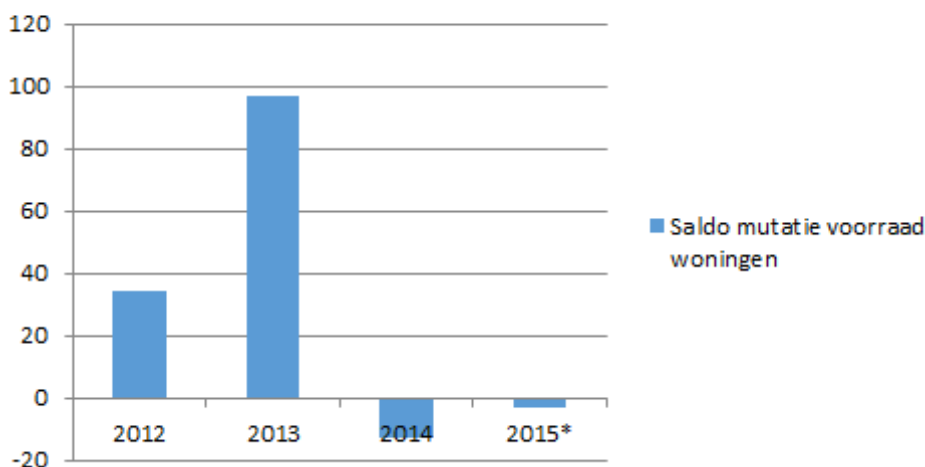
Volkshuisvesting

Wij hebben in samenwerking met de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Noordenveld (en huurdersvereniging WOON) de implementatie van de Woningwet 2015 voorbereid en wij hebben u daarover uitgebreid geïnformeerd. We hebben daarover met alle corporaties in Haren overleg gevoerd en we hebben ze geïnformeerd over de voorbereiding van de woonvisie en de prestatieafspraken die we in 2016 met de corporaties willen maken. We hebben in 2015 met de vier corporaties afspraken gemaakt over 2016.

Ter voorbereiding van de woonvisie hebben wij door Companen een onderzoek laten doen naar vraag- en aanbod van sociale huurwoningen en woningen voor senioren en zorgbehoevenden. We hebben een goed bezocht en succesvol symposium georganiseerd rondom de woonvisie en de uitkomsten van het Companen onderzoek.

We hebben een onvoorzien groot deel van onze tijd in het verslagjaar besteed aan het zoeken naar mogelijkheden voor huisvesting van een toenemend aantal statushouders ten gevolge van de toestroom van asielzoekers. We hebben daarover overleg gevoerd met pandeigenaren, andere gemeenten en diverse organisaties. We hopen dat een en ander in 2016 kan leiden tot extra huisvestingsmogelijkheden voor statushouders.

Saldo mutatie voorraad woningen

Onderschrift: Bovenstaande grafiek laat de mutatie (zoals nieuwbouw en sloop) per jaar zien in de voorraad woningen. De cijfers 2012 t/m 2014 zijn definitief. De voorraad woningen per 1 januari 2015 was 8.615. Het staafje 2015 is gebaseerd op voorlopige cijfers. De cijfers kunnen gedurende het jaar nog administratief worden bijgesteld. De voorraad woningen per 31 december 2015 is voorlopig vastgesteld op 8.612 woningen.

Regio Groningen-Assen (RGA)

Wij hebben actief bijgedragen aan een breed onderzoek van Companen naar de woningbehoefte in de Regio Groningen-Assen en we zijn nauw betrokken geweest bij de formulering en uitwerking van aanbevelingen uit dat onderzoek.

Wij hebben voor een aantal bouwplannen bij de RGA instemming gevraagd (en verkregen) omdat die bouwplannen buiten de woningbouwopgave van Haren vallen.

Plattelandsbeleid

Wij hebben overleg gevoerd met de initiatiefnemers om te verkennen of de verbinding van Onnen met het Zuidlaardermeer via de Onnervaart hersteld kan worden en wij hebben hen gesteund om een financieringsscan uit te voeren.

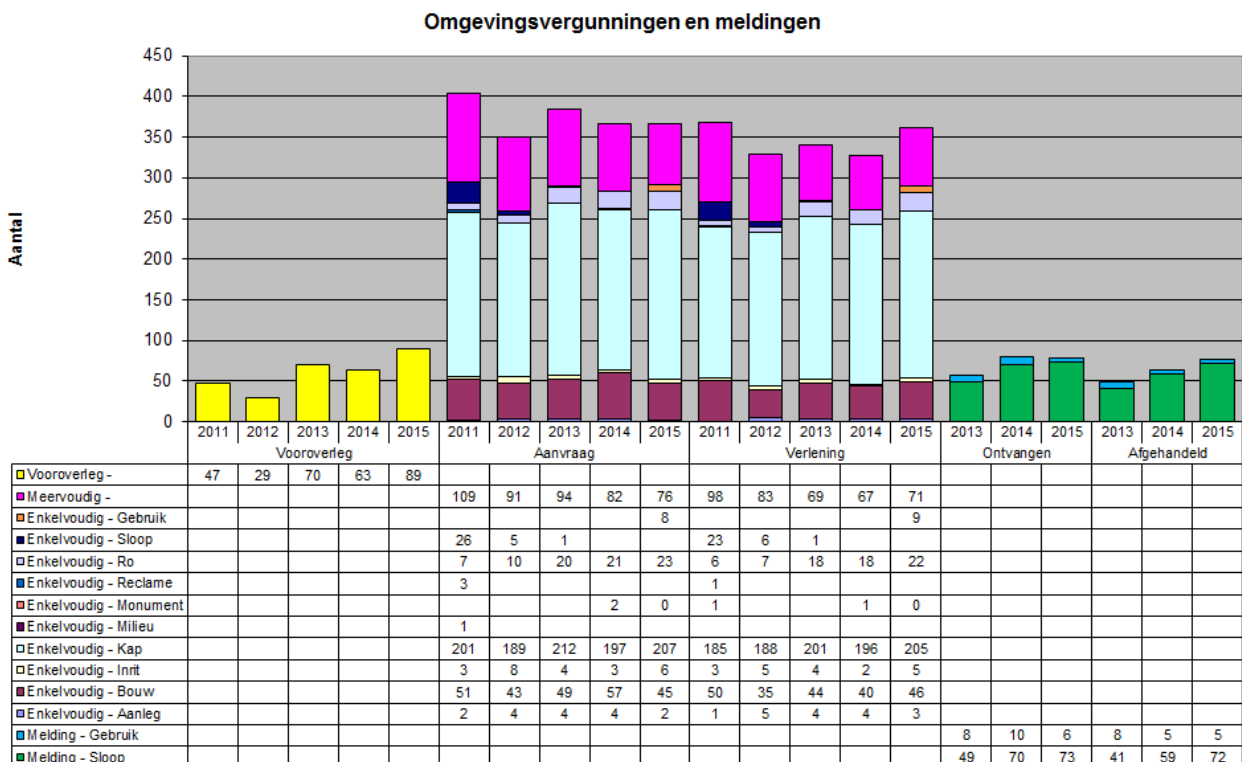
In het kader van de Gebiedsagenda regio Groningen Centraal hebben wij overleg gevoerd over het project Laagveengordel.

Uitvoeringsbeleid, kwaliteit en werkprocessen

Er is gewerkt aan actualisatie van het uitvoeringsbeleid voor de VTH-taken Wabo en APV. Dit beleid zal in de eerste helft 2016 ter vaststelling aan het college van B&W worden aangeboden en daarna ter kennisname aan de Raad. Om te voldoen aan de kwaliteitscriteria is binnen de eigen organisatie geïnvesteerd in bijscholing en verbetering van werkprocessen. Daarnaast is als aanvulling op de aanwezige kennis en capaciteit, gebruik gemaakt van de diensten van de Veiligheidsregio, Omgevingsdienst Groningen en gemeente Groningen.

Vergunningverlening Wabo

In hierna volgend schema ziet u de hoeveelheden aanvragen omgevingsvergunning en de meldingen voor gebruik en sloop die wij hebben ontvangen en afgehandeld:

De volgende trends zijn waarneembaar:

- Op alle producten is een lichte stijging waarneembaar ten opzichte van vorige jaren.
- Een forse stijging is te zien bij het product Vooroverleg Omgevingsvergunningen. Ook dit jaar hebben wij veel aandacht besteed aan het traject vóór de vergunningverlening. Initiatieven worden vooraf beoordeeld op haalbaarheid en gecontroleerd op volledigheid. Dit bespaart zowel de initiatiefnemer als de organisatie veel nawerk en het leidt tot minder geweigerde vergunningen en bezwaarschriften.
- Ook is er een forse stijging in het aantal sloopmeldingen. Wij verwachten dat deze trend de komende jaren zal voortzetten, omdat in 2024 alle asbesthoudende daken gesaneerd moeten zijn.

In 2015 zijn 367 aanvragen om omgevingsvergunning ontvangen, waarvan 207 voor activiteit kap. Wij hebben op 99% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn een besluit genomen. Tegen acht van deze besluiten is bezwaar ingediend (bij één besluit waren er 99 bezwaarden). Vijf keer is tegen de beslissing op bezwaar beroep aangetekend, waarvan één hoger beroep. Het aantal bezwaar- en beroepschriften ligt daarmee in lijn met voorgaande jaren.

Het verlenen van vergunningen op grond van de Wet Milieubeheer is uitgevoerd door de Omgevingsdienst Groningen.

Toezicht en handhaving Wabo (exclusief milieu)

Wij hebben toezicht uitgevoerd op alle verleende omgevingsvergunningen waarbij de bouwwerkzaamheden zijn gestart. Ook hebben we alle meldingen van mogelijk illegale activiteiten onderzocht. Op basis van een risico-inschatting door de toezichthouder zijn één of meerdere inspecties uitgevoerd voor elke activiteit die na verlening van een omgevingsvergunning is gerealiseerd.

De Veiligheidsregio Groningen voerde toezicht uit op eisen voor brandveiligheid. In 2014 en 2015 is door de Veiligheidsregio Groningen een inhaalslag uitgevoerd. Hierdoor hebben wij dit jaar veel handhavingstrajecten voor brandveiligheid uitgevoerd, 20 stuks. Daarnaast zijn vier handhavingstrajecten voor de overige Wabo-activiteiten uitgevoerd en drie verzoeken om handhaving behandeld. Deze trajecten hebben geleid tot één bezwaar, één beroep en één hoger beroep. De adviezen van de Commissie Bezwaarschriften zijn binnen zes weken na ontvangst aan het college van B&W voorgelegd.

Flessenhals in de handhaving is het (bewerkelijke) juridische traject. We proberen elk jaar alle overtredingen met prioriteit 1 op te pakken. Dit jaar is dat, mede door de veelheid brandveiligheidszaken, niet gelukt. Overtredingen met hoog risico op veiligheid zijn wel allemaal opgepakt. Het zijn vooral overtredingen met ruimtelijke impact in relatie tot het bestemmingsplan, die blijven liggen (drie zaken met prioriteit 1 en 33 zaken met prioriteit 2).

Handhaving Openbare ruimte

Per 1 januari 2015 is de zogenaamde PV-vergoeding van het Openbaar Ministerie vervallen. Tot die datum kregen we een vergoeding voor elke door de Boa's uitgeschreven bekeuring, die door Justitie werd geïnd. Gemiddeld bedroeg die vergoeding € 20.000 tot € 25.000 per jaar.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Ruimtelijke plannen

Wij zijn tevreden dat wij voor alle dorpen en nagenoeg het hele buitengebied bestemmingsplannen en beheersverordeningen hebben vastgesteld. Deze bestemmingsplannen en beheersverordeningen zijn digitaal en gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl. Waar nodig zijn reparaties gepleegd in de vorm van correctieve herzieningen. De werkzaamheden voor het bestemmingsplan Buitengebied vorderen maar de reacties op het voorontwerp hebben er toe geleid dat extra onderzoek en inventarisaties verricht moesten worden. Totdat het nieuwe bestemmingsplan buitengebied in werking treedt, toetsen wij aanvragen en initiatieven aan de in 2013 vastgestelde beheersverordening. Wij zijn tevreden dat het ruimtelijke beleid van de gemeente actueel is en voldoet aan de vereisten van de Wet ruimtelijke ordening.

Bovenstaande plannen zijn conform de wettelijke procedures vastgesteld en waar dit noodzakelijk werd geacht via extra overleggronden met omwonenden en belanghebbenden tot stand gekomen. Tegen enkele plannen beroep is ingesteld bij de Raad van State. Wij zijn tevreden dat de bestemmingsplannen bijdragen aan een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Bestemmingsplannen voor nieuwe ontwikkelingen, zoals nieuwbouw, alsmede bestemmingsplannen waarbij de bestaande planologische situatie wordt gecontinueerd, gaan daarom gepaard met een kwaliteitsparagraaf en beeldkwaliteitsplannen zodat de stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit van woningen, gebouwen en de fysieke kwaliteit van de openbare ruimte op een hoog niveau blijft.

Met het onderzoek van Companen, onze inzet in de RGA en onze druk op de RGA en de provincie voor verruiming van de woningbouwmogelijkheden, hebben we een goede bijdrage geleverd aan ontwikkeling van het woningaanbod in Haren. De gevraagde verruiming lijkt er nu inderdaad aan te komen. Of en in hoeverre de activiteiten van onze kant daarin een rol heeft gespeeld weten we niet maar over de ontwikkelingen in RGA zijn we tevreden.

Met de vaststelling van de Uitgangspuntennota Welstand hebben we een goede basis gelegd voor een zekere deregulering van de welstandseisen in de gemeente, zonder dat we afbreuk doen aan de ruimtelijke kwaliteit. We zijn daarover zeer tevreden.

Volkshuisvesting

We zijn zeer tevreden over onze aanpak van de invoering van de Woningwet en de samenwerking die we hebben gezocht met de andere drie gemeenten, de corporaties en huurdersverenigingen. Zonder die samenwerking waren we nog niet zo ver geweest als nu.

VTH-taken Wabo

Wij hebben in 2015 voldaan aan onze wettelijke taken. Zo zijn nagenoeg alle vergunningaanvragen behandeld binnen de wettelijke termijn. Wij hebben het toezicht en de handhaving van de risicovolle taken goed georganiseerd. Wij hebben gewerkt aan actualisatie van het uitvoeringsbeleid en verbetering van werkprocessen. Hierover zijn wij tevreden.

Wij zijn tevreden over het aantal handhavingzaken dat wij binnen de beschikbare capaciteit hebben kunnen oppakken. Wij zijn er echter niet tevreden over dat desondanks handhavingzaken met prioriteit 1 zijn blijven liggen.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
089 Komplan Algemeen	32.093	33.761	30.079	30.079	0
234 Vergunningverlening bedrijven WM	20.095	38.150	35.305	32.691	2.614
244 WABO toezicht en handhaving	171.520	178.140	178.390	173.440	4.950
245 Handhaving Openbare ruimte	80.751	64.717	88.850	84.575	4.275
251 Plattelandsbeleid	30.565	26.082	23.440	30.485	-7.045
254 Ruimtelijke Plannen	2.037.848	923.064	766.880	668.158	98.722
264 Volkshuisvesting	41.188	36.294	35.840	35.840	0
265 Omgevingsvergunning verhaalbaar	102.979	-119.065	-305.674	-447.897	142.223
266 Omgevingsvergunning niet verhaalbaar	150.174	356.367	155.520	155.520	0
268 Naamgeving en huisnummering	27.887	16.800	18.441	16.800	1.641
272 Grondzaken	188.126	-31.143	0	0	0
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	2.883.226	1.523.167	1.027.070	779.689	247.381

Toelichting verschillen

Omgevingsvergunning verhaalbaar

Op product 265 Omgevingsvergunning is een positief saldo ontstaan doordat er na de Bestuursrapportage nog enkele aanvragen omgevingsvergunning met hoge bouwkosten in behandeling zijn genomen, die niet waren voorzien. Hierdoor zijn meer legesopbrengsten gerealiseerd dan begroot.

Ruimtelijke plannen

Het positieve saldo op Ruimtelijke plannen is ontstaan doordat de kosten van projectleiders met ingang van 2015 direct ten laste gebracht worden van de projecten (conform het raadsbesluit bij Bestuursrapportage 2015). Verder is er nog budget overgebleven dat gereserveerd was voor het bestemmingsplan Buitengebied. Daarnaast is sprake van opbrengsten uit anterieure overeenkomsten. Daar staat tegenover dat de kosten van de verschillende projecten hoger zullen zijn wat zichtbaar zal worden in de actualisatie van de grondexploitaties.

6.7 Programma Milieu

Portefeuillehouder: mevr. M.J. Sloot

Wat wilden wij bereiken?

Doelstellingen

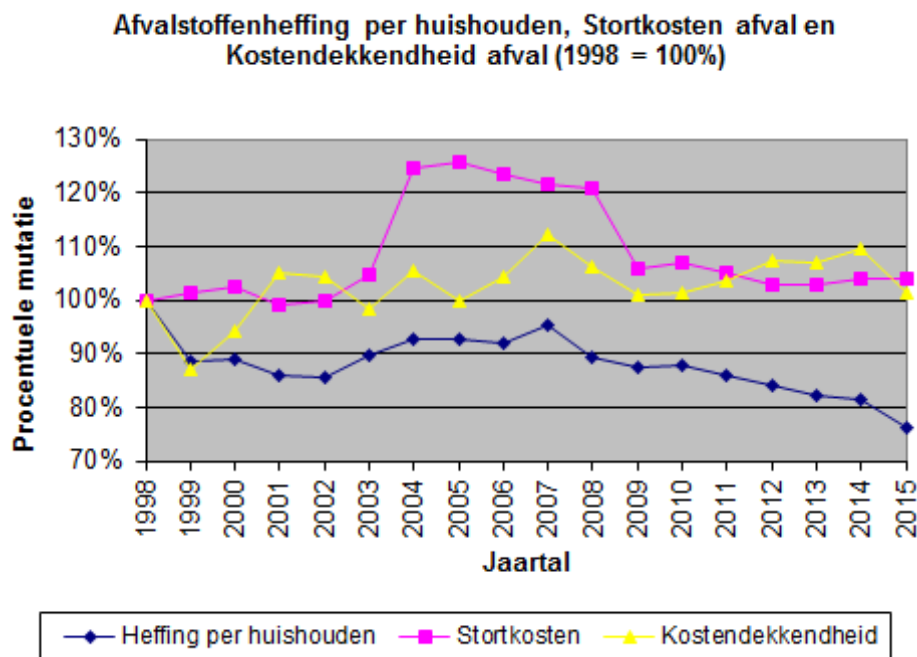
Wij zetten in op een goede dienstverlening en dragen zorg voor het behalen van de door het Rijk opgelegde milieu doelstellingen.

Wat hebben wij gedaan?

Huisvuilinzameling

We zijn doorgegaan met de uitbreiding van afvalstromen die gebracht kunnen worden naar de Westerse Drift. Blik en tempex kunnen ook gebracht worden. Al deze stromen vallen onder de subsidieregeling inzameling verpakkingen.

Doordat er minder afval in de afvalcontainers wordt aangeboden konden we de route-inzameling optimaliseren. Mede hierdoor is het inzameltarief gelijk gebleven.

Onderschrift: Bovenstaande grafiek toont het procentuele verloop in de gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden, afgezet tegen het procentuele verloop in de stortkosten en het procentuele verloop van de kostendekkendheid op het product afval. De gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden en de stortkosten zijn gecorrigeerd met de Europees geharmoniseerde prijsindexcijfers (HICP).

Insitu-bodemsanering Kroonkampweg

Voorgeschiedenis: in 2013 is vastgesteld dat het saneringsresultaat achterblijft bij hetgeen verwacht werd. Aanvullende stimulatie van het afbraakproces was noodzakelijk. In 2014 zijn daartoe aanvullende offertes aangevraagd en is aan het bedrijf Biosoil opdracht verstrekt voor de uitvoering van in eerste instantie een pilot (doel van de pilot: 'Inzichtelijk maken effect op biologische afbraak nabij de bron als gevolg van stimulatie met elektronendonor: percol'). De eindrapportage van de pilot is in mei 2015 opgeleverd met als conclusie dat stimulatie met percol een positief effect heeft op het biologische afbraakproces van de verontreiniging en de bacteriegroei in het brongebied. Biosol adviseert aanvullend injecties met percol uit te voeren in de pluim. In maart 2015 is dit ook daadwerkelijk uitgevoerd.

Om het effect van deze aanvullende stimulatie met percol op de verontreiniging in de pluim inzichtelijk te kunnen maken zal er in 2016 een aanvullende grondwatermonitoringsronde worden uitgevoerd. Ook zullen wij, gezien het tijdspad en daarmee veranderende inzichten, een alternatieve aanpak van deze verontreiniging in dit gebied verkennen.

Geluidhinder

De gemeente geeft uitvoering aan vermindering van wegverkeerslawaai via invulling van haar wettelijke taken. Bij de bouw van nieuwe woningen langs wegen wordt de bouwaanvraag getoetst op voldoende geluidsisolatie (preventie). Voor bestaande woningen wordt uitvoering gegeven aan saneringsprojecten. De gemeente is daarbij belast met de voorbereiding en de uitvoering waarna het Rijk voor de financiering zorgt.

Het akoestisch onderzoek voor de Meerweg is afgerond en het saneringsprogramma is bekend gemaakt voor inspraak. Uit het onderzoek is gebleken dat er geen stil asfalt of andere bronmaatregelen in aanmerking komen. In 2016 gaat onderzocht worden of er bij de betrokken woningen nog aanvullende gevelisolatie nodig is.

Het akoestisch onderzoek bij de Emmalaan is tevens afgerond. Het voornemen is om daar de weg in te richten als 30 km/uur zone, maar de bestuurlijke besluitvorming hierover moet nog plaats vinden. Bij het ministerie is een subsidieaanvraag ingediend en het ministerie is bereid om een bedrag van € 42.350 bij te dragen aan een nieuwe weginrichting.

Bij de Rijksstraatweg in Glimmen is de discussie over de herinrichting van de weg afgerond. De verhoogde wegplateaus met klinkers bij de kruisingen die de nodige geluidhinder gaven zijn vervangen door asfalt. Het akoestisch onderzoek zal in juni 2016 worden afgerond, waarna het saneringsprogramma kan worden vastgesteld. Daarna zal onderzocht worden of bij de betrokken woningen nog aanvullende gevelisolatie nodig is. Vooruitlopend daarop is langs de Rijksstraatweg in 2015 één woning volledig geïsoleerd vanwege een hoge geluidsbelasting (A-lijst).

Milieubeleid

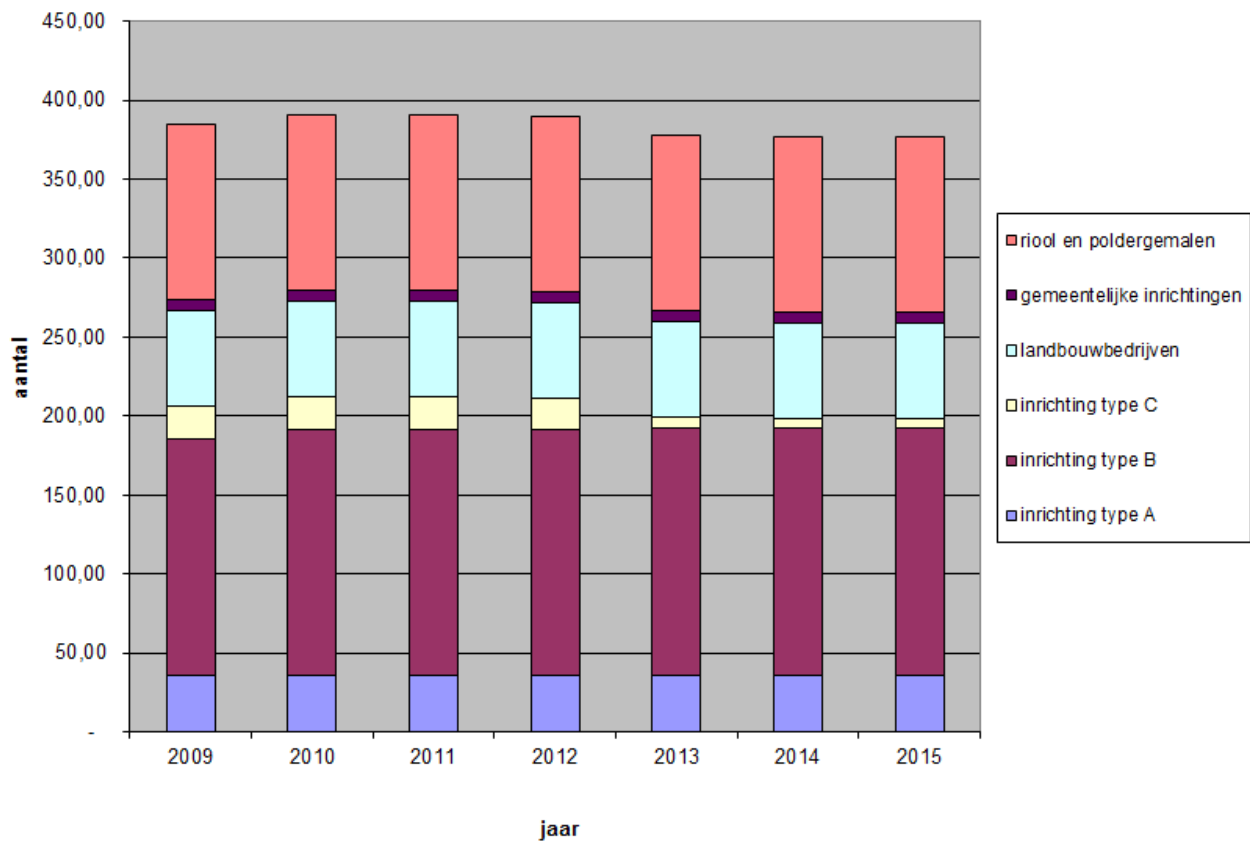
In 2015 heeft de Omgevingsdienst Groningen (ODG) een tweetal procedures afgerond. Het betreft de vergunningprocedures van ProRail en het Waterbedrijf. Veel uren heeft de Omgevingsdienst Groningen besteed aan de inzet van specialisten geluid en juridisch advies:

- ProRail De Vork: er is een omgevingsvergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting voor het opstellen, rangeren, onderhouden en controleren van reizigerstreinen op het spoorwegemplacement 'De Vork'. Dit betrof een uitgebreide Wabo-procedure.
- Waterbedrijf: het Waterbedrijf is in de afgelopen jaren herbouwd op dezelfde locatie, waarvoor een revisievergunning benodigd was.

ProRail en Waterbedrijf hebben een belangrijk deel van de beschikbare uren (742 uur ingebrachte uren BTP) gekost. De twee dossiers zijn eind 2013 begin 2014 opgestart en in 2015 afgerond. Gezien het grootschalige en eenmalige karakter van deze twee dossiers hebben wij een deel van deze uren betaald via ons maatwerkcontract.

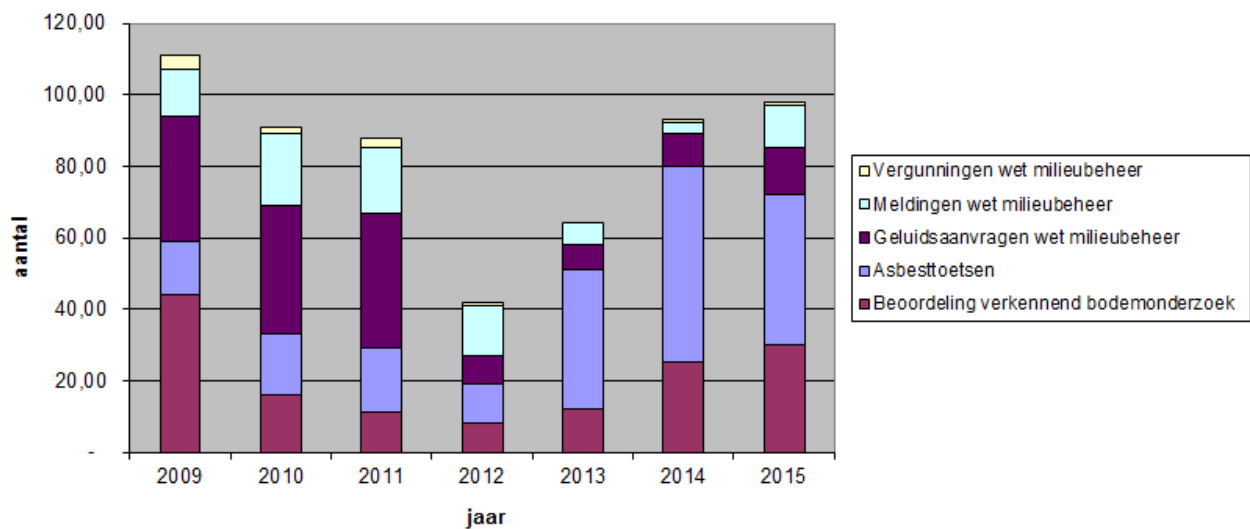
Onderstaande tabel geeft goed inzicht in het aantal inrichtingen Wet milieubeheer. Het aantal inrichtingen kan stabiel worden genoemd.

Inrichtingen wet milieubeheer

Onderstaande grafiek geeft inzicht in het aantal aanvragen, meldingen, onderzoeken en toetsen:

Milieu: aanvragen, meldingen, onderzoeken en toetsen

Handhaving inrichtingen Wet Milieubeheer en overige toezichtstaken

De ODG heeft zes controles uitgevoerd voor een aantal inrichtingen, welke tot het basisbestand van de ODG horen. Naar aanleiding hiervan zijn hebben zich drie hercontroles uitgevoerd. Eén hercontrole heeft geleid tot een vooraankondiging dwangsom of bestuursdwang. Wijzelf hebben 48 bedrijfscontroles uitgevoerd. Naar aanleiding van deze controles hebben zich weinig hercontroles voorgedaan.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Inzameling Huisafval

Wij zijn tevreden, omdat wij de afvalstoffenheffing niet hoefden te verhogen, maar vooral ook over het succes van de toenemende inzameling van plastic afval.

Bodem en Grondwater en Geluidhinder

Alle projecten lopen of zijn afgerond.

Algemeen Milieubeleid

In 2015 hebben we voor het eerst op een aantal VTH-gebieden met een zogenaamde strippenkaart gewerkt bij de Omgevingsdienst Groningen (ODG). Op beleidsterreinen waarop wij de deskundigheid niet in huis hebben, de capaciteit ontoereikend is of waar we een second opinion nodig hebben kunnen wij voor een vooraf afgesproken bedrag (zoals opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de ODG) een beroep doen op de expertise van de ODG. Tot nu toe is de strippenkaart met name ingezet voor (extra) geluidsmetingen. Het budget voor 2015 is toereikend geweest. Gezien het grootschalige en eenmalige karakter van twee grote dossiers (Prorail en Waterbedrijf) hebben wij de extra ureninzet ook kunnen opvangen binnen het budget van de strippenkaart.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
228 Inzameling Huisafval	-85.089	-150.775	-5.050	23.493	-28.543
235 Bodem en Grondwater	81.712	88.100	67.100	59.433	7.667
236 Geluidhinder	24.649	52.260	56.599	160.943	-104.344
237 Algemeen Milieubeleid	89.903	147.949	154.722	144.047	10.675
239 Openbare Hygiene	17.296	18.456	28.244	20.953	7.291
241 Gemeentelijke Interne Milieuzorg	26.738	27.024	25.249	25.139	110
243 Handhaving Milieu / reclame	92.506	99.838	88.250	88.000	250
267 Algemene dienstverlening overig	16.964	23.068	25.431	24.145	1.286
ProgrammaMilieu	264.677	305.921	440.545	546.153	-105.608

Toelichting verschillen

Inzameling Huisafval

Er is een kostendekkendheid van 99% gehaald. Overschrijding is ontstaan door een te lage inschatting van de verbrandingsbelasting. Gerekend met 50% verbrandingsbelasting van het afgevoerde huishoudelijk afval is uiteindelijk 71% geworden. Oorzaak is dat de afvoer van distigaaat halverwege het jaar ook belastbaar is geworden.

Geluidhinder

Als gevolg van een gunstige aanbesteding halveerde de daaraan gekoppelde subsidie voor de door ons gemaakte kosten. Door vertraging bij de uitvoering worden de projectmanagement- en engineeringkosten (PEAT-kosten) echter hoger dan geraamd. Onze eigen kosten zijn ook hoger door de vertraging en het afhandelen van bezwaren. Over de extra kosten zijn we in gesprek met ProRail en met de subsidiegever (BSV). Ook doen we een dotatie aan de voorziening Sanering spoorweglawaai. De dotatie was niet geraamd en leidt tot een overschrijding op dit product.

Algemeen Milieubeleid

Wij hebben een maatwerkcontract met de Omgevingsdienst Groningen voor het verzorgen van piketdienst. Door het onderbrengen van de verzorging van de piketdienst voor alle (milieu)klachten bij de ODG, kunnen de inwoners van de gemeente Haren 24 uur per dag, 7 dagen per week de klachten en meldingen van ongewone voorvallen melden bij het callcenter van de Omgevingsdienst. In 2015 is een klein aantal uren nodig geweest, dus was het budget van € 8.500 niet nodig, wat het voordelige verschil grotendeels verklaart.

6.8 Programma Onderwijs

Portefeuillehouder: dhr. M. Verbeek

Wat wilden wij bereiken?

Wij willen er actief aan bijdragen dat Harense jongeren zo goed mogelijk zijn voorbereid op deelname in en aan de samenleving. Geen jongere mag daarin tussen wal en schip vallen. De onderwijsvoorzieningen moeten jongeren een goede plek bieden om hun talenten te ontwikkelen. Jongeren kunnen daarbij naar die school die het beste aansluit bij hun ontwikkelingsbehoefte.

Doelstellingen

Openbaar basisonderwijs

Wij willen conform artikel 23 van de Grondwet voldoende openbaar onderwijs aan kunnen bieden aan de leerlingen in de gemeente Haren wanneer hier behoefte aan is.

Leerlingenvervoer

Wij hebben de wettelijke zorg voor het leerlingenvervoer van en naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school die aansluit op de levensovertuiging van de ouder(s)/verzorger(s) of de beperking van het kind. In de Verordening leerlingenvervoer staan de voorwaarden en regels waar ouder(s)/verzorger(s) aan moeten voldoen om aanspraak te kunnen maken op de voorziening. De voorziening kan bestaan uit een financiële vergoeding of uit een voorziening in natura in de vorm van aangepast vervoer (taxi). Hiervoor gaan wij een contract aan met een vervoerder.

Onderwijshuisvesting

De gemeente voert een wettelijke zorgplicht uit om te voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs binnen de gemeentegrenzen. Het uitgangspunt hierin is dat een gezond, betaalbaar en passend gebouw bijdraagt aan het welbevinden, plezier, gedrag en leerproces van kinderen en medewerkers. Hiermee streven wij vanuit de zorgplicht van de gemeente een samenhangend, meerjarig en financieel haalbaar beleid na, eventueel gekoppeld aan andere maatschappelijke voorzieningen.

Lokaal Onderwijs beleid - Kleine activiteiten

Wij geven een kleine bijdrage als cofinanciering aan de Culturele Commissie Harener Basisscholen (CCBH). Hiermee kan deze commissie een gevarieerd cultureel programma aanbieden aan de Harense basisscholen op het gebied van dans, theater, muziek en literatuur.

Vakonderwijs lichamelijke opvoeding

Wij vinden voldoende en op een goede en verantwoorde manier bewegen door basisschoolleerlingen belangrijk. Hiervoor zetten wij tot augustus 2018 voor alle groepen 3 tot en met 8 op de basisscholen vakonderwijzers bewegingsonderwijs in. Samen met het onderwijsveld bouwen wij de beschikbare subsidie voor die tijd zorgvuldig af.

Verzuimbeleid

Geen kind mag tussen wal en schip komen te vallen. Dit betekent dat er voor elk kind een passende onderwijsplek moet zijn. De leerplichtwet 1969 is het wettelijk kader waarbinnen dit uitgangspunt wordt beschermd. Leerlingen van 5 tot 18 jaar vallen onder deze wet. Leerlingen die voor hun 23e jaar nog geen startkwalificatie hebben behaald, worden in het kader van het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) toegeleid naar een leer- en of leer-werktraject.

Schoollogopedie

Wij willen voldoen aan de wettelijke taak om op het terrein van de logopedie alle basisschoolleerlingen te screenen op mogelijke logopedische problemen.

Volwasseneneducatie

Wij willen bijdragen aan de educatieve-, professionele- en maatschappelijke zelfredzaamheid van onze inwoners. Daarom zetten wij in op de opzet en uitvoering van trajecten die gericht zijn op ontwikkeling en verbetering van de Nederlandse taal en rekenvaardigheid. Wij vinden het belangrijk dat het educatieaanbod aansluit op de behoefte van onze inwoners.

Wat hebben wij gedaan?

Openbaar onderwijs

Sinds 2009 houdt de gemeente zelf geen openbaar onderwijs meer in stand. Dit is verzelfstandigd in Stichting Openbaar Onderwijs Baasis (Stichting Baasis). Vanuit ieders eigen verantwoordelijkheden houden de wethouders onderwijs van de gemeenten Haren en Tynaarlo en de bestuurder de Stichting elkaar op de hoogte van ontwikkelingen. In 2015 is twee keer een bestuurlijk overleg geweest. Daarnaast is een nieuw lid van de Raad van Toezicht benoemd door de gemeenteraad.

Leerlingenvervoer

Met ingang van het schooljaar 2009-2010 hebben wij voor onder andere het leerlingenvervoer een contract afgesloten voor het OV- en doelgroepenvervoer Noord-Drenthe en Haren. Het contract leerlingenvervoer is verlengd tot 1 augustus 2017. Het contract kan nog met 1 jaar worden verlengd (tot en met 1 augustus 2018). Daarnaast hebben wij vergoedingen gegeven wanneer het leerlingenvervoer met eigen of openbaar vervoer wordt geregeld. De wet Passend Onderwijs is op 1 augustus 2014 van start was gegaan. Dit heeft gevolgen voor het leerlingenvervoer. Daarom hebben wij een nieuwe verordening vastgesteld die in werking is getreden op 1 januari 2016. Hiermee voldoet de gemeente aan de nieuwe regelgeving voor leerlingenvervoer.

Onderwijshuisvesting

In augustus 2015 heeft het Zernike College (nu Harens Lyceum) de nieuwbouw aan de Kerklaan in gebruik genomen. Het gebouw is met een energielabel A+++ zeer duurzaam en energiezuinig en geschikt voor 1.440 leerlingen en 150 medewerkers. In het gebouw zit een gymzaal.

In 2015 zijn wij gestart met de voorbereidingen van de nieuwbouw van de Sint Nicolaasschool op de vrijkomende locatie van het Zernike College aan de Westerse Drift. Het schoolbestuur is zelf opdrachtgever van de bouw. Wij hebben Libau gevraagd om samen met omwonenden en de school een stedenbouwkundig kader op te stellen waarmee de school goed gaat passen en functioneren in de omgeving. Medio 2015 hebben wij de eerste resultaten in een inloopavond met omwonenden en ouders besproken. De opmerkingen zijn meegenomen in de verdere uitwerking en worden begin 2016 weer met de omwonenden en ouders besproken. Het stedenbouwkundig kader zal in het eerste kwartaal van 2016 door u behandeld worden.

De gemeenteraad heeft besloten om een deel van de noodzakelijke renovatie van het Maartenscollege te financieren door middel van doordecentralisatie. Met het gemeentelijke aandeel van € 8,1 miljoen in de totale financiering van € 16,4 miljoen, wordt de school vanaf 2016 tot en met 2018 volledig gerevitaliseerd en worden de noodlokalen vervangen. Het contract voor doordecentralisatie zal in het voorjaar van 2016 worden getekend.

Wij willen de bestaande schoolgebouwen energiezuiniger maken. Hiervoor is samen met de schoolbesturen voor primair onderwijs een plan van aanpak geschreven. Voor elk gebouw worden energieprestatieadviezen opgesteld. Samen met de schoolbesturen wordt dan gekeken welke energiebesparende maatregelen worden uitgevoerd. De gemeente betaalt hier 60% van, de scholen betalen de resterende 40%. Samen met de duurzame boerderij en zorgboerderij zijn de lessen Natuur- en Milieueducatie opgestart. Hiervoor hebben de directeuren een intentieovereenkomst opgesteld. De basisscholen hebben op elke school een ambassadeur aangesteld.

Het voormalige schoolgebouw van OBS de Meent is verkocht aan een particulier. Voor de Groninger Buitenschool is door Vastgoedrapport en Platform GRAS een prijsvraag uitgeschreven voor een passende herbestemming van het monumentale schoolgebouw. Wij zijn verrast door de grote belangstelling voor dit schoolgebouw en hopen op een goed idee voor de herbestemming. Dit zal begin 2016 bekend zijn.

Vakonderwijs lichamelijke opvoeding

De voorziening vakonderwijs gymnastiek maakt onderdeel uit van de verordening 'Materiële en financiële gelijkstelling'. Per groep 3 tot en met 8 vergoeden wij twee uren gym per week. In totaal ging het in 2015 om 84 gymuren per week. Wij stellen deze vergoeding beschikbaar door de loonkosten van vakleerkrachten voor deze uren te vergoeden. Naast de vergoeding van de loonkosten van de vakleerkrachten die in dienst zijn bij Stichting Baasis geldt dit ook voor de loonkosten van de vakleerkracht van GBS Het Mozaïek.

In het kader van de noodzakelijke bezuiniging is besloten om de subsidie voor de vakleerkrachten gymnastiek met ingang van 1 augustus 2018 stop te zetten. Wij willen dit op een verantwoorde manier doen en de scholen in de gelegenheid stellen oplossingen te vinden die de kwaliteit van het bewegingsonderwijs hoog houden. In 2015 zijn de eerste gesprekken met Stichting Baasis gevoerd over de aanstaande bezuiniging op het vakonderwijs. In 2016 wordt deze bezuinigingsopdracht verder uitgewerkt.

Schoollogopedie

De GGD heeft een logopedische screening uitgevoerd op het consultatiebureau en de basisscholen. Kinderen met logopedische problemen worden door de GGD doorverwezen naar een logopedist waar verdere behandeling plaatsvindt.

Verzuimbeleid

Wij voeren de Leerplicht- en RMC-wetgeving uit waarbij aangesloten wordt bij andere relevante beleidsterreinen zoals de Jeugdwet, Passend Onderwijs, werk en inkomen, etc.

In november 2015 is het 'Jaarverslag leerplicht en RMC schooljaar 2014-2015' aan de gemeenteraad gepresenteerd. Er zijn in dat schooljaar 84 leerplichtmeldingen en 111 RMC-meldingen in behandeling genomen.

In 2015 zijn niet alle basisscholen bezocht. Het was de bedoeling om de scholen gezamenlijk met de schoolverpleegkundige te bezoeken. Vanwege haar vertrek zijn niet alle basisscholen bezocht. De bezoeken gaan door in 2016.

In 2015 is het Zorg Advies Team (ZAT) van het Zernike College opgeheven. Reden hiervoor is enerzijds de afname van het aantal ingebrachte casussen en anderzijds de nauwere samenwerking met de wijkteams in Haren en in Groningen. Nu wordt per casus, waarbij op meerdere leefgebieden problemen zijn, een Multi Disciplinair Overleg (MDO) georganiseerd. Ook het Maartenscollege bezint zich op de werkwijze van het ZAT.

Passend onderwijs

Schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de in- en uitvoering van de wet Passend Onderwijs. Om onderwijs en zorg (Jeugdwet) goed op elkaar aan te laten sluiten, wordt er in de regio Groningen samen met de samenwerkingsverbanden gewerkt aan een goede onderlinge afstemming. Hier dragen wij aan bij door het gebruikersoverleg Passend Onderwijs te organiseren waarin actuele ontwikkelingen en casussen worden besproken om de ondersteuningsbehoefte van leerlingen op elkaar af te stemmen. Hieraan nemen de interne begeleiders van de basisscholen, vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden primair onderwijs, de coördinator van het WIJZ-team (werk en inkomen, jeugd en zorg), schoolartsen en verpleegkundigen van de GGD en Stichting Basis deel.

Volwassenenonderwijs

Vanuit de wet educatie- en beroepsonderwijs (WEB) kopen wij taal- en rekenlessen in voor volwassenen. De wet laat geen ruimte open voor de inkoop van een ruimer aanbod. In 2015 waren wij verplicht 75% van het educatieaanbod in te kopen bij de regionale opleidingscentra (ROC's), voor onze gemeente is dit het Noorderpoortcollege. Wij hebben echter 100% ingezet bij dit ROC, omdat met hun educatie-aanbod ook de aanvullende activiteiten en diensten van de netwerkpartners van het ROC meekomt (zoals toeleiding en uitvoering op locatie in samenwerking met bibliotheken, Stichting Lezen en Schrijven, Humanitas, WIJZ-team en andere welzijnsorganisaties).

In 2015 hebben, net als in 2014, 14 inwoners uit Haren deelgenomen aan het educatieaanbod. Hieronder staat het aantal deelnemers aan de verschillende cursussen. Tussen haakjes staat het aantal deelnemers dat de cursus inmiddels heeft afgerond.

- NT2 basis (beginners, geen inburgeraars) : 6 (2)
- Taal en Rekenen; schakeling Entree opleiding : 1 (1)
- Taal en Rekenen; verschillende niveaus : 6 (3)
- Rekenen : 1

Lokaal onderwijsbeleid - Kleine activiteiten

Er is een subsidie verstrekt aan het Culturele Commissie Basisscholen Haren. Hierin werken de basisscholen en de muziekschool, bibliotheek en het Centrum voor Kunst en Cultuur samen in het aanbod van kunst en cultuur.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Leerlingenvervoer

Het schoolvervoer is net als voorgaande jaren naar tevredenheid uitgevoerd.

Onderwijshuisvesting

Wij zijn tevreden over het conform planning opleveren van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan. De integrale benadering voor opstellen van het stedenbouwkundig plan voor de nieuwbouw van de Sint Nicolaasschool heeft meer tijd gekost dan gepland. Er ligt nu wel een door alle partijen gedragen plan.

Er is een goede start gemaakt met het opzetten van de Natuur- en Milieu-Educatie in Haren. De deelnemende scholen hebben enthousiast de intentieovereenkomst getekend.

Verzuimbeleid

De aanpak van het voortijdig schoolverlaten is succesvol. In de regio Groningen-Haren is het aantal voortijdig schoolverlaters afgelopen jaar weer fors gedaald.

Alle leerplicht- en RMC-meldingen worden in behandeling genomen. Van de 195 leerplicht- en RMC-meldingen zijn er slechts vijf jongeren die geen bemiddeling willen. De overige kinderen en jongeren worden dus allemaal bereikt waarvan de grootste groep, 78 leerlingen, weer terug is gekeerd naar het onderwijs en 38 jongeren werken of een Wajong uitkering hebben.

De samenwerking tussen leerplicht/ RMC en het WIJZ-team heeft de nodige aandacht en moet verder worden uitgewerkt. Net als de wijziging van de ambtsinstructie leerplichtambtenaar door de veranderingen vanuit de Jeugdwet.

Vakonderwijs lichamelijke opvoeding

Het vakonderwijs lichamelijke opvoeding wordt op bijna alle basisscholen in Haren uitgevoerd. Vanwege de aanstaande bezuiniging op het vakonderwijs hebben wij een verzoek om vakonderwijs in te zetten op de Peter Petersenschool niet in behandeling genomen.

Op de overige scholen zijn op basis van de verordening het aantal gymuren ingezet. De kwaliteit van het vakonderwijs wordt door de schoolbesturen gecontroleerd.

Schoollogopedie

Volgens de SNEL-methode ontvangen alle ouders via het consultatiebureau een korte vragenlijst waardoor eventuele logopedische problemen worden gesignaleerd. Op de basisscholen wordt via de Triage-methode bij de reguliere screening door de GGD bij alle 5-jarigen nogmaals aandacht besteed aan het signaleren van logopedische problemen. Wij zijn tevreden over deze werkwijze en voldoen hiermee aan artikel 6 van het uniforme deel van het Besluit Publieke Gezondheid.

Volwassenenonderwijs

Net als vorig jaar zijn er 14 deelnemers bediend. Binnen het educatiebudget is ruimte voor meer deelnemers. Wij verwachten in 2016 door de invoering van de Taalmeter en het organiseren van de educatie in 't Clockhuys meer deelnemers te werven.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
320 Openbaar Basisonderwijs	4.800	4.977	0	0	0
331 Gemeentelijk Onderwijsbeleid	2.697.837	2.848.972	2.807.436	2.717.617	89.819
344 Volwassenenonderwijs	4.949	5.172	0	-317	317
ProgrammaOnderwijs	2.707.586	2.859.122	2.807.436	2.717.300	90.136

Toelichting verschillen

Gemeentelijk Onderwijsbeleid

De gereserveerde subsidie van € 7.650 voor weerbaarheidstrainingen basisonderwijs hoefde niet meer te worden uitbetaald, omdat scholen in mindere mate gebruik gemaakt hebben van de subsidie weerbaarheidstrainingen.

Voor het leerlingenvervoer zijn minder kilometers gereden met een positief resultaat van € 8.000.

Van het totale beschikbare budget van € 50.000 voor het uitwerken van het stedenbouwkundig kader en daaruit voortvloeiende werkzaamheden voor de nieuwbouw van de Sint Nicolaasschool resteert nog circa € 30.000. Dit budget is nodig voor het verder uitwerken van de kaders. Daarom stellen wij voor dit restantkrediet mee te nemen naar 2016.

De kosten voor het vakonderwijs zijn € 32.000 lager dan geraamd door de inzet van minder uren. De vrijgevallen uren zijn ingezet in de gemeente Tynaarlo.

Door het wegvallen van het gymvervoer, en doordat OBS De Rieshoek en CBS Hunnedal zijn gesloten, maken wij geen kosten meer voor het gymvervoer (€ 8.600). Bij de Voorjaarsnota 2016 zal dit bedrag structureel worden afgeraamd.

6.9 Programma Economische zaken

Portefeuillehouders: mevr. P.A. Lambeck & dhr. M. Verbeek

Wat wilden wij bereiken?

De gemeente wil aandacht hebben voor de MKB-ers en de winkeliers in Haren. Zowel in Haren als in Oosterhaar en de andere dorpen. De gemeente werkt mee aan het realiseren en uitwerken van de centrumvisie en een plan voor het dorpshart. Hier vallen de ontwikkeling van het Haderaplein en de verkeersafwikkeling en het parkeerbeleid dat daar bij hoort, onder. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een blauwe zone en andere vormen van 'vrij parkeren'. Ook het instellen van een ondernemersloket behoort tot de doelstellingen. Hier hoort ook 'ont'regelen bij. Samen met de ondernemers wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van het ondernemersfonds.

Wij willen een aantrekkelijke markt in Haren.

Wij wilden ons vastgoed op een duurzame, efficiënte wijze inzetten ten behoeve van de inwoners van Haren in het algemeen en de gebruikers van onze gebouwen in het bijzonder. Dit geldt ook voor de verspreide eigendommen. Het gaat hierbij met name om de in ons bezit zijnde gronden.

Op duurzaamheidsgebied wilden we het beleid actualiseren en als gemeentelijke organisatie willen we op een efficiënte wijze een goed voorbeeld zijn voor de inwoners.

Doelstellingen

We willen een levendig centrum met aantrekkelijke winkels en evenementen die dit versterken. Wij willen minder regels die ontwikkelingen in Haren in de weg staan.

We willen er voor zorgen dat ieder horecabedrijf beschikt over een correcte vergunning en dat evenementen veilig en goed verlopen. Wij willen een wekelijkse en aantrekkelijke markt.

Wij willen op een efficiënt en doelmatig manier invulling gegeven aan de opdracht om een aantal eigendommen af te stoten.

Duurzaamheidsdoelstellingen waren om in 2015 als gemeentelijke organisatie klimaatneutraal te zijn en om de haalbaarheid van de duurzaamheidsdoelstelling, de CO₂-uitstoot van de hele gemeente in 2030 met 25% te verminderen, te evalueren en te herzien in een actualisatie van het duurzaamheidsbeleid. Deze doelstelling is in 2015 geactualiseerd door het vaststellen van de basisnota duurzaamheid.

Wat hebben wij gedaan?

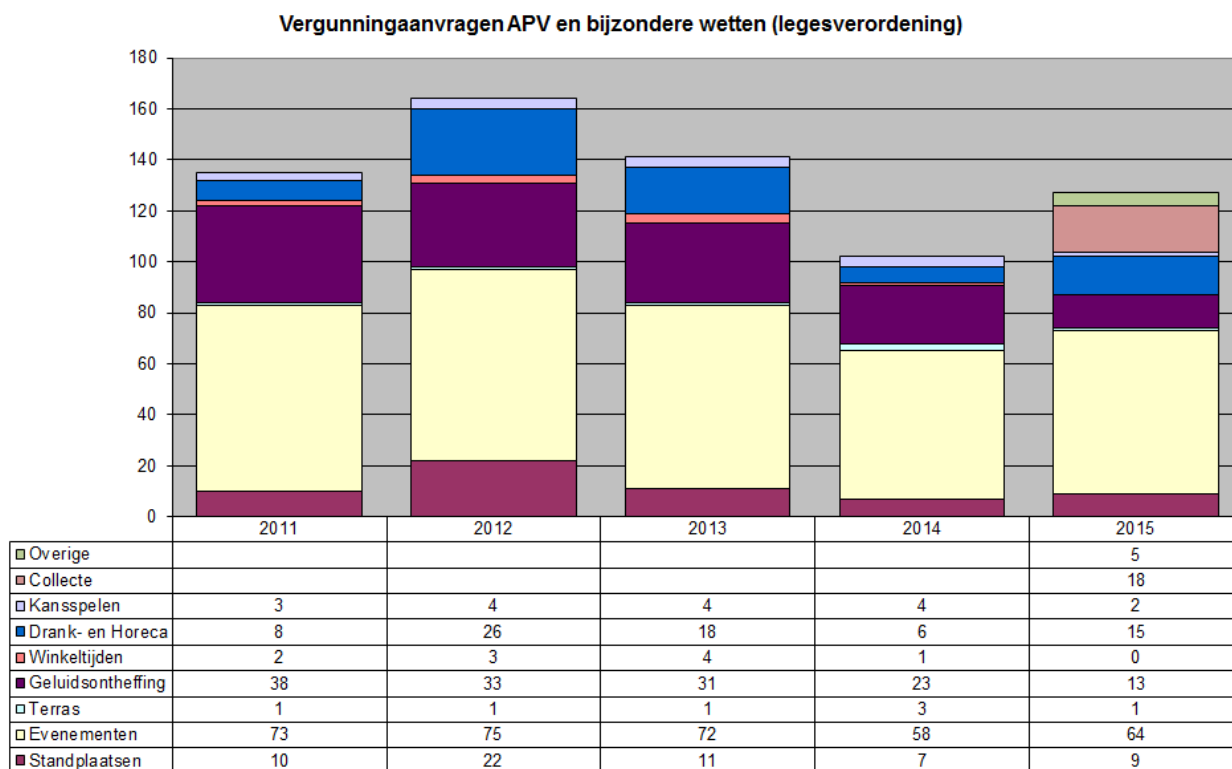
In 2015 is als uitwerking van de in december 2014 vastgestelde centrumvisie het dorpsfonds ontwikkeld en opgericht. Het dorpsfonds heeft als doelstellingen om evenementen in de gemeente te stimuleren en de winkelcentra te versterken. Een plan voor het voorlopig verbeteren van het Raadhuisplein, los van de ontwikkelingen van het Haderaplein aan de oostwand, behoort ook tot de doelstellingen van het dorpsfonds. Daarbij wordt ook de parkeerproblematiek meegenomen.

In het kader van de deregulering zijn verschillende trajecten opgestart rond evenementen en bomenkap. Dit moet begin 2016 tot besluiten leiden. Ook het instellen van het dorpsfonds is een vorm van 'ont'regeling.

Met ondernemers is gesproken over de parkeerproblematiek. Met de winkeliers is op basis van een overzicht van de kosten en baten van het betaald parkeren in Haren overleg gevoerd. De gesprekken hierover worden vervolgd in 2016. De mogelijkheden om een blauwe zone of andere vormen van vrij parkeren blijven hierbij ook in beeld. Inmiddels is duidelijk dat de geplande ontwikkeling voor Raadhuisplein-Haderaplein integraal onderdeel van de discussie zal moeten worden. Vanwege de financiële effecten van het parkeerbeleid op de haalbaarheid van het project zijn een scenariokeuze voor de ontwikkeling en een keuze voor parkeerbeleid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom wordt een integrale afweging voor de ontwikkeling en een keuze voor het parkeerbeleid voorbereid. Ondernemers en omwonenden worden hierbij betrokken. Naar verwachting zal dit rond de zomer 2016 met de raad worden besproken.

De markt heeft in 2015 geen grote wijzigingen ondergaan.

Dienstverlening Europese Dienstenrichtlijn

Onderschrift: Er zijn meer vergunningen aangevraagd dan begroot was (realisatie 127 ten opzichte van begroot 119). Ook ten opzichte van 2014 zijn meer vergunningen aangevraagd.

Schades

Dit jaar zijn wij geconfronteerd met redelijk veel schades (38) door vandalisme. Opvallend is dat vooral bij De Borg veel schades waren door vandalisme. De andere schades waren veelal individuele gevallen. Daarnaast was er tweemaal sprake van looddiefstal van gebouwen. Dit is hersteld met loodvervangers om toekomstige schade door diefstal te voorkomen.

Vastgoedbeheer

De ingezette lijn voor het afstoten van een deel van het gemeentelijk vastgoed hebben wij voortgezet. Dit heeft in 2015 opnieuw geleid tot een succesvolle verkoop. De voormalige locatie van OBS De Meent aan de Oude Schoolweg 2 in Glimmen is verkocht. De verkoop laat een positief resultaat zien van € 389.807. Dit is de verkoopopbrengst van € 489.000, verminderd met de boekwaarde van € 81.450, met de verkoopkosten van € 9.844 en met de sloopkosten van € 7.900.

Het positieve resultaat zal voor een bedrag van € 342.000 worden gebruikt voor de storting in de Bestemmingsreserve Quintus School (conform begroting en ter dekking van de kapitaallasten van de verbouwing). Het resterende deel van het resultaat van € 47.807 zal als boekwinst worden gestort in de Algemene Reserve, conform uw besluit van juni 2013 (vlootschouw). Ook die storting zal onderdeel uitmaken van de Jaarrekening 2015.

Het af te stoten vastgoed brengen wij niet allemaal tegelijk op de markt, deze werkwijze hebben wij ook in 2015 voortgezet. Voor de vrijgevallen schoolgebouwen geldt bovendien dat wij zorgen voor (tijdelijk) beheer en dat wij een invulling zoeken voor langere termijn. Dit kan verkoop van het pand inhouden, maar ook het samenbrengen van verschillende organisaties of gebruikers uit andere gemeentelijke gebouwen of behoud van het pand voor toekomstig onderwijskundig gebruik. Tevens kijken wij continue naar mogelijkheden om kostenreductie te realiseren of inkomsten te genereren door betere of slimmere benutting van ons vastgoed.

Wij hebben, in navolging van uw opdracht, eind 2015 besloten de verzelfstandiging van het gebouw 't Clockhuys en de organisatie CKC uit te laten werken en hiervoor een projectstructuur in het leven te roepen. In het programma Cultuur gaan wij hier verder op in.

Wij hebben de eerste stappen gezet voor het actualiseren van de huurcontracten. Wij zijn hierbij afhankelijk van natuurlijke momenten, denk hierbij aan opzeggingen of verzoeken om wijzigingen. In 2015 hebben wij een aantal voorbereidende gesprekken met huurders gehad. Wij verwachten dat dit in 2016 leidt tot nieuwe, moderne huurcontracten.

In 2015 is het groot onderhoud aan de binnensportaccommodaties uitgevoerd conform de Kadernota Sport. De renovatie van gymzalen De Groenenberg en De Meet is volledig afgerond. De kleedkamers en sanitair zijn vernieuwd, tevens zijn deze gymzalen voorzien van een nieuwe sportvloer. De renovatie van de entreehal en bezoekerstoiletten van gymzaal De Bam is naar 2016 verplaatst. Alle werkzaamheden zijn in goed overleg met de gebruikers uitgevoerd, de overlast is hiermee tot een minimum beperkt gebleven.

In de Voorjaarsnota 2015 heeft u € 85.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van brandwerende voorzieningen in gemeentelijk vastgoed. De aanleiding was de inspectieronde van de Veiligheidsregio Groningen waarbij een groot aantal tekortkomingen aan het licht kwamen. Wij hebben, op enkele opleverpunten en verplichtingen voor huurders van onze panden na, alle tekortkomingen weggewerkt.

In het kader van het regulier meerjarenonderhoud zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd. Hiervoor is een onderhoudsvoorziening beschikbaar, waaruit volgens een meerjarenonderhoudsplanung werkzaamheden worden uitgevoerd. Het afgelopen jaar is onder andere de remconstructie van molen De Korenschoof in Noordlaren vervangen en is het schilderwerk aan ons vastgoed voor de komende jaren aanbesteed en direct van start gegaan. Voor het jaarlijks onderhoud was de intentie uitgesproken om, voor zover mogelijk, net als bij het groot onderhoud ook hier de conditiesystematiek toe te passen. In dit kader hebben we alle installaties in de gebouwen geïnventariseerd en is besloten deze werkzaamheden prestatiegericht te gaan aanbesteden, waarmee we aan willen sluiten bij de conditiesystematiek voor het groot onderhoud. Dit zal doorlopen in 2016.

In 2015 heeft uw raad geen besluit genomen over het actualiseren van het begraafplaatsenbeleid. Hierdoor zijn de werkzaamheden voor de inrichting van de tweede grafheuvel en urnentuin aan de Harenerhof doorgeschoven naar 2016. Afhankelijk van het besluit zullen we dan de werkzaamheden opnieuw inplannen.

Eind 2015 heeft u de locatie Westerse Drift aangewezen als locatie voor nieuwbouw brandweerkazerne (op de plek van de huidige kazerne). Na dit besluit is in overleg met de Veiligheidsregio direct begonnen met het afstemmen van kaders voor de uitvoering. Verwachting is dat medio 2016 de kaders duidelijk zijn, waardoor projectmatig de uitvoering opgestart kan worden.

Zoals bij de tussenrapportages aangegeven verliepen tot dat moment de onderhandeling over de ombuiging sport met de voetbalverenigingen stroef. Daarom hebben wij besloten de aanpak te veranderen en een voorstel te doen aan de verenigingen hoe wij de ombuiging in willen vullen met de mogelijkheid voor de verenigingen om alternatieven aan te dragen. Afspraak hierbij is dat, mochten we er niet uitkomen, de tarieven verhoogd worden. Alle kosten op de sportparken zijn inzichtelijk gemaakt en hieruit zijn voorstellen geformuleerd om de ombuiging te realiseren middels meer zelfbeheer voor de verenigingen. Volgens planning gaan we de eerste maanden van 2016 in overleg met de verenigingen over deze voorstellen.

In december 2015 is de hoofdregeling algemene gebruiksvoorwaarden en gebruikstarieven binnensportaccommodaties door uw raad vastgesteld ter vervanging van de verouderde verordening binnensport. Bij de totstandkoming zijn de gebruikers in het jaarlijkse gebruikersoverleg binnensport gevraagd mee te denken over de voorwaarden. Deze input is verwerkt in de daarna vastgestelde hoofdregeling. Uw raad heeft tevens kaders vastgesteld rondom de wet markt en overheid waarmee u heeft aangegeven dat de binnensportaccommodaties een maatschappelijk belang heeft. Dit besluit is verwerkt in deze nieuwe hoofdregeling.

In april 2015 heeft de rekenkamer het onderzoek naar ons maatschappelijk vastgoed met een aantal aanbevelingen aan u gepresenteerd. In onze reactie hebben wij aangegeven hoe wij met deze aanbevelingen om wilden gaan. Aan veel van deze aanbevelingen is het afgelopen jaar gewerkt. In de bovenstaande teksten is een aantal resultaten te vinden dat betrekking heeft op deze aanbevelingen, zoals het actualiseren van de verordeningen sport, het implementeren van nieuwe huurcontracten en het afstoten van panden. Daarnaast hebben wij de administratie van onze vastgoedportefeuille verder geprofessionaliseerd middels een softwarepakket, waarin indexaties en mutaties beter te beheren zijn.

Duurzame ontwikkelingen

De belangrijkste duurzaamheidsdoelstelling voor 2015 was dat we als gemeentelijke organisatie klimaatneutraal zouden worden. Voor zover mogelijk hebben we alle stappen hiertoe (in gang) gezet. De andere lange termijndoelstelling was gericht op CO₂-besparing in de gehele gemeente, maar de laatste jaren blijkt dat we als gemeente zelf weinig invloed hebben op het behalen ervan.

In 2015 is het duurzaamheidsbeleid geactualiseerd doordat uw raad de basisnotitie Duurzaamheid 2015-2017 heeft vastgesteld. In deze notitie wordt de nieuwe richting van het duurzaamheidsbeleid beschreven. Binnen het geactualiseerde duurzaamheidsbeleid worden de onhaalbare klimaatdoelstellingen losgelaten en wordt gezocht naar realistische maar ambitieuze doelstellingen. Het accent is komen te liggen op het stimuleren van inwoners, bedrijven en organisaties om zich in te zetten voor duurzaamheid.

We hebben als gemeente afgelopen jaar veelvuldig samengewerkt met lokale duurzame partijen binnen het platform Duurzaam Haren. Halverwege 2015 bleek dat de onafhankelijk voorzitter van het platform vertrekt. Binnen de deelnemers van het platform is geen opvolger gevonden, waardoor is gezocht naar alternatieven. Aansluitend bij de kaders uit het beleid is gekozen om een Harense gebiedstafel op te zetten bij de vereniging Noorden Duurzaam.

Vanwege het netwerk en de beschikbare kennis bij Noorden Duurzaam ontstaan nieuwe kansen en mogelijkheden.

In 2015 zijn de projecten van de 'Koepeldeal' afgerond. De 'Koepeldeal' was een overeenkomst tussen de provincie en Groninger gemeenten om samen te werken binnen duurzame onderwerpen. Mogelijk wordt hier nog een vervolg aan gegeven. Vanuit de samenwerking tussen Groninger gemeenten en de afspraken uit het energieakkoord heeft inmiddels elke Groninger gemeente, dus ook Haren, een digitaal energieloket. Hier kunnen inwoners terecht voor informatie en advies over energiebesparing en -opwekking. Dit loket gaat ook ingezet worden als basis voor het project om huizenbezitters te stimuleren energie te besparen. Hiervoor komt in 2016 een eenmalig bedrag beschikbaar van € 100.000. In 2015 is begonnen met de uitwerking van kaders hiervoor uit de basisnotitie duurzaamheid.

Met de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Gemeente Haren 2015-2107 is € 400.000 gereserveerd om schoolgebouwen te verduurzamen. Het grootste deel wordt ingezet om de schoolgebouwen energiezuiniger te maken. Hierover zijn we in gesprek met de scholenbesturen en we verwachten in 2016 tot uitvoering over te kunnen gaan. Verder is binnen dit gereserveerde bedrag een bedrag van € 20.500 gereserveerd om Natuur- en Milieueducatie (NME) mogelijk te maken op Harense basisscholen. In 2015 is dit plan uitgewerkt en hebben de basisscholen de intentieverklaring ondertekend om in 2016 met NME te starten.

Verspreide eigendommen

De voormalige boerderij aan de Koelandsdrift 4 in Onnen is in september 2015 in de verkoop gezet en in 2016 verkocht.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Dienstverlening EDR

De vergunning verlening draagt bij aan het goed verlopen van evenementen. Er liggen voorstellen voor deregulering. Desondanks blijven we kritisch en zijn er ook zaken die beter kunnen. Te denken valt aan het verder professionaliseren en digitaliseren op het gebied van vergunningverlening APV en Bijzondere Wetten en het verbeteren van de voorlichting van onze producten op onze website.

Markten/Standplaatsen

De locatie en vorm van de markt draagt bij aan een aantrekkelijke markt. Wel kan de uitstraling van de markt nog worden geprofessionaliseerd, door meer aandacht te besteden aan randzaken zoals de plaats van (vracht)auto's, afval en stroomkabels. Mogelijk dat de herinrichting van het Hadera- en Raadhuisplein nog gevolgen heeft voor de markt.

Economische Zaken (EZ)

Het dorpsfonds staat voor een positieve ontwikkeling doordat de ondernemers en andere gebruikers in de gemeente ruimte krijgen om de centrumfunctie van Haren te versterken en Haren als geheel in de markt te zetten. Hierin speelt ook een vorm van deregulering een rol. Het dorpsfonds kan binnen de kaders zelf met voorstellen en besluiten komen. Het dorpsfonds biedt de mogelijkheden om meer evenementen in Haren te stimuleren en financieel te ondersteunen. De door de raad vastgestelde centrumvisie heeft hier mede aan bij gedragen. Onderdeel van de oprichting van het dorpsfonds is ook de aansluiting van Haren, en in haar kielzog ook de gemeente Groningen en de provincie Groningen bij het Geopark de Hondsrug. Dit initiatief van Harense ondernemers hebben wij graag ondersteund en biedt nieuwe perspectieven voor onder meer het aantrekken van meer toeristen en klanten naar het Harense winkelcentrum. Parkeren blijft een complex dossier door de samenhang met de ontwikkeling van het Haderaplein en de financiële gevolgen van het afschaffen.

Vastgoedbeheer

De renovatie van de gymzalen loopt grotendeels volgens planning en vindt zoveel mogelijk in of rond vakanties plaats om de overlast voor gebruikers tot het minimum te beperken. Bij de renovatie van gymzaal De Meet hebben wij tijdelijke kleedruimtes laten plaatsen, zodat de gymzaal normaal gebruik kon worden tijdens de werkzaamheden. Voor de renovatie van gymzaal De Bam hebben wij meer tijd nodig, daarom zijn deze werkzaamheden verschoven van 2015 naar 2016. Wij zijn trots op de bereikte resultaten tot nu.

Wij zitten op een gemiddelde van één à twee verkochte panden per jaar. Dit is conform onze doelstelling. Wij blijven continu monitoren of de gekozen werkwijze nog aansluit bij de behoefte van de gemeentelijke organisatie en bij de trends op de vastgoed markt. Deze werkwijze bevalt goed.

Duurzame ontwikkelingen

Begin 2015 is het duurzaamheidsbeleid geactualiseerd met het vaststellen van de basisnota duurzaamheid. Afgelopen jaar is begonnen met de voorbereiding van veel projecten uit deze nota. Verwachting is dat in 2016 een aantal hiervan in uitvoering komen. Denk bijvoorbeeld aan de gebiedstafel bij de vereniging Noorden Duurzaam en project stimuleren energiebesparing woningbezitters. Wij zijn tevreden met de voortgang die geboekt is en verwachten dat deze voorbereidingen in 2016 zichtbaar worden.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
041 Dienstverl Europese Dienstenrichtlijn	71.686	61.065	63.309	62.565	743
044 Schades	147.716	40.329	28.890	48.901	-20.011
082 Markten/Standplaatsen	19.242	13.315	15.576	21.321	-5.745
083 Economische Zaken	36.322	35.464	75.000	75.042	-42
100 Vastgoedbeheer	2.028.993	2.026.076	2.109.857	2.071.982	37.875
240 Duurzame ontwikkelingen	41.958	42.194	50.520	44.509	6.011
285 Verspreide Eigendommen	-420.037	-387.195	-435.371	-421.879	-13.492
Programma Economische zaken	1.925.880	1.831.249	1.907.781	1.902.442	5.340

Toelichting verschillen

Schades

Dit jaar hadden wij opvallend veel schades door vandalisme bij De Borg en enkele abri's voor een totaalbedrag van bijna € 25.000.

Vastgoedbeheer

Product vastgoedbeheer sluit positief door meer opbrengsten bij de parkeergarage en door het niet uitgeven van het gereserveerde budget voor de paardensportvereniging Blauwe Ruiters.

In mei heeft uw raad besloten het gereserveerde budget voor de Blauwe Ruiters terug te brengen van € 20.000 naar € 7.500. Dit is bij de Voorjaarsnota meerjarig verwerkt. Met de Blauwe Ruiters is de afspraak gemaakt dat ze binnen bepaalde voorwaarden een verzoek kunnen indienen om aanspraak te maken op een subsidie van € 7.500. Hiervoor is in 2015 geen aanvraag binnengekomen, waardoor dit bedrag niet is uitgekeerd.

Aan het begin van 2015 zijn de slagbomen van de parkeergarage vervangen voor een cameraregistratiesysteem. Hierdoor worden vanaf 1 januari 2015 ook in de parkeergarage parkeerboetes geïnd. Dit heeft geresulteerd in afgerond € 40.000 meer opbrengsten dan oorspronkelijk begroot in de oude situatie.

Daarentegen zijn meer kosten gemaakt voor incasso en in sommige gevallen restitutie. Het totale verschil is ongeveer € 30.000 positief. Verwachting is wel dat dit verschil de komende jaren kleiner zal zijn, doordat de gebruikers bekend worden met het regime en de handhaving.

De parkeergarage en het fiscaal gebied (bovengronds betaald parkeren) zijn nauw met elkaar verbonden. Doordat de parkeergarage laagdrempeliger is geworden wordt minder gebruikt van bovengronds parkeren. Het totaal kosten-batenoverzicht parkeren (inclusief parkeergarage) wordt verwerkt in Programma Wegen, water, groen en verkeer. Dit saldo is niet representatief voor alle parkeeropbrengsten.

Verspreide eigenschappen

Het nadelige verschil is veroorzaakt door de lager dan geraamde indexering van het door GEM Haren Noord uitgekeerde bedrag in verband met het Fonds Bovenwijken.

6.10 Programma Werk en Inkomen

Portefeuillehouder: dhr. M. Verbeek

Wat wilden wij bereiken?

Wij streven ernaar dat alle inwoners volwaardig kunnen meedoen aan onze samenleving. Eigen kracht en zelfredzaamheid is daarbij van belang. Mensen moeten in staat zijn om mee te doen, te participeren. De zelfredzaamheid en participatie kan worden aangetast door financiële problemen, sociale en psychische belemmeringen en lichamelijke beperkingen. Deze belemmeringen proberen wij zo mogelijk weg te nemen of te verlichten. Daarbij anticiperen wij zoveel mogelijk op de bevolkingsontwikkeling en dan vooral de effecten van de vergrijzing. Zelfredzaam zijn is één; zelf verantwoordelijkheid nemen en de kansen die geboden worden daadwerkelijk pakken, is twee. Mensen moeten uiteindelijk zelf ervoor kiezen om het maximale uit zichzelf te halen. Onze voorzieningen moeten die keus stimuleren en niet ontmoedigen. Wij willen hierbij passiviteit en afhankelijkheid zo veel mogelijk voorkomen. Onze voorzieningen moeten een appèl doen op mensen om ook zelf hun best te doen. Hulp aan kwetsbare inwoners heeft dan ook twee kanten: ondersteuning bij het behoud en zo mogelijk herstel van het zelfredzame vermogen en het aanspreken en inzetten van hun eigen kracht. Ook inwoners die niet kwetsbaar zijn, nemen niet altijd optimaal deel aan de samenleving. Dat is jammer omdat de samenleving hen wel dringend nodig heeft. Vandaar dat wij deze inwoners ook aansporen om maatschappelijk actiever te worden via bijvoorbeeld vrijwilligerswerk.

Wat hebben wij gedaan?

De economische crisis heeft zich in Haren in de afgelopen jaren ook vertaald in stijgende aantallen klanten in de bijstand- en aanverwante regelingen. Desondanks wist de gemeente Haren steeds een hoge uitstroom te realiseren. In 2015 is echter nog steeds sprake van een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden. Eind 2014 waren er 265 bijstandsgerechtigden, eind 2015: 278. Deze stijging kan voor een deel worden verklaard door de verhoogde taakstelling voor het huisvesten van statushouders en de sterk verminderde mogelijkheden voor een deel van de doelgroep om een beroep te doen op Wajong en WSW, die (gedeeltelijke) op slot zijn gegaan voor nieuwe instroom in 2015. Zonder deze maatregelen en ontwikkelingen zou in 2015 sprake zijn geweest van een lichte daling. De cijfers tonen aan dat de invloed van de gemeente op de instroom vaak gering is. Macro-economische tegenwind, wetswijzigingen of een verhoogde taakstelling voor het huisvesten van statushouders zijn factoren waar de gemeente weinig invloed op heeft en haar verantwoordelijkheid wil nemen. Des te belangrijker is dat ook dit jaar de uitstroom hoog is met in totaal 125 personen die zijn uitgestroomd. Haren scoort traditioneel goed qua uitstroom, omdat de re-integratie gericht is op het versterken en stimuleren van de eigen verantwoordelijkheden en de mogelijkheden om kansen te benutten. Er wordt veel gewerkt met werkervaringsplekken met 'coaching-on-the-job' en korte lijnen naar werkgevers.

De Participatiewet is er voor iedereen die kan werken, maar het op de arbeidsmarkt zonder steuntje in de rug niet redt. De Participatiewet is er namelijk om zoveel mogelijk mensen, met of zonder beperking, werk te laten vinden bij een gewone werkgever. Om deze mensen zo goed mogelijk te bedienen heeft Team Werk een uitgebreide intake ontwikkeld, daarnaast wordt gebruik gemaakt van de deskundigheid van een arbeidsdeskundige om een zo goed mogelijk traject richting betaald werk bij een gewone werkgever op te zetten. De gemeente werkt hierbij samen met andere gemeenten in het project 'Werk Inzicht'.

Afgelopen jaar is Team Werk gestart met een eigen ontwikkelde groepstraining voor werkzoekenden, de 'Ke(r)n je Kracht' training. Doel van de training is het teweegbrengen van een beweging (ontwikkeling) bij mensen door hen in hun eigen kracht te zetten, zodat ze zelfstandig (langdurig) werk kunnen vinden.

Vanwege de start het afgelopen jaar, hebben we ervoor gekozen om mensen naast een goed lopend individueel traject, te laten instromen in de groepstraining. Hierdoor hebben we de volgende resultaten kunnen halen:

- Totaal aantal deelnemers in groepen: 26
- Totaal aantal werkervaringsplaatsen n.a.v. training: 11 (= 42%)
- Totaal aantal arbeidscontracten minder dan 20 uur n.a.v. training: 5 (= 19%)
- Totaal aantal arbeidscontracten voor meer dan 20 uur n.a.v. training: 8 (= 31%)

Daarnaast heeft Team Werk wederom hard gewerkt aan het activeren en begeleiden van mensen richting werk door te onderzoeken wat een individuele klant nodig heeft om aan de slag te kunnen.

Schuldhelpverlening

Vanaf 2014 werkt de Gemeentelijke Kredietbank Assen met Traject51. Hierin vindt een sluitende aanpak plaats voor de screening van aanvragers met schulden. Doel hiervan is om te komen tot een verhoogd slagingspercentage (door minder WSNP-zaken), snellere doorlooptijden, minder overdrachtkosten en kostenbeheersing met tariefsverlaging tot gevolg. In 2015 is er met de GKB overeengekomen dat een aantal preventiemaatregelen in de gemeente Haren zal worden opgezet. De budgetcursus 'Weet wat je besteedt' is in oktober 2015 gestart en zal in 2016 worden herhaald.

Statushouders

Gemeente Haren had in het jaar 2015 in totaal 33 te huisvesten statushouders, met een achterstand van vier uit 2015 in totaal 37. Op 1 januari 2016 zijn er 27 geplaatst, waardoor er een achterstand van nog tien vergunninghouders is. In december 2015 zijn echter nog acht personen gehuisvest die nog niet in de cijfers zijn verwerkt, waardoor de feitelijke achterstand twee personen is.

Het Alfa College verzorgt de taallessen voor de inburgeraars. De lessen worden gegeven in het Clockhuys en het dorps huis De Tiehof in Onnen. Alleen de gevorderden gaan naar Groningen, zij zien de afstand niet als bezwaarlijk. Ook worden taal- en inburgeringslessen gegeven in 't Clockhuys ter aanvulling op de inburgering. Deze lessen zijn inmiddels substantieel toegenomen. Verder zijn er vluchtelingen die voor een ander traject kiezen dan het Alfa College, omdat ze vrij zijn in hun inburgeringskeuze. Inburgering en re-integratie kunnen niet los van elkaar worden gezien.

Armoedebeleid

Door de rijksoverheid zijn in 2014 extra middelen via het gemeentefonds (landelijk € 20 miljoen) beschikbaar gesteld ter bestrijding van armoede en schulden. Daarbij is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor kinderen. Om deze reden heeft de gemeente Haren zich ook in 2015 aangesloten bij de Stichting Leergeld en het Jeugdsportfonds. Daarnaast is een aanvang gemaakt met een inventarisatie van alle regelingen op het gebied van minimabeleid. Dit moet leiden tot een heroverweging van dit beleid. De kosten van het armoedebeleid zijn eveneens gestegen door de invoering van de Wmo 2015 en de afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (WTCG) en de Compensatie Eigen risico (CER). De collectieve ziektekosten verzekering is aangepast om de gevolgen van deze maatregelen voor mensen met een laag inkomen te helpen op te vangen. Er zijn 286 aanvragen bijzondere bijstand en 315 aanvragen Participatiefonds ingediend in 2015.

Sociale Werkvoorziening

In 2014 is een besluit genomen over de liquidatie van de GR BWR. Deze is beëindigd per 1 januari 2016. Per 1 januari 2016 zijn de WSW-werknemers van BWR uit Haren in dienst gekomen bij de gemeente. Er zijn geen mogelijkheden om in te stromen in de WSW met ingang van 2015. De WSW-populatie zal daardoor langzaam in omvang afnemen. Verwacht wordt dat door de beëindiging van de gemeenschappelijke regeling de kosten voor de gemeente lager uit zullen vallen. De WSW-werknemers vallen onder de CAO WSW en hebben daarmee een aparte status. Er is inmiddels een nieuwe CAO afgesloten.

Activiteiten

Door de vorming van het WIJZ-team (werk en inkomen, jeugd en zorg) is de mogelijkheid voor integraal werken binnen het sociaal domein verbeterd. Hierdoor zijn koppelingen aangebracht tussen WMO en bijstandsverlening. Dit levert mogelijkheden op ten aanzien van mantelzorg, vrijwilligerswerk, versterking van de kwetsbare groepen en betere afspraken met het werkveld en kunnen vrijwilligersplekken in overleg met het werkveld gerealiseerd worden.

De accountmanagers van het Team Werk beheren een netwerk met het bedrijfsleven, ten behoeve van het binnenhalen van vacatures en werkervaringsplekken. Het Team Werk heeft de nodige vacatures binnengehaald en vier bijstandsgerechtigden meer uit laten stromen dan in 2014, toen Haren de hoogste uitstroom van de provincie Groningen had. Korte lijnen met de markt zijn van belang, het gaat om individueel maatwerk tussen werkgever en te bemiddelen bijstandsgerechtigde. Hierbij zijn in 2015 wederom veel werkervaringsplekken gerealiseerd die uitmondten in een dienstverband. Hierbij wordt ook steeds gekeken naar de verdringingseffecten. Jongeren worden naar school begeleid.

Met name de thuiszorg en de schoonmaak zijn belangrijke plekken voor 'Social return on investment' (SROI). Door de moeilijke markt voor de thuiszorg is dit minder vaak toegepast. Verder zijn geen grote inkoopcontracten gesloten waarin SROI is toegepast. In het kader van de implementatie van de algemene voorziening voor huishoudelijke hulp en de aanbesteding voor de maatwerkvoorziening zijn weer meer mensen in deze branche aan het werk geholpen.

Met de kredietbank worden jaarlijks afspraken gemaakt over de prestaties die geleverd worden. De doorlooptijd bij de intake heeft een grote prioriteit om te voorkomen dat schulden oplopen en cliënten met (nog) hogere kosten worden geconfronteerd. De reguliere doorlooptijd bedraagt vier weken maar in geval van een crisis maximaal drie werkdagen. Door een efficiëntere intake worden cliënten sneller geholpen, worden onnodige kosten bespaard welke uiteindelijk in de tarieven zijn weerslag zal vinden.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

1. In het kader van de Participatie wet geldt dat de eigen kracht van inwoners optimaal benut wordt. De gemeente Haren wil in de top 3 van Groninger gemeenten blijven staan Sociale en psychische belemmeringen die optimale zelfredzaamheid in de weg staan voorkomen en bestrijden en de sociale en psychische weerbaarheid van kwetsbare inwoners versterken.

De beste manier om zelfredzaamheid te vergroten is door mensen weer te laten participeren in de samenleving, bij voorkeur via uitstroom naar een betaalde baan. Ook in 2015 is dit goed gelukt. Er zijn 125 (2014: 121) mensen geheel of gedeeltelijk uitgestroomd. Cijfers over 2015 zijn nog niet beschikbaar, maar over 2014 was Haren de gemeente in de provincie Groningen met de hoogste uitstroom. Niet altijd is werk realistisch, waardoor ook andere manieren van participatie belangrijk zijn. Het instrument werkervaringsplaats wordt breed ingezet en ook vrijwilligerswerk kan een goede eerste opstap zijn. Binnen de afdeling is de training 'Ke(r)n je Kracht' ontwikkeld, die cliënten helpt eventuele belemmeringen voor het vinden van werk of participatie aan te pakken.

Wat opvalt is dat er minder naar kleine contracten van minder dan 20 uur per week is bemiddeld. Dit heeft te maken met de terugloop in onder andere de thuiszorgorganisaties als gevolg van bezuinigingen op de Wmo en ook de terugloop in administratieve functies. Tegelijk is in de uitzendbranche een herstel zichtbaar. Meer mensen vinden in deze branche een baan.

2. De huidige trend van een toenemend aantal mensen met problematische schulden, willen we in de periode 2013-2017 ombuigen. Op grond van de nieuwe wet Schuldhulpverlening zijn nadere afspraken gemaakt met de kredietbank. De integrale schuldhulpverlening is gericht op het realiseren van een samenhangend hulpaanbod van preventie tot en met zorg voor uitvallers, met als doel zowel financiële problemen als de oorzaken ervan op te lossen.

Vanaf 2015 zijn er in Haren daadwerkelijk preventieactiviteiten ontwikkeld. Vanuit de GKB wordt gebruik gemaakt van het vrijwilligersnetwerk in de gemeente Haren. In 2016 zal worden bekeken op welke wijze de samenwerking tussen GKB en het WIJZ-team van de gemeente Haren vorm zal worden gegeven. Schuldhulpverlening Over 2015 is uit een benchmark gebleken dat de Gemeentelijke Kredietbank (GKB) Assen een 7,9 haalde in een klanttevredenheidsonderzoek. Daarnaast is uit een tarievenvergelijking gebleken dat de GKB voor haar leden in de GR maar ook voor haar dienstverleningsovereenkomst - gemeenten (hieronder Haren) de goedkoopste aanbieder is.

3. Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk verricht zal verder toenemen. Het vrijwilligerswerk zal daarbij verdere verbinding met de WWB krijgen. Het beleid is gericht op het stimuleren van werklozen tot vrijwilligerswerk en werken met behoud van uitkering en zo mogelijk gericht op doorstroom naar regulier werk.

Bij het intakegesprek wordt direct gekeken wat iemand terug kan doen voor de samenleving, waarbij vrijwilligerswerk een belangrijk speerpunt is. We sluiten hierbij aan bij de mogelijkheden die de klant heeft en de markt biedt.

We zijn tevreden ten aanzien van de bereikte resultaten qua uitstroom. Ten aanzien van een negatief resultaat bij de WSW zijn wij ontevreden.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013 Realisatie	2014 Realisatie	2015 Begroting	2015 Realisatie	Verschil begr/real
190 Bijstandsverlening	479.580	682.193	380.856	493.151	-112.295
191 Minima-Beleid	178.380	203.900	171.068	183.304	-12.236
196 loaw/loaz	116.660	180.726	132.961	231.308	-98.347
197 Werkloosheids- en Werkgelegenheidsprojecten	340.583	513.987	1.791.797	1.835.354	-43.557
ProgrammaWerk en Inkomen	1.115.203	1.580.805	2.476.682	2.743.117	-266.435

Toelichting verschillen

Bijstandsverlening & loaw/loaz

Aan bijstandsverlening is circa € 112.000 meer uitgegeven dan begroot en aan de IOAW/IOAZ circa € 98.000. Ten opzichte van 2014 zijn er 15 inwoners meer met een bijstandsuitkering en zeven inwoners meer met een IOAW-uitkering. Ondanks een toename van de rijksbijdrage is een tekort ontstaan van € 210.000. Voor het jaar 2014 was er eveneens een tekort. Dit tekort was zelfs aanzienlijk hoger dan de drempel (110% voor eigen rekening gemeente) voor aanvullende uitkering. Daardoor is in 2015 een bedrag aan aanvullende uitkering ontvangen van € 175.000.

Dit bedrag heeft het tekort van 2015 op bijstandsverlening verkleind. Het tekort over 2015 is te laag om weer in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering. Voor zowel bijstand, IOAW en IOAZ ontvangt de gemeente één uitkering, de gebundelde uitkering 'BUIG' (Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten) genaamd.

Minima-beleid

Er is een kleine overschrijding op minimabeleid wat wordt veroorzaakt door een verdere toename van het aantal aanvragen Participatiefonds en een kleine overschrijding op het budget Schuldhulpverlening.

Werkloosheids-en werkgelegenheidsprojecten

Dit tekort wordt veroorzaakt door een extra te nemen verlies bij de WSW over 2015. Dit is reeds gemeld aan de Raad. Het gaat om een bedrag dat eind 2015 moest worden betaald door de opheffing van de gemeenschappelijke regeling. Hierdoor hebben de medewerkers ontslag gekregen en diende het reeds opgebouwde verlof uitbetaald te worden.

6.11 Programma Cultuur

Portefeuillehouder: mevr. P.A. Lambeck

Wat wilden wij bereiken?

Wij streven naar een efficiënte culturele infrastructuur die past bij 'de maat van Haren'. Onze rol is daarbij vooral faciliterend. Wij leggen bij ons beleid de nadruk op de doelgroep jeugd. Dit zien wij terug bij de inhoudelijke afspraken die wij maken met onze gesubsidieerde instellingen, de bibliotheek en 't Clockhuys-CKC. Wij streven naar een kostendekkendheidspercentage van het CKC van 65%.

Doelstellingen

Wij streven naar 'meer aanbod met minder budget'. Om dat te bereiken is samenwerking, afstemming, informatievoorziening en het faciliteren van activiteiten van groot belang. Wij streven naar aanvaardbare tarieven en willen met ons subsidiebeleid eigen initiatief van inwoners stimuleren. Wij geven alle vrijheid aan het particulier initiatief en beperken daarbij onze eigen rol als gemeente.

Ontwikkelingen

Wij zien onze rol als faciliterend en ondersteunend aan het culturele veld. De nadruk ligt op de initiatieven van de inwoners en het culturele veld zelf. De voorgenomen verzelfstandiging van het Clockhuys en het CKC past daarin.

Wat hebben wij gedaan?

't Clockhuys-CKC

't Clockhuys-CKC verzorgt lessen, cursussen en workshops op het gebied van muziek, dans, theater en beeldende kunst. We organiseren presentaties, concerten, voorstellingen en exposities. Het verzorgen van culturele en cultuur-educatieve activiteiten gebeurt in grote mate in samenwerking met (culturele)partners binnen de gemeente Haren. Eigen ondernemerschap en vraag vanuit de maatschappij zijn daar debet aan: het gebouw 't Clockhuys-CKC als platform voor cultuur.

Samenwerking met en ruimte bieden aan werkgroepen van de Culturele Raad Haren, de Bibliotheek, Stichting Torion, Centraal Opvang asielzoekers Onnen, het Alfacollege, Zernike College en Kentalis Guyotschool.

't Clockhuys-CKC werkt samen met de Culturele Commissie Basisonderwijs Haren en met schoolbesturen afzonderlijk. Wij helpen basisscholen met het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn kunst en voeren deze uit. Wij hebben 1.750 leerlingen bereikt met onze lessen. Wij vragen subsidie aan waarmee wij lessen in het basisonderwijs verzorgen.

Verder werkt 't Clockhuys-CKC samen met Ondernemend Haren door middel van festiviteiten en zo dragen wij bij aan een plezierig leefklimaat.

Terugblik

2015 was een jaar van naar buiten treden en meer zichtbaar zijn. Enkele hoogtepunten:

- Haren Culinaire, Kinderkoor bij Intermezzo, Harense bluf en het Popkoor in de Brinkhorst, Voices in Haren (in samenwerking met Ondernemend Haren).
- Bij het AZC in Onnen verzorgden wij wekelijkse lessen Theater, Djembé, Cajon, Kinderdans en zang, beeldhouwen en ontstond de COA-band die ook wekelijks repeteert. De AZC-band treedt zelfs al op, onder andere op het Open Podium van 't Clockhuys-CKC.
- De subsidieaanvraag Productontwikkeling Culturele Ondernemers 2015 binnen de landelijke subsidie Cultuureducatie Met Kwaliteit is gehonoreerd. De aanvraag kwam tot

stand in samenwerking met OBS De Wissel en daar vindt in ieder groep een lessen serie gebaseerd op de kerndoelen muziek plaats.

- De leerlingen schitterden op het grote slotconcert en de avond van het levenslied, Night of Pop en open podium. Ook presenteerden zij zich volop tijdens het open huis in januari en tijdens de open dag die plaatsvindt tijdens de Kunst & Cultuurmarkt.

De deelname van leerlingen aan instrumentaal/vocale lessen is afgenomen, echter de kortlopende cursussen zijn in 2015 bijzonder goed bezocht. 560 leerlingen CKC, 1.675 basisschool leerlingen en 200 cursisten bij het COA. Dit heeft geresulteerd in een positief financieel resultaat: van de kosten die gemaakt zijn in 2015 is 65% gedekt uit zelfstandig gegenereerde inkomsten. De gemeente draagt nog 35% bij. Dit is een verbetering van 4% ten opzichte van 2014. De kostendekking is niet 100% beïnvloedbaar, in verband met de verwevenheid met de gemeentelijke bedrijfsvoering (toerekening van de kosten van overhead en dergelijke).

Bibliotheek Haren

- Aantal leden: minimaal 40% van de inwoners van Haren is bij de bibliotheek ingeschreven als gebruiker.
 - o aantal leden 7.893
 - o percentage 42,6% (uitgaand van inwonertal van 18.516)
- Aantal jeugdleden: tenminste 35% van de leden is jonger dan 18 jaar. De bibliotheek streeft naar stabilisatie van dit aantal.
 - o aantal leden tot 18 jaar 4.934
 - o percentage t.o.v. totaal leden 62,5%
- Uitleningen inclusief verlengingen 264.407
- Het aantal scholen voor basis- en voortgezet onderwijs dat deelneemt aan de activiteiten van de bibliotheek.
 - o basisonderwijs 8
 - o voortgezet onderwijs 4

Tegen alle trends in is het aantal uitleningen (inclusief verlengingen) van de Bibliotheek Haren gestegen. Het aantal leners is gedaald; oorzaak daarvan is de opzegging van het contract door het Zernike College.

De Bibliotheek Haren werkt nauw samen met alle scholen en vrijwel alle peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in Haren. Niet alleen de basisscholen, maar ook de scholen voor (speciaal) voortgezet onderwijs mag de bibliotheek tot haar partners rekenen.

Met het voorleespromotieprogramma 'Boekstart voor baby's' richt de bibliotheek zich op ouders van kinderen van 0-2 jaar. Jonge ouders krijgen kort na de geboorte van hun kind een brief van de gemeente waarmee zij worden uitgenodigd hun kind te laten inschrijven als lid van de bibliotheek. Deze groep wordt sinds het afgelopen jaar met toenemend succes uitgenodigd voor het maandelijkse 'Kleintje Koffie', een gratis toegankelijke ontmoetingsochtend voor jonge ouders met hun kind, waar zij ervaringen uitwisselen en bovendien een workshop of lezing aangeboden krijgen.

In de kinderopvang is sinds afgelopen jaar op elke locatie 'Boekstart in de kinderopvang' gerealiseerd. Dit houdt in dat op elk van de 6 locaties een leidster door Biblionet tot voorleescoördinator is opgeleid. Daarnaast beschikt elke locatie over een aantrekkelijke voorleesplek.

Op de Quintusschool in Glimmen is kort voor de kerstvakantie een 'Bibliotheek op School' geopend. Dit houdt kort gezegd in dat de school een compleet nieuw ingerichte schoolbibliotheek heeft en daarnaast dat met steun van de Bibliotheek de vorderingen van de leesvaardigheden worden gemonitord.

Binnen de Culturele Commissie Basisscholen Haren draagt de bibliotheek bij als organisator van de Kinderboekenweek en bezoeken van een jeugdboekenschrijver en in de Culturele Raad Haren als deelnemer in de commissies 'letteren' en 'opening cultureel seizoen'. Vanuit deze commissies is de bibliotheek mede-organisator van diverse lezingen en de Kunst & Cultuurmarkt.

Om beter aan te sluiten bij het dagritme van de Hareners op zaterdag zijn per 1 januari 2015 de openingsuren één uur opgeschoven; in plaats van 10.00-13.00 uur is de bibliotheek nu geopend van 11.00-14.00 uur. Dit heeft geresulteerd in een toename van het aantal uitleningen op de zaterdag.

Culturele Raad Haren

De Culturele Raad Haren is de spil van veel culturele activiteiten in de gemeente Haren. Ook in 2015 heeft de CRH een veelheid aan activiteiten georganiseerd, zoals 'Broodje Met', lezingen, filmhuis en concerten op diverse locaties. De CRH is tevens voor het gemeentebestuur een belangrijke gesprekspartner.

Cultureel vastgoed

Wij hebben, in navolging van de raadsopdracht, eind 2015 besloten de verzelfstandiging van het gebouw 't Clockhuys en de organisatie CKC uit te laten werken en hiervoor een projectstructuur in het leven te roepen. Wij zijn in 2015 in gesprek geweest met verschillende zelfstandige culturele spelers om hun wensen op het gebied van huisvesting te inventariseren. Wij kunnen op dit moment aan de meeste wensen geen gehoor geven, maar willen, zeker in het kader van de verzelfstandiging van het Clockhuys, wel graag met de partijen in gesprek blijven.

Cultureel overlegplatform

Wij hadden ons voorgenomen om een cultureel overlegplatform, de Regiegroep Cultuur, in het leven te roepen. Dit hebben wij door andere prioriteiten niet kunnen realiseren.

Ontwikkelingssamenwerking

Wij hebben in 2015 afscheid genomen van het bestuur van de Stichting Haren-Kirambo. Wij hebben een financiële bijdrage gegeven aan 5 lokale acties op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

Monumenten en archeologie

Het Archeologisch Steunpunt Libau ondersteunt ons bij archeologisch onderzoek. De Monumentencommissie adviseert bij vergunningen in het kader van de Monumentenwet en de Erfgoedverordening. Libau heeft ook in 2015 diverse onderzoeken en adviezen uitgebracht voor bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en rioleringswerkzaamheden. Hiermee hebben wij bewerkstelligd dat archeologische waarden fysiek beschermd blijven in de bodem (in situ) en indien noodzakelijk volgens wettelijke criteria worden opgegraven en gedocumenteerd (ex situ).

In 2015 zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Bij enkele onderzoeken zijn bijzondere vondsten en sporen naar boven gekomen, zoals in het gebied waarvoor de provincie het Inpassingsplan De Vork Essen-Haren heeft vastgesteld.

Verder hebben wij een Monumentencommissie voor gebouwde Rijksmonumenten (Libau), zodat wij voldoen aan artikel 15 van de Monumentenwet. Wij beoordelen de situatie ten aanzien van deze criteria als goed.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

We zijn tevreden met het educatief aanbod van hoge kwaliteit, waarbinnen veel kruisbestuivingen plaatsvinden en talent optimaal naar boven wordt gehaald. We zorgen voor zichtbaarheid op scholen en in het centrum van Haren door eerder genoemde contacten en initiatieven te continueren. Wij hebben met relatief weinig geld veel aanbod ondersteund. De tarieven van het CKC zijn nog steeds op een aanvaardbaar niveau, de meeste activiteiten die door het culturele veld zijn georganiseerd, zijn kosteloos of laag geprijsd.

Kunst & Cultuur

Door de grote druk op het sociaal domein hebben wij minder tijd en aandacht kunnen besteden aan het culturele veld dan wenselijk zou zijn geweest. Dit heeft gevolgen gehad voor onze zichtbaarheid in en contacten met het culturele veld. Beleidsontwikkeling op het gebied van cultuur heeft dan ook niet of nauwelijks plaatsgevonden.

't Clockhuys

De doelstelling voor het Clockhuys-CKC was 65% kostendekkendheid. Deze doelstelling hebben wij gehaald. Hier zijn wij tevreden over. Dit betekent dat Het CKC nog steeds in een behoefte voorziet en dat de gebruikers de voorziening goed weten te vinden.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
144 Kunst & Cultuur	627.823	640.762	619.015	613.076	5.939
146 Ontwikkelingssamenwerking	17.898	3.074	2.886	2.324	562
152 't Clockhuys	236.037	186.541	221.797	180.019	41.777
167 Monumenten	10.230	9.753	17.307	10.114	7.193
ProgrammaCultuur	891.988	840.129	861.005	805.533	55.471

Toelichting verschillen

Kunst & Cultuur

Wij hebben minder uitgegeven dan begroot, met name doordat de kosten van de Veteranendag en het 4-mei comité lager zijn uitgevallen.

't Clockhuys

Het streefpercentage kostendekkendheid van 65% is gehaald. Dit is inclusief een opgelegde besparing van € 30.000. Er zijn minder kosten gemaakt met betrekking tot huisvesting/exploitatie en er is een voordeel bij energieverbruik. Dit alles werkt mee aan het positieve resultaat.

6.12 Programma Sport en recreatie

Portefeuillehouders: mevr. P.A. Lambeck & mevr. M.J. Sloot

Wat wilden wij bereiken?

Behoud en zo mogelijk versterking van de recreatieve en toeristische sector in Haren, waarbij de primaire verantwoordelijkheid bij de recreatieve ondernemers zelf ligt.

Het sportbeleid is vastgelegd in de Kadernota 'Sport en Bewegen 2012-2015'. Het doel van dit beleid is voorwaarden scheppen, zodat meer mensen gaan sporten en bewegen, jong en oud en op een manier die zij zelf het prettigst vinden.

Doelstellingen

Een kwalitatieve en kwantitatieve goede infrastructuur voor sportaccommodatie- en sportorganisatie moet iedereen in staat stellen om mee te doen. Wij streven naar het behouden van een actief, hoogwaardig en breed verenigingsleven met daarnaast aandacht voor bewegen in de openbare ruimte.

Het intensiveren van de samenwerking tussen sport, onderwijs en kinderopvang.

Maximaal faciliteren en het wegnemen van onnodige (procedurele en juridische) belemmeringen voor behoud en ontwikkeling van recreatieve voorzieningen in Haren.

Ontwikkelingen

Sport

De kwaliteit van onze binnensportaccommodaties was op bepaalde fronten verouderd. In 2015 zijn we doorgegaan met het investeringsprogramma waarmee in 2014 al diverse gymzalen zijn verbeterd.

Begin 2015 moest er nog een locatie worden gevonden voor de paardenvereniging De Blauwe Ruiters en zou nog een ijsbaan worden gerealiseerd in Haren.

Bij de buitensport moet nog een ombuigingsoperatie worden uitgevoerd waarbij een bedrag van € 20.500 moet worden omgebogen.

Met de garantstelling voor een lening afgesloten door T.S.H. (tennisvereniging) en G.H.H.C. (hockeyvereniging) heeft uw raad voor genoemde sportverenigingen de mogelijkheid geopend om een eigen tennishal en een eigen clubhuis te bouwen. Beide activiteiten moeten in 2016 worden gerealiseerd.

Om de gemeente Haren meer op de kaart te krijgen bij de organisatie van de 4 Mijl van Groningen hebben wij het afgelopen jaar de Pre Race Meeting gehouden in het gemeentehuis aan het Raadhuisplein.

Wat hebben wij gedaan?

Sport

Voor meer informatie over groot onderhoud aan de binnensportaccommodaties, een locatie voor de paardenvereniging De Blauwe Ruiters, de ombuiging sport in relatie tot de voetbalverenigingen en de nieuwe hoofdregeling algemene gebruiksvoorwaarden en gebruikstarieven binnensportaccommodaties verwijzen wij naar het Programma Economische Zaken.

Openluchtrecreatie en Toerisme

Haren is in 2015 toegetreden tot het GEO-park, het toeristisch/economisch samenwerkingsverband tussen gemeenten gelegen op de Hondsrug en er is goedkeuring gegeven voor toetreding tot het Internationale Geoparknetwerk. In november 2015 heeft het Geopark de unieke Unesco-status ontvangen. De samenwerking met de Drentse gemeenten aan de zuidkant en de gemeente Groningen aan de noordkant, in combinatie met de beide Provincies die het Geopark eveneens ondersteunen, geeft Haren toegang tot een toeristisch platform dat miljoenen mensen kan bereiken. De verwachting is dat ook de Harense ondernemers hiervan de komende jaren kunnen profiteren.

Samen met de gemeenten Tynaarlo, Hoogezand-Sappemeer, lokale ondernemers, het Groningen Landschap, Recreatieschap Drenthe en andere organisaties hebben we een plan opgesteld voor de revitalisering van het Zuidlaardermeergebied door onder andere de aanleg van steigers en het uitdiepen van de Noordlaardervaart en het haventje in Noordlaren. Voor de realisatie van het plan is bij de drie gemeenten een cofinancieringsverzoek ingediend.

Voor het Meerschapp Paterswoldsemeer is samen met Tynaarlo en Groningen een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling opgesteld die nodig was in verband met de wijziging van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Sport

Er is in 2015 duidelijkheid gekomen over een eventuele nieuwe ijsbaan in Haren. Hiervoor is geen geld beschikbaar gesteld.

Net als in 2014 is in 2015 een sportcoach ingehuurd van het Huis voor de Sport Groningen om de samenwerking te intensiveren tussen sport, onderwijs en kinderopvang. Deze sportcoach wordt bekostigd uit een daarvoor bestemd rijksbudget. De sportcoach organiseert allerlei sportactiviteiten waarvan de deelname steeds groter wordt.

In overleg met de sportverenigingen wordt gekeken hoe zij een actievere rol in beheer, in onderhoud van velden en accommodaties kunnen krijgen. Hiermee beogen we een bezuiniging te realiseren. In het verlengde hiervan is met de hockeyvereniging GHHC al een nieuwe huurovereenkomst afgesloten.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Vershil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
145 Sport	249.652	217.213	306.498	299.637	6.861
178 Openluchtrecreatie en Toerisme	166.218	126.350	136.588	135.531	1.057
ProgrammaSport en recreatie	415.870	343.563	443.086	435.168	7.918

6.13 Programma Welzijn en Zorg

Portefeuillehouder: dhr. M. Verbeek

Wat wilden wij bereiken?

In het beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Lokaal Gezondheidsbeleid (Wmo/LGB) 2013-2016 hebben wij de volgende maatschappelijke effecten van ons welzijns- en zorgbeleid geformuleerd:

- Meer inwoners met een uitkering zijn aan het werk en/of actief als vrijwilliger;
- Meer jongeren voelen zich betrokken en dragen bij aan de samenleving;
- De jeugdoverlast neemt af;
- Er zijn meer initiatieven op het terrein van welzijn en zorg van (samenwerkende) private en publieke rechtspersonen;
- Inwoners met een ondersteuningsvraag worden adequaat geholpen, voor zover nodig via algemene, collectieve of, in het uiterste geval, individueel maatwerk;
- Inwoners met lichte of tijdelijke beperkingen zijn in toenemende mate in staat om zelf en/of met behulp van collectieve voorzieningen, zelfstandig deel te nemen aan de maatschappij;
- Meer inwoners doen in een later stadium een beroep op ondersteuning/zorg.

Doelstellingen

Missie: Sociaal en Actief.

Visie: Iedere inwoner van Haren kan deelnemen en bijdragen aan de Harense samenleving.

De maatschappelijke effecten dragen bij aan een sociale, actieve en betrokken samenleving waarin iedereen naar vermogen participeert.

Ontwikkelingen

Jeugd

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het CJG ontwikkelt zich in de richting van een verzamelpunt voor collectieve voorzieningen voor jeugd. Het CJG participeert in de werkgroep collectieve voorzieningen jeugd en organiseert en ondersteunt initiatieven op het gebied van opvoeden en opgroeien.

Jeugdhulp

Voor de aansturing en inkoop van de jeugdhulp werken wij samen met de 23 Groninger gemeenten. In 2015 hebben wij een actieve bijdrage geleverd aan de RIGG door middel van ambtelijke en bestuurlijke inzet. De toegang tot de jeugdhulp heeft in 2015 verder vorm gekregen. Zie voor meer informatie het programma Sociaal Domein.

Zorg

De invoering van de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet hebben geleid tot nieuwe samenwerkingsverbanden en nieuwe werkwijzen. Het Programma Welzijn en Zorg en het Programma Sociaal Domein zijn nauw met elkaar verbonden en worden daarom in 2016 geïntegreerd tot één programma Sociaal Domein. Het aantal partners van de gemeente in het Sociaal Domein is drastisch uitgebreid. De rol van de gemeente ontwikkelt zich meer en meer als regisseur en verbinder van alle partijen.

De Harense Rotonde is de basis voor de inrichting van het Sociaal Domein. De drie thema's zijn:

- Cliëntondersteuning;
- 'Civil Society';
- Collectieve Voorzieningen.

Zowel de gesubsidieerde als de gecontracteerde organisaties voor Welzijn en Zorg hebben stappen gezet om hun aanbod en werkwijze aan te passen aan de uitgangspunten van het inzetten van de eigen kracht en mogelijkheden en het realiseren van collectieve voorzieningen. De gesubsidieerde en gecontracteerde instellingen zetten met name in op de rechterzijde van de Harense Rotonde, de 'wijken' Burgerkracht en collectieve voorzieningen.

Het bestuur van de Stichting Torion heeft besloten dat, als gevolg van de bezuiniging op hun organisatie en de verschuiving van subsidiegelden naar het nieuwe WIJZ-team, Torion niet als zelfstandige organisatie kan doorgaan. In 2016 zal duidelijkheid komen over de toekomst van Torion.

Wat hebben wij gedaan?

Met Torion hebben wij voor 2016 een jaarplan gemaakt op basis van de financiële taakstelling, de kantelingsprincipes en de uitgangspunten Welzijn Nieuwe Stijl.

De cliëntondersteuning of basisondersteuning is na de beëindiging van het contract met Noordermaat ondergebracht bij Torion en bij acht gecontracteerde, lokale praktijken. Uit de evaluatie blijkt dat de partijen erg tevreden zijn over deze werkwijze. De doorverwijzing naar de gecontracteerde ondersteuning is echter nog beperkt. Hierdoor staat er druk op de basisondersteuning. Met ingang van 2016 is het WIJZ-team verantwoordelijk voor de doorverwijzing naar de basisondersteuning van zowel Torion als de gecontracteerde partijen.

Cliëntvertegenwoordiging

Wij adviseren cliënten bij het keukentafelgesprek iemand te betrekken. Dat kan familie, mantelzorger of een hulpverlener zijn. Voor cliënten die niemand hebben heeft de gemeente drie vrijwillige cliëntondersteuners beschikbaar. In 2015 is zes keer een beroep gedaan op deze voorziening. In alle andere gevallen werd de cliënt vergezeld door iemand uit het eigen netwerk.

Met de lokale instellingen voor zorg en welzijn, onze gecontracteerde vervoersmaatschappij en het OV-bureau hebben wij een conferentie georganiseerd met als doel:

1. Partijen die vervoer leveren met elkaar in contact te brengen;
2. Te inventariseren of nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand kunnen worden gebracht;
3. De vervoerskosten voor instellingen en gemeente te verminderen.

Er is inmiddels een aantal samenwerkingsverbanden, Verbonden Werkcirkels, @Harenvitaal, de Werkgroep collectieve voorzieningen jeugd, Diakonaal Platform Haren, werkgroep Oosterhaar, werkgroep Haren-West. Deze samenwerkingsverbanden bestaan uit lokale organisaties voor zorg en welzijn die met elkaar zoeken naar innovatie, kostenreductie en afstemming. De resultaten van deze netwerken zijn nog beperkt, het is een zoektocht om het gezamenlijk belang en het organisatiebelang in balans te krijgen.

In 2015 hebben wij een aantal burgerinitiatieven gesteund en gefaciliteerd:

- Het Fundament: een ouderinitiatief voor jong volwassenen met een beperking;
- Essen: een ouderinitiatief voor jong volwassenen met een lichamelijke beperking;
- Het Meergeneratiehuis: een initiatief van een aantal bewoners van de biotoop op het gebied van dagbesteding;
- De Rieshoek: een initiatief van een aantal inwoners van Noordlaren om De Rieshoek te ontwikkelen als een dorpsgebouw van waaruit allerlei voorzieningen voor en door inwoners van Noordlaren worden geleverd;
- Het oog- en oorhuis: een initiatief van inwoners om een winkel annex demonstratieruimte ontwikkelen voor mensen met een zintuiglijke beperking;

- Stichting Ouderenvervoer Haren: een financiële bijdrage voor de aanschaf van een derde auto.

In 2015 werkten wij voor het eerst met gecontracteerde zelfstandige basisondersteuners. De subsidieovereenkomst met Noordermaat is met ingang van 2015 opgeheven.

De Algemene Hulpdienst Haren (AHH) heeft besloten zichzelf op te heffen vanwege de vergrijzing van de vrijwilligers en een teruglopend beroep van individuele inwoners op de AHH. De vrijwilligers van de AHH zetten binnen de verschillende zorginstellingen hun werkzaamheden voort.

Jeugd

Jeugdparticipatie

Eind 2015 hebben wij de Jongerenraad geïnstalleerd. In 2015 hebben wij wederom in samenwerking met het voortgezet onderwijs de 'Dag van de Lokale Democratie' georganiseerd. De thema's betroffen de bezuinigingen, de Drank- en horecawet en de pedagogische 'civil society'.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Voor- en vroegschoolse educatie heeft als doel op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling van het kind te stimuleren op het gebied van taal, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Het VVE-programma beslaat tien uur per week en maximaal 52 weken per jaar. In 2015 hebben 14 kinderen in de leeftijdscategorie 2,5 - 4 jaar een voorschools educatieprogramma gevolgd bij de kinderopvang.

Jeugdoverlast

In 2015 zijn inspecties uitgevoerd in de verschillende jeugdsozen in de gemeente Haren. Maandelijks is er het 'Jeugd Op Straat' overleg (JOS). De top 10 van overlastgevende jongeren is in beeld, evenals de overlastlocaties en daarop worden individuele dan wel groepsgerichte acties uitgezet door verschillende partners zoals jongerenwerk, leerplicht etc. (de zogeheten 'shortlist-methode'). Er is een samenwerking met het Veiligheidshuis. Twee jeugdgroepen zijn gelabeld als hinderlijk. Een ander zorgpunt is het middelengebruik onder de jeugd. In samenwerking met onderwijs en politie wordt een gecoördineerde aanpak uitgewerkt.

In 2015 zijn met name het Boeremapark en de Torenlaan de locaties waar jongerengroepen voor overlast zorgen. Wij hebben een aantal gesprekken gevoerd met de Stichting Boeremapark om de overlast aan te pakken.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het aantal vragen (informatie en advies) dat bij het CJG gesteld wordt is in 2015 gestegen met 100. Een deel van de aangekondigde bezuiniging op het CJG is in 2015 gerealiseerd door een aantal efficiencymaatregelen en de aanstelling van een consulent in plaats van een coördinator.

Asielzoekers

Het AZC in Onnen loopt zonder noemenswaardige problemen. Wij zijn vertegenwoordigd in de overlegcommissie, hierin zitten ook vertegenwoordigers van het dorp en omwonenden. Vanaf de zomer van 2015 worden in het AZC 50 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers, voorheen AMA's) opgevangen. Er is hierdoor geen noemenswaardige extra druk op (jeugd)zorgvoorzieningen ontstaan. De groep inburgeraars is binnen de gemeentelijke taakstelling gegroeid. Dit geeft op dit moment nog niet veel meer kosten. Zie hiervoor verder bij Statushouders in Programma Werk en Inkomen.

Asielzoekers is een nieuwe doelgroep voor het WIJZ-team. Deze doelgroep vraagt een specifieke deskundigheid. Hier wordt in 2016 op ingezet. Wij hebben u middels een raadsbericht op de hoogte gesteld van de tussentijdse evaluatie van het AZC in Onnen.

Welzijn

Het aantal vrijwilligers, vrijwillige huishulpen en mantelzorgers in de gemeente Haren is groot. Voor de vrijwillige Thuishulpen en Mantelzorgers is een groot aantal instrumenten beschikbaar ter ondersteuning. Dit is vastgelegd in de notitie Ondersteuning Mantelzorgers. Deze notitie wordt begin 2016 in de raad vastgesteld.

De buurt- en dorpshuizen blijven kampen met een dalende omzet. De besturen van de buurt- en dorpshuizen en de besturen van buurt- en dorpsbelangen zijn allemaal bezig met het ontwikkelen van nieuwe initiatieven op grond van de decentrale wetgeving Sociaal Domein. Zo heeft De Mellenshorst een vrijwilligersacademie opgericht en organiseert De Tiehof met dorpsbewoners activiteiten voor inwoners in Onnen en inwoners van het AZC. De Groenberg heeft een zware financiële periode achter de rug. Het bestuur heeft een indringende oproep gedaan aan de inwoners van Glimmen dat hun inzet noodzakelijk is voor het voortbestaan van het dorpshuis.

Regeling eenmalige subsidies

Wij hebben op grond van de 'Regeling eenmalige subsidies' 14 eenmalige bijdragen aan activiteiten verleend, onder andere aan het Hoornse Meer Concert en de nationale ouderendag. Het ging om activiteiten op het gebied van welzijn, cultuur, sport en zorg, veelal georganiseerd door vrijwilligers(-organisaties) en maatschappelijk middenveld.

Leef- en woonvoorzieningen Gehandicapten

Het contract voor de leefvoorzieningen liep in 2015 nog door. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat door de gekantelde benadering, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de klant meer in het onderzoek wordt betrokken en de verhoging van de eigen bijdrage per 2015 klanten vaker de afweging maken om zelf een voorziening te organiseren via de vrije markt, ook omdat dit in bepaalde gevallen goedkoper is dan een voorziening via de Wmo 2015. Dit geldt eveneens voor de woonvoorzieningen.

Huishoudelijke verzorging

In het kader van de bezuinigingen op de huishoudelijke verzorging is per 1 juli 2015 huishoudelijke hulp als algemene voorziening ingevoerd en is de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp per 1 januari 2016 opnieuw aanbesteed. Hiermee staat het kader voor de huishoudelijke hulp onder de Wmo 2015 voor de komende jaren. De algemene voorziening is op een zorgvuldige manier ingevoerd, waarbij onder meer alle klanten zijn bezocht. Dit heeft geleid tot een invoering van de algemene voorziening waarbij slecht enkele bezwaarschriften zijn ingediend.

De aanbesteding voor de huishoudelijke hulp is eveneens goed verlopen. Haren heeft de maatwerkvoorziening alleen aanbesteed. Dit heeft geleid tot een uitkomst waarbij een aantal nieuwe partijen in Haren maatwerk gaat leveren en een aantal partijen vertrekt. Bij de vertrekkende partijen behoort ook TSN, dat sinds december 2015 in surseance van betaling verkeert. Dit compliceert de implementatie van de aanbesteding.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

Jeugd

- Meer jongeren voelen zich betrokken en dragen bij aan de samenleving. Dit jaar is een jongerenraad geïnstalleerd en een 'Dag voor de Lokale Democratie' georganiseerd.

- De jeugdoverlast is stabiel.

De jeugdoverlastlocaties zijn goed in beeld en zowel de politie als de jongerenwerkers houden preventief toezicht.

De grote druk op het sociaal domein heeft tot gevolg dat de beleidsterreinen volksgezondheid, kinderopvang/VVE en lokaal jeugdbeleid minder aandacht krijgen.

Zorg

- Meer inwoners met een uitkering zijn aan het werk en/of actief als vrijwilliger. Wij beschikken niet over cijfers ten aanzien van het aantal vrijwilligers in onze gemeente. Uit de gegevens van Torion over 2014 blijkt dat er 68 inwoners gebruik hebben gemaakt van de bemiddeling van vrijwilligersvacaturebank. Het maatjesproject heeft inmiddels 40 vrijwilligers.

- Er zijn meer initiatieven op het terrein van welzijn en zorg van (samenwerkende) private en publieke rechtspersonen.

Zie de opsomming van burgerinitiatieven in de voorgaande paragraaf.

- Inwoners met een ondersteuningsvraag worden adequaat geholpen, voor zover nodig via algemene, collectieve of, in het uiterste geval, individueel maatwerk.

De nieuwe opzet met de gecontracteerde basisondersteuners werkt goed. Uit de evaluatie met de basisondersteuners blijkt dat zij tevreden zijn. Ervaringen van de cliënten zijn in het algemeen ook goed. Er is minder gebruik van gemaakt dan wij verwachtten. Een aandachtspunt is de samenwerking tussen de gesubsidieerde basisondersteuning van onder andere Torion en de GGD, het WIJZ-team en de gecontracteerde basisondersteuners. WIJZ-team en basisondersteuners moeten elkaar nog beter leren vinden. In 2015 heeft geen cliënttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden in verband met de transitie Sociaal Domein.

- Inwoners met lichte of tijdelijke beperkingen zijn in toenemende mate in staat om zelf en/of met behulp van collectieve voorzieningen, zelfstandig deel te nemen aan de maatschappij.

Torion voert ieder jaar met getrainde vrijwilligers verkennende huisbezoeken uit bij 75-plussers. Uit dit onderzoek blijkt dat ouderen over het algemeen tevreden zijn met hun welbevinden, ondanks het feit dat velen te maken hebben met één of meerdere beperkingen. De meest gestelde vraag betrof een ruimere toekenning van het aantal uren hulp bij het huishouden.

- Meer inwoners doen in een later stadium een beroep op ondersteuning/zorg.

Op dit moment kunnen wij hierover nog geen cijfers laten zien. Met de huisartsen zijn wij bezig om een keten ouderenzorg op te zetten. Het gaat hier om een samenwerking tussen 'cure' en 'care'. Er zijn tevens plannen voor het opzetten van een dergelijke keten voor inwoners met een (lichte) psychische beperking.

Asielzoekers

Wij zijn tevreden over de gang van zaken rond het AZC. Het overleg met COA en met de omwonenden loopt goed. Een zorgpunt is wel dat de doelgroep een specifieke deskundigheid vereist van de zorgstructuren. Deze deskundigheid is nog niet optimaal aanwezig.

Leef- en woonvoorzieningen Gehandicapten en Huishoudelijke verzorging

De verstrekking van voorziening en de huishoudelijke hulp is in 2015 verder gekanteld. De huishoudelijke hulp is opnieuw vormgegeven met een algemene voorziening en een nieuwe aanbesteding voor maatwerk huishoudelijke hulp. Daarnaast maken meer klanten de keuze om binnen de eigen mogelijkheden zelf een oplossing te zoeken voor een gevraagde voorziening. Zolang dit niet leidt tot de situatie dat mensen geen voorziening (kunnen) organiseren, bijvoorbeeld vanuit financiële overwegingen, past dit binnen een gekantelde uitvoering van de Wmo 2015. Van dergelijke situaties is in 2015 niet gebleken. De wet en de verordening bieden in dergelijke situaties voldoende mogelijkheden om maatwerk te leveren in individuele gevallen.

Wat heeft het gekost?

Producten	A	B	C	D	C - D
	2013	2014	2015	2015	Verschil
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie	begr/real
142 Jeugd	576.476	425.344	476.012	465.393	10.619
143 Zorg	1.225.184	1.320.058	1.287.787	1.207.616	80.171
148 Welzijn	197.772	118.927	121.592	117.089	4.503
209 Leefvoorzieningen Gehandicapten	623.664	625.043	580.500	464.565	115.935
210 Woonvoorzieningen Gehandicapten	164.505	132.749	167.108	115.375	51.733
211 Huishoudelijke verzorging (WMO)	1.308.010	1.042.137	1.289.860	865.641	424.219
Programma Welzijn en Zorg	4.095.612	3.664.258	3.922.859	3.235.679	687.180

Toelichting verschillen

Jeugd

Het voordelig saldo is veroorzaakt door afrekening van € 10.000 subsidie CJG 2014.

Zorg

Het voordelig verschil is ontstaan, doordat een lager beroep op de gecontracteerde basisondersteuning is gedaan.

Leefvoorziening Gehandicapten

Het voordeel bestaat uit een overschot van € 85.000 op collectief vervoer als gevolg van aangepast beleid. Daarnaast is € 11.000 minder uitgegeven dan begroot op individueel vervoer. En tot slot zijn minder uitgaven gedaan op rolstoelen en dergelijke van € 20.000.

Woonvoorzieningen Gehandicapten

Door lagere uitgaven op grote woningaanpassingen is een overschot op dit budget ontstaan.

Huishoudelijke verzorging

Door nieuw beleid (algemene voorziening in de vorm van vouchers) ten aanzien van hulp bij huishouden zijn de uitgaven aanzienlijk lager uitgevallen, namelijk € 440.000 lager dan begroot. Aan eigen bijdrage is eveneens minder binnengekomen dan begroot, namelijk € 159.000.

Daarnaast is op grond van de HHT-regeling € 277.000 van het rijk ontvangen. Dit bedrag is bestemd voor innovatie en behoud van werkgelegenheid in de thuiszorg en is geheel bijgeraamd als kosten van de toekenning van een extra bijdrage in de vouchersystematiek. In werkelijkheid is slechts € 153.000 besteed, waardoor het restant € 124.000 bedraagt. Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2016, omdat het rijk de HHT-regeling bedoeld heeft om te besteden ten behoeve van de innovatie en behoud van werkgelegenheid in de thuiszorg.

Verder zijn er € 20.000 minder uitvoeringskosten geweest dan geraamd.

6.14 Programma Sociaal Domein

Portefeuillehouder: dhr. M. Verbeek

Wat wilden wij bereiken?

Op 1 januari 2016 is de gemeente Haren, samen met betrokken burgers en (lokale) aanbieders in staat zorg en ondersteuning te realiseren conform de verplichtingen uit de Wmo 2015, de Jeugdwet, de Participatiewet en een aantal nieuwe wettelijke maatregelen.

Doelstellingen

1. Zorg en ondersteuning is gegarandeerd voor inwoners die niet (meer) beschikken over voldoende eigen kracht, noch over een eigen netwerk of financiële middelen;
2. Inwoners zijn in staat om - naar vermogen - te participeren in de samenleving;
3. De sociale rotonde is een begrip in Haren;
4. De financiële kaders zijn niet overschreden;
5. Het transitieproces is afgesloten en het transformatieproces van het sociale domein is ingezet.

Wat hebben wij gedaan?

In 2015 hebben wij ons praktisch uitsluitend ingezet voor de transitie van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. De Participatiewet is in 2015 niet betrokken bij het Sociaal Domein.

Toegang

In 2015 hebben wij gewerkt aan de realisatie van de gemeentelijke toegang en hebben wij de basis gelegd voor het nieuwe WIJZ-team. Van Wijk- naar WIJZ-team: er komt een nieuwe opzet, scholing en training. Wij hebben gekozen voor een toegang onder volledige gemeentelijke aansturing. In november hebben wij op basis van de ervaringen met het wijkteam een aantal wijzigingen aangebracht in de organisatie en werkwijze van de Toegang en regie. In 2016 worden deze wijzigingen geïmplementeerd. Voor jeugd geldt dat voldaan moet worden aan het door de RIGG vastgestelde Referentiekader Toegang Jeugd.

Jeugdwet

2015 was het eerste jaar van de Jeugdwet. Wij werken met de 23 Groninger gemeenten samen binnen de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). De RIGG verzorgt voor ons de inkoop en contractering van de jeugdhulp. Wij leveren binnen de RIGG bestuurlijke en ambtelijke inzet. De RIGG stuurt een aantal grote transformatieopgaven aan in samenwerking met de jeugdhulpaanbieders. Wij participeren ambtelijk en bestuurlijk in de RIGG, binnen de subregio Groningen, Haren, Ten Boer. De RIGG ondersteunt en faciliteert ook bij de beleidsontwikkeling van de toegang en de meer specialistische dossiers zoals de specialistische hulp en het gedwongen kader.

1. In 2015 hebben wij besloten de zorgcoördinatie van de signaleringsindex Zorg voor Jeugd Groningen lokaal te beleggen. Dit zal in 2016 worden geëffectueerd.
2. Het Samenwerkingsprotocol met de Gecertificeerde instellingen is vastgesteld.
3. Wij hebben werkafspraken vastgelegd over crisis en calamiteiten jeugd.
4. Wij besloten de inning van de ouderbijdrage Jeugdwet op te schorten tot er duidelijkheid was vanuit het ministerie. Inmiddels is duidelijk dat de ouderbijdrage is afgeschaft.
5. Wij hebben besloten ook voor 2016 en 2017 financieel en inhoudelijk solidair te zijn op de jeugdhulp met de 23 gemeenten.
6. De inkoop van de jeugdhulp voor 2016 is afgerond.
7. Het convenant Ernstige Enkelvoudige Dyslexie is vastgesteld.
8. De aanvragen overgangsrecht Jeugdwet zijn opnieuw beoordeeld. Het ging hier om zo'n 160 cliënten met zorg in natura en PGB. Dit heeft van het toegangsteam jeugd veel extra inzet gevergd.

9. Project Druk en Dwars: wij participeren in dit driejarige transformatieproject van RuG/Hanzehogeschool, een laagdrempelige aanpak voor ouders en leerkrachten om ADHD bij kinderen af te remmen en tegelijk ieder gezin zorg op maat te bieden. In 2015 is onder andere een informatiebijeenkomst voor sleutelfiguren en onderwijs georganiseerd en is informatiemateriaal ontwikkeld.
10. De Werkgroep collectieve voorzieningen jeugd heeft twee informatieavonden voor ouders georganiseerd over thema's, gerelateerd aan opvoeden en opgroeien.

Wmo 2015

In het kader van de transitie Wmo 2015 zijn de volgende zaken gerealiseerd:

1. Het realiseren van de registratie van de cliënten in het eigen ICT-systeem.
2. Het regelen van de maatwerkvoorziening inkomensondersteuning Wmo door middel van het afsluiten van een collectieve zorgverzekering voor mensen met een inkomen tot 110% van bijstandsnorm.
3. De inkoop voor de Wmo 2016. Er zijn 45 zorgaanbieders gecontracteerd, een mix van grote, kleine, lokale en regionale instellingen.
4. Overleg en afstemming met aanbieders, Groninger gemeenten, huisartsen, cliënten, Adviesraad Sociaal Domein en signaleerders zoals bijvoorbeeld politie en woningbouwvereniging. Overleg en afstemming blijft vooralsnog veel aandacht vragen om alle veranderingen in het Sociaal Domein (lokaal) vorm te geven.
5. Contractbeheer 2015. Hierin is de stad Groningen leidend geweest. Terugkoppeling heeft regelmatig plaatsgevonden, zowel op beleidsmatig als financieel niveau.
6. Centrumregeling Beschermd Wonen. De centrumregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is door uw raad vastgesteld.
7. Aanstelling functionaris Calamiteiten en Geweld. Dit is een onderdeel van de wettelijke toezichtfunctie. Deze functie moet de taak van de inspectie voor de Volksgezondheid voor de Wmo overnemen. De functionaris is aangesteld door de 23 Groninger gemeenten.
8. Ondersteuning Mantelzorg. Het beleidsplan Mantelzorgondersteuning is geschreven. Het plan zal in 2016 aan uw raad ter vaststelling worden aangeboden.
9. Herindicering Wmo cliënten. In 2015 is gestart met de herindicatie van cliënten vanwege het aflopen van het overgangsrecht per 1 januari 2016. De herindicaties zijn niet geheel afgerond in 2015. De PGB-houders hebben een administratieve verlenging gekregen tot 1 mei 2016.
10. Organisatie nieuwe taken op het gebied van: ICT, werkprocessen, budgetbeheer, verantwoordelijkheden.
11. Overleg opgestart met Menzis voor de afstemming met de Zorgverzekeringswet en de Wet Langdurig Zorg. Er is tweemaandelijks overleg tussen de 23 Groninger gemeenten en Menzis ingesteld. Onderwerpen op dit overleg zijn de inkoop van de wijkverpleegkundige, kennisoverdracht en afstemming naar aanleiding van casuïstiek.

Hebben wij bereikt wat wij wilden bereiken en zijn wij tevreden?

De doelstellingen 1 t/m 4 zijn behaald. Voor inwoners die ondersteuning ontvingen van niet gecontracteerde partijen hebben wij een maatwerkoplossing geregeld. Het werken vanuit de gekantelde principes is een leerproces. Hiervoor hebben wij scholing en intervisie georganiseerd. Er is door verschillende partijen veel voorlichting gegeven aan cliënten en externe organisaties. Aan het einde van het jaar is een wachtlijst ontstaan doordat tegelijkertijd ook de SVB verschillende acties van de gemeente verwachtte voor 2016.

Er zijn zeven bezwaarschriften Wmo-begeleiding ingediend. Hiervan is één gegrond en één ongegrond verklaard. Daarnaast is één ingetrokken en drie bezwaarschriften zijn nog in behandeling.

De transitie heeft praktisch het gehele jaar 2015 in beslag genomen. Vrijwel alle wettelijke taken zijn uitgevoerd. Open staat nog het organiseren van het Algemeen Toezicht. Voor lokale transformatie Wmo en jeugd is nauwelijks tijd geweest. Daarover zijn wij niet tevreden. Burgerinitiatieven als het Meergeneratiehuis, De Rieshoek, Het Fundament zijn gefaciliteerd door het geven van informatie en het leggen van contacten. De samenwerkingsverbanden Verbonden Werkcirkels, de Werkgroep collectieve voorzieningen jeugd en @Harenvitaal zijn een aantal keren bij elkaar geweest. De insteek van alle partijen is positief, maar het proces vereist van alle partijen veel tijd en inspanning.

De organisatie van de toegang is een complex en tijdrovend proces geweest waarbij intern en extern vele partijen zijn betrokken. De grote lijn staat en deze zal in 2016 verder worden geoperationaliseerd. Waar gehakt wordt vallen echter spaanders, dat is hier, zeker op communicatief vlak, ook gebeurd. Het communicatieve proces heeft mede door tijdsdruk, het nodige te wensen over gelaten.

Wat heeft het gekost?

Producten	A 2013 Realisatie	B 2014 Realisatie	C 2015 Begroting	D 2015 Realisatie	C - D Verschil begr/real
230 Transitie Sociaal Domein	0	307.459	5.685.041	5.475.195	209.846
Programma Sociaal Domein	0	307.459	5.685.041	5.475.195	209.846

Toelichting verschillen

Het voordelige verschil ten opzichte van de begroting wordt vooral veroorzaakt door:

- € 160.000 minder kosten Zorg dan begroot, onder andere op PGB Jeugdzorg;
- € 85.000 minder uitvoeringskosten dan begroot, onder andere door geen uitvoeringskosten SVB en lagere kosten voor contractbeheer;
- € 36.000 meer invoeringskosten dan begroot, onder andere door SVB- en PGB-problematiek.

Afspraak is dat het overschot op het Sociaal Domein wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Dit geldt ook voor de afrekening van de gemeente Groningen voor de Wmo en de SVB voor de PGB's jeugd en Wmo. De definitieve afrekening van 2015 wordt opgemaakt medio 2016. Een meevaller wordt toegevoegd aan, een tegenvaller wordt in mindering gebracht op de bestemmingsreserve. Wij stellen voor het voordelige saldo op het product Transitie Sociaal Domein van € 210.000 toe te voegen aan deze bestemmingsreserve.

7 Paragrafen

7.1 Verbonden partijen

Inleiding

Op grond van de BBV geven wij u in deze paragraaf inzicht in de financiële bijdrage van de gemeente Haren aan de verbonden partijen in 2014.

Wetswijziging GR

De wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is in werking getreden op 1 januari 2015. Door de wetswijziging zijn de bestaande Gemeenschappelijke Regelingen in 2015 aangepast.

Gemeenschappelijke regelingen

In deze paragraaf is per gemeenschappelijke regeling een tabel ingevuld. De reden hiervoor is dat landelijk (BBV), maar ook in Haren, meer inzicht wordt verlangd in de verbonden partijen waardoor het inzicht en de "grip" vergroot kan worden. De paragraaf bevat de verantwoording van hetgeen in de begroting is aangegeven in dezelfde paragraaf. Voor het invullen van onderstaande tabellen is gebruik gemaakt van de gegevens die aangeleverd zijn door de diverse instellingen. Vanwege de termijn van aanleveren van de jaarrekening door de diverse GR'en, dat is 15 april, is het niet altijd mogelijk die gegevens in onze jaarrekening te verwerken.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Eems Dollard Regio (EDR)
Vestigingsplaats	Bad Nieuweschans
Openbaar belang	De Eems Dollard Regio is de noordelijkste Europese grensregio langs de Nederlands-Duitse grens. Het is uitgegroeid tot een Nederlands-Duits ontmoetingscentrum waar grensoverschrijdende bijeenkomsten, activiteiten en projecten plaatsvinden of op weg gebracht worden, onder andere op het gebied van ruimtelijke ordening, infrastructuur, bevordering van de regionale economie en cultuur.
Deelnemende partijen	De EDR telt ongeveer 100 leden. Het gaat daarbij om publiekrechtelijke lichamen uit de provincies Drenthe, Groningen en Fryslân, alsmede uit Ostfriesland, het Emsland, de regio Cloppenburg en aangrenzende gebieden.
Harense bestuurder(s)	Algemeen bestuur: burgemeester Van Veen
Belang gemeente eind 2015	
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	Geen gegevens ontvangen
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	Geen gegevens ontvangen
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	Geen gegevens ontvangen
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn	De gemeente Haren voert geen actief beleid t.a.v. de EDR. Wel worden initiatieven vanuit inwoners en ondernemers gefaciliteerd die met ondersteuning van de

opgenomen in de begroting)	EDR worden ontwikkeld (zoals de fietstocht Haren - Haren (D)).
Naam	Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen (PG&Z)
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Samenwerking rond publieke gezondheid en zorg alsmede inkoop jeugdhulp. Deze regeling voert activiteiten uit op grond van de Wet Publieke Gezondheid (zoals jeugdgezondheidszorg 0-19 jr, infectieziektenbestrijding, OGGz, milieugezondheidszorg, reizigersadvisering, geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen) en de inkoop jeugdhulp. De GR PG&Z heeft twee uitvoeringsorganisaties onder zich: de GGD Groningen en de RIGG.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Harense bestuurder(s)	Algemeen bestuur: wethouder Verbeek
Belang gemeente eind 2015	€ 2.931.532 (bijdrage programma gezondheid, JGZ 0-4, CJG, RIGG kosten organisatie en ZIN)
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 2.215.000 (totaal reserves)
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 11.931.000
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 699.000
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	<p>De GR PG&Z bestaat sinds 2014 (met de splitsing van de publieke gezondheid en de veiligheidsregio). Hier zijn ondergebracht de programma's Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd (LGZ&J), Specialistische Zorg en Veiligheid (SZ&V), GGD Algemeen en de GHOR. M.i.v. 2015 is ook de inkoop van de jeugdhulp namens de 23 Groninger gemeenten aan deze GR opgedragen. Daarmee zijn er vanaf 2015 twee uitvoeringsorganisaties bij de GR ondergebracht, de GGD en de RIGG.</p> <p>De transformatie in het sociaal domein heeft ook van de GGD veel gevraagd. De GGD startte met het werken in de lokale teams, waarbij gezocht is naar een manier om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de lokale ontwikkelingen.</p> <p>De grootste klus voor de RIGG was in 2015 de inkoop van de jeugdhulp voor 2016 en 2017. Wij zijn hier nauw bij betrokken geweest. Daarnaast is de RIGG vooral ondersteunend aan gemeenten in de nieuwe wereld van de jeugdhulp, vooral qua processen en systemen, contractbeheer, budgetbewaking en monitoring.</p> <p>Voor het bredere inhoudelijke verslag over de taken van de GGD en de RIGG verwijzen wij u naar de teksten bij de programma's Sociaal Domein en Welzijn en Zorg.</p>

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen
-------------	---

Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: a) brandweezorg; b) geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; c) rampenbestrijding en crisisbeheersing; d) bevolkingszorg; e) melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Harense bestuurder(s)	Algemeen bestuur: burgemeester Van Veen
Belang gemeente eind 2015	€ 892.864
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 4.284.000
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 5.000.000
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 807.000* <i>*Betreft voorlopig resultaat voor goedkeuring accountant</i>
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Met betrekking tot rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt de gemeentelijke taak uitgevoerd door het Team Bevolkingszorg Groningen. De gemeentelijke taken worden op deze wijze met meer deskundigheid en ervaring uitgevoerd. Leden van het Team Bevolkingszorg en het Gemeentelijk Beleidsteam worden getraind door de gemeentelijke kolom van de VRG. Deze trainingen worden elk jaar door de gemeentelijke kolom van de VRG verzorgd. Daarnaast neemt de VRG het beheer van de brandweerkazerne over en wordt samen met de gemeente het project brandweerkazerne vorm gegeven.

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Groningen
Vestigingsplaats	Veendam
Openbaar belang	De Omgevingsdienst Groningen voert VTH-taken uit op het gebied van de fysieke leefomgeving, in opdracht van de gemeenten en de provincie. Doel is effectiever samenwerken aan toezicht en handhaving door een bundeling van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor de gemeente Haren geldt dat producten en diensten uit het verplichte 'basistakenpakket' is neergelegd bij de Omgevingsdienst Groningen.
Deelnemende partijen	Alle Groninger gemeenten en de provincie
Harense bestuurder(s)	Algemeen bestuur: burgemeester Van Veen
Belang gemeente eind 2015	€ 72.419 (incl. BTW)
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 1.984.000
Omvang van het vreemd	€ 3.605.000

vermogen eind 2015	
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 801.000
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Aan twee complexe milieudossiers zijn meer uren besteed dan is begroot. Via onze 'Strippenkaart' (raamcontract voor mogelijke extra VTH-opdrachten richting ODG) hebben we deze extra kosten kunnen financieren. Deze overschrijding wordt in 2016 niet verwacht.

Naam	Gemeenschappelijke Regeling voor het Meerschop Paterswolde
Vestigingsplaats	Haren
Openbaar belang	Samenwerking voor het beheer van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden. Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied.
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen participeert samen met de gemeente Haren en Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.
Harens bestuurder(s)	Algemeen bestuur: raadsleden Fenijn en Schuiling Dagelijks bestuur: wethouder Lambeck
Belang gemeente eind 2015	€ 95.043
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 672.000
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 1.530.000
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 12.000
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Er hebben zich gedurende het begrotingsjaar 2015 geen substantiële veranderingen voorgedaan.

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	ARCG is een gemeenschappelijke regeling, gericht op een zo efficiënt mogelijke afzet van huishoudelijk afval, waarbij het milieurendement niet uit het oog wordt verloren.
Deelnemende partijen	De gemeenten Bedum, Groningen, Grootegast, Haren, Leek, Marum, Ten Boer en Zuidhorn
Harens bestuurder(s)	Algemeen bestuur: mevr. Sloot
Belang gemeente eind 2015	€ 750.000
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene reserve € 350.000 • Reserve groot onderhoud € 269.000 • Reserve herstructurering € 800.000

Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 4.183.000
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 158.000
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	De volgende zaken regelen we via de ARCG: storten huishoudelijke afvalstromen, gebruik chemokar, gebruik chemisch afval depot, gebruik afval brengstation en een bijdrage in het vereveningsfonds. Als gemeente Haren profiteren we van de massa van de GR, b.v. t.a.v. de afzet van oud-papier, kunststoffen, e.d.

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Zuidlaardermeer gemeenten
Vestigingsplaats	Zuidlaren
Openbaar belang	Samenwerkingsverband m.b.t. recreatieve voorzieningen op en rond het Zuidlaardermeer met als belangrijkste doel het overleg tussen de gemeenten te structureren en te formaliseren.
Deelnemende partijen	Gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Haren en Tynaarlo en Recreatieschap Drenthe (secretariaat en uitvoering)
Harense bestuurder(s)	Bestuur: wethouder Sloot
Belang gemeente eind 2015	€ 0
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 0
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 0
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 0
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Voorstel tot opheffing van de regeling. U heeft op 25 januari 2016, net als de gemeenten Hoogezand en Tynaarlo, ingestemd met opheffing.

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Centrum voor Automatisering Noord-Nederland (CEVAN) in liquidatie
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De GR hield zich bezig met automatisering bij gemeenten en verkeert sinds 1993 in liquidatie
Deelnemende partijen	Noordelijke gemeenten
Harense bestuurder(s)	Geen
Belang gemeente bij liquidatie per januari 2015	1,3%
Omvang van het eigen vermogen bij liquidatie per januari 2015	€ 46.000
Omvang van het vreemd vermogen bij liquidatie per januari 2015	€ 0
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij	€ 118.000 nadelig

in bij liquidatie per januari 2015	
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	In januari 2015 is de GR CEVAN in liquidatie geliquideerd. De laatste jaren hebben wij geen bijdragen aan deze GR in liquidatie gedaan. Na afrekening van de laatste wachtgelden en met de belastingdienst resteerde een beschikbaar liquidatiesaldo van € 46.000. Het tegoed van onze gemeente bedroeg ca. € 600, hetgeen eind januari 2015 aan ons is gestort. Daarmee is de GR geliquideerd.

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Groningen (RCG) in liquidatie
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De GR was een samenwerking van gemeenten uit de regio centraal en de gemeenten in het Westerkwartier. Het was een zogenaamde integrale territoriale GR. De RCG hield zich bezig met onderwerpen als verkeer, arbeidsmarkt, woningbouwsubsidies, ICT etc., meer afstemming dan beleid.
Deelnemende partijen	Gemeenten Groningen, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Slochteren, Zuidhorn, Grootegast, Leek en Marum
Harens bestuurder(s)	Geen
Belang gemeente per 30 juni 2015	5,6%
Omvang van het eigen vermogen per 30 juni 2015	€ 112.000
Omvang van het vreemd vermogen per 30 juni 2015	€ 47.000
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in per 30 juni 2015	€ 9.000 nadelig
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Per 30 juni 2015 is de GR RCG in liquidatie geliquideerd. De laatste jaren hebben wij geen bijdragen aan deze GR in liquidatie gedaan. Het liquidatiesaldo bedraagt € 112.000. Het tegoed van onze gemeente bedraagt ca. € 6.000, hetgeen in juni 2016 aan ons wordt gestort. Daarmee is de GR geliquideerd.

Deelnemingen

Hieronder treft u informatie over de deelnemingen aan.

Naam	Dilgt Hemmen Essen B.V.
Vestigingsplaats	Haren
Openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze deelneming Dilgt Hemmen Essen B.V. oefenen wij invloed uit op het ondernemings-beleid van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord Beheer B.V. is de beherend vennoot van GEM Haren Noord C.V., de entiteit waar-binnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt.

Deelnemende partijen	Gemeente Haren
Harense bestuurder(s)	Statutair directeur: wethouder Verbeek
Belang gemeente eind 2015	100%
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 18.000
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 0
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 0
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	In 2015 is gestart met het bebouwen van de deelgebied 5/6.

Naam	Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord
Vestigingsplaats	Haren
Openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze verbonden partij Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord treden wij op als commandiet in GEM Haren Noord C.V., de entiteit waarbinnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt.
Deelnemende partijen	Gemeente Haren
Harense bestuurder(s)	Statutair bestuurder: afdelingsmanager Vermeulen
Belang gemeente eind 2015	100%
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 49.000
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 0
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 0
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	In 2015 is gestart met het bebouwen van de deelgebied 5/6.

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	Het leveren van bancaire diensten aan overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Deelnemende partijen	Het Rijk, gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap
Harense bestuurder(s)	Geen
Belang gemeente eind 2015	0,016%
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 4,2 miljard
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 145,3 miljard

Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 226 miljoen nettowinst
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Zie het persbericht over de Jaarcijfers 2015 van BNG, te bereiken via de volgende link: https://www.bngbank.nl/Documents/Over%20BNG%20Bank/Jaarverslag%202015/Persbericht_jaarcijfers_2015.pdf

Naam	N.V. Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Levering van drinkwater aan ruim 260.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en Eelde-Paterswolde
Deelnemende partijen	De provincie Groningen en de gemeenten in de provincie Groningen
Harense bestuurder(s)	Geen
Belang gemeente eind 2015	2,8%
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 64,3 miljoen (per 31 december 2014)
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 102,1 miljoen (per 31 december 2014)
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	€ 2,8 miljoen nettowinst
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	Zie het jaarverslag 2014 van het Waterbedrijf Groningen, te bereiken via de volgende link: https://waterbedrijfgroningen.nl/wp-content/uploads/2015/06/WBGJaarverslag2014C2.pdf

Overige samenwerkingsvormen

Hieronder treft u de overige samenwerkingsvormen aan.

Naam	Regio Groningen-Assen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Uitgangspunt van Regio Groningen-Assen is het bundelen van wonen, werken en mobiliteit. Door zuinig en duurzaam om te gaan met de ruimte blijven de kwaliteiten van het gebied in stand. Bundelen is bovendien gunstig voor het functioneren van hoogwaardige voorzieningen, die draagvlak nodig hebben om in de benen te blijven. Ook voor het beheersen van de verkeersstromen en voor het in stand houden en versterken van het landelijk gebied is het verstandig te bundelen. De Regiovisie is een ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor de lange termijn, waarbij de provincies en gemeenten over hun bestuurlijke grenzen heen kijken en samenwerken om kansen te creëren voor goede ontwikkelingen in het regiogebied. Kansen op goed werk, goed onderwijs, goede voorzieningen en op een goed betaalbare woning in een uitstekende

	woonomgeving. Het uitgangspunt van de regiovisie is dat de steden niet zonder de omliggende regio kunnen, maar de omliggende regio ook niet zonder de steden.
Deelnemende partijen	Gemeenten Assen, Bedum, Groningen, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Noordenveld, Slochteren, Ten Boer, Tynaarlo, Winsum en Zuidhorn. Provincies Drenthe en Groningen
Harens bestuurder(s)	Geen
Belang gemeente eind 2015	€ 77.599 (jaarlijkse bijdrage Haren)
Omvang van het eigen vermogen eind 2015	€ 16.915.765
Omvang van het vreemd vermogen eind 2015	€ 7.744.318
Omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in 2015	Resultaat totaal: € 1.415.401 (toename) Resultaat o.b.v. deelname Haren (1,2%): € 16.516
Inhoudelijke ontwikkeling (visie op GR in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting)	In 2015 was circa € 20,0 miljoen begroot aan projectbijdragen; door de deelnemers is € 11,8 miljoen opgevraagd. De niet-opgevraagde bijdragen schuiven door naar het volgende boekjaar.

7.2 Subsidies

Onderstaande instellingen zijn geen verbonden partijen (zie paragraaf 7.1), maar zijn wel belangrijk voor de behartiging van een bepaald publiek belang. Op basis van het relatieve belang van de stichting voor de gemeentelijke taakuitvoering is een selectie gemaakt. Immers er zijn zeer veel stichtingen die via een subsidierelatie of anderszins maatschappelijke taken voor de gemeente uitvoeren. Deze allemaal te noemen zou niet in de lijn van het doel van deze paragraaf liggen.

Voor een totaaloverzicht van alle subsidies verwijzen wij u naar de gemeentelijke website.

Naam	Doel (= het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt)	Wat heeft de stichting gedaan en wat is daarmee bereikt?	Financiële bijdrage van Haren over 2015	
			Begroting	Realisatie
Stichting Torion	Torion heeft een brede welzijnstaak gericht op ouderen en mantelzorgers, jeugd, vrijwilligers en allochtonen. De algemene opdracht aan de Stichting is het uitvoeren van welzijnstaken voor de kwetsbare burgers die om wat voor reden dan ook een afstand hebben tot participatie en bijdragen aan de samenleving.	Torion heeft met een veelheid aan activiteiten een breed bereik onder de doelgroepen. Het maatjesproject heeft inmiddels 40 vrijwilligers. In 2015 hebben 68 mensen gebruik gemaakt van de bemiddeling van de vrijwilligersvacaturebank. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de programma's Welzijn en Zorg en Sociaal Domein.	€ 728.000	€ 670.000 + € 58.000 huur Nije Cruijs = totaal € 728.000
Stichting Baasis	Stichting Openbaar Onderwijs Baasis zorgt voor voldoende en adequaat openbaar onderwijs in de gemeenten Haren en Tynaarlo. De Stichting heeft vakleerkrachten gymnastiek in dienst die ook worden ingezet op het bijzonder onderwijs. De loonkosten van deze vakleerkrachten worden door de gemeente vergoed, zodat alle kinderen goed bewegingsonderwijs ontvangen.	De Stichting heeft vakleerkrachten gymnastiek beschikbaar gesteld aan de deelnemende basisscholen in Haren. Met de directeur-bestuurder is overleg gevoerd over het stopzetten van de subsidie met ingang van schooljaar 2018-2019.	€ 210.000 (vakleerkrachten LO)	€ 175.000

Zelfstandige basisondersteuning	De lokale basiszorg is een collectieve voorziening die ondersteuning biedt aan inwoners die dat nodig hebben. Het gaat hierbij om lichte en tijdelijke ondersteuning op verschillende terrein, van gesprekken over opvoeden tot het omgaan met verlies, van ondersteuning bij de financiële administratie tot relatieproblemen. Deze basiszorg wordt geleverd door Torion en acht zelfstandig gevestigde hulpverleners, in samenwerking met onder andere de GGD, en de praktijkondersteuners van de huisartsen.	In 2015 hebben wij voor het eerst gewerkt met zelfstandig gevestigde basisondersteuners. Het contract met Noordermaat is opgeheven, de taken en bijbehorende middelen zijn verdeeld tussen Torion (5-gesprekken model) en een aantal zelfstandige basisondersteuners (10-gesprekken model). Hoewel er nog niet veel gebruik van gemaakt is, zijn de eerste ervaringen goed: voor zover bekend zijn de cliënten over het algemeen tevreden. Men weet elkaar steeds beter te vinden. Voor meer informatie verwijzen wij u naar Programma Welzijn en Zorg.	€ 104.000	€ 22.000
Centrum Jeugd & Gezin (CJG)	Het CJG Haren is een samenwerkingsverband van GGD Groningen, Stichting Torion en gemeente Haren. De coördinator is in dienst van de GGD Groningen. In het CJG worden de 5 gemeentelijke functies op het gebied van jeugdbeleid uitgevoerd: informatie en advies, signalering, toeleiding naar hulpverlening, aanbod licht pedagogische hulpverlening en coördinatie van zorg.	Het CJG heeft zich in 2015 meer als een collectieve voorziening ontwikkeld. Het CJG heeft cursussen en bijeenkomsten georganiseerd gericht op ouders en opvoeders. Voor meer informatie verwijzen wij naar Programma Welzijn en Zorg.	€ 113.000	€ 91.000
Stichting Biblionet Groningen /Bibliotheek Haren	Biblionet Groningen is het netwerk van fysieke en virtuele openbare bibliotheken in stad en provincie Groningen waar alle inwoners terecht kunnen voor lezen, luisteren en kijken, boeken en andere informatiedragers lenen, kennis en cultuur. De Bibliotheek Haren is onderdeel van deze stichting. De Bibliotheek	Aantal leden in 2015: 7.893, 43% van de bevolking. Aantal uitleningen: 264.407. Voor meer informatie over de bibliotheek verwijzen wij naar Programma Cultuur.	€ 531.000	€ 532.000

	Haren is een actieve partner in het Harense culturele netwerk.			
Dorpsfonds/ Ondernemend Haren	Het dorpsfonds en Ondernemend Haren ontvangen een jaarlijkse subsidie om de centrumfunctie van Haren en het ondernemersklimaat te versterken. Ondernemend Haren en het dorpsfonds zullen hiertoe activiteiten initiëren, organiseren of faciliteren om zo te komen tot een levendig centrum en een gunstig ondernemersklimaat. De activiteiten van het dorpsfonds betreffen onder andere marketing, het organiseren van evenementen en het optreden als gesprekspartner bij de verdere ontwikkeling van de centrumvisie (waaronder verbetering van het Raadhuisplein).	In november 2015 hebben wij het convenant voor het dorpsfonds ondertekend. Voor de realisatie verwijzen wij naar Programma Economische Zaken.	€ 75.000	€ 75.000
Totaalbedrag van de grootste subsidies 2015			€ 1.761.000	€ 1.623.000

7.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Op 30 januari 2012 heeft u het beleid ten aanzien van weerstandsvermogen en schuldpositie vastgesteld. Op basis van de gangbare definitie van het weerstandsvermogen, te weten 'het vermogen van de gemeente om risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten', heeft u een doel vastgelegd met betrekking tot het kengetal Ratio Weerstandsvermogen. De Ratio Weerstandsvermogen, dat wil zeggen het quotiënt van de aanwezige weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's, dient minimaal 1 te zijn, met andere woorden: de weerstandscapaciteit dient voldoende te zijn om de gekwantificeerde risico's volledig af te dekken. In deze paragraaf zal eerst een overzicht worden gegeven van de actuele ontwikkelingen. Daarna inventariseren wij de risico's, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen incidentele en structurele risico's. Vervolgens kwantificeren wij deze risico's, waarna wij de weerstandscapaciteit zullen inventariseren. Door het vergelijken van gekwantificeerde risico's en weerstandscapaciteit kunnen wij beoordelen of de weerstandscapaciteit voldoende is.

Actuele ontwikkelingen

Deze paragraaf is een geactualiseerde versie van de paragraaf Weerstandsvermogen uit de Begroting 2016. Sinds het vaststellen van de Begroting 2016 hebben zich de volgende belangrijke ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de risico's:

Actualisatie grondexploitaties

In verband met de voorjaarsactualisatie van de grondexploitaties en de daaraan gekoppelde risicoanalyses zijn de risico's van de grondexploitaties Stationsgebied, Nesciopark en Haderaplein gewijzigd. Voor die grondexploitaties heeft dit ook gevolgen voor de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit.

Lening zwembad

In verband met de aflossing op de lening aan Stichting Exploitatie Zwembad Scharlakenhof is het uitstaande saldo gedaald en daarmee het maximale risico. Dit leidt tot een daling van de benodigde weerstandscapaciteit met afgerond € 60.000.

Garanties en leningen aan derden (exclusief Haren Noord en zwembad)

In verband met de aflossing van leningen is het maximale risico gedaald van € 3.500.000 naar € 3.371.000 en is de benodigde weerstandscapaciteit gedaald met afgerond € 12.000.

Haren Noord

In verband met de voorspoedige ontwikkeling van deelgebied 5/6 is het totale kredietbedrag van GEM Haren Noord C.V. bij de bank sterk gedaald. Daardoor is ook het werkelijk door de gemeente gegarandeerde kredietbedrag lager geworden. Rekening houdend met de contragarantie van 50% die door de moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen is afgegeven, leidt dit tot een bijstelling van het maximale risico van de gemeentegarantie van € 11.000.000 naar € 7.682.000. Bij een gelijkblijvende kans van 10% en de algemene correctiefactor van 10%, leidt dit tot een daling van de benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 299.000.

Lagere opbrengst te verkopen vastgoed

In verband met de verkoop van de boerderij aan de Koelandsdrift te Onnen is de boekwaarde van het te verkopen vastgoed afgenomen. In verband daarmee is het risico op tegenvallende verkoopopbrengsten afgenomen.

We hebben de risico's Onnen Hooiveld/Elshof en Kerklaan/Kromme Elleboog samengevoegd tot één nieuw risico "Lagere opbrengst te verkopen vastgoed". Wij vatten hieronder de risico's van al het te verkopen vastgoed dat op de balans is opgenomen.

Voor de berekening van dit risico hebben we gekozen voor een iets andere benadering dan voorheen. Het maximale risico schatten we nu in op een 20% lagere opbrengst ten opzichte van de op de balans opgenomen totale boekwaarde van € 431.000 en de kans hierop op 25%. Rekening houdend met de algemene correctiefactor van 90% leidt dit tot een benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 19.000. Dit was € 45.000, er is dus sprake van een daling van € 26.000.

Nieuw risico: afschaffing Sportbesluit

Het Rijk is van plan het zogeheten Sportbesluit af te schaffen. Als dat gebeurt, dan kunnen we de BTW op de kosten die we maken met betrekking tot binnen- en buitenaccommodaties niet langer (deels) in aftrek brengen. Bovendien kunnen er, afhankelijk van het overgangsrecht, nog consequenties zijn in de vorm van het terug moeten betalen van een deel van de BTW die in het verleden in verband met investeringen is afgetrokken. We schatten in dat het gaat om een structureel risico van € 50.000 en een incidenteel risico van € 150.000. De kans op dit risico schatten we hoog in, op 90%, omdat het Rijk het Sportbesluit af moet schaffen in verband met Europese regelgeving. Vooral het moment is onzeker. Dat kan 2017 zijn, maar ook 2018 of nog later. Het nieuwe structurele risico leidt tot een verhoging van de benodigde weerstandscapaciteit met € 81.000 en het nieuwe incidentele risico tot een verhoging van de benodigde weerstandscapaciteit met € 122.000.

De actualisering van de risico's heeft geleid tot de volgende cijfermatige aanpassingen in de tabel berekening benodigde weerstandscapaciteit:

Risico	Aanpassing benodigde weerstandscapaciteit	Bedrag aanpassing (x € 1.000)
Lening zwembad	Verlaging	-60
Garanties en leningen aan derden	Verlaging	-12
Stationsgebied	Verhoging	+135
Lagere opbrengst te verkopen vastgoed	Verlaging	-26
Haren Noord	Verlaging	-299
Afschaffing Sportbesluit	Verhoging	+203
Haderaplein	Verlaging	-8
Nesciopark	Verlaging	-6
Totaal	Verlaging	-73

Hieronder bij Incidentele risico's en Structurele risico's worden alle risico's uitgebreid inhoudelijk toegelicht.

Risico's

Incidentele risico's

Stichting Baasis

In artikel 23, lid 4 van de grondwet staat vastgelegd dat in elke gemeente van overheidswege voldoende algemeen vormend lager onderwijs moet worden gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Een gezonde financiële positie van Stichting Baasis is een belangrijke voorwaarde voor het in stand kunnen houden van de openbare scholen. In het recente verleden zijn er financiële problemen geweest die middels bezuinigingen en binnen de reservepositie van de stichting konden worden opgelost. Voor het (rest)risico nemen wij een PM-post op.

Lening zwembad

Er is een lening van € 0,7 miljoen verstrekt aan de stichting die zwembad Scharlakenhof exploiteert. Dit leidt tot een risico dat voor het eerst in de paragraaf Weerstandsvermogen in de Jaarstukken 2012 is verwerkt. Wij becijferen de benodigde weerstandscapaciteit in verband met het niet terugbetalen van de lening nu op afgerond € 413.000.

Garanties en leningen aan derden (exclusief Haren Noord en zwembad)

De gemeente heeft een aantal geldleningen gegarandeerd. In totaal staat de gemeente garant voor circa € 2,6 miljoen. Als deze leningen niet kunnen worden afgelost kan de geldgever de gemeente aanspreken. Van het genoemde bedrag van circa € 2,6 miljoen heeft circa € 2,3 miljoen betrekking op hypothecaire leningen. Dit betreft de gemeentelijke personeelshypotheekportefeuille die op 9 juni 2006 is verkocht. In het kader van deze verkoop is een gemeentegarantie afgegeven op de restantbedragen van de betreffende leningen. Door verkoop van woningen en uit dienst treden van personeel daalt deze garantie snel. Bij verkoop van de portefeuille bedroeg het garantiebedrag nog € 4,3 miljoen.

De gemeente loopt voorts risico met betrekking tot de aflossing van uitstaande geldleningen. Per 31 december 2013 ging het om een bedrag van circa € 0,8 miljoen. Dit bedrag heeft bijna helemaal betrekking op een 'aflossingsvrije' lening van € 0,7 miljoen die is verstrekt aan Stichting Zorgboerderij Mikkellhorst.

De lening aan de zorgboerderij betreft een lening die aan het einde van de looptijd in 2033 in een termijn zou worden afgelost. Het betreft een hypothecaire lening waarvoor tot en met 2015 maandelijks alleen rente werd betaald. Er zijn geen betalingsachterstanden. In 2016 zal de lening worden omgezet in een lening waarop gedurende de looptijd zal worden afgelost.

Haren Noord

Voor de ontwikkeling van Haren Noord hebben wij tezamen met een tweetal bedrijven de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. opgericht. Dit om een optimale bedrijfsvoering en een zuivere risicoverdeling met de marktpartijen bij de ontwikkeling van Haren Noord mogelijk te maken. De GEM Haren Noord C.V. wordt bestuurd door de GEM Haren Noord Beheer B.V. waarin dezelfde partijen deelnemen als in de C.V.

Om de aansprakelijkheid van de gemeente met betrekking tot de bedrijfsvoering zoveel mogelijk uit te sluiten nemen wij indirect deel in GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V., respectievelijk via de juridische entiteiten Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord en Dilgt Hemmen Essen B.V. De totale kapitaalstorting door de gemeente in de diverse rechtspersonen bedraagt € 67.000. Het totale risico bij een faillissement van GEM Haren Noord C.V. is echter veel hoger in verband met de gemeentegarantie op de lening die door GEM Haren Noord C.V. is aangetrokken.

De gemeente heeft in het kader van de financiering van de woningbouw in Haren Noord een garantie van € 22 miljoen afgegeven op een lening die is aangetrokken door de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord Beheer C.V. Dit bedrag is voor de helft afgedekt door contra-garanties van de moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen.

Het resterende risico is verminderd middels diverse maatregelen in de bedrijfsvoering (zoals de wijze van fasering van de ontwikkeling van het gebied en de 'grond-routing'). Voor de financieringsconstructie met gemeentegarantie is gekozen vanwege de substantiële rentevoordelen, waarvan de gemeente via het resultaat op de grondexploitatie mee profiteert. Om te zorgen dat er bij deze constructie geen sprake is van staatssteun, betaalt de CV gedurende de looptijd van de garantie een borgstellingsprovisie aan de gemeente. Vertragingen kunnen leiden tot liquiditeitsproblemen bij de GEM, waarvoor een ophoging van de (contra-)garanties een oplossing kan bieden (de wenselijkheid hiervan hangt af van de analyse van de oorzaken van de vertraging en vooral van de actuele vooruitzichten).

De gronden in Haren Noord staan bij de gemeente op de balans (onder de grondexploitaties). Hiertegenover staan de voorschotten die van de GEM zijn ontvangen in verband met de toekomstige levering van de gronden. Deze voorschotten staan op de balans van de gemeente gerubriceerd onder de overlopende passiva. De voorschotten zijn door de GEM betaald vanuit de afgesloten leningen (waarop door de gemeente en marktpartijen (contra-)garanties zijn afgegeven). Als alles fout gaat bij de GEM, zou dit er in het uiterste geval toe kunnen leiden dat de gemeente de voorschotten moet terugbetalen aan de GEM. In dat geval zou de gemeente de gronden wel zelf kunnen ontwikkelen, de gronden zijn dan immers nog in het bezit van de gemeente. Het uiteindelijke risico is dus een renterisico voor de gemeente die de winstmogelijkheden van de grondexploitatie (deels) zal kunnen doen verdampen.

Met betrekking tot GEM Haren Noord zijn er niet alleen risico's, maar ook kansen. Los van de jaarlijkse betalingen van circa € 0,5 miljoen (te vermeerderen met de indexering) die vanaf bouwbegin tien jaar lang door de GEM aan de gemeente gedaan zullen worden voor het zogeheten Fonds Bovenwijks en die in de jaarrekening/begroting zijn opgenomen vanaf 2010 (voor de gemeente zijn dit vrij besteedbare gelden) en los van de betaling door de GEM van de kosten van de sportverplaatsing (exclusief eventuele grondaankopen voor alternatieve locaties) zijn dit:

- De boekwinst van in totaal circa € 3,9 miljoen op de inbreng van gemeentelijke gronden in GEM Haren Noord. Bij het nemen van een besluit van de aandeelhouders van de GEM tot het bouwrijp maken van een deelgebied vindt de economische overdracht van het betreffende deelgebied door de gemeente aan de GEM plaats en kan een evenredig deel van de boekwinst worden genomen. De eerste boekwinst is in 2010 gerealiseerd, een bedrag van € 1.122.000. Dit bedrag is verantwoord in het overzicht van baten en lasten 2010 en heeft betrekking op de overdracht van het economisch eigendom van deelgebied 3. Het tweede deel van de boekwinst, een bedrag van € 2.221.000 in verband met de economische overdracht van de deelgebieden 5 en 6, is in 2014 genomen. Het laatste deel van de boekwinst, te weten een bedrag van € 514.000, zal naar verwachting in 2020 worden gerealiseerd.
- In de door de aandeelhouders van GEM Haren Noord vastgestelde herziening grondexploitatie 2015 is sprake van een winst van circa € 0,6 miljoen. Een eventueel gerealiseerde winst zal aan de aandeelhouders worden uitgekeerd. In 2015 is een tussentijdse winstuitkering gedaan op basis van een geactualiseerde winstprognose. De gemeente heeft in verband daarmee € 412.000 ontvangen.

Lagere opbrengst te verkopen vastgoed

Op de balans per 31 december 2015 staat onder de Voorraden de boekwaarde opgenomen van het te verkopen vastgoed. Daarbij gaat het om een boerderij, huizen en een voormalig clubgebouw van een voetbalvereniging. Het risico bestaat dat de gerealiseerde opbrengst lager zal zijn dan de boekwaarde. We gaan daarbij uit van een maximaal risico van 20% van de boekwaarde met een kans van 25%.

Stationsgebied

Uit de actualisatie van de grondexploitaties per 31 december 2015, die u separaat ter vaststelling is aangeboden, blijkt dat er voor de grondexploitatie Stationsgebied sprake is van 6 belangrijke risico's die leiden tot een totaal maximaal risico van € 1.941.000. Vermenigvuldigd met een per risico verschillende kans leidt dit tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 355.000 (voor aftrek van de correctiefactor van 10% vanwege het zich niet tegelijkertijd voordoen van alle risico's).

Project Meerweg

Fase 1, het deel dat onder de regie van de gemeente wordt uitgevoerd, is voor wat betreft de aanleg van de publieke infrastructuur afgerond. De voor de gemeente resterende risico's houden vooral verband met de verkoop van gronden aan particuliere ontwikkelaars. Naar analogie van het risico *Lagere opbrengst te verkopen vastgoed* becijferen wij het maximaal risico op 20% van de boekwaarde bij een kans van 25%.

Milieu

Er is sprake van een aantal bekende bodemverontreinigingen waarvoor nog geen sanering is voorzien en waarbij de kosten van een eventuele sanering en het gemeentelijk aandeel daarin onbekend zijn. Daarnaast is het mogelijk dat verontreinigingen aan het licht komen die nu nog onbekend zijn. In een aantal oudere gebouwen is asbest aanwezig met de daaraan verbonden risico's.

Nieuwe wettelijke eisen

Al dan niet als gevolg van tragische gebeurtenissen is de wet- en regelgeving aangescherpt op diverse terreinen zoals Arbo, brandveiligheid en legionellapreventie. Dat dit op deze en andere terreinen ook in de toekomst zal gebeuren staat buiten kijf. Dit kan leiden tot onverwachte financiële nadelen.

Toenemende uitkeringslasten in verband met economische situatie

De uitkeringslasten, met name in het kader van de Wet Werk en Bijstand en andere uitkeringsregelingen, kunnen hoger uitvallen dan voorzien. Een deel van deze lasten moet door de gemeente worden gedragen. Dit is risico dat met name aan de conjunctuur gerelateerd is.

Leges omgevingsvergunning

Een lager dan verwachte bouwsom leidt tot lager dan verwachte leges. Op korte termijn kunnen de kosten niet evenredig verlaagd worden. Dit leidt tot een negatief resultaat op omgevingsvergunningen.

In het kader van de nieuwe Omgevingswet zal het nodige veranderen aan de mogelijkheden om leges te heffen. Wat de financiële consequenties daarvan zijn, is op dit moment nog niet duidelijk.

Structurele risico's

Nesciopark

Per 31 december 2015 bedroeg de boekwaarde van deze grondexploitatie € 2.543.000. Dit betreft vooral de boekwaarde van het eerste transferium. De mogelijkheid bestaat om dit transferium te activeren (en te stoppen met de grondexploitatie). Bij de berekening van het weerstandsvermogen houden wij daarom rekening met de eventuele kapitaallasten van het transferium. Rekening houdende met een afschrijvingstermijn van 25 jaar en met de rente-effecten leidt dit tot een benodigd weerstandsvermogen van € 285.000.

Haderaplein

Aangezien er sprake is van een substantieel positief (verwacht) resultaat op deze grondexploitatie van € 1.564.000 in eindwaarde-termen, gaan wij bij de doorrekening van het weerstandsvermogen uit van een scenario met een tot € 0 verdampende winst, waardoor de geraamde storting in de bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis van € 1.564.000 niet gerealiseerd kan worden. In dat geval dient een groter deel van de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis uit de reguliere exploitatie gedekt te worden. Uitgaande van de afschrijvingstermijn van het raadhuis van 50 jaar en rekening houdend met rente-effecten leidt dit tot een extra kapitaallast in het eerste jaar van € 99.000. Aangezien het gaat om een structurele last vermenigvuldigen wij dit met 2. Via een kans van 25% en de correctiefactor van 90% leidt dit tot een benodigd weerstandsvermogen van € 45.000.

Schadeclaims inwoners

Inwoners kunnen onze gemeente aansprakelijk stellen voor door hen geleden schade. Hoewel wij voor dit soort schadeclaims een verzekering hebben afgesloten, bestaat de kans dat de verzekering een claim niet dekt. Om schadeclaims te voorkomen voeren wij het onderhoud aan bijvoorbeeld wegen en speelvoorzieningen planmatig uit. Ook documenteren wij dit zo goed mogelijk.

Planschades

Landelijk is het claimen van planschade een verschijnsel dat de laatste jaren steeds vaker voorkomt. Dit geldt ook voor Haren. Ook in de (nabije) toekomst is in verband met de toenemende bouwactiviteiten een verdere toename van het aantal planschadeverzoeken te verwachten. Hiervoor proberen wij dekking te vinden bij de veroorzakers, dat wil zeggen binnen de betreffende grondexploitaties.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. Bij een aantal regelingen is sprake van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam. Samen met de andere deelnemende gemeenten dragen wij het risico in de exploitatie van deze instellingen. Sommige van de gemeenschappelijke regelingen zijn, financieel gezien, gevoelig voor gewijzigde externe omstandigheden, zoals bijvoorbeeld aangescherpte milieuwetgeving (ARCG) of een combinatie van verslechterde economische omstandigheden en wijzigingen in de wetgeving. Voor de Veiligheidsregio Groningen en de Omgevingsdienst Groningen is sprake van opwaartse druk op de bijdragen. In de paragraaf Verbonden partijen staan meer details vermeld over gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen.

Decentralisaties in het Sociaal Domein

Voor het bepalen van ons financiële risico hebben wij gekozen voor de volgende benadering. Volgens het CPB heeft het Rijk op de gedecentraliseerde budgetten een bedrag oplopend tot circa € 2,0 miljard op jaarbasis gekort. Dit is wat de gemeenten in totaal moeten bezuinigen op de huidige uitgaven op de gedecentraliseerde taken om geen schade voor de begroting op te lopen.

Stel dat het om diverse redenen, bijvoorbeeld onvoldoende sturingsmogelijkheden op de uitgaven of ongunstige uitkomsten van aanbestedingen, niet lukt om deze bezuiniging in te vullen, dan is ons maximaal risico circa 1/1.000 deel van de landelijke bezuiniging van € 2,0 miljard, oftewel € 2.000.000. Het gaat hier om een structureel bedrag. De kans dat dit zich in volle omvang voordoet stellen wij op 10%. Volgens onze systematiek vloeit daar een benodigd weerstandsvermogen uit voort van € 2.000.000 (maximaal risico) x 2 (de factor voor structurele risico's) x 10% (de kans) x 90% (deze factor corrigeert voor de waarschijnlijkheid dat niet alle in de paragraaf Weerstandsvermogen genoemde risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen) = € 360.000.

Rentekosten

In de begroting zijn prognoses gehanteerd voor de rentepercentages. Een stijging van het renteniveau boven de door ons aangehouden prognoses voor lang en kort geld moet als risico niet worden uitgesloten.

Gemeentelijk belastinggebied

Wat de gevolgen van eventuele wijzigingen in het gemeentelijk belastinggebied voor onze gemeente zullen zijn is nog niet te voorspellen.

Macronorm ozb

In verband met de afschaffing van de maximering van (het stijgingspercentage van) de ozb per 1 januari 2008 is door het Rijk een zogenaamde macronorm ingevoerd. De afgeschafte maximering had betrekking op iedere individuele gemeente en de macronorm heeft betrekking op de maximale procentuele stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten samen. Het Rijk behoudt zich het recht voor om in te grijpen als de werkelijke stijging boven de macronorm komt te liggen, bijvoorbeeld via een verlaging van de algemene uitkering.

Nu hebben wij wel invloed op onze eigen tariefstelling, maar uiteraard niet op de tariefstelling van andere gemeenten. Mochten andere gemeenten hun tarieven te hoog opschroeven, dan kan dat dus (via de algemene uitkering) een negatieve invloed hebben op onze exploitatie.

Landelijke en regionale initiatieven

In landelijk en regionaal verband zijn wij betrokken bij ontwikkelingen die op termijn ook geld kunnen gaan kosten.

Werkgeversrisico's

Als werkgever loopt de gemeente de gebruikelijke werkgeversrisico's. Zo kunnen een sterk oplopend ziekteverzuim en/of uitstroom naar de WIA leiden tot grote financiële consequenties. Daarnaast zijn wij eigen risicodragers met betrekking tot de kosten van de WW- / wachtgeldregelingen voor ambtenaren en bestuurders.

Naast de risico's op grond van de bestaande regelingen, is er het risico van kosten die voortvloeien uit wijzigingen in de wet- en regelgeving. Een ander werkgeversrisico is een (verdere) stijging van (het werkgeversdeel) van de pensioenpremies als gevolg van tegenvallende beleggingsresultaten van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Investeringskosten

In het verleden is een groot aantal voorzieningen gerealiseerd waarvan de investeringskosten werden gedekt ten laste van reserves dan wel subsidies. Ook is een onbekend aantal activa zonder boekwaarde (alle activa van voor 1984 zijn in een voorgaande collegeperiode afgeboekt ten laste van de reserves ter verlaging van de kapitaallasten), waarvoor op termijn vervanging onontkoombaar is. Iedere vervanging van dergelijke activa leidt dus tot een toename van de kapitaallasten.

U heeft de huidige plek aan de Westerse Drift aangewezen als locatie voor de nieuwbouw van de brandweerkazerne. Doordat de huisvesting van de brandweer en de huisvesting van Woonomgeving ontvlochten moet worden, zal niet alleen voor de Veiligheidsregio, maar ook voor de gemeente sprake zijn van kosten/investeringen. De exacte omvang daarvan is nog niet bekend.

Controles Belastingdienst

Periodiek worden door de Belastingdienst controles uitgevoerd met betrekking tot de btw en de loonheffing. De laatste controle is in 2008 geweest met betrekking tot de btw (btw-compensatiefonds en ondernemers-btw) over het jaar 2003. Hier is een naheffing uit voortgevloeid die is geëxtrapoleerd naar de jaren tot en met 2007. Alhoewel de administratieve uitvoering is verbeterd kunnen in de toekomst kunnen ook voor de jaren vanaf 2008 nadelen ontstaan. In 2013 is door de Belastingdienst een controle uitgevoerd op de juiste toepassing van de loonheffing.

Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsbedrijven

Met ingang van 1 januari 2016 zijn overheden voor de fiscale ondernemingsactiviteiten belastingplichtig geworden voor de vennootschapsbelasting op grond van de 'Wet modernisering vennootschapsbelasting overheidsondernemingen'. In de wet is geregeld dat gemeenten integraal onder de wet Vpb vallen, waarbij een aantal uitzonderingen is gedefinieerd. Deze wet heeft tot gevolg dat over de fiscale winst van alle belaste ondernemingsactiviteiten samen maximaal 25% vennootschapsbelasting moet worden afgedragen.

De gevolgen van de wet zijn administratief en organisatorisch groot en vragen keuzes op strategisch niveau. We schatten in dat de invoering van de Vpb voor de gemeente Haren vooral van invloed zal zijn op de grondexploitaties. De financiële effecten kunnen groot zijn.

Het risico voor 2016 is berekend op € 200.000. We gaan uit van een structureel risico en vermenigvuldigen het risicobedrag daarom met een factor 2. We schatten de kans dat het risico zich voordoet in op 75%. Daarmee komen we uit op een benodigde weerstandscapaciteit voor dit risico van € 270.000 (= € 200.000 x 2 x 75% x 90%).

Kwantificering risico's

In onderstaande tabel geven wij aan wat naar onze inschatting de maximale risicobedragen zijn van de hiervoor genoemde risico's. Daarnaast geven wij aan wat de kans is dat het risico zich voordoet (10%, 25%, 50%, 75% of 90%). Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen vermenigvuldigen wij beide grootheden met elkaar. In het geval van structurele risico's vermenigvuldigen wij de uitkomst met een factor 2. De op die manier berekende bedragen tellen wij bij elkaar op en het totaal vermenigvuldigen wij met 90%. Die 90% is een correctie vanwege het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. De door ons gebruikte methode is een gangbare methode in gemeenteland en wordt onder andere toegepast door buurgemeente Groningen.

(Bedragen x € 1.000)

Risico	Maximaal bedrag	Waarvan incidenteel	Waarvan structureel (x factor 2)	Kans	Max. bedrag x kans
Stichting Baasis					PM
Lening zwembad	611	611		75%	458
Garanties en leningen (excl. Haren Noord en zwembad)	3.371	3.371		10%	337
Haren Noord	7.682	7.682		10%	768
Nesciopark	211		422	75%	317
Haderaplein	99		198	25%	50
Stationsgebied	1.941	1.941		Div.	355
Lagere opbrengst te verkopen vastgoed	86	86		25%	22
Project Meerweg	127	127		25%	32
Milieu	200	200		50%	100
Nieuwe wettelijke eisen	500	500		25%	125
Schadeclaims inwoners	100		200	25%	50
Planschades	100		200	50%	100
Gemeenschappelijke regelingen	500		1.000	10%	100
Decentralisatie Rijkstaken	2.000		4.000	10%	400
Rentekosten	100		200	50%	100
Gemeentelijk belastinggebied en macronorm	200		400	10%	40
Hogere uitkeringslasten in verband met economie	150	150		50%	75
Lagere leges omgevingsvergunning in verband met economie	400	400		50%	200
Landelijke en regionale initiatieven	300		600	25%	150
Werkgeversrisico's	250		500	50%	250
Investeringen	100		200	25%	50
Controles Belastingdienst	50		100	50%	50
Vpb voor overheidsbedrijven	200		400	75%	300
Afschaffing Sportbesluit BTW incidenteel	150	150		90%	135
Afschaffing Sportbesluit BTW structureel	50		100	90%	90
Subtotaal	19.478	15.218	8.520		4.653
Correctie 10%					-465
Benodigd weerstandsvermogen					<u>4.188</u>

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Daarbij is het van belang om onderscheid te maken tussen eenmalige en structurele tegenvallers. Incidentele tegenvallers kunnen worden opgevangen door een onttrekking aan de Algemene Reserve (de bestemmingsreserves hebben al een specifiek bestedingsdoel), terwijl structurele tegenvallers kunnen worden opgevangen door het benutten van een deel van de zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit. Uiteraard kan ook andere structurele dekking worden gezocht. Om tijd te hebben om deze structurele dekking te vinden kunnen structurele tegenvallers eventueel tijdelijk aan de AR worden onttrokken.

De onbenutte belastingcapaciteit is gedefinieerd als het bedrag dat wij in redelijkheid nog aan extra inkomsten (belastingen en heffingen) kunnen genereren voor het geval zich tegenvallers voordoen. Het is een structurele variabele: je kunt het elk jaar weer vragen. Volgens de meest gangbare berekeningsmethode wordt de onbenutte belastingcapaciteit berekend door het verschil te nemen tussen de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de artikel 12-normen en de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de eigen tarieven. Aangezien onze eigen tarieven voor rioolrecht en afvalstoffenheffing overeenkomen met de artikel 12-norm van 100% kostendekkendheid, is er alleen bij de OZB sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Het OZB-normtarief 2015 was 0,1790% van de WOZ-waarde. Dit is een op basis van de WOZ-waarden gewogen gemiddeld tarief van de drie soorten OZB: OZB eigenaren woningen, OZB eigenaren niet-woningen en OZB gebruikers niet-woningen. Het Harense gewogen gemiddelde tarief in 2015 lag hier ruim onder. Voor de drie verschillende soorten OZB leidde dit tot een onbenutte belastingcapaciteit van € 791.000.

De Algemene Reserve bedroeg per 31 december 2015 € 4.046.000. Onze totale weerstandscapaciteit, oftewel het totaal van de Algemene Reserve en de onbenutte belastingcapaciteit kwam daarmee per 31 december 2015 uit op € 4.837.000.

Beoordeling weerstandsvermogen

Onze ratio weerstandsvermogen, dat wil zeggen de aanwezige weerstandscapaciteit gedeeld door de gekwantificeerde risico's lag per 31 december 2015 op 1,20 en daarmee hoger dan onze norm van 1. De weerstandscapaciteit was dus voldoende om de risico's af te dekken.

Verplichte kengetallen financiële positie

Om het inzicht van de raad in de financiële positie te verbeteren en om de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten te bevorderen is het met ingang van de Begroting 2016 verplicht om de volgende 6 kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en de jaarstukken op te nemen. De Jaarstukken 2015 zijn daarmee de eerste jaarstukken waarin deze kengetallen zijn opgenomen. De verplichting is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de definities van de kengetallen zijn vastgelegd in de ministeriële Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten. In de oorspronkelijke regeling waren de definities opgenomen die zijn gehanteerd bij de berekening van de kengetallen die zijn opgenomen in de Begroting 2016. In de oorspronkelijke ministeriële regeling zaten enkele onvolkomenheden die inmiddels gerepareerd zijn. Onderstaande kengetallen zijn berekend met de definities uit de verbeterde regeling (zie <http://wetten.overheid.nl/BWBR0036853/2016-04-14>). Dit verklaart waarom de uitkomsten in de kolommen Realisatie 2014 en Begroting 2015 (enigszins) afwijken van die in de Begroting 2016.

Jaarverslag jaar t	Verloop van de kengetallen		
	Realisatie 2014	Begroting 2015	Realisatie 2015
Kengetallen			
Netto schuldquote	156%	187%	103%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	153%	183%	101%
Solvabiliteitsratio	10%	11%	13%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	5,0%	1,9%
Grondexploitatie	29,5%	8,2%	8,5%
Belastingcapaciteit	115,6%	116,5%	116,3%

Om de kengetallen te kunnen duiden geven wij per kengetal de volgende omschrijving:

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente een financiële buffer heeft in de vorm van eigen vermogen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstig) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit drukt de gemiddelde lastendruk voor een meerpersoonshuishouden (optelsom van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing bij de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente) uit in een percentage van het landelijke gemiddelde in het voorafgaande jaar.

Ontwikkeling verplichte BBV-kengetallen

Realisatie 2015 vergeleken met realisatie 2014

De netto schuldquote is met 53% gedaald van 156% per 31 december 2014 tot 103% per 31 december 2015. De daling met 53% kan als volgt worden verklaard:

1. De overdracht van het economisch eigendom van de nieuwbouw van het Zernike College door de gemeente aan schoolbestuur O2G2 heeft geleid tot een daling met 23%.
2. De afwikkeling van de overdracht van het economisch eigendom van de gronden in deelgebied 5/6 en van niet te bebouwen gronden in Haren Noord door de gemeente aan GEM Haren Noord C.V. heeft geleid tot een daling met 13%.
3. Er is sprake van een "noemereffect" dat geleid heeft tot een daling met 23%.
4. Alle overige oorzaken samen hebben tot een stijging met 6% geleid.

Bij ieder van de genoemde oorzaken geven wij hierna een nadere toelichting.

Ad 1. BTW-technisch gezien is er volgens het standpunt van de gemeente Haren (naar analogie van een soortgelijke situatie bij de gemeente Wageningen, waarover de Hoge Raad een voor de gemeente Wageningen gunstige uitspraak heeft gedaan) bij de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan sprake van een BTW-belaste levering van vastgoed. Het gebouw is namelijk na de oplevering van het gebouw door de aannemer aan de gemeente Haren (de gemeente was bouwheer) in juli 2015 geleverd door de gemeente aan schoolbestuur O2G2 tegen een meer dan symbolische vergoeding van ca. € 1,3 miljoen. Op basis van de contractuele bepalingen in de leveringsakte van de gemeente Haren aan O2G2 hebben wij vastgesteld dat het economisch eigendom hiermee is overgegaan van de gemeente naar het schoolbestuur. In het kader van de jaarrekeningcontrole 2015 is dit ook bevestigd door de accountant van de gemeente, BDO.

Het verschil tussen de bouwkosten en de koopsom die O2G2 heeft betaald, dus het deel van de bouwsom dat voor rekening van de gemeente is gekomen, is op het moment van levering van het gebouw door de gemeente aan O2G2 verplaatst van de balanspost materiële vaste activa naar de balanspost bijdragen aan activa van derden onder de financiële vaste activa. Het gaat om een bedrag van € 13.634.000. Dit is conform het BBV, omdat de voorwaarden die het BBV hieraan stelt geregeld zijn in de leveringsakte.

In de definitie van het verplichte BBV-kengetal netto-schuldquote (zowel die met als die zonder correctie voor doorgeleende gelden) vormen de onder de financiële vaste activa opgenomen bijdragen aan activa van derden een aftrekpost. Daardoor heeft de levering van de nieuwbouw van het Zernike College door de gemeente aan schoolbestuur O2G2 en de daarmee gepaard gaande verplaatsing van een bedrag van € 13.634.000 van de balanspost materiële vaste activa naar de balanspost bijdragen aan activa van derden onder de financiële vaste activa een positief effect gehad op de netto-schuldquote van 23%.

Ad 2. De grondrouting in Haren Noord loopt via de balans van de gemeente. Per deelgebied worden de gronden geleverd door de gemeente aan GEM Haren Noord C.V. In 2014 is een koopplicht voor GEM Haren Noord C.V. ontstaan voor de gronden in deelgebied 5/6. In verband daarmee is door de gemeente in 2014 een boekwinst van € 2,2 miljoen genomen. Dat bedrag stond per 31 december 2014 als overlopend actief (nog af te wikkelen post) op de balans van de gemeente. In 2015 is die post afgewikkeld hetgeen enerzijds geleid heeft tot een daling van overlopende passiva (afwikkeling van voorschotten) met € 9,8 miljoen en anderzijds tot een daling van de balanspost Onderhanden werk grondbedrijf met € 7,6 miljoen. Samen met de creditering van betaalde voorschotten in verband met niet te bebouwen gronden in Haren Noord, heeft dit geleid tot een rechtstreekse daling van de netto schuldquote met de genoemde 13%. Daarbovenop is er een indirect effect, het zogenaamde noemereffect. Zie hieronder bij ad 3.

Ad 3. Bij de berekening van de netto schuldquote wordt de netto-schuld in de teller gedeeld door de omvang van de exploitatie (het totaal van de baten) in de teller. Aangezien de inkomsten van grondexploitaties verantwoord dienen te worden in het overzicht van baten en lasten (en vervolgens dienen te worden afgerekend naar de balans), tellen ze mee bij de omvang van de exploitatie. Met name in verband met de administratieve afwikkeling van de overdracht van het economisch eigendom van gronden in Haren Noord (deelgebied 5/6 en niet te bebouwen gronden) lag de omvang van de exploitatie in 2015 op een zeer hoog niveau. Het totaal van de baten (exclusief onttrekkingen aan de reserves) bedroeg in 2015 € 59,2 miljoen, tegenover € 50,6 miljoen in 2014.

Ad 4. Onder overige oorzaken vallen het aantrekken van langlopende leningen ten behoeve van de financiering van investeringen in vaste activa en grondexploitaties, de verkoop van vastgoed en de mutaties in kortlopende schulden, overlopende passiva, kortlopende uitzettingen, overlopende activa en liquide middelen, voor zover ze geen betrekking hebben op de hiervoor genoemde specifieke oorzaken.

Realisatie 2015 vergeleken met begroting 2015

Bij de primaire begroting 2015 voorzagen wij per einde 2015 een stand van de netto-schuldquote van 187%. De realisatie is uitgekomen op 103%, dat is dus 84% gunstiger dan verwacht. Dit kan worden verklaard door:

1. De overdracht van het economisch eigendom van de nieuwbouw van het Zernike College door de gemeente aan schoolbestuur O2G2 heeft geleid tot een gunstig verschil van 23%. Er is pas gedurende 2015 besloten tot de fiscale structuur die geleid heeft tot het voordeel. Dit kon dus niet worden verwerkt in de (primaire) begroting 2015.
2. Er is sprake van een “noemereffect” dat geleid heeft tot een gunstig verschil van 51%. De begrote omvang van de exploitatie (totaal van de baten) bedroeg € 43,3 miljoen en de gerealiseerde omvang € 59,2 miljoen. Een belangrijke oorzaak is dat we tot en met het jaar 2015 de inkomsten en uitgaven van de grondexploitaties niet raamden in de begroting. Met ingang van de begroting 2016 doen we dit wel.
3. Alle overige oorzaken samen hebben per saldo tot een gunstig verschil van 10% geleid.

Eigen kengetallen schuldpositie

Het verloop van de schuldkengetallen in de afgelopen jaren was (op realisatiebasis) als volgt:

Jaar ultimo	2012	2013	2014	2015	2022 (doel)
Netto-schuld/exploitatie	174%	163%	151%	124%	< 110%
Debt ratio	89%	90%	87%	84%	< 80%

De kengetallen zijn berekend op basis van de volgende VNG-definities (herzien in het VNG-rapport Kengetallen schulden Nederlandse gemeenten op 31 december 2010, verschenen op 26 juni 2012):

- Netto schuld/exploitatie: Som van langlopende schuld (exclusief voorzieningen), kortlopende schuld, handelscrediteuren en overlopende passiva minus langlopende uitzettingen, banksaldi, liquide middelen, debiteurenvorderingen en overlopende activa (negatief teken is geen schuld) / totaal van de baten in het overzicht van baten en lasten.
- Debt ratio: Som van langlopende schuld (exclusief voorzieningen), kortlopende schuld en overlopende passiva uitgedrukt als aandeel van het balanstotaal.

Beoordeling financiële positie op basis van de verplichte en de eigen kengetallen

Uit de ontwikkeling van de eigen kengetallen met betrekking tot de schuldkengetallen blijkt dat er sprake is van een sterke verbetering ten opzichte van de stand per 31 december 2014 en dat we goed op schema zitten om de voor 2022 gestelde doelen te halen. Wij constateren overigens wel dat er voor wat betreft het kengetal Netto-schuld/exploitatie sprake is van een grote beweeglijkheid die wordt veroorzaakt door het zogenaamde noemereffect (de omvang van de exploitatie is aan schommelingen onderhevig, zie ook raadsbericht 2015-31 Geactualiseerd overzicht stand van zaken schuldpositie) en door de beweeglijkheid van vlottende activa en passiva die meetellen in de berekening. Het kengetal debt ratio is veel stabielier. Ook dat kengetal geeft een duidelijke verbetering te zien. Oorzaken voor de verbetering van de schuldkengetallen in 2015 zijn vooral de administratieve afwikkeling van de economische overdracht van deelgebied 5/6 van Haren Noord, de verkoop van vastgoed en het genoemde noemereffect.

Voor wat betreft de verplichte kengetallen is er door de provincies in het kader van de taken op het terrein van financieel toezicht een indeling gemaakt die aangeeft of de uitkomst van een kengetal kan worden geclassificeerd als minst risicovol, gemiddeld risicovol of meest risicovol. Die indeling ziet er als volgt uit:

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
		minst risicovol	gemiddeld risico	meest risicovol
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte		>0%	0%	<0%
5. Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Haren zit voor wat betreft de netto schuldquote, zonder en met de correctie voor doorgeleende gelden, in de categorie gemiddeld risico. De solvabiliteitsratio en de belastingcapaciteit bevinden zich in de categorie meest risicovol. De grondexploitatie en de structurele exploitatieruimte bevinden zich in de categorie minst risicovol.

Onze overall-conclusie op basis van de provinciale benchmark is dat er voor wat betreft de versterking van het eigen vermogen en de terugdringing van de schuldpositie nog werk aan de winkel is en dat de omvang van de boekwaarde van de grondexploitaties geen bovenmatig risico vormt. De structurele ruimte binnen de exploitatie is beperkt, maar wel aanwezig en daarmee scoren we gunstig ten opzichte van het gemiddelde in gemeenteland. De gemiddelde lastendruk voor meerpersoonshuishoudens ligt al hoog. Dit wordt meer veroorzaakt door de hoger dan gemiddelde WOZ-waarde en niet zozeer door de tarieven.

7.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Wat wilden wij bereiken?

In Haren hebben wij de zorg voor onze openbare ruimte. Veel activiteiten, die diverse beleidsterreinen omvatten, vinden daar plaats. Daar hebben wij veel voor geïnvesteerd. De kwaliteit van die investeringen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de lasten die dat met zich meebrengt.

Het voert te ver om voor al deze zaken in deze jaarstukken in te gaan op wat wij wilden bereiken. In de volgende beleidsnota's is op die vraag ingegaan:

Investerings in	Beleidsnota vastgesteld in	Onderhoud betreft
Riolen	2014	140 km riolering
Wegen	2014	1.054.000 m ² verhardingen
Integraal huisvestingsplan scholen	2014	18 gebouwen
Gemeentelijke gebouwen (excl. scholen)	In 2014 meerjarig onderhoudsplan opgesteld als basis bepaling dotatie Voorziening Onderhoud Gebouwen)	46 gebouwen
Openbaar groen (groenbeheerplan)	2010	96 ha. openbaar groen
Openbare verlichting	2015	4.371 lichtmasten
Water (baggerplan)	2012	101.500 m ²
Openbare Ruimte (IBOR)	2014	Betreft vaststelling gewenst (beeld)kwaliteitsniveau op "basiskwaliteit"

Wat hebben wij gedaan?

De uit bovenstaande beleidsnota's voortvloeiende jaarprogramma's hebben wij opgevoerd als investering in de investeringsschema's in de betreffende jaren of als geraamde kostenpost in de begroting/meerjarenramingen van de betreffende jaren. In het onderstaande gaan wij in op de vraag welke uitgaven wij activeren en welke uitgaven wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening brengen.

Met betrekking tot het onderhoud en de vervanging van kapitaalgoederen hanteren wij de volgende financiële systematiek:

- Riolen. De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening.
Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vervangingen van delen van het rioolstelsel, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten hebben wij hierbij rioolbuizen en rioolpompen benoemd. Voor de verschillende componenten hanteren wij verschillende afschrijvingstermijnen: voor buizen 50 jaar en voor pompen 15 jaar.
U heeft besloten om met ingang van 2013 een rioolvoorziening te vormen met als doelen het egaliseren van baggerkosten en het omlaag brengen van de kapitaallasten als percentage van de totale rioollasten. Aangezien de gelden niet door elkaar heen voor beide doelen gebruikt mogen worden, hebben wij de voorziening opgesplitst in twee voorzieningen: de Voorziening Riolering ex. artikel 44 lid 1.c BBV (egalisatie baggerkosten) en de Voorziening Riolering ex. artikel 44 lid 1.d BBV (spaarvoorziening vervanging riolering ten behoeve van het terugdringen van de kapitaallasten).
In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 (onderdeel van de

Voorjaarsnota 2013) heeft u besloten om met ingang van 2013 een Bestemmingsreserve Riolen in te stellen. Het resultaat van de rioolexploitatie in enig jaar wordt aan deze reserve toegevoegd of onttrokken. Naar aanleiding van de notitie Riolering van de commissie BBV van november 2014 hebben wij de Bestemmingsreserve Riolen omgezet in de Voorziening Riolering ex. artikel 44 lid 2 BBV, een voorziening waaraan de opgehaalde gelden van de rioolheffing die nog niet zijn besteed in verband met uitstel van werkzaamheden, worden gedoteerd.

- **Wegen.** De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), dit zijn vooral vervangingen van lagen van wegen, passen wij de zogenaamde componentenmethode toe. Als componenten hebben wij hierbij benoemd: alleen vervanging van de bovenste la(a)g(en) en volledige vervanging (complete wegreconstructie). Voor de verschillende componenten hanteren wij verschillende afschrijvingstermijnen: voor vervanging van de bovenste la(a)g(en) 20 jaar en voor volledige vervanging 30 jaar. In de praktijk is gebleken dat de componentenmethode niet verfijnd genoeg wordt toegepast, waardoor er een discrepantie ontstond tussen werkelijke en boekhoudkundige afschrijvingsduur. In het kader van het door u in september 2014 behandelde Beheerplan Wegen 2014-2018 is bepaald hoe een verfijning eruit zou moeten zien. Daar zijn de volgende componenten met bijbehorende afschrijvingstermijnen uit voortgevloeid: slijtlagen 7 jaar, deklagen 14 jaar en rehabilitaties 30 jaar. Deze nieuwe afschrijvingstermijnen zijn verwerkt in de nieuwe Financiële verordening gemeente Haren 2014 die u op 15 december 2014 heeft vastgesteld.
- **Scholen.** Per 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van scholen in het Primair en Speciaal Onderwijs geheel overgegaan naar de schoolbesturen (bij het Voortgezet Onderwijs was dit al zo geregeld), waardoor wij als gemeente vanaf die datum alleen nog verantwoordelijk zijn voor (noodzakelijke) nieuwbouw en aanpassingen aan schoolgebouwen.
- **Gemeentelijke gebouwen.** De kosten van klein onderhoud (zonder meerjarig nut) brengen wij rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening. Voor wat betreft het groot onderhoud (met meerjarig nut), zowel het bouwkundige als het schilderonderhoud, passen wij de voorzieningenmethode toe. De jaarlijkse toevoeging aan de hiervoor in het leven geroepen Voorziening Onderhoud Gebouwen hebben wij als last in de staat van baten en lasten verwerkt. In het jaar waarin het groot onderhoud wordt uitgevoerd brengen wij de betreffende uitgaven ten laste van de voorziening.
- **Openbaar groen.** Wij brengen alle onderhoudskosten van openbaar groen rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening.
- **Openbare verlichting.** Klein onderhoud aan lichtmasten wordt rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening gebracht. Vervanging van armaturen en vervanging van masten worden afgeschreven in respectievelijk 20 en 40 jaar.

Wat heeft het gekost?

Voor zover de kosten van (groot) onderhoud via een voorziening liepen waren de lasten (dotaties) in 2015 (bedragen x € 1.000):

Vervanging toplagen kunstgrasvelden	97
Onderhoud gebouwen	470
Voorziening riolering ex art 44 lid 1c BBV (egalisatievoorziening baggeren)	77
Voorziening riolering ex art 44 lid 1d BBV (spaarvoorziening vervanging riolen)	143
Voorziening riolering ex art 44 lid 2 BBV (nog niet bestede rioolheffing i.v.m. uitstel werkzaamheden)	106

Voor de geactiveerde vervangingen met betrekking tot wegen, riolen en openbare verlichting verwijzen wij naar de Jaarrekening.

7.5 Financiering

Wat wilden wij bereiken?

In de paragraaf Financiering van de Begroting 2015 vermeldden wij het volgende:

“Op 30 januari 2012 heeft u het beleid ten aanzien van weerstandsvermogen en schuldpositie vastgesteld. Voor wat betreft de schuldenpositie heeft u doelen vastgesteld voor de kengetallen debt ratio en nettoschuld / exploitatie. Daarbij heeft u bepaald dat deze doelen in 2022 bereikt dienen te zijn. Het overige beleid op het terrein van de financiering hebben wij vastgelegd in het door u in januari 2010 vastgestelde financieringsstatuut. Wij zullen u ten behoeve van de behandeling in uw vergadering van december 2014 een gewijzigd financieringsstatuut ter vaststelling aanbieden waarin de laatste wetswijzigingen zijn verwerkt, met name die met betrekking tot het verplicht schatkistbankieren.

Met de externe wet- en regelgeving, ons financieringsstatuut en ons beleid ten aanzien van de schuldenpositie als basis worden in de financieringsparagraaf van de begroting jaarlijks beargumenteerd doelen geformuleerd ter zake van:

- de calculatorische rentevoet en het voorgenomen saldo renteomslag;
- de voorgenomen aflossingen op lopende langlopende leningen en aantrekkingen van nieuwe langlopende leningen (in termen van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido): vaste schulden, oftewel leningen met een looptijd van een jaar of langer);
- de voorgenomen limiet voor het aantrekken van kort geld, dat wil zeggen: leningen met een looptijd korter dan een jaar;
- de voorgenomen renterisiconorm;
- de begrote rentepercentages voor de financieringsbehoefte;
- de schuldkengetallen.

De financieringsactiviteiten komen erop neer dat wij de limiet voor het aantrekken van kort geld (in Fido-termen: de kasgeldlimiet) tot het maximum zullen benutten. Deze kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een looptijd korter dan een jaar (waaronder ook begrepen worden debetstanden op bankrekeningen).

Om de rentelast op de vaste schulden (leningen met een looptijd langer dan een jaar) binnen de wettelijke randvoorwaarden zo laag en stabiel mogelijk te houden kiezen wij ervoor om een zo groot mogelijk deel van onze lange financieringsbehoefte te dekken uit leningen met een looptijd van een jaar en het overige deel uit leningen met een looptijd van 15 jaar. Ons motief daarvoor is dat leningen met kortere looptijden historisch gezien in principe altijd goedkoper zijn dan leningen met langere looptijden (uitgezonderd kortstondige perioden met een zogenaamde ‘inverse rentestructuur’).

Hierbij houden wij wel rekening met de maximale renterisiconorm die is opgenomen in de Wet Fido. Die houdt in dat wij in een jaar niet meer dan een bedrag gelijk aan 20% van de lasten in de begroting mogen aflossen.”

Zijn wij tevreden?

Indicator	2013 (real.)	2014 (real.)	2015 (begr.)	2015 (real.)	2022 (doel)
Gemiddelde rente op nieuw opgenomen langlopende leningen	2,28%	1,72%	1,64%	0,77%	
Gemiddeld opgenomen kortlopende gelden (in € 1.000)	212	866	3.500	1.812	
Rente op kortlopende gelden	0,24%	0,85%	0,75%	0,46%	
Saldo renteomslag in % van begrotingsuitgaven	1,4%	1,3%	1,9%	1,1%	
Debt ratio					< 80%
Nettoschuld / exploitatie					<= 110%

Toelichting op de indicatoren

- *Gemiddelde rente*: ons doel is om het gemiddelde rentepercentage ook op lange termijn zo laag en zo stabiel mogelijk te houden.
- *Opgenomen kortlopend geld*: de netto-vlottende schuld conform de definitie van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) op basis van het gemiddelde van de standen aan het einde van iedere maand.
- *Saldo renteomslag*: dit is het saldo van de rente die wij toerekenen aan producten en grondexploitaties (zie hierna) en de rente die wij betalen. In principe willen wij de betaalde rente toerekenen. Het niet of teveel toegerekende saldo mag niet groter zijn dan 2% van het begrotingsuitgaven.
- *Debt ratio*: (vaste schulden + vlottende schulden + overlopende passiva) / balanstotaal.
- *Nettoschuld / exploitatie*: (vaste schulden + vlottende schulden + overlopende passiva – bijdragen aan activa van derden – (kortlopende) uitzettingen – overlopende activa – liquide middelen) / totaal baten in begroting.

Wat hebben wij gedaan en wat heeft het gekost?

Calculatorische rentevoet en saldo renteomslag

Zowel in de Begroting als in de Jaarrekening hebben wij calculatorische rentepercentages van 5,3% en 3,0% gehanteerd voor de rentetoerekening aan respectievelijk activa en grondexploitaties.

Via de kapitaallasten rekenen wij deze rente toe aan de producten. Ons doel is de calculatorische rentepercentages zo min mogelijk te laten fluctueren om de begroting zo stabiel mogelijk te houden. Het is dus de uitdaging om de werkelijke rentelasten niet meer te laten bedragen dan de (tegen de calculatorische percentages) toegerekende rentebedragen. In 2015 is dit goed gelukt: het gemiddelde rentepercentage op de gehele vaste leningenportefeuille bedroeg 3,8% en lag daarmee lager dan het gemiddelde van de calculatorische rentepercentages.

In 2015 was sprake van een voordelig saldo renteomslag van € 636.000. Per saldo is er dus teveel rente toegerekend aan de producten. Uitgedrukt in een percentage van de lasten in het overzicht van baten en lasten (inclusief stortingen in de reserves) was de afwijking 1,1%. Dit is binnen de norm van 2%.

De aflossingen en aantrekkingen van vaste schulden

In de financieringsparagraaf van de Begroting 2015 hebben wij een financieringsbehoefte becijferd van € 17,8 miljoen, waarvan € 6,9 miljoen herfinanciering van aflossingen op de leningportefeuille per 1 januari 2015. In werkelijkheid hebben in 2015 conform begroting € 17,8 miljoen aangetrokken en € 6,9 miljoen afgelost.

De limiet voor het aantrekken van kort geld

Onze kasgeldlimiet, dat wil zeggen het wettelijke maximum bedrag aan netto-vlottende schuld (< 1 jaar), bedroeg in 2015 € 3.720.000. In alle kwartalen bleven we binnen de kasgeldlimiet. Zie de onderstaande tabel, bedragen x € 1.000:

Jaar 2015, kwartaal	Netto vlottende schuld (gemiddeld in het kwartaal; min-teken is schuld)
1e	100
2e	1.701
3e	-639
4e	-953

De renterisiconorm

Sinds 1 januari 2009 is in de Wet Fido vastgelegd dat de aflossingen op vaste schulden in een bepaald jaar maximaal 20% mogen belopen van de totale lasten in de Begroting. Voor Haren kwam dit in 2015 neer op een maximale aflossing van € 8.754.000. In werkelijkheid hebben wij € 6.901.000 afgelost. Wij bleven dus ruim binnen de norm.

De rentepercentages voor de financieringsbehoefte en de rentelasten op de financieringsportefeuille

In de Begroting gingen wij uit van afdekken van de totale (lange) financieringsbehoefte van € 17,8 miljoen door middel van een 1-jarige lening (leningen van 1 jaar en langer zijn in termen van de Wet Fido langlopende leningen) van € 2,0 miljoen (11% van de totale financieringsbehoefte) en een 15-jarige lening van € 15,8 miljoen (89%). De keuze was om een zo groot mogelijk deel van de financieringsbehoefte in te vullen met een zo kort mogelijke looptijd, aangezien kortlopend geld goedkoper was. Gezien de renterisiconorm (waaraan meerjarig moet kunnen blijven worden voldaan) was € 2,0 miljoen het maximum dat 1-jarig kon worden aangetrokken. In werkelijkheid hebben wij zoals voorzien in totaal € 17,8 miljoen aangetrokken, waarvan € 2,0 miljoen als 1-jarige lening en € 15,8 miljoen als 15-jarige leningen. Wij gingen uit van begrote percentages voor deze aan te trekken leningen van respectievelijk 0,75% en 1,75%, oftewel een gewogen gemiddelde van 1,64%. De werkelijke percentages bedroegen 0,25% voor de 1-jarige lening en 0,84% voor de 15-jarige leningen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage op alle nieuwe vaste leningen lag op 0,77%. De rente op de nieuwe leningen lag dus lager dan voorzien.

Schuldenpositie

Voor wat betreft de schuldenpositie en de beoordeling daarvan verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing, omdat daarin, op grond van de wijziging van de BBV in 2015, de verplichte financiële kengetallen (onder andere die met betrekking tot de schuldenpositie) moeten worden opgenomen.

Nieuw treasurystatuut

U heeft op 15 december 2014 de verordening Treasurystatuut gemeente Haren 2014 vastgesteld onder intrekking van de verordening Financieringsstatuut gemeente Haren 2010. Dit was nodig in verband met de invoering van de wettelijke plicht tot schatkistbankieren en in verband met de gevolgen van de kredietcrisis.

7.6 Bedrijfsvoering

Personeel

Onze belangrijkste productiefactor is ons personeel. In 2014 was de formatie 151,85 waarvan 1,3 fte griffie. Op 31 december 2015 was dit het volgende:

Formatie in fte	Bezetting in fte	Vershil formatie en bezetting in fte
158,35 (waarvan 1,3 fte griffie)	147,03	11,32

De stijging van het aantal fte's ten opzichte van 2014 heeft te maken met onder andere het in dienst nemen van inkoopfunctionarissen, sporthalbeheerders, specialist medewerker WIZ, senior vergunningverlener BWT en een monteur in 2015. Zij werden voorheen uit het inhuurbudget betaald.

Financiële dekking uit personeelskostenbudget

Het werk binnen de gemeentelijke organisatie wordt zoveel mogelijk door ambtelijke medewerkers uitgevoerd. Dit zorgt voor continuïteit en kennisbehoud. Daar staat tegenover dat inhuur van externen soms uit bedrijfseconomisch oogpunt een verstandige keuze is. De personeelsformatie van de gemeente wordt niet volledig bezet met medewerkers in ambtelijke dienst. De onbezette formatieruimte wordt onder andere gebruikt voor externe inhuur voor vervanging bij ziekte, tijdelijke invulling van vacatures of andere afwezigheid. Externen worden ook ingezet bij projecten en dergelijke, omdat slechts tijdelijke financiële dekking aanwezig is voor extra capaciteit bovenop de vastgestelde formatie, of omdat tijdelijk specialistische kennis of tijdelijke deskundigheid nodig is waar we zelf geen expertise voor in huis hebben.

Bij uitvoerende afdelingen waar de hoeveelheid werk aan schommelingen onderhevig is, houden we bewust een flexibele schil van medewerkers aan, zodat de bezetting kan mee ademen met de werklust. Daarnaast zetten we tijdelijk externe arbeidskrachten in als er onzekerheid is over het voortbestaan van het werk. Risico's op het doorlopen van loon- of WW-kosten worden daardoor beperkt gehouden.

De kosten van het personeel en de inhuur (inclusief de griffie, exclusief het college en de raad) in 2015 waren als volgt (bedragen in €):

	Budget	Werkelijk	Saldo
Totaal salaris en inhuur incl. griffie	9.569.000	9.486.000	83.000
Totaal inhuur sociaal domein	184.000	383.000	-199.000
Totaal salaris en inhuur 2015	9.753.000	9.869.000	-116.000

Dit lijkt op een tekort van € 116.000 op de personeelsbegroting, maar het wordt - zoals uit bovenstaande tabel blijkt - veroorzaakt door het tekort op de inhuur binnen het sociaal domein. Dit tekort (€ 199.000) is echter gedekt uit het brede sociaal domein budget, wat op begrotingsbasis niet is overgeheveld naar het budget voor salaris/inhuur.

Organisatieontwikkeling

Het is op 14 december 2015 eindelijk duidelijk geworden voor bewoners en medewerkers van de gemeente Haren: het streven is er op gericht Haren als zelfstandige gemeente te laten voortbestaan. Hiertoe werd in meerderheid besloten door de gemeenteraad.

Nu de toekomst van Haren duidelijk is, kan de organisatie zich hierop richten. Voor een toekomstgerichte organisatie is continuïteit een belangrijke pijler. En ook hier geldt dat de sterkte wordt bepaald door de zwakste schakel. Mede met het oog op efficiëntie wordt een samenwerking of zelfs samengaan van bepaalde onderdelen van de organisatie in een groter geheel onderzocht. De door de gemeenteraad opgelegde bezuinigingstaakstelling van, verspreid over 3 jaar, € 450.000 structureel vergt een uiterste inspanning om formatie en werkaanbod nog meer dan voorheen op elkaar af te stemmen. Dit zal in het begin vooral gevolgen hebben voor externe inhuur maar als de expertise nodig is en niet in huis is zal die worden ingekocht.

Arbeidsvoorwaarden

De looptijd van de CAO gemeenten is op 1 januari 2016 geëindigd. Gemeenten moeten fors bezuinigen en worden geconfronteerd met overheveling van taken van het Rijk naar de gemeenten. Wij kiezen voor 'werk boven inkomen', mede gelet op werkdruk en capaciteitsproblemen. VNG en vakbonden overleggen over een nieuwe evenwichtige CAO.

Opleiding en vorming

Het opleidingsbudget voor medewerkers van de gemeente Haren is 2,5% van de loonsom. Hiermee zijn opleidingen en cursussen bekostigd worden die nodig waren om kennis en competenties van medewerkers te ontwikkelen en/of op peil te houden. Het opleidingsbudget is afgelopen jaar niet volledig benut, mede in verband met prioritering in werkzaamheden waardoor geplande opleidingen (nog) geen doorgang konden vinden.

WSW-ers en sociaal domein

De WSW-ers zijn in dienst gekomen vanaf 1 januari 2016. In 2015 hebben we daar de nodige voorbereiding voor getroffen, om dit proces zo soepel mogelijk te laten verlopen. Hetzelfde geldt voor de taken rondom het sociaal domein.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim was voor de gehele organisatie in 2015 5,25%. In 2014 was dit 4,41%.

Arbo en RI&E

In 2015 is een Risico Inventarisatie en Evaluatie vastgesteld. Het bijbehorende plan van aanpak is opgesteld en de benodigde acties zijn in 2015 uitgevoerd.

Financiën en belastingen

Alle inkomende facturen worden 'digitaal' verwerkt. Dit betekent dat de facturen die fysiek via de post zijn ontvangen zijn gedigitaliseerd en afgehandeld. In toenemende mate worden facturen ook digitaal aangeleverd.

In totaal zijn 8.997 facturen betaalbaar gesteld. Dit zijn ongeveer 800 facturen meer dan in 2014. Wij hebben ons als doel gesteld steeds digitaler, en dus papierlozer en efficiënter, te werken. Onze leveranciers kunnen facturen per mail indienen bij een speciaal hiervoor geopend e-mailadres.

In 2012 werden 300 facturen volledig digitaal verwerkt. In 2013 is dit door gerichte acties gestegen naar bijna 2.000 facturen. Dit jaar zijn inmiddels meer dan 4.000 facturen volledig digitaal verwerkt.

Na controle van ontvangen facturen door budgethouders worden deze betaalbaar gesteld. De betalingstermijn is 30 dagen na dagtekening van de factuur. Ook dit jaar is ruim driekwart van alle facturen binnen de gestelde termijn betaald.

Eind februari 2015 was 100% van alle OZB- en rioolaanslagen verzonden. Ook de aanslagen afvalstoffenheffing zijn conform planning eind maart 2015 verzonden. Bijna 95% van de WOZ-bezwaarschriften waren voor de zomervakantie afgehandeld. De bezwaren voor de afvalstoffenheffing zijn kort na de zomervakantie afgedaan.

Op 31 december 2015 waren ook de bezwaarschriften van de overige belastingen afgehandeld. In januari 2016 stond voor 2015 nog ongeveer € 177.000 aan belastingvorderingen open. In vergelijking met het openstaande bedrag gemeentelijke belastingen van vorig jaar is dit een daling van 12%. Ten opzichte van het totaalbedrag aan opgelegde belastingen in 2015 is dat iets meer dan 2%.

Inkoop

De focus binnen de inkoop ligt op efficiency, rechtmatigheid en duurzaam inkopen conform gemeentelijk beleid.

- **Rechtmatigheid** : In overeenstemming met wet- en regelgeving en het beleid;
- **Efficiency** : Een goed inkoopproces, waarbij gekocht wordt wat nodig is door bevoegde personen;
- **Duurzaam inkopen** : Maakt met de nieuwe landelijke wetgeving onderdeel uit van de wettelijke richtlijnen bij het aanbesteden.

In het eerste kwartaal van 2015 gestart met de professionalisering van het inkoopproces. Als eerste is uitvoering gegeven aan de implementatie van het besparingspotentieel uit de Businesscase inkoop. Eerst hebben de budgethouders, samen met inkoop, de gedefinieerde potentiële besparingen vertaald naar besparingen op hun producten. Deze vertaling is verwerkt op de diverse producten waarmee de besparingen structureel in de budgetten zijn ingevuld.

Verder zijn er diverse aanbestedingen gestart en zogenaamde “quick wins” uitgevoerd om de besparingen verder inhoudelijk vorm te geven. Met budgethouders zijn afspraken gemaakt over uit te voeren aanbestedingstrajecten, waarvan in de loop van het jaar een aantal zijn afgerond en conform de afspraken nieuwe zijn opgestart. Waar mogelijk is dit gedaan in eigen regie, waarmee inhuur van externe expertise kon worden voorkomen.

Door het geven van een praktische vakinhoudelijke inkooptraining is ingezet op de vergroting van het kennisniveau over inkopen bij de budgethouders.

Het merendeel van de meerjarencontracten is in de loop van het jaar in kaart gebracht en in de contractendatabase ingevoerd, waarmee een helder beeld is ontstaan welke contracten wanneer eindigen. In de gevallen waarbij deze contracten aanbesteding plichtig zijn werd samen met de budgethouder een aanbestedingstraject ingezet.

In het kader van efficiency, om van aanbestedingstrajecten dossiervorming af te dwingen en om het gebruik van sjablonen te vergemakkelijken is tevens een aanzet gegeven om een werkstroom aanbesteden binnen het zaakstelsel vorm te geven.

Informatisering en automatisering

We hebben gewerkt aan tal van landelijke projecten, gericht op het verbeteren van de digitale dienstverlening en de invoering van het stelsel van basisregistraties.

Het informatiebeveiligingsbeleid en het handboek Informatiebeveiliging bevatten veel maatregelen en procedures. Hiervan hebben we diverse geïntegreerd in onze dagelijkse activiteiten. Ook hebben we op verschillende manieren het thema informatiebeveiliging voor het voetlicht gebracht. Om vast te stellen waar we staan ten opzichte van de gewenste

situatie hebben we een nul-meting laten doen. De aanbevelingen zijn input voor het komende jaar. Informatiebeveiliging is een thema dat blijvend aandacht vraagt en waarvoor de audit last alleen maar wordt verzwaard. Terecht, aangezien wij veel privacygevoelige informatie beheren.

De ICT voorzieningen en de administratieve procedures in het sociaal domein, vooral gerelateerd aan de decentralisaties zijn verder verbeterd. We zijn het jaar 'transitieproof' gestart. Tijdens de uitvoering hebben we zoals verwacht verbeterpunten geconstateerd. Met een gestructureerde aanpak hebben we alle verbeterpunten in beeld gebracht en hierop verbeterplannen ontwikkeld en uitgevoerd.

Het stelsel van basisregistraties wordt voortdurend doorontwikkeld. In het afgelopen jaar is de inhoudelijke kwaliteit verder vergroot en we zijn aangesloten op andere basisregistraties zoals het handelsregister. Ook zijn stappen gezet voor de invoering van de digikoppeling en de invoering van een nieuw systeem voor gemeentelijke basisadministratie, de BRP.

Het gebruik en daarmee het rendement van het documentmanagementsysteem is afgelopen jaar gegroeid. Het systeem wordt telkens verbeterd. We hebben functionaliteit toegevoegd waarmee we digitale procesafhandeling nog beter kunnen sturen.

Onze softwareleverancier PinkRocade verraste ons in 2014 met een forse tariefsverhoging. Samen met een aantal andere gemeenten hebben we een advocatenkantoor in de arm genomen die onze belangen behartigde. In 2015 hebben we een compromis bereikte en daarmee is de kwestie van tafel.

De ICT infrastructuur is stabiel. Met de beschikbare middelen brengen we waar mogelijk verbeteringen aan. In het afgelopen jaar hebben we onze kantoorautomatisering op het hedendaagse niveau gebracht door de invoering van Office 2013.

Interne controle

In onze Financiële verordening gemeente Haren 2014, is vastgelegd dat wij op getrouwheid en financiële rechtmatigheid controleren. In ons interne controleplan is vastgelegd hoe wij dat doen. Wij concentreren ons bij de controles vooral op de grote inkomende en uitgaande geldstromen. In onderstaande tabel staan onze bevindingen.

Onderwerp	Toetsingskader	Bevinding
Onroerende zaakbelasting en rioolrechten	Verordening op de heffing en de invordering van onroerendezaakbelasting 2011 Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2011	Het proces is adequaat ingericht. Bij de deelwaarneming gecontroleerde aanslagen (15 stuks) zijn juist en rechtmatig.
Afvalstoffenheffing	Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2011	De opzet van het proces is voldoende basis voor het rechtmatig opleggen van de aanslagen. Bij de deelwaarneming van 15 aanslagen is geconstateerd dat in één geval ten onrechte geen vastrecht in rekening is gebracht. Naar aanleiding hiervan is de deelwaarneming uitgebreid naar vergelijkbare gevallen. Hierbij zijn geen andere financiële tekortkomingen

		geconstateerd zodat het bij één incident is gebeven.
Toeristenbelasting	Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2011 en tarieventabel 2015	Bij de deelwaarneming op de 3 omvangrijkste aanslagen is geconstateerd dat de betrokken aanslagen juist en rechtmatig zijn.
Forensenbelasting	Verordening op de heffing en invordering van forensenbelasting 2011 en tarieventabel 2015	Uit de deelwaarneming van 1 opgelegde aanslag is gebleken dat deze rechtmatig en volledig is.
Omgevingsvergunningen	Verordening op de heffing en invordering van de leges 2011 en tarieventabel 2015	Bij de toetsing van de volledigheid van de gefactureerde gegevens over 2015 is geconstateerd dat twee posten van in totaal € 885 niet in rekening waren gebracht. Deze zijn alsnog gefactureerd. Verder geen afwijkingen geconstateerd.
Leges algemene dienstverlening	Legesverordening en tarieventabel	Er zijn in totaal 4 deelwaarnemingen gedaan. Twee m.b.t. de leges bodeminformatie gemeente archief waarbij geen financiële tekortkomingen geconstateerd. En twee m.b.t. de leges meldingen telecomverordening waarbij een zeer kleine afwijking van het tarief geconstateerd.
Leges grafrechten	Verordening rechten De Harenerhof en Verordening rechten Elshof	Overeenkomstig het controleplan zijn 5 deelwaarnemingen gedaan. Daarbij is geconstateerd dat de juiste tarieven in rekening zijn gebracht en dat de opbrengsten juist in de financiële administratie zijn verantwoord.
Verhuur sportaccommodaties	Hoofddregeling Algemene gebruiksvoorwaarden en gebruikstarieven binnensport-accommodaties gemeente Haren 2015	Bij de deelwaarneming van 5 verhuurdossiers zijn geen financiële tekortkomingen geconstateerd.
Inkoop en aanbestedingen	Europees richtlijnen aanbestedingen	De toetsing op Europese aanbestedingen zijn geen financieel onrechtmatige zaken geconstateerd. De deelwaarneming van 5 orders/investeringen heeft geresulteerd in 5 financiële rechtmatige zaken.
		Voorts extra controle uitgevoerd op alle (grote) crediteurenbetalingen in 2015. Dit heeft niet geresulteerd in financieel onrechtmatige zaken.
Structurele subsidies	Algemene subsidieverordening 2014	De deelwaarneming van 4 dossiers heeft geresulteerd in 4 financiële rechtmatige en volgens de verordening behandelde zaken.
Uitkeringen	Participatiewet, IOAW, IOAZ, Besluit bijstandverlening zelfstandigen.	Bij de deelwaarneming van 112 uitkeringen zijn geen financiële tekortkomingen geconstateerd.

Wmo	Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2015	<p><u>Hulp in de huishouding</u> Een deelwaarneming van 20 dossiers.</p> <p><u>Rolstoelvoorziening</u> Een deelwaarneming van 8 dossiers.</p> <p><u>Individueel en collectief vervoersvoorziening</u> Een deelwaarneming van 10 dossier.</p> <p><u>Woonvoorziening incl. trapliften</u> Een deelwaarneming van 10 dossiers.</p> <p>Bij deze deelwaarnemingen zijn geen financiële tekortkomingen geconstateerd. De juistheid en volledigheid van de door het CAK geïnde en afgedragen eigen bijdrage kan bij de interne controle niet worden vastgesteld. Dit vloeit voort uit de door de wetgever gekozen systematiek.</p>
Personeel en salaris-administratie	Ambtenarenwet, Fiscale wetgeving, Sociale zekerheidswetten, Car/Uwo	<p>De deelwaarneming van 4 in- en uitdiensttredende personeelsleden heeft geresulteerd in 4 rechtmatige mutaties in de salarisadministratie.</p> <p>Bij de deelwaarneming van 8 declaraties is geconstateerd dat deze juist, tijdig en volledig zijn verwerkt.</p>
Betalingsverkeer	Financiële verordening gemeente Haren 2014	<p>Uit de deelwaarneming van 8 betaalbatches zijn geen (financiële) onrechtmatigheden geconstateerd.</p> <p>Uit de deelwaarneming van 25 inkoopfacturen zijn geen (financiële) onrechtmatigheden geconstateerd.</p> <p>Bij de controle van 490 mutaties in de crediteurenstamgegevens zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.</p>
Kassen	Kassiersinstructie gemeente Haren 2013	Een van de vijf kassen is onaangekondigd gecontroleerd, Daarbij is geconstateerd dat het kasverkeer tot een minimum wordt beperkt, regelmatig wordt bijgehouden, gecontroleerd en in de financiële administratie wordt geboekt. De kassiersinstructie wordt nageleefd.

7.7 Grondbeleid en projecten

Wat wilden wij bereiken?

Met ons grondbeleid willen wij een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsontwikkeling: realisering van woningbouw, infrastructuur en gemeenschappelijke voorzieningen. Het grondbeleid moet er toe bijdragen dat de beleidsontwikkeling op de door de gemeente gewenste wijze tot stand komt (bijvoorbeeld soort woningbouw).

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Grondbeleid

De nota grondbeleid was dringend toe aan een update. Medio september 2015 heeft de gemeenteraad een nieuwe nota grondbeleid voor de komende periode vastgesteld.

Haren Noord (grondexploitatie van GEM Haren Noord C.V.)

De 4 kavels op de voormalige locatie van de appartementen zijn verkocht. Met uitzondering van een kavel voor een vrijstaande woning aan de Escampe, zijn daarmee alle kavels in deelgebied 3 verkocht.

In de deelgebieden 5 en 6 is het bouwrijp maken afgerond en zullen medio februari de eerste woningen worden betrokken. Op dit moment zijn er tussen de 130 en 150 woningen in aanbouw die de komende maanden zullen worden opgeleverd.

De vrije sector kavels langs de Oosterweg zijn in verkoop gebracht de belangstelling is echter minder dan verwacht. Het streven is de vrije sector kavels in het zuidelijk deel van deelgebied 6 na de zomer van 2016 in verkoop te brengen. De locatie van deze kavels zal, conform exploitatieplan, medio januari 2017 bouwrijp gemaakt worden.

Nesciopark (grondexploitatie)

De aanleg van het transferium is afgerond en in gebruik genomen. In december is gestart met het bouwrijp maken van het bedrijvendeel en de woon-werk kavels. De verwachting is dat de aanleg (bouwrijp maken) van het totale plangebied in het voorjaar van 2016 gereed is.

Huize Warmolts is inmiddels verkocht dit is lager dan begroot dit wordt echter ruimschoots gecompenseerd, doordat de koper van huize Warmolts heeft aangegeven dat deze de bestaande ontsluiting vanuit de Rijksstraatweg wil gaan gebruiken. Dit betekent dat de toegangsweg vanuit Nesciopark niet gerealiseerd hoeft te worden. Hierdoor wordt het uitgeefbaar oppervlak van de woon-werk kavels groter, wat een gunstig effect heeft op de totale opbrengsten.

Het niet aanleggen van deze toegangsweg heeft geen effect op de kosten voor het bouwrijpmaken. Door deze gewijzigde planvorming worden er extra kosten gemaakt zoals het ontgraven van de sloot, het leggen van een persriool, pompput nutsleidingen etc.

De verkoop van de woonwerk kavels en de bedrijfskavels is inmiddels opgestart en er hebben zich voor beide plangebieden meerdere geïnteresseerden gemeld bij de gemeente Haren.

Stationsgebied (grondexploitatie)

Begin 2014 werd duidelijk dat het project 'Station Haren Verbindt' in zijn omvang zou worden vergroot, met name voor het station zelf. Gedurende een periode daarvoor was de dreiging ontstaan dat de financiële middelen slechts voldoende waren om een alleen een onderdoorgang als interwijk-verbinding te realiseren, maar dankzij extra cofinanciering van Provincie en ProRail bleek het mogelijk om de onderdoorgang onderdeel te maken van een volledige revitalisering van het station.

In juni is het voorlopig ontwerp hiervan in concept gepresenteerd. Dit ontwerp is mede naar aanleiding van opmerkingen op het concept-ontwerp geoptimaliseerd en uitgewerkt. Onderdeel hiervan is de afstemming met ProRail om tot een ontwerp te komen dat door hen kan worden uitgewerkt, aanbesteed en uitgevoerd. Oktober 2015 is het definitieve VO vastgesteld en is gestart met uitwerken in contracten. Naar verwachting zal in het voorjaar van 2016 een uitvoeringsovereenkomst kunnen worden gesloten.

Raadhuisplein/ Haderaplein (grondexploitatie)

Eind 2013 is door de gemeenteraad een voorkeur uitgesproken voor een invulling van het eind 2012 vastgestelde stedenbouwkundig kader op basis van een verplaatsing van de Albert Heijn aan de Kerkstraat naar de ontwikkeling Raadhuisplein/Haderaplein. De mogelijkheden en voorwaarden van deze optie moesten worden onderzocht om met die gegevens een definitieve keuze te kunnen maken. Daartoe zijn gesprekken met Ahold en de eigenaar van het pand aan de Kerkstraat gestart. In de zomer van 2015 zijn deze onderhandelingen vast gelopen. In de aanloop naar een afweging omtrent een alternatieve invulling heeft de gemeenteraad gevraagd de mogelijkheden voor 'vrij parkeren' te onderzoeken. Omdat een eventuele keuze voor 'vrij parkeren' een groot effect kan hebben op de haalbaarheid en dus de keuze voor een alternatieve ontwikkeling, is besloten om deze beide aspecten in samenhang te bekijken. Er wordt een integrale afweging voorbereid die naar verwachting voor de zomer tot een definitieve keuze voor zowel de ontwikkeling als het parkeerbeleid moet leiden.

Wat heeft het gekost?

Het totale nog te verwachten resultaat van de grondexploitaties (de eigen grondexploitaties die in exploitatie zijn, te weten Komplan, Raadhuisplein/Haderaplein, Nesciopark en Stationsgebied) bedraagt € 1.988.000. Er hebben in 2015 geen winstnemingen op de eigen grondexploitaties plaatsgevonden en er hoefden ook geen verliezen te worden genomen.

Er is in 2015 een winstuitkering door GEM Haren Noord C.V. gedaan. Hiervan is 49% uitgekeerd aan de gemeente, een bedrag van € 412.000. Dit bedrag is verwerkt in de jaarrekening 2015.

7.8 Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen. Hieronder verstaan wij het algemene dekkingsmiddel van de OZB, maar ook de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, omdat elk huishouden in onze gemeente met deze heffingen in aanraking komt. In tegenstelling tot de OZB ligt er bij zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing een rechtstreeks verband tussen de dienstverlening door de gemeente en de in rekening gebrachte tarieven. Ons uitgangspunt is namelijk een kostendekkendheid op begrotingsbasis van 100%.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

In het volgende overzicht hebben wij de geraamde en gerealiseerde inkomsten van de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing vermeld (bedragen x € 1.000):

	2014 (realisatie)	2015 (begroting)	2015 (realisatie)
OZB	4.106	4.284	4.300
Rioolheffing	2.148	2.295	2.296
Afvalstoffenheffing	1.888	1.772	1.728
Totaal	8.142	8.351	8.324

Gemeentelijke lasten vergeleken

Om de lokale lastendruk van Haren te vergelijken met die in andere gemeenten maken wij gebruik van gegevens van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in alle gemeenten in Nederland. In het overzicht, ontleend aan de publicatie Digitale atlas lokale lasten 2015, zijn de woonlasten van Haren over 2015 afgezet tegen die van vier andere gemeenten in de buurt. Weergegeven worden de lasten van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor een huishouden van gemiddelde omvang in een woning met gemiddelde waarde (dat wil zeggen de gemiddelde waarde in de betreffende gemeente). De woonlasten zijn de som van die drie.

(Bedragen in euro)	OZB-eigenaar	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Woonlasten
Haren	368	215	236	818
Groningen	262	336	139	737
Hoogezand-Sappemeer	229	225	188	641
Slochteren	242	237	234	713
Tynaarlo	270	198	178	646
Laagste	229	198	139	641
Hoogste	368	336	236	818
Gemiddelde	274	242	195	711

Informatie met betrekking tot kostendekkendheid

De gerealiseerde kostendekkendheid van heffingen en leges ontwikkelde zich gedurende de afgelopen vijf jaar als volgt:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Afvalstoffenheffing	98,8%	100,9%	104,5%	104,1%	107,0%	98,8%
Rioolheffing	98,8%	99,7%	105,1%	98,7%	102,3%	100,0%
Grafrechten Eshof	15,4%	22,9%	70,3%	37,9%	26,1%	36,4%
Grafrechten Harenerhof	66,1%	84,5%	84,4%	57,1%	67,9%	48,3%
Marktgeden	52,6%	34,8%	35,9%	41,8%	52,3%	40,9%
Leges algemene dienstverlening	65,3%	70,1%	68,5%	66,3%	49,4%	48,9%
Leges omgevingsvergunning	61,5%	77,4%	76,1%	72,5%	81,5%	141,9%
Leges dienstverlening EDR	7,6%	5,4%	15,4%	14,4%	11,2%	6,9%

Kwijtscheldingsbeleid

Op 16 december 2013 heeft u de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen vastgesteld. Daarin is geregeld dat de OZB, de rioolheffing en het vastrecht van de afvalstoffenheffing kunnen worden kwijtgescholden aan natuurlijke personen met een geringe betalingscapaciteit.

7.9 Interbestuurlijk toezicht

Algemeen

In dit hoofdstuk beoordelen wij onze eigen taakuitvoering op een aantal gebieden in het kader van Interbestuurlijk Toezicht (hierna: IBT), gebaseerd op de Wet revitalisering generiek toezicht. Onder IBT wordt verstaan het toezicht van de provincie Groningen op de gemeente Haren. Voor de beoordeling wordt gebruik gemaakt van de 'Toetskaders Interbestuurlijk Toezicht' van de provincie. Het betreft de volgende zes toezichtgebieden: financiën, huisvesting statushouders, Wabo, Wet ruimtelijke ordening, archief en monumenten en archeologie. Bij onze beoordeling gebruiken wij de door de provincie aangegeven termen goed, matig of slecht.

1. Financiën

Ons eigen oordeel ten aanzien van het toezichtgebied financiën is goed, voor zover het gaat om de hieronder vermelde aspecten die voor de provincie Groningen relevant zijn in het kader van het financieel toezicht. Daarnaast zijn er nog andere aspecten die voor ons relevant bij de beoordeling van de financiële positie, zoals het eigen vermogen en de schuldpositie. Zoals blijkt uit de onderdelen over de verplichte BBV-kengetallen en de eigen kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is met betrekking tot die aspecten verbetering nodig.

Begrotingsevenwicht

De Begroting 2016 sluit met een voordelig saldo van € 96.538 en is structureel en reëel in evenwicht. Op dit criterium scoren wij daarom goed. Uit de jaarrekening 2015 blijkt een voordelig saldo van € 1.110.000. Dit leidt niet tot een bijstelling van ons oordeel.

Meerjarenramingen in evenwicht

De in de Begroting 2016 opgenomen meerjarenramingen laten voor de jaren 2017 tot en met 2019 overschotten zien van afgerond € 0,1 miljoen per jaar. Op dit criterium scoren wij daarom goed.

Weerstandsvermogen

Zoals blijkt uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bedroeg de aanwezige weerstandscapaciteit per 31 december 2015 circa € 4,8 miljoen. Dit was ruim voldoende om de gekwantificeerde risico's van in totaal circa € 4,2 miljoen af te dekken. Op dit criterium scoren wij dus goed.

Onderhoud kapitaalgoederen

Voor de uitvoering van het onderhoud aan kapitaalgoederen zijn recente beheerplannen aanwezig. Op basis van de beheerplannen en de op basis daarvan gevormde voorzieningen en de in de begroting opgenomen investeringskredieten is het mogelijk om adequaat onderhoud te kunnen plegen aan onze kapitaalgoederen. Daarom scoren wij goed op dit criterium.

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen treft u een opsomming van de beheerplannen en nadere informatie aan.

Grondexploitatie

Doordat wij de grondexploitaties twee keer per jaar grondig onder de loep nemen en indien nodig ons verlies nemen, kunnen wij spreken van een reële waardering van onze grondcomplexen. De accountant heeft in het kader van de jaarrekeningcontrole gecontroleerd of sprake is van een reële waardering. In de paragraaf Grondbeleid is een beknopte toelichting gegeven op het gevoerde grondbeleid in 2015. Er wordt kort ingegaan op de inhoud van de projecten en wij geven inzicht in de financiële positie. Aangezien de grondexploitaties in control zijn, scoren wij goed op dit toetsingscriterium.

Toepassing BBV

De Gemeentewet schrijft voor dat gemeenten een begroting, meerjarenramingen, een jaarrekening en een jaarverslag maken en geeft enkele vereisten waaraan de genoemde documenten dienen te voldoen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) bevat de nadere regelgeving daarvoor.

De gemeente Haren heeft als uitgangspunt te voldoen aan bovengenoemde wet- en regelgeving. Ook deze Jaarstukken 2015 voldoen aan de vereisten die voortvloeien uit de BBV. Hiermee scoren wij goed op dit toetsingscriterium.

2. Huisvesting statushouders

De gemeente Haren had in het jaar 2015 totaal 33 te huisvesten statushouders, met een achterstand van 4 uit 2015: in totaal 37. Op 1 januari 2016 zijn er 27 geplaatst, waardoor er een achterstand van nog 10 vergunninghouders is. In december 2015 zijn echter nog 8 personen gehuisvest die nog niet in de cijfers zijn verwerkt waardoor de feitelijke achterstand 2 personen is. Het wordt steeds lastiger de taakstelling te halen. Hierdoor wordt op dit moment onderzocht of er andere mogelijkheden voor huisvesting in de gemeente gerealiseerd kunnen worden (bijvoorbeeld leegstaande kantoorpanden omvormen tot woningen). De score voor dit onderdeel is daarmee matig.

3. Wabo

Werken aan risicogestuurd toezicht en handhaving

Voor het toezicht en de handhaving van de Wabo-taken richten wij ons op door de provincie aangewezen risico-thema's:

- asbestregelgeving
- brandveiligheid bij opslag gevaarlijke stoffen
- constructieve veiligheid
- verontreinigde grond
- risicovolle inrichtingen
- brandveiligheid

Wat wilden wij bereiken?

Door risicoanalyses meer grip krijgen op de onderkende Wabo risico's.

Wat hebben wij hiervoor gedaan?

De actualisatie van de beleidsplannen (het VTH-beleidsplan 2016 tot 2019 en het uitvoeringsprogramma 2016) is nagenoeg gereed. Het nieuwe beleid strekt zich uit over alle activiteiten die vallen onder de Wabo en in het voorjaar 2016 door het college worden vastgesteld. In 2015 hebben wij gewerkt in lijn met het uitvoeringsprogramma van voorafgaand jaar. De rapportage en evaluatie 2015 van de VTH-taken voldoet aan de wettelijke eisen. Hiervoor wordt verwezen naar het jaarverslag in de cyclus van Planning en Control (programma's Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu).

De uitvoering van VTH-taken met inbegrip van de vijf risicothema's waarop het provinciale toezicht zich richt, is geborgd in onze Wabo-processen.

Veel taken voeren wij uit in eigen huis en voor zover onze eigen expertise tekort schiet hebben wij werkzaamheden neergelegd bij externe partners, zoals de Veiligheidsregio (brandveiligheid), de Omgevingsdienst Groningen (wettelijke milieutaken, verontreinigde grond en brandveiligheid bij opslag gevaarlijke stoffen) en de gemeente Groningen (toets constructieve veiligheid). Ook is in afspraken met deze externe partners de benodigde achtervang (robuustheid) geborgd. Voor het toezicht op alle Wabo-activiteiten geldt dat de toezichtfrequentie is gekoppeld aan een inschatting van risico's. De inspecteur bepaalt de toezichtfrequentie door de indeling in risicocategorieën aangevuld met eigen bevindingen. Voor de handhaving geldt dat illegale activiteiten worden aangepakt op volgorde van prioriteit. Illegale activiteiten die vallen binnen de risico-thema's krijgen de hoogste prioriteit. In 2015 hebben wij voor alle illegale activiteiten die wij kennen en die vallen binnen de risico-thema's, handhavingstrajecten uitgevoerd.

Wij voldoen voor wat betreft de VTH-taken aan de wettelijke eisen en hebben toezicht en handhaving van de risicovolle taken redelijk goed in de vingers. Er is nog geen sprake van een "goed" maar zeker meer dan de criteria "matig" omschrijft.

4. Wet ruimtelijke ordening

Sinds 1 juli 2013 is voor nagenoeg het gehele grondgebied van Haren actueel ruimtelijk beleid vastgesteld in de vorm van bestemmingsplannen of beheersverordeningen. Er is nog een beperkt deel van het buitengebied met een verouderd bestemmingsplan: Landelijk Gebied 1970 vigerend. Er zijn geen risico's dat dit plangebied wordt aangetast. Het gebied wordt meegenomen in de actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied. Verder vermelden wij dat er geen Structuurvisie is vastgesteld voor het grondgebied van Haren met uitzondering van een gebied aan de zuidzijde van het Paterswoldsemeer (Structuurvisie Meerweg).

Wij concluderen dat met bovengenoemde actualisatie van ruimtelijke plannen er flinke vorderingen zijn gemaakt in de afgelopen jaren en dat dit in overeenstemming is met het Rijks- en provinciale beleid en regels. Ondanks deze vorderingen scoren we matig omdat we nog een klein deel moeten actualiseren en omdat we nog geen Structuurvisie hebben vastgesteld.

5. Archief

Onderstaand verslag geeft een beeld van de stand van zaken van het archief- en informatiebeheer en de mate waarin de gemeente Haren voldoet aan de vereisten van de Archiefwet 1995. De VNG heeft Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) ontwikkeld in het kader van de invoering van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht. Volgens deze wet dient het horizontale toezicht door de gemeenteraad te worden versterkt. Gedeputeerde Staten van Groningen maakt gebruik van deze informatie bij de uitoefening van haar toezichtstaak.

Regelgeving

De archiefvorming en het archiefbeheer van de gemeente Haren vallen onder de Archiefwet 1995. De archiefverordening en het besluit informatiebeheer vormen de basis hoe wij de Archiefwet vorm geven. De archiefverordening regelt de zorg die wij hebben voor het beheer, het personeel en de middelen die nodig zijn voor de vorming van de archieven. Hiermee wordt alle informatie geborgd van de oudste stukken vanaf 1811 tot de digitale bestanden van heden. Tevens is in de verordening de aanwijzing en het beheer van de archiefbewaarplaats geregeld. Deze bewaarplaats, die is gesitueerd in de kelder van het gemeentehuis, zorgt ervoor dat de te bewaren oude archieven zo optimaal mogelijk opgeslagen zijn. De verordening is door de gemeenteraad in haar vergadering van 24 november 2014 vastgesteld.

Een adequaat archief- en informatiebeheer maakt een transparante bedrijfsvoering mogelijk en zorgt ervoor dat de gemeente zijn verantwoording en rechten en plichten en die van andere partijen kent. Ook wordt een blijvende bewaring gegarandeerd van informatie met cultuurhistorische waarde.

Kwaliteitszorg

Op basis van het 'Informatiebeleidsplan Gemeente Haren 2013-2016' wordt veel aandacht besteed aan actuele en toekomstige ontwikkelingen voor goed informatiebeheer en de inrichting van digitale dienstverlening. Het archiefbeheer wordt in dit plan specifiek genoemd. Documentenregistratie is vervangen door zaakregistratie. Reeds bij de ontvangst of de opmaak van archiefbescheiden worden een digitaal zaakdossier gevormd. Het zaakstelsel van Decos/Join staat garant voor een goede en betrouwbare opslag van alle informatie. De post wordt volledig digitaal geregistreerd en gaat ook digitaal de organisatie in ter afhandeling. Ook de vorming van dossiers geschiedt steeds meer digitaal. Archiefbestanddelen, die bewaard dienen te blijven, zullen nog steeds analoog gearchiveerd worden. In dat geval is er sprake van een hybride situatie. De informatie is zowel op papier als digitaal raadpleegbaar. Archiefbestanddelen die op termijn vernietigbaar zijn worden digitaal opgeslagen. Papier exemplaren worden numeriek weggezet. Digitale informatie is voor iedereen binnen de gemeente Haren in te zien, tenzij het vertrouwelijke informatie betreft die gaat over de persoonlijke levenssfeer van een betrokkene. In dat geval is de informatie slechts toegankelijk voor diegenen die daadwerkelijk deze informatie behandelen. Om de kwaliteit van de archiefzorg nog verder te waarborgen is in het najaar 2015 het systeem zaaktypen.nl aangeschaft.

Ingevolge artikel 16 van de Archiefregeling 2010 moeten wij ervoor zorgen dat het beheer van archiefbescheiden voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem. Dit kwaliteitssysteem schrijft voor dat er methoden zijn om het eigen archiefbeheer te auditen. Landelijk is er geen aanvaard kwaliteitssysteem ontwikkeld. Wij zijn bezig om een methode te ontwikkelen die hieraan voldoet. Een plan van aanpak hiervoor is reeds gereed. In 2015 zijn er interne controles voor het zaakstelsel ingevoerd en is er overleg met gebruikers door middel van het keyusers overleg.

Semi-statisch en statisch archief

Bij de vorming van dossiers wordt rekening gehouden met de selectie van op termijn vernietigbare archiefbescheiden. Jaarlijks worden papieren archiefbescheiden vernietigd. Als leidraad wordt de selectielijst 2005 van de VNG gehanteerd. Deze selectielijst is in 2012 geactualiseerd. Archiefbescheiden moeten na 20 jaar overgebracht worden naar de archiefbewaarplaats en zijn dan openbaar. De overbrenging van deze archiefbescheiden is goed geregeld. Er zijn dan ook geen achterstanden. De archiefbewaarplaats in de kelder van het gemeentehuis voldoet aan de eisen voor permanente opslag. Het klimaatsysteem regelt de verhouding tussen temperatuur en relatieve luchtvochtigheid. Er is geen calamiteitenplan voor de analoge archieven opgesteld. De archiefbewaarplaats is echter wel toegerust voor wat betreft calamiteiten als brand en wateroverlast.

Personeel

Het archief- en informatiebeheer is organisatorisch ondergebracht bij de afdeling Interne Dienstverlening. Het team DIV (documentaire informatievoorziening) valt rechtstreeks onder de afdelingsmanager. De medewerkers van het team DIV dragen zorg voor de uitvoering van het integrale archiefbeheer zoals informatieverstrekking, dossiervorming en –ordering en zaakregistratie. Naast het centrale archief is team DIV belast met de archiefvorming van de decentrale archieven Werk, Inkomen en Zorg en Bouw- en woningtoezicht. Ook het applicatiebeheer van het zaakstelsel Decos/Join valt onder het team DIV.

De formatie van het team DIV staat onder druk; er is 2.9 fte beschikbaar. Vergeleken met gemeenten van dezelfde grootte hebben wij minder fte's voor deze taken beschikbaar.

Conclusie

Als wij strikt kijken naar het VNG-model van de Kritische Prestatie Indicatoren voldoen wij niet geheel aan de eisen. Dat heeft voornamelijk te maken met het ontbreken van een kwaliteitssysteem. Wij scoren daarmee matig. Het vervaardigen van een kwaliteitssysteem is wel in de maak en enkele instrumenten worden al toegepast. In de praktijk staat het archiefbeheer er goed voor. De medewerkers zijn zowel qua opleiding als uitvoering op hun taak berekend. Er zijn niet of nauwelijks achterstanden en er is sprake van een goede, geordende en toegankelijke staat van het archief.

6. Monumenten en archeologie

In 2012 hebben wij een Beleidsnota archeologie en een Erfgoedverordening vastgesteld. Het beleid ter bescherming van archeologische waarden is overgenomen in bestemmingsplannen en beheersverordeningen. Hiermee hebben we bereikt dat het ruimtelijke beleid van Haren Maltaproof is.

Het Rijksbeschermd dorpsgezicht voor de Rijksstraatweg van Haren en Glimmen is opgenomen in diverse bestemmingsplannen (Haren-dorp West) en beheersverordeningen (Haren-Noord, Glimmen en Buitengebied). Verder hebben wij een Monumentencommissie voor gebouwde Rijksmonumenten zodat wij voldoen aan artikel 15 van de Monumentenwet.

Het college houdt een register bij van verleende omgevingsvergunning. Dit register is compleet en er wordt voldaan aan de termijnen waarbinnen de vergunningen moeten zijn opgenomen. Het register is niet openbaar maar op verzoek wordt informatie uit het register verstrekt. Er hebben zich in het afgelopen jaar geen incidenten voorgedaan bij onze monumenten.

Wij beoordelen de situatie ten aanzien van deze criteria als goed.

7.10 Kengetallen

1. Termijn afdoen brieven

Dagelijks ontvangen wij schriftelijke verzoeken over een veelvoud van onderwerpen. Als deze gericht zijn op een concreet onderwerp en betrekking hebben op de uitvoering van bestaand beleid is ons streven deze tijdig te beantwoorden. De afhandeling van brieven met een verzoek tot herziening van beleid vergen meer tijd voordat een inhoudelijk antwoord gegeven kan worden. De indiener informeren wij over de verwachte afhandelingstijd indien dit niet tijdig kan.

Streefcriterium:

95% van de brieven wordt binnen de daarvoor geldende termijn uit diverse wet- en regelgeving afgedaan, voor overige correspondentie geldt een termijn van maximaal 6 weken.

In 2015 is 95% van de brieven binnen de wettelijke termijn of 6 weken afgedaan.

2. Termijn afdoen klachten

Op grond van artikel 9.11 van de Algemeen wet bestuursrecht (Awb) wordt een klacht binnen zes weken afgedaan. Het bestuursorgaan kan de afhandeling voor ten hoogste vier weken verdagen (dan geldt een termijn van afdoening van tien weken). Verder uitstel (verlenging afdoeningstermijn) is mogelijk voor zover klager daar schriftelijk mee instemt.

Streefcriterium:

Alle klachten worden binnen 6 weken afgedaan.

Wij werken met een eerstelijns en tweedelijns klachtenbehandeling. Eerstelijns betekent afhandeling door de eigen interne klachtenfunctionaris en tweedelijns afhandeling door de gemeentelijke Ombudsvrouw.

1^elijns behandeling (intern)

17 klachten ontvangen:

- 4 klachten niet ontvankelijk => doorverwezen (naar politie, team handhaving/WMO en buitendienst);
- 12 klachten afgehandeld in het voortraject;
- 1 klacht is via het college afgedaan.

Alle 13 ontvankelijke klachten zijn binnen (wettelijke termijn 6 + wettelijke termijn van verlenging 4) 10 weken afgedaan.

2^elijns behandeling (Ombudsvrouw)

Omdat het jaarverslag van de ombudsvrouw nog niet is ontvangen op het moment van opstellen van het jaarverslag, zijn de kengetallen vooralsnog als volgt:

6 klachten ontvangen (op het spreekuur):

- 2 terugverwezen naar 1^elijns behandeling;
- 1 rapport van bevindingen opgemaakt;
- 3 middels bemiddeling, doorverwijzingen en verstrekken van informatie afgedaan.

De termijn van 6 weken is in het verslagjaar niet haalbaar gebleken. Daaraan ligt echter altijd een goede verklaring ten grondslag, vaak is aanvullende informatie nodig, en de klager stemt in met een langere afdoeningstermijn.

3. Bezwaren (aantal, afhandelingstermijn, gegrond, ongegrond)

Uit artikel 7.10 van de Awb volgt dat in de regel moet worden uitgegaan van een beslistermijn van twaalf weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de bezwaartermijn is geëindigd. Die termijn kan door het betrokken bestuursorgaan eenmaal met zes weken worden verlengd (dan wordt de termijn achttien weken).

Verder kijken wij naar het aantal gegrond verklaarde bezwaarschriften in relatie met het totale aantal ingediende bezwaarschriften: dat zegt iets over de kwaliteit van de besluiten.

Streefcriteria:

- 50% afdoening binnen 12 weken.
- 100% afdoening binnen 18 weken.
- 10% gegrond verklaarde bezwaarschriften in relatie tot het totaal.

Jaarlijks brengt de commissie bezwaarschriften van de gemeente Haren een verslag uit met daarin cijfers en een inhoudelijke weergave van de afhandeling van de bezwaarschriften van het daaraan voorafgaande jaar. Het verslag verschijnt midden in het jaar. Dit betekent dat wij hier rapporteren over de termijnen, aantallen etc. uit 2014.

In het verslag van de commissie over 2014 staat het volgende over de termijnen: in vier zaken is de wettelijke beslistermijn van twaalf weken gehaald. In negen andere zaken werd de wettelijke beslistermijn van twaalf weken met zes weken uitstel alsnog gehaald. In vijf zaken werd de wettelijke beslistermijn overschreden. Daarbij wordt evenwel aangetekend dat daarvoor in de meeste gevallen een goede verklaring is en dat de vertraagde afhandeling in de regel plaatsvindt met instemming van of zelfs op nadrukkelijk verzoek van de betrokken belanghebbenden. Zo is de hoorzitting geregeld een maand uitgesteld in verband met een afmelding, bijvoorbeeld vanwege de vakantieperiode van gemachtigden of ziekte van bezwaarden.

In het verslagjaar is ten overstaan van de commissie niet door middel van een zogenaamde ingebrekestelling beroep gedaan op de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Wel is in de zaak 22-2015 betreffende de omgevingsvergunning voor de playground door bezwaarden een ingebrekestelling verstuurd naar de gemeente. De besluitvorming kon echter tijdig worden afgerond.

De streefcijfers voor de bezwaren zijn qua percentage afdoeningstermijn niet gehaald. Hierboven treft u de verklaring aan.

In 2014 zijn in totaal 159 bezwaarschriften tegen 33 besluiten aan de commissie voor advies voorgelegd. Zij heeft in 2014 op basis van elf hoorzittingen twintig adviezen (dit zijn zaken) uitgebracht. In zes zaken zijn de bezwaarschriften ingetrokken. In alle gevallen was dit vlak voor de hoorzitting. Daarmee komt het aantal bezwaarschriften dat door de commissie inhoudelijk is behandeld uit op 150.

Na enkele jaren met rond de veertig bezwaarzaken per jaar, is het jaar 2014 een rustig jaar te noemen. In 2014 zijn 26 zaken ter advisering aan de commissie voorgelegd, waarvan 20 inhoudelijk zijn behandeld. In de jaren 2012 en 2013 heeft de commissie respectievelijk 38 en 40 zaken behandeld.

Slechts 6% van de bezwaarschriften is gegrond verklaard (per zaak 15%). Dit percentage is lager dan het aantal gegrondverklaringen over het vorige verslagjaar (10% van de bezwaarschriften in 2013). Twee bezwaarschriften waren volgens de commissie niet-ontvankelijk in hun bezwaar. In zes van de 26 zaken is het bezwaar ingetrokken.

Wij hebben continu aandacht voor de kwaliteit van de besluiten en verwachten dat het percentage gegrond zal afnemen. Ook het jaarlijkse gesprek met de commissie naar aanleiding van hun jaarverslag draagt bij aan de continue kwaliteitsslag.

4. Betaaltermijn debiteuren

Streefcriteria:

- 95% van de openstaande vorderingen is binnen 30 dagen na de vervaldag ontvangen.
- na 120 dagen is meer dan 99% ontvangen.

Begin februari 2016 stond voor het belastingjaar 2015 nog een bedrag van € 89.000 open aan vorderingen. Ten opzichte van het totaalbedrag van onze belastingheffing is dat ruim 1%. Ten opzichte van 2014 is dat een aanzienlijke daling, want toen stond ruim 2,5% van de vorderingen nog open.

Voor wat betreft de overige vorderingen (geen belastingen) resteert nog een bedrag van € 231.000 dat de vervaltermijn van 30 dagen overschreden heeft. In totaal werd 85% van de door ons verzonden facturen tijdig betaald.

5. Betaaltermijn crediteuren

Streefcriterium:

95% van de ontvangen facturen is binnen 30 dagen betaald.

Na controle van de ruim 8.000 ontvangen facturen op prijs, eenheden en levering worden deze betaalbaar gesteld. De betalingstermijn is 30 dagen na dagtekening van de factuur. Dit jaar is ruim driekwart van alle facturen binnen de gestelde termijn betaald. Na 60 dagen is ruim 96% van de facturen voldaan.

Jaarrekening 2015 Gemeente Haren

8 Balans per 31 december 2015

voor (niet-begrote) resultaatsbestemming
bedragen in duizenden euro's

ACTIVA

	31-12-2015		31-12-2014	
Materiële vaste activa		69.918		74.958
Investerings met economisch nut	39.051		48.597	
Investerings met economisch nut met heffingen	20.005		16.065	
Investerings met maatschappelijk nut	10.862		10.296	
Financiële vaste activa		15.400		1.820
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	96		96	
Langlopende leningen u/g	1.457		1.498	
Bijdragen aan activa van derden	13.848		226	
TOTAAL VASTE ACTIVA		85.317		76.777
Vorraden		5.811		15.772
Nog niet in exploitatie genomen gronden	600		637	
Onderhanden werk grondbedrijf	4.447		14.271	
Grond- en hulpstoffen	764		865	
Uitzettingen		2.398		1.335
Vorderingen op openbare lichamen	0		34	
Overige vorderingen	931		1.055	
Rekeningen-courant niet-fin. inst.	211		245	
Rekeningen-courant Rijk	1.256		0	
Overlopende activa		7.607		11.036
Nog te ontv. overheidssubsidies	766		1.570	
Overige overlopende activa	6.841		9.466	
Liquide middelen		33		138
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		15.849		28.282
BALANSTOTAAL		101.166		105.059

PASSIVA

	31-12-2015		31-12-2014	
Eigen vermogen		12.950		10.796
Algemene reserve	4.046		3.701	
Bestemmingsreserves	7.795		6.185	
Gerealiseerd resultaat volgend uit overzicht baten en lasten	1.110		910	
Vorzieningen		3.043		2.559
Vaste schulden		73.932		63.033
Onderhandse leningen binnenl. banken	73.926		63.027	
Waarborgsommen	7		6	
TOTAAL VASTE PASSIVA		89.925		76.388
Vlottende schulden		5.012		11.141
Kasgeldleningen overig	0		6.000	
Banksaldi	2.249		2.709	
Overige schulden	2.763		2.432	
Overlopende passiva		6.229		17.530
Nog te besteden subsidies	462		1.109	
Overige vooruitontvangen bedragen	1.856		12.142	
Nog te betalen verplichtingen	3.910		4.279	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		11.241		28.671
BALANSTOTAAL		101.166		105.059
Verstreckte garanties op geldleningen (bruto)		17.977		22.047
Af: ontvangen contra-garanties geldleningen		7.682		9.695
Verstreckte garanties (netto)		10.295		12.352

9 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Deze jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo. Er wordt afgeschreven vanaf 1 januari volgend op het jaar van ingebruikneming en wij schrijven af tot € 0. Een uitzondering hierop vormt het kernvastgoed, te weten het raadhuis, 't Clockhuys en de parkeergarage. Hiervoor hanteren wij een restwaarde van 25% van de aanschafwaarde. De afschrijvingstermijn is afhankelijk van de verwachte levensduur. Dat is de tijd dat het actief een bijdrage levert aan de totstandkoming van één of meer producten. Wij schrijven lineair af. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 2.500 worden niet geactiveerd.

De afschrijvingstermijnen van de activa variëren (per activaklasse) van 5 tot 50 jaar en zijn vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Haren 2014 die door de raad is vastgesteld op 15 december 2014. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

- a. 50 jaar: rioleringen, nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen (excl. brandweerkazernes) en begraafplaatsen;
- b. 40 jaar: renovatie en restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen, brandweerkazernes en bruggen, viaducten en tunnels;
- c. 30 jaar: waterwegen, parkeerterreinen en rehabilitaties van wegen, straten, pleinen, fietspaden en voetpaden, waaronder maatregelen verkeersveiligheid (voor zover het investeringskrediet is geautoriseerd in een begrotingsjaar vanaf 2015);
- d. 25 jaar: lichtmasten;
- e. 20 jaar: renovatie sportvelden en –vloeren, verkeerslichten, voertuigen, groot onderhoud woonruimten en gebouwen, groot onderhoud wegen (voor zover het investeringskrediet is geautoriseerd in een begrotingsjaar tot en met 2014) en maatregelen verkeersveiligheid (voor zover het investeringskrediet is geautoriseerd in een begrotingsjaar tot en met 2014);
- f. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen en rioolpompen;
- g. 14 jaar: deklagen van wegen, straten, pleinen, fietspaden en voetpaden;
- h. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, noodgebouwen, , personenauto's, bestelauto's, vrachtauto's, containers, materieel gemeentewerken, specifieke machines gemeentewerken (natzoutstrooiers, onkruidborstelmachines e.d.) en speelvoorzieningen;
- i. 7 jaar: slijtlagen van wegen, straten, pleinen, fietspaden en voetpaden;
- j. 5 jaar: aanhangers, normale (veelgebruikte) machines gemeentewerken, muziekinstrumenten, luchtfoto's, verbindingssystemen, tijdregistratiesystemen, gereedschappen, automatiseringsapparatuur en software.
- k. niet: gronden en terreinen.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Investerings met maatschappelijk nut worden in principe door ons geactiveerd. Wel is door de raad vastgelegd dat geactiveerd (groot) onderhoud moet worden afgeboekt als daar budgettaire ruimte voor is (motie 'Activeren' aangenomen tijdens de behandeling van de Begroting 2003 op 11 november 2002). Door de invoering van het BBV per 1 januari 2004 is afboeken alleen nog mogelijk als het gaat om activa met maatschappelijk nut. Activa met economisch nut mogen alleen nog worden afgeboekt als er sprake is van een duurzame waardevermindering.

Concreet betekent dit dat eventuele budgettaire ruimte voor afboekingen gebruikt zal worden voor het afboeken van wegenonderhoud.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Financiële vaste activa

De balanspost Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen heeft betrekking op participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Waardering vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waardering van de aandelen onverwacht structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De langlopende leningen uitstaande gelden en de overige uitzettingen worden door ons gewaardeerd tegen nominale waarde, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Het onderhanden werk van het grondbedrijf wordt gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met een renteopslag over het geïnvesteerd vermogen. Hierop worden ontvangsten uit verkoop en bijdragen van derden in mindering gebracht. Indien een deel van de kosten wordt gedekt uit een voorziening of uit een reserve, dan loopt dit altijd via het overzicht van baten en lasten. Als de marktwaarde lager ligt dan de aldus berekende waarde, dan vindt afwaardering plaats tot marktwaarde. In de resultaatbepalingsgrondslagen staat vermeld wanneer winst wordt genomen.

De voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen hun verkrijgingsprijs.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen, verwachte verliezen of risico's waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Verder worden van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden opgenomen onder de voorzieningen. Uitzondering hierop vormen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen. Deze worden gepresenteerd bij de overlopende passiva. Naast de genoemde categorieën voorzieningen kennen wij nog onderhoudsegalisatievoorzieningen en een spaarvoorziening (voor vervangingsinvesteringen in riolering). Alle voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde (er worden dus geen voorzieningen tegen contante waarde opgenomen).

Vaste schulden

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde verminderd met de aflossingen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn opgenomen tegen hun nominale waarde.

Resultaatbepalingsgrondslagen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten.

Onder baten worden verstaan:

- de vergoedingen van het Rijk voor het functioneren van de gemeentelijke overheid en voor de uitvoering van een aantal specifieke taken;
- de belastingopbrengsten uit de heffing van onder andere de onroerende zaak belasting;
- de geheven leges en retributies voor specifieke overheidstaken die de gemeente uitvoert (onder meer reiniging en burgerzaken);
- het rendement op bezittingen (rente, dividenden, huren en pachten);
- het rendement op geïnvesteed eigen vermogen;
- de vergoedingen voor specifieke producten en diensten, die de gemeente levert;
- de eventuele batige saldi van de kostenplaatsen en de renteomslag (zie hierna).

Onder lasten worden verstaan:

- de direct aan onze producten toe te rekenen kosten;
- de afschrijvingslasten;
- de lasten van de gemeentelijke organisatie;
- de rentelasten;
- de eventuele nadelige saldi van de kostenplaatsen en de renteomslag (zie hierna).

De afschrijvingslasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen voor de immateriële en materiële vaste activa. Wij beginnen met het afschrijven van activa in het jaar volgend op aanschaf, respectievelijk realisatie.

De toerekening van de lasten van de gemeentelijke organisatie (personeels- en organisatiekosten) gebeurt ofwel via de deelmethode (de lasten worden percentagegewijs toegerekend aan specifieke producten) ofwel via de integrale kostentoe rekeningsmethode. De door de medewerkers gepleegde inzet wordt vertaald in gewerkte uren per product. Deze uren worden vermenigvuldigd met een voorcalculatorisch - van tevoren bepaald - tarief. Het totaal van de gewerkte uren maal het tarief moet de lasten van de gemeentelijke organisatie dekken. Een tekort of overschot wordt als last, respectievelijk bate, verantwoord bij de bedrijfsvoering onder het product 293 'saldo kostenplaatsen'.

De rentelasten worden met een voorcalculatorisch percentage berekend over het geïnvesteerd vermogen in immateriële, respectievelijk materiële vaste activa en de onderhanden werken van het grondbedrijf. Deze gecalculeerde rentelast wordt toegerekend aan de producten waar bovengenoemde activa aan bijdragen, volgens de systematiek die ook geldt voor de afschrijvingen (zie hierboven). Een eventueel voordelig of nadelig verschil met de werkelijke rentelasten wordt als bate, respectievelijk als last, verantwoord in de technische producten onder het product 303 'saldo renteomslag'.

Voor de exploitaties van het grondbedrijf gelden bovengenoemde grondslagen voor resultaatbepaling. De resultaten worden gepresenteerd in het overzicht van baten en lasten. Verliezen (of verliesvoorzieningen) op exploitaties worden genomen wanneer zij voorzienbaar zijn. Winsten worden genomen als de exploitaties, of zelfstandige delen daarvan zijn gerealiseerd. Van dit laatste wordt afgeweken indien er op balansdatum sprake is van een negatieve boekwaarde die de naar verwachting nog te maken kosten overtreft. In dat geval zal het verschil tussen beide grootheden als tussentijdse winst worden genomen in het betreffende boekjaar. Het (verwachte) resultaat op grondexploitaties wordt in de toelichting op de balans en/of paragraaf Grondbeleid nader toegelicht.

Met betrekking tot het bedrag van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt in principe uitgegaan van de op het moment van afsluiting van de boeken laatst bekende, door het Ministerie van BZK verstrekte, specificatie. Hiervan wijken wij af als bij ons bekend is dat de in de specificatie voor de berekening van de uitkering gebruikte Harense volumes nog zullen worden aangepast (wij gaan dan uit van de door onszelf berekende volumes).

10 Toelichting op de Balans

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa hebben het volgende verloop laten zien in 2015 (bedragen x € 1.000):

Activaklasse	A Boek- waarde 1-1- 2015	B Investe- ringen	C Desinves- teringen	D Afschrij- vingen	E Bijdra- gen van derden	F Admini- stratieve correctie activa- klasse	A t/m F Boek- waarde 31-12- 2015
Gronden en terreinen	2.849	86	-626	-22	0	0	2.287
Woonruimten	179	0	0	-7	0	0	172
Bedrijfsgebouwen	39.191	9.014	-13.008	-1.210	-1.081	0	32.906
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	26.355	2.776	0	-1.171	80	2.824	30.864
Vervoermiddelen	739	138	0	-91	0	0	785
Machines, apparaten en installaties	1.398	300	0	-260	0	0	1.437
Overige materiële vaste activa	4.246	201	0	-131	-26	-2.824	1.466
Totaal materiële vaste activa	74.958	12.514	-13.634	-2.893	-1.027	0	69.918

In hoofdstuk 9 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling wordt aangegeven volgens welke methoden de afschrijvingen worden berekend. Ook wordt daar aangegeven welke investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en welke afschrijvingstermijnen daarvoor worden voorzien. Er zijn geen reserves beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van activa met maatschappelijk nut.

In 2015 zijn de volgende investeringen gedaan in materiële vaste activa (MVA) (in de tabel zijn alle investeringskredieten \geq € 100.000 afzonderlijk zichtbaar gemaakt, bedragen x € 1.000):

Investering	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2015 incl. bijdragen van derden	Besteed tot en met 2015
Rioolwerkzaamheden 2013	1.255	479	1.256
Rioolwerkzaamheden 2014	1.217	429	870
Rioolwerkzaamheden 2015	1.034	721	721
Overige rioolinvesteringen	180	41	78
<i>Subtotaal rioolinvesteringen</i>	<i>3.686</i>	<i>1.670</i>	<i>2.925</i>
Groot onderhoud wegen 2013	580	99	581
Groot onderhoud wegen 2014	580	264	511
Vervanging slijtlagen wegen 2015	110	106	106
Vervanging deklagen wegen 2015	165	207	207
Rehabilitaties wegen 2015	305	303	303
Maatregelen verkeersveiligheid 2013	180	91	180
Maatregelen verkeersveiligheid 2014	180	175	180

Maatregelen verkeersveiligheid 2015	168	7	7
Tunnel Stationsgebied	2.451	1.105	1.105
Groot onderhoud Meerweg	350	8	18
Infrastructuur rondom Zernike College Kerklaan	392	23	33
Fietsverbinding Rijksstraatweg-Kerklaan	250	2	2
Overige wegeninvesteringen	175	-1.091	-1.132
<i>Subtotaal wegeninvesteringen</i>	<u>5.886</u>	<u>1.299</u>	<u>2.101</u>
Herhuisvesting Zernike College	13.203	7.374	13.441
Nieuwe St. Nicolaasschool	3.140	259	259
Huisvestingsprogramma 2015	469	0	0
<i>Subtotaal onderwijsinvesteringen</i>	<u>16.812</u>	<u>7.633</u>	<u>13.700</u>
Vervanging server	170	0	0
Installaties NEN 3140 aanp.	140	57	124
Renovatie sporthal Scharlakenhof, incl. aanpassingen Zernike College	1.270	85	1.277
Upgraden gymzalen	900	369	712
Renovatie 't Clockhuijs	203	0	212
Aanleg 2e heuvel Harenerhof	158	0	0
Overige investeringen in materiële vaste activa	1.260	374	504
<i>Subtotaal overige</i>	<u>4.101</u>	<u>885</u>	<u>2.829</u>
Totaal investeringen in materiële vaste activa	<u>30.485</u>	<u>11.487</u>	<u>21.555</u>

Stand openstaande (restant-)investeringsbudgetten ultimo 2015 (bedragen x € 1.000):

Tot en met 2015 ter beschikking gestelde openstaande budgetten	30.485
Ten laste van deze budgetten tot en met 2015 uitgegeven bedragen	<u>21.555</u>
Restant van de per 31 december openstaande budgetten	<u>8.930</u>

Het totale bedrag van € 13.634.000 aan desinvesteringen in materiële vaste activa heeft betrekking op de overdracht van het economisch eigendom van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan aan schoolbestuur O2G2. Het bedrag is het aandeel van de gemeente in de investering en op de balans verschoven naar de post Bijdragen aan activa van derden onder de Financiële vaste activa.

De boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven materiële vaste activa bedroeg per 31 december 2015 € 0. Het gaat om vier (delen van) sportparken, een zwembad, een clubgebouw, een rouwcentrum, een tuincentrum en een zorgboerderij.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa hebben het volgende verloop laten zien in 2015 (bedragen x € 1.000):

	A	B	C	D	E	A t/m E
	Boek- waarde 1-1-2015	Investe- ringen	Desin- veste- ringen	Afschr./ Afloss.	Afwaar- derin- gen	Boek- waarde 31-12- 2015
Aandelen BNG N.V.	24	0	0	0	0	24
Aandelen Waterbedrijf Groningen N.V.	4	0	0	0	0	4
Aandelen Dataland B.V.	1	0	0	0	0	1
Aandelen Dilgt Hemmen Essen B.V.	18	0	0	0	0	18
Kapitaalstorting GEM Haren Noord C.V.*	49	0	0	0	0	49
<i>Subtotaal Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen</i>	<i>96</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>96</i>
Aflossingsvrije hyp. lening Stichting De Mikkellhorst	700	0	0	0	0	700
Lening Stichting Exploitatie Zwembad Scharlakenhof	679	0	0	-69	0	611
Lening Stichting Dorpshuis Groenenberg	2	0	0	0	0	2
Startersleningen	108	34	0	0	0	142
Personeelsleningen, m.n. fietsenproject	9	0	0	-7	0	2
<i>Subtotaal Langlopende leningen u.g.</i>	<i>1.498</i>	<i>34</i>	<i>0</i>	<i>-76</i>	<i>0</i>	<i>1.457</i>
Bijdrage aan Meerschapp toeristisch-recreatieve infrastructuur rond Paterswoldse meer	226	0	0	-13	0	213
Bijdrage aan O2G2 nieuwbouw Zernike						
College Kerklaan	0	13.634	0	0	0	13.634
<i>Subtotaal Bijdragen aan activa van derden</i>	<i>226</i>	<i>13.634</i>	<i>0</i>	<i>-13</i>	<i>0</i>	<i>13.847</i>
Totaal financiële vaste activa	1.820	13.668	0	-89	0	15.400

* Het commanditair kapitaal van de gemeente in GEM Haren Noord C.V. wordt beheerd door Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Een verloopoverzicht van de boekwaarde van de balanspost Onderhanden werk grondbedrijf geeft het volgende beeld te zien:

(Bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Boekwaarde 1-1-2015	Vermeer- deringen in 2015	Verminde- ringen in 2015	Boekwaarde 31-12-2015
Komplan	3	0	0	3
Nesciopark	2.587	264	309	2.542
Haren Noord	9.257	1.028	8.943	1.341
Haderaplein	1.939	143	0	2.082
Stationsgebied	484	171	2.177	-1.522
Totaal onderhanden werk	14.270	1.606	11.430	4.446

De balanspost 'Grond- en hulpstoffen' bedroeg per per 31 december 2015 € 764.000. Dit betrof de voorraad brandstof en smeermiddelen van € 3.000 en de boekwaarde van het voor verkoop aangehouden vastgoed van € 761.000. Naar aanleiding van de hoogte van de in 2016 gerealiseerde verkoopopbrengst van de boerderij aan de Koelandsdrift in Onnen is in 2015 een duurzame waardevermindering van € 100.000 toegepast op dit actief.

Uitzettingen

De post overige vorderingen van € 931.000 bestaat uit debiteurenvorderingen ten bedrage van € 983.000, verminderd met een voorziening voor dubieuze debiteuren van € 52.000. Per 1 januari 2015 bedroeg deze voorziening € 224.000. Gedurende het jaar hebben er afboekingen ten laste van de voorziening plaatsgevonden van in totaal € 143.000. Aan de hand van de beoordeling van de (ouderdom van de) debiteurenposten op eindbalansdatum is de benodigde omvang van de voorziening opnieuw vastgesteld en wel op het genoemde bedrag van € 52.000. Hieruit resulteerde een onttrekking van € 29.000 die als bijzondere baat is verwerkt in het overzicht van baten en lasten.

De balanspost rekeningen-courant niet-financiële instellingen van € 211.000 bestond uit het saldo op onze rekening courant bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN).

Rapportage schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	328			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	79	21	21	18
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	249	307	308	310
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	43.769			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	43.769			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	328			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	7.133	1.920	1.897	1.696

(negatieve bedragen tellen
als nihil)

(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
	Kwartaalcijfer op dagbasis				
(2) - (5a) / (5b)	buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	79	21	21	18

Overlopende activa

De balanspost nog te ontvangen overheidssubsidies heeft betrekking op de nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen (voorschot)bedragen die ontstaan zijn door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2015	Toevoegen	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2015
BSV voorbereiding railschermen	119	208	0	327
BSV uitvoering railschermen	0	143	0	143
BSV voorbereiding gevelmaatregelen	0	21	0	21
Subsidie provincie Groningen overstorten	99	0	0	99
Subsidie waterschap overstorten	160	0	-160	0
Subsidie KRW overstorten	120	0	-120	0
BDU-subsidie Vondellaan	341	0	-341	0
BDU-subsidie verkeerseducatie	5	0	-5	0
Nog te ontv bijdr Groningen Bereikbaar maatr. Vrachtverk.	15	0	-15	0
Bijdrage Staatsbosbeheer bodemonderzoek polder Oosterland	2	0	-2	0
Nog te ontvangen IAU	0	176	0	176
Nog te ontvangen eenmalige vergoeding AZC	13	0	-13	0
Nog te ontvangen vergoeding koppengeld 2014 AZC	94	-94	0	0
Nog te ontvangen subsidies provincie project Meerweg	597	-60	-537	0
Nog te ontvangen subsidie Regio Groningen Assen Meerweg	26	0	-26	0
BBZ	-21	21	0	0
Totaal	1.570	415	-1.219	766

In de balanspost overige overlopende activa van € 6.841.000 zijn de volgende bedragen begrepen:

- De afvalstoffenheffing 2015 die nog in rekening gebracht moet worden. In verband met het diftar-systeem gebeurt dit jaarlijks achteraf. Het gaat om een bedrag van € 1.728.000.
- Nog in te dienen aangifte over 2015 in verband met terug te ontvangen BTW uit het BTW Compensatiefonds € 2.149.000.
- Een terug te ontvangen bedrag aan overdrachtsbelasting van € 878.000. In verband met de levering van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan moest er overdrachtsbelasting worden afgedragen. Dit in verband met de gekozen fiscale structuur, waarbij we de BTW op de bouwkosten hebben teruggevraagd. Voorzichtigheidshalve zijn we er boekhoudkundig vanuit gegaan dat we de BTW niet terugkrijgen. In dat geval zullen we de overdrachtsbelasting wel terugontvangen.

- Nog van Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord te ontvangen winstuitkering 2015 van GEM Haren Noord C.V., een bedrag van € 412.000.
- Het aan GEM Haren Noord C.V. te factureren bedrag van € 97.000 in verband met borgstellingsprovisie 2015.
- Diverse nog op te leggen belastingen in totaal € 159.000. Het gaat om de toeristen- en forensenbelasting over het jaar 2015.
- Vooruitbetaalde rente en aflossing 2016 € 131.000.
- Vooruitbetaalde kosten in verband met project Spoorweglawaaai € 590.000.
- Een te verrichten BTW-suppletie-aangifte die leidt tot een terug te ontvangen bedrag van € 104.000.
- Overige posten (ieder afzonderlijk kleiner dan € 75.000) € 593.000.

Liquide middelen

De balanspost liquide middelen van € 33.000 is als volgt opgebouwd:

- Saldo bankrekeningen € 31.000.
- Saldo kassen € 2.000.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen gedurende 2015 ziet er als volgt uit (bedragen x € 1.000):

	A	B	C	D	E	A t/m E
	Saldo 1-1- 2015	Toevoeging	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Onttrekking	Bestemming resultaat 2014	Saldo 31-12- 2015
Algemene Reserve	3.701	60	0	-100	385	4.046
<i>Subtotaal Algemene reserve</i>	<i>3.701</i>	<i>60</i>	<i>0</i>	<i>-100</i>	<i>385</i>	<i>4.046</i>
Reserve Dekking	1.359	72	-59	-72	0	1.301
Gerealiseerde Investerings						
Fonds Sociale Woningbouw	89	0	0	0	0	89
Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis	1.867	261	-79	-197	0	1.852
Bestemmingsreserve Budgetoverheveling	0	0	0	-125	125	0
Bestemmingsreserve Meerweg	49	0	0	-30	0	19
Bestemmingsreserve Riolering	88	0	0	-88	0	0
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	101	0	0	0	0	101
Bestemmingsreserve Zernike College	2.632	1.173	0	-89	0	3.716
Bestemmingsreserve Quintusschool	0	342	-7	-18	0	317
Bestemmingsreserve Duurzaamheid Scholen	0	0	0	0	400	400
<i>Subtotaal Bestemmingsreserves</i>	<i>6.186</i>	<i>1.848</i>	<i>-145</i>	<i>-618</i>	<i>525</i>	<i>7.795</i>
Saldo 2014	910	0	0	0	-910	0
Saldo 2015	0	1.110	0	0	0	1.110
<i>Subtotaal Gerealiseerd resultaat volgend uit overzicht baten en lasten</i>	<i>910</i>	<i>1.110</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-910</i>	<i>1.110</i>
Totaal	10.796	3.017	-145	-718	0	12.950

De Algemene Reserve (AR) is het deel van het eigen vermogen waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. Via het overzicht van baten en lasten is in 2015 een kapitaallastenvoordeel van € 60.000 toegevoegd. Dit voordeel hield verband met de afboeking van activa uit hoofde van de motie Afboeking van geactiveerd onderhoud, die door u is aangenomen bij de vaststelling van de nota Reserves en Voorzieningen 2006 op 30 oktober 2006. Voorts is via de resultaatsbestemming 2014 € 385.000 aan de AR toegevoegd.

Aangezien de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud aan schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs per 1 januari 2015 overgegaan is van de gemeente naar de schoolbesturen kon er in 2014 € 500.000 vrijvallen ten gunste van het overzicht van baten en lasten. U heeft, als onderdeel van de Begroting 2015, besloten om hiervan € 100.000 in te zetten ter verbetering van het begrotingssaldo 2015. Het bedrag is in het kader van de resultaatsbestemming 2014 toegevoegd aan de AR (als onderdeel van het hiervoor genoemde bedrag van € 385.000) en in 2015 onttrokken ten gunste van het overzicht van baten en lasten.

De Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings (RDGI) is in 1991 ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van bepaalde specifieke activa die "betaald" zijn uit de AR. De RDGI is éénmalig gevoed vanuit de AR. Om te voorkomen dat de kapitaallasten niet zichtbaar zouden worden op de betreffende producten, is er voor gekozen om de betreffende activa af te schrijven via de reguliere systematiek. Vervolgens vindt jaarlijks een onttrekking aan de reserve plaats ter dekking van de kapitaallasten.

Het Fonds Sociale Woningbouw is bedoeld om een bijdrage te leveren aan het realiseren van nieuwe (niet-vervangende) sociale huurwoningen binnen de gemeente Haren. De reserve werd gevoed door bijdragen van projectontwikkelaars die binnen hun project niet het verplichte aandeel sociale woningbouw realiseren. U heeft op 14 december 2015 besloten deze reserve op te heffen en het eindsaldo toe te voegen aan de nieuw ingestelde bestemmingsreserve Inrichting Openbaar Gebied. De uitvoering van dit besluit maakt onderdeel uit van het voorstel tot resultaatsbestemming 2015, dat onderdeel uitmaakt van deze jaarstukken. De reserve wordt gevoed door bijdragen van projectontwikkelaars die binnen hun project niet het verplichte aandeel sociale woningbouw realiseren.

De Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis is bedoeld om een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis af te dekken. In 2015 is een bedrag van € 261.000 aan rente toegevoegd aan de reserve en is een onttrekking gedaan van € 276.000 gedaan in verband met de dekking van een deel de kapitaallasten van het nieuwe raadhuis.

De Bestemmingsreserve Budgetoverheveling is bedoeld om niet-uitgegeven budgetten voor activiteiten waarvan de planning is verschoven mee te nemen naar een volgend boekjaar.

In de Begroting 2010 was onze bijdrage aan het project Meerweg van ruim € 1,6 miljoen geraamd. Het deel dat in 2010 nog niet was uitgegeven is bij de resultaatsbestemming bij de Jaarrekening 2010 gereserveerd in de vorm van de Bestemmingsreserve Meerweg. In de jaren vanaf 2011 worden bedragen aan de bestemmingsreserve onttrokken om de kosten te dekken die ten laste van de eigen bijdrage komen. Ten laste van de eigen bijdrage is in 2015 € 30.000 besteed. Dit bedrag is daarom onttrokken aan de bestemmingsreserve.

In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 (onderdeel van de Voorjaarsnota 2013) heeft u besloten om met ingang van 1 januari 2013 een Bestemmingsreserve Riolering in te stellen. Het doel van deze reserve was driedig:

- Zekerheid over beschikbaarheid van door de burger betaalde rioolheffing voor rioolwerkzaamheden.
- Flexibiliteit in de planning van rioolwerkzaamheden.
- Inzicht geven in de mate waarin planning is gehaald.

De voeding aan de Bestemmingsreserve Riolen bestond uit voordelige saldi op het product Riolen en de besteding uit nadelige saldi op het product Riolen.

In november 2014 is de notitie Riolering van de Commissie BBV verschenen. Met ingang van boekjaar 2015 hebben wij deze notitie doorgevoerd. In de notitie is onder andere de regel opgenomen dat gelden die via de rioolheffing zijn opgehaald en die nog niet zijn besteed in verband met het later uitvoeren van werkzaamheden dan voorzien, gestort moeten worden in een voorziening (ex. artikel 44 lid 2 BBV). Aangezien dit geldt voor het gehele opgebouwde saldo in de Bestemmingsreserve Riolering, hebben wij de Bestemmingsreserve Riolering omgevormd tot een Voorziening Riolen (ex. artikel 44 lid 2 BBV). Hiertoe hebben wij het saldo van de bestemmingsreserve van € 88.000 vrij laten vallen ten gunste van het overzicht van baten en lasten (via het product Mutaties Reserves). Wij hebben hetzelfde bedrag via het overzicht van baten en lasten (via het product Riolen in programma Wegen, water en groen en verkeer) toegevoegd aan de nieuwe voorziening. Aangezien de Bestemmingreserve Riolering vanwege de nieuwe regels zijn praktische nut heeft verloren stellen wij u voor de reserve op te heffen.

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2014 op 30 juni 2014 heeft u middels het amendement "Bestemmingsreserve WMO" een de nieuwe Bestemmingsreserve Sociaal Domein ingesteld. Met deze bestemmingsreserve beoogt u financiële risico's bij de decentralisaties in het Sociaal Domein af te dekken.

De Bestemmingreserve Zernike College is door u in 2012 ingesteld. Doel van deze reserve is de dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College. Conform begroting is in 2015 het voordeel (in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds) van de omschakeling van de Harensse locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen toegevoegd aan de reserve. De onttrekking heeft betrekking op de kapitaallasten.

De Bestemmingsreserve Quintusschool is bedoeld om de kapitaallasten te dekken van de verbouwing die is gepleegd in het kader van de samenvoeging van De Marke en De Meent tot de huidige Quintusschool. De reserve is in 2015 gevoed door het storten van een deel van de boekwinst op de verkoop van de voormalige school De Meent.

Aangezien de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud aan schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs per 1 januari 2015 overgegaan is van de gemeente naar de schoolbesturen kon er in 2014 € 500.000 vrijvallen ten gunste van het overzicht van baten en lasten. U heeft in het kader van de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan 2014- 2017 besloten om hiervan € 400.000 te besteden aan een nieuwe duurzaamheidsregeling voor scholen (stimulering energiebesparende maatregelen). Als technische uitwerking van dit besluit heeft u in het kader van de resultaatsbestemming 2014 € 400.000 toegevoegd aan de nieuwe Bestemmingsreserve Duurzaamheid Scholen.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen gedurende 2015 ziet er als volgt uit, bedragen x € 1.000:

Voorziening	Saldo 1-1-2015	Toevoegingen	Vrijval gunste van overzicht van baten en lasten	Aanwendingen	Saldo 31-12-2015
Vervanging toplagen kunstgrasvelden	504	97	0	0	601
Onderhoud gebouwen	969	470	0	-126	1.313
Voorziening riolering ex art 44 lid 1c BBV	71	77	0	-84	64
Voorziening riolering ex art 44 lid 1d BBV	0	143	0	-1	142
Voorziening riolering ex art 44 lid 2 BBV	0	106	0	0	106
Egalisatiefonds groot onderhoud scholen	292	0	0	-147	146
<i>Subtotaal voorzieningen onderhoud</i>	<i>1.837</i>	<i>892</i>	<i>0</i>	<i>-358</i>	<i>2.372</i>
Wachtgelden/arbeidsconflicten	238	75	-20	-134	158
Procedures bouwzaken e.d.	26	0	-3	-23	0
Wethouderspensiões	260	0	0	-52	208
Maatregelen vrachtverkeer	76	0	0	-37	39
Geluidhinder spoorweg	40	160	0	0	200
Bestemmingsplan ecologische hoofdstructuur	10	0	0	0	10
Sanering Kroonkampen	73	0	0	-17	56
<i>Subtotaal voorzieningen i.v.m. verplichtingen, verliezen en risico's</i>	<i>722</i>	<i>235</i>	<i>-23</i>	<i>-263</i>	<i>671</i>
Totaal	2.559	1.127	-23	-621	3.043

De Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrasvelden is bedoeld om de kosten van de periodieke vervanging van toplagen van kunstgrashockey- en kunstgrasvoetbalvelden te egaliseren. In het kader van de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2015 heeft u besloten om de afzonderlijke voorzieningen voor kunstgrashockeyvelden en kunstgrasvoetbalvelden met ingang van 1 januari 2014 samen te voegen. Dit in verband met de flexibiliteit en daarmee het beperken van de toekomstige hoogte van de dotaties.

De Voorziening Onderhoud Gebouwen is bedoeld om de kosten van groot onderhoud aan alle gebouwen te egaliseren. De toevoegingen zijn gebaseerd op de gemiddelde lasten van groot onderhoud zoals die blijken uit de meerjarige onderhoudsplannen en de onttrekkingen zijn gelijk aan de werkelijke groot onderhoudsuitgaven.

Onderdeel van uw besluit van 21 mei 2012 over de herziening van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) was het instellen van een nieuwe voorziening, genaamd Voorziening Riolen. Het doel is tweeledig. Het eerste doel is egalisatie van de baggerkosten. Het tweede doel is het beheersbaar houden van de hoogte van de rioolheffing op lange termijn, daartoe worden de kapitaallasten teruggebracht tot maximaal 60% van de totale rioolkosten. Voor de duidelijkheid hebben wij de voorziening gesplitst in twee voorzieningen, omdat het geld niet door elkaar heen besteed mag worden. De egalisatievoorziening voor baggerkosten heet nu Voorziening riolering ex. art 44 lid 1c BBV en de voorziening om de kapitaallasten terug te dringen Voorziening riolering ex. art 44 lid 1d BBV.

In november 2014 is de notitie Riolering van de Commissie BBV verschenen. Met ingang van boekjaar 2015 hebben wij deze notitie doorgevoerd. In de notitie is onder andere de regel opgenomen dat gelden die via de rioolheffing zijn opgehaald en die nog niet zijn besteed in verband met het later uitvoeren van werkzaamheden dan voorzien, gestort moeten worden in een voorziening (ex. artikel 44 lid 2 BBV). Aangezien er in 2015 sprake was van voorziene werkzaamheden die nog niet waren uitgevoerd, hebben wij de nieuwe Voorziening Riolering ex. art. 44 lid 2 BBV moeten vormen. Daarnaast is het saldo van de Bestemmingsreserve Riolering toegevoegd aan deze nieuwe voorziening, omdat deze bestemmingsreserve gevormd is uit voordelige saldi op het product Riolen in de jaren tot en met 2014 die het gevolg waren van uitstel van werkzaamheden.

Het Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen is bedoeld om de kosten van onderhoud aan alle gebouwen te egaliseren. Het betreft hier het zogenaamde buitenonderhoud voor scholen in het primair en speciaal onderwijs. Aangezien de verantwoordelijkheid voor dit onderhoud per 1 januari 2015 overgegaan is van de gemeente naar de schoolbesturen is het restant-saldo van € 146.000 van deze voorziening per 31 december 2015 uitsluitend bedoeld voor het afwickelen van onderhoudsverplichtingen van de gemeente die al voor 1 januari 2015 zijn ontstaan.

De Voorziening Wachtgelden/arbeidsconflicten betreft de geraamde kosten van wachtgeld- en (bovenwettelijke) WW-uitkeringen en dergelijke aan ex-bestuurders en ex-ambtenaren over de hele resterende uitkeringsduur. De toevoeging in 2015 betreft de personen die in 2015 uit dienst zijn gegaan met recht op een uitkering en de onttrekking betreft de uitkeringen die in 2015 zijn betaald en ten laste van de voorziening zijn gebracht.

De Voorziening Procedures Bouwzaken en dergelijke betrof de verwachte juridische kosten van een aantal specifieke per 31 december 2014 lopende geschillen/procedures. De voorziening is in 2015 afgewikkeld.

In januari 2013 heeft de commissie BBV (de instantie die de verslaggevingrichtlijnen voor gemeentes interpreteert) de notitie "Het BBV en arbeidskostengerelateerde verplichtingen" uitgebracht. Hierin wordt onder andere een nadere gedetailleerde uitleg gegeven over hoe moet worden omgegaan met ouderdomspensioenen voor wethouders. Op basis van de notitie hebben wij in boekjaar 2012 de Voorziening Wethouderspensioenen moeten vormen voor de kosten van de pensioenen van de ex-wethouders (of partners daarvan) die nu genieten van hun ouderdoms- (of nabestaanden)pensioen. In 2015 zijn de uitkeringen ten laste van de gevormde voorziening worden gebracht.

De Voorziening Maatregelen vrachtverkeer betreft alle kosten die we in 2015 nog verwachten met betrekking tot het zonaal verbod voor doorgaand vrachtverkeer in Glimmen, dat geen doorgang vindt.

De Voorziening Geluidhinder spoorweg betreft mogelijke verplichtingen rondom het plaatsen van spooerschermen waarvan de totale omvang nog niet exact bekend is. Daarbij gaat het vooral om juridische kosten, kosten van afhandelen van bezwaren en kosten van onderzoeken. De kosten konden niet binnen het project worden geraamd. Voorts houdt deze voorziening verband met onzekerheden rondom subsidies.

De Voorziening Bestemmingsplan ecologische hoofdstructuur heeft betrekking op nog verwachte kosten met betrekking tot milieuonderzoek.

De Voorziening Sanering Kroonkampen is gevormd om de verwachte restantkosten voor de sanering van het Kroonkampen-terrein te dekken.

Vaste schulden

Het verloop van de vaste schulden in 2015 was als volgt, bedragen x 1.000:

	Saldo 1-1-2015	Vermeer- deringen	Aflos- singen	Saldo 31-12-2015
Onderhandse leningen binnenlandse banken	63.027	17.800	-6.901	73.926
Waarborgsommen	6	2	-1	7
Totaal vaste schulden	63.033	17.802	-6.903	73.932

De totale rentelast op de vaste schulden bedroeg in 2015 € 2.605.089.

VLOTTENDE PASSIVA

Viottende schulden

Banksaldi

De bij Banksaldi verantwoorde schuld van € 2.249.000 is de 'debet'-stand op de rekening-courant (RC) bij onze huisbankier Bank Nederlandse Gemeenten. Met betrekking tot de 'debet'-stand op de RC zijn speciale afspraken gemaakt, waardoor voor het rood staan tarieven gelden die dicht in de buurt liggen van die van kas- en daggeldtarieven.

Overige schulden

Het bedrag van € 2.763.000 aan overige schulden betreft uitsluitend crediteuren.

Overlopende passiva

Nog te besteden subsidies

De balanspost nog te besteden subsidies heeft betrekking op de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede (voorschot)bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd (bedragen x € 1.000):

	Saldo per 1-1- 2015	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo per 31- 12-2015
WSW-bonus 2010	3	0	0	3
WSW-bonus 2011	3	0	0	3
ISV2 geluidssanering spoorweg (via provincie)	11	0	0	11
BSV Sanering geluidsoverlast spoorweg: uitvoering railschermen	219	0	-219	0
BSV Sanering geluidsoverlast spoorweg: voorbereiding gevelmaatregelen	1	6	-7	0
BSV Sanering geluidsoverlast spoorweg: uitvoering gevelmaatregelen	0	34	0	34
BSV voorbereiding gevelmaatregelen Rijksstraatweg	7	0	-3	3
BSV voorbereiding gevelmaatregelen Meerweg	2	0	-1	1
BSV voorbereiding 30km zone Emmalaan	3	0	-2	1
ISV3: geluidhinder wegen	58	17	-35	40
RMC-gelden	9	5	0	14
OGGZ	46	34	-55	26
EFRO-subsidie Meerweg	191	0	-191	0
Regio GA 2030: Meerweg	149	0	-149	0
OHBA-regeling (onderwijs asielzoekers)	379	0	-69	309

BBZ	0	21	-3	18
Prov. subsidie Quintusschool	29	0	-29	0
Totaal	1.109	117	-764	463

Overige vooruitontvangen bedragen

Het bedrag aan overige vooruitontvangen bedragen van € 1.856.000 op de eindbalans heeft betrekking op:

- Voorschotten die zijn ontvangen van GEM Haren Noord C.V. in verband met de toekomstige levering van fiscaal bouwrijpe grond, een bedrag van € 1.651.000.
- Vooruitontvangen lesgelden van het CKC, een bedrag van € 91.000.
- Een van GEM Haren Noord C.V. vooruitontvangen bedrag in verband met het nieuwbouwdeel van de geluidsschermen langs het spoor, een bedrag van € 114.000.

Nog te betalen verplichtingen

Het bedrag aan nog te betalen verplichtingen van € 3.910.000 op de eindbalans kan als volgt worden gespecificeerd:

- De post nog te betalen rente van € 1.932.000. De rente op alle langlopende leningen die wij hebben aangetrokken wordt jaarlijks achteraf betaald. Aangezien het tijdvak waarover rente betaald wordt niet synchroon loopt met het kalenderjaar, ontstaat er op eindbalansdatum een renteschuld, die pas in het volgende jaar tot betaling leidt.
- Een aan schoolbestuur O2G2 terug te betalen bedrag van € 235.000 in verband met de BTW op de levering van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan.
- Een bedrag van € 83.000 aan nog te verrichten achterstallig onderhoud aan het pand aan de Rummerinkhof 6a. De gemeente heeft hiervoor een vergoeding bedongen van Visio.
- Nog aan de gemeente Tynaarlo te betalen (subsidie)bedragen in verband met de afwikkeling van het project Sanering overstorten Zuidlaardermeer, een totaal bedrag van € 577.000.
- Nog te betalen pensioenpremies oud-wethouders € 139.000.
- Overige posten (ieder afzonderlijk < € 75.000) € 944.000.

Garanties en borgstellingen

De garanties en borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd (bedragen in € 1000):

Doel lening/geldnemer	Oorspronkelijk leningbedrag	% borgstelling	Stand 1-1-2015	Stand 31-12-2015
Medisch kleuterkleuterdag-verblijf / Stichting Elker (v.h. Stichting Base Groep)	761	100%	346	302
Personeelshypotheek / diverse (gepensioneerde) medewerkers	4.300*	100%	2.312	2.312
Gebiedsontwikkeling Haren Noord/ GEM Haren Noord C.V.	22.000	100%**	19.389**	15.363**
Totaal			22.047	17.977

* Restantschuld op moment van verkoop van de leningportefeuille door de gemeente in 2006. Door de gemeente is dit restant gegarandeerd aan de koper.

** De gemeente heeft de leningen voor 100% richting de geldgever gegarandeerd tot een maximum van € 22 miljoen. De moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen hebben voor 50% van het leningbedrag, dat wil zeggen voor een bedrag van maximaal € 11 miljoen, contragaranties afgegeven aan de gemeente. De

vermelde standen per 1 januari 2015 en 31 december 2015 is de stand van de werkelijk uitstaande kredieten van GEM Haren Noord C.V. bij de bank.

*** Er is medio april nog geen opgave van de stand van de borgstelling per 31 december 2015 ontvangen van de Rabobank. De Rabobank is samen met de gemeente bezig met de afronding van het dossieronderzoek om de exacte positie te bepalen. Voorzichtigheidshalve zijn wij uitgegaan van een stand per 31 december 2015 die gelijk is aan de stand per 31 december 2013 (de laatst ontvangen en afgestemde opgave). Door de aflossingen zal de werkelijke positie lager liggen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In het kader van diverse investeringen zijn in de jaren tot en met 2015 contracten afgesloten, waarvan een deel nog niet is afgerond. De verplichtingen die voortvloeien uit deze contracten in verband met het deel van de prestaties dat in 2016 of in latere jaren aan de gemeente geleverd zal worden, zijn niet in de balans per 31 december 2015 opgenomen. Om u een beeld te vormen over de overige toekomstige verplichtingen in verband met de lopende investeringen verwijzen wij naar het overzicht van de investeringen in de toelichting op de balans onder Materiële vaste activa.

11 Overzicht van baten en lasten 2015 per programma

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging*	Realisatie	Saldo**
Burgerrelaties	1.585	1.717	1.699	17
Openbare orde en veiligheid	1.072	1.047	1.027	21
Raad en raadsondersteuning	418	426	436	-10
College en middelen	2.507	2.563	2.660	-97
Wegen, water, groen en verkeer	7.291	6.995	7.165	-171
Ruimtelijke ontwikkeling	2.260	2.075	15.796	-13.721
Milieu	2.571	2.551	3.336	-784
Onderwijs	2.815	2.849	2.755	95
Economische zaken	3.318	3.162	3.334	-172
Werk en inkomen	4.649	5.624	6.286	-662
Cultuur	1.446	1.459	1.355	104
Sport en recreatie	445	470	484	-14
Welzijn en zorg	4.515	4.580	3.746	834
Sociaal domein	5.901	5.685	5.475	210
Totaal lasten programma's	40.793	41.203	55.553	-14.350
Burgerrelaties	-317	-446	-344	-101
Openbare orde en veiligheid	-23	-27	-69	41
Raad en raadsondersteuning	0	0	0	0
College en middelen	-1.691	-1.264	-1.202	-62
Wegen, water, groen en verkeer	-3.183	-3.073	-3.098	25
Ruimtelijke ontwikkeling	-1.026	-1.048	-15.016	13.968
Milieu	-2.121	-2.111	-2.790	679
Onderwijs	-42	-42	-37	-4
Economische zaken	-1.306	-1.254	-1.432	178
Werk en inkomen	-2.389	-3.147	-3.543	396
Cultuur	-598	-598	-550	-49
Sport en recreatie	-27	-27	-49	22
Welzijn en zorg	-573	-657	-510	-147
Sociaal domein	0	0	0	0
Totaal baten programma's	-13.297	-13.694	-28.639	14.945
Saldo van baten en lasten programma's	27.496	27.509	26.914	595
Algemene dekkingsmiddelen	-28.568	-28.083	-29.068	985
Totaal saldo van baten en lasten	-1.072	-574	-2.154	1.580
Storting reserves	1.583	1.908	1.908	0
Onttrekkingen reserves	-521	-775	-863	88
Gerealiseerde resultaat	-10	558	-1.110	1.668

* De kolom Begroting na wijziging betreft de stand na de Bestuursrapportage 2015.

** Saldo = Begroting na wijziging minus Realisatie. Een negatief bedrag is een overschrijding van de begroting.

12 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie

In onderstaande tabel geven wij per programma een overzicht van het verschil tussen begroting na wijziging en de realisatie. Dit is het saldo van het verschil aan de lastenkant en het verschil aan de batenkant. Wij elimineren eerst de verschuivingen tussen de programma's, dat zijn verschillen die elkaar opheffen en dus geen effect hebben op 'het saldo onderaan de streep' en lichten vervolgens de belangrijkste oorzaken van de resterende verschillen toe.

(Bedragen x € 1.000; bedragen voorzien van mintekens zijn nadelige verschillen ten opzichte van de begroting)

Programma	Saldo verschillen tussen begroting en realisatie (A)	Eliminatie verschuivingen tussen programma's(B)	Saldo verschillen tussen begroting en realisatie (na eliminatie verschuivingen) (A) - (B)
Burgerrelaties	-84	-129	45
Openbare orde en veiligheid	62	0	62
Raad en raadsondersteuning	-10	0	-10
College en middelen	825	56	769
Wegen, water, groen en verkeer	-146	-88	-58
Ruimtelijke ontwikkeling	247	73	174
Milieu	-105	0	-105
Onderwijs	91	0	91
Economische zaken	6	0	6
Werk en inkomen	-266	0	-266
Cultuur	55	0	55
Sport en recreatie	8	0	8
Welzijn en zorg	687	0	687
Sociaal domein	210	0	210
Bestemming (mutaties reserves)	88	88	0
Totaal	1.668	0	1.668

Het positieve verschil van € 769.000 bij het programma College en middelen is ontstaan door een voordelig verschil van € 312.000 op de Gemeentefonds-uitkering, een (tussentijdse) winstuitkering van € 412.000 over 2015 van GEM Haren Noord C.V., waartoe besloten is na de opstelling van de Bestuursrapportage 2015 en die dus niet meer kon worden verwerkt in de begroting en overige verschillen van per saldo € 45.000 voordelig.

Het voordeel van € 174.000 op het programma Ruimtelijke ontwikkeling is veroorzaakt door meevallende leges voor omgevingsvergunningen in verband met het hoger dan verwachte bouwvolume, een voordeel van € 143.000 en overige verschillen van in totaal € 31.000 voordelig.

Het nadeel van € 105.000 op het programma Milieu is ontstaan door een (niet-geraamde) dotatie aan de Voorziening Geluidhinder Spoorweg in verband met kosten- en subsidierisico's rondom dit project.

Het nadeel van € 266.000 op het programma Werk en inkomen kan verklaard worden uit een nadeel van € 210.000 op bijstandsverlening (hogere volumes), een nadeel van € 44.000 in verband met liquidatiekosten van de gemeenschappelijke regeling BWR en overige verschillen van in totaal € 12.000 nadelig.

Het programma Welzijn en zorg gaf een voordelig verschil ten opzichte van de begroting te zien van € 687.000. De verklaring hiervoor is gelegen in lager dan begrote kosten voor de huishoudelijke verzorging in het kader van de WMO, die onder atrek van de lagere eigen bijdragen leidden tot een voordeel van € 424.000. Daarnaast waren er voordelen op het gehandicaptenvervoer van in totaal € 96.000 en op woonvoorzieningen voor gehandicapten van € 56.000. Voorts leidde een lager beroep op de gecontracteerde basisondersteuning tot een voordeel van € 80.000 en leidden overige verschillen tot een voordeel van € 31.000.

Het programma Sociaal Domein gaf een meevaller van € 210.000 te zien in verband met € 160.000 lager dan begrote zorgkosten, € 85.000 lager dan begrote uitvoeringskosten en € 35.000 hoger dan begrote invoeringskosten.

Aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Ter invulling van de ombuigingen is door u besloten om de post onvoorzien te schrappen. Vanaf de begroting 2014 was dan ook geen post onvoorzien opgenomen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn voor ons inkomsten waar geen specifieke prestatie van onze gemeente tegenover staat (Bedragen x € 1.000):

	Begroting Realisatie		Vershil Realisatie	
	2015 na wijziging	2015	Realisatie en Begroting na wijziging 2015 (minteken is nadeel)	2014
Onroerendezaakbelasting (OZB)	4.284	4.276	-8	4.106
Forensenbelasting	42	37	-5	41
Toeristenbelasting	117	126	9	82
Gemeentefonds	24.034	24.571	537	19.262
Beleggingen en rente reserves	511	922	411	390
Saldo kostenplaats kapitaallasten	617	636	19	669
Saldo overige kostenplaatsen	-1.522	-1.500	22	-1.498
Totaal algemene dekkingsmiddelen	28.083	29.068	985	23.052

Gemeentefonds

De meevaller van € 537.071 ten opzichte van de begroting kan als volgt verklaard worden:

- Het zogenaamde koppengeld voor het asielzoekerscentrum (een bedrag per asielzoeker die nog niet is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie) van € 224.706 is ontvangen als een decentralisatie-uitkering in het Gemeentefonds, terwijl de verwachting was dat het geld als doeluitkering binnen zou komen. Op dit product leidt dit tot een voordeel, op de producten 31 Burgerrelaties (in programma Burgerrelaties) en 286 Bijzondere Baten en Lasten en Verrekeningen Voorgaande Dienstjaren leidt dit tot nadelen van respectievelijk € 129.000 (het 2015-deel van het koppengeld) en circa € 95.000 (het 2014-deel van het koppengeld). De voor- en nadelen vallen dus tegen elkaar weg;
- Het effect van de Septembercirculaire 2015, een voordeel van € 93.845;

- Het effect van de Decemercirculaire 2015, een voordeel van € 13.344;
- Overige verschillen, een voordeel van € 205.176. Het betreft vooral de hoger dan verwachte Harense aantallen van de verdeelmaatstaven bijstandsontvangers, lage inkomens en minderheden.

Beleggingen en rente reserves

In verband met de voorspoedige ontwikkeling van Deelgebied 5/6 en in verband met de daarmee verband houdende verbeterde winstprognose, heeft GEM Haren Noord aan het einde van 2015 besloten tot een (tussentijdse) winstuitkering over 2015. Dit heeft geleid tot een meevaller ten opzichte van de begroting van circa € 412.000.

Overzicht incidentele lasten en baten

(x € 1.000; negatieve bedragen zijn baten)

Omschrijving	Bedrag	Programma
Inkomsten Fonds Bovenwijks Haren Noord (tot en met 2019)	-504	College en middelen
Winstuitkering GEM Haren Noord C.V.	-412	College en middelen
Afwaardering te verkopen vastgoed	105	College en middelen
Boekwinst verkoop voormalige school De Meent	-391	College en middelen
Dotatie aan Voorziening Riolering ex. artikel 44 lid 2 BBV in verband met omvorming Bestemmingsreserve Riolering	88	Wegen, water, groen en verkeer
Incidenteel hogere opbrengst omgevingsleges in verband met grote bouwprojecten	-143	Ruimtelijke ontwikkeling
Kosten project Meerweg	30	Ruimtelijke ontwikkeling
Dotatie Voorziening Geluidhinder Spoorweg	105	Milieu
Liquidatiekosten BWR	44	Werk en Inkomen
Budgetoverheveling 2014/2015	125	Diverse programma's
Kapitaallastenschuif	-400	Diverse programma's
Niet uitgegeven budgetten (over te hevelen van 2015 naar 2016)	-226	Diverse programma's
Toevoeging deel boekwinst De Meent aan Bestemmingsreserve Quintusschool	342	Mutaties reserves
Toevoeging aan Bestemmingsreserve Zernike College vanuit tijdelijke extra Gemeentefondsuitkering i.v.m. Zernike College	1.033	Mutaties reserves
Incidentele extra toevoeging best.reserve nieuw raadhuis gedekt uit de resultatenrekening 2015	162	Mutaties reserves
Toevoeging aan de Algemene Reserve i.v.m. kapitaallastenvoordeel uit oude afboeking	60	Mutaties reserves
Inzet deel vrijval egalisatiefonds groot onderhoud via onttrekking aan AR	-100	Mutaties reserves
Onttrekking budgetoverheveling 2014/2015 aan bestemmingsreserve	-125	Mutaties reserves
Onttrekking bestemmingsreserve Meerweg	-30	Mutaties reserves
Onttrekking aan bestemmingsreserve Riolering in verband met omvorming tot Voorziening Riolen ex. Artikel 44 lid 2 BBV	-88	Mutaties reserves
Rentetoevoegingen aan reserves	311	Mutaties reserves
Totaal incidentele lasten/baten	-14	

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

(Bedragen x € 1.000)

Naam reserve	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo
Res. Dekking Gerealiseerde Inv. (RDGI)	0	-131	-131
Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis	0	-276	-276
Bestemmingsreserve Zernike College	0	-89	-89
Bestemmingsreserve Quintusschool	0	-25	-25
Totaal	0	-521	-521

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna: WNT) is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd, respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de WNT. De WNT voorziet in een democratisch gelegitimeerd instrument waarmee normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd voor de bezoldiging van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De gemeente is verplicht om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Het bezoldigingsmaximum 2015 bedraagt € 230.474.

In 2015 hebben geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden. Zowel bij vast als bij tijdelijk personeel.

De WNT geeft aan dat de gemeente verplicht is om de beloning van de gemeentesecretaris en de griffie op te nemen in het financieel jaarverslag. In 2015 betreft dit de volgende personen (bedragen in €):

Naam	Functie	Duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	Beloningen betaalbaar op termijn	Totaal
Mevr. De Wilde	Directeur / gemeentesecretaris	1 fte, heel 2015	86.506	0	0	86.506
Dhr. De Vries	Griffier	1 fte, heel 2015	73.923	0	0	73.923

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting afwijking
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 06</i>
			1 2002-18.802e/51/A.13,RP	€ 0	€ 16.896	€ 40.000	€ 69.896	
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			11					
			12					
			13					
			14					

15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					

52					
53					
54					
55					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
62					
63					
64					
65					
66					
67					
68					
69					
70					
71					
72					
73					
74					
75					
76					
77					
78					
79					
80					
81					
82					
83					
84					
85					
86					
87					
88					

89						
90						
91						
92						
93						
94						
95						
96						
97						
98						
99						
100						
	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Afspraak Alleen in te vullen na afloop project	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Realisatie Alleen in te vullen na afloop project	Activiteiten stedelijke vernieuwing Toelichting afwijking Alleen in te vullen na afloop project	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 08</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 09</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 11</i>	
1	2002-18.802e/51/A.13,RP	Nee				
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

		9				
		10				
		11				
		12				
		13				
		14				
		15				
		16				
		17				
		18				
		19				
		20				
		21				
		22				
		23				
		24				
		25				
		26				
		27				
		28				
		29				
		30				
		31				
		32				
		33				
		34				
		35				
		36				
		37				
		38				
		39				
		40				
		41				
		42				
		43				
		44				
		45				

		46				
		47				
		48				
		49				
		50				
		51				
		52				
		53				
		54				
		55				
		56				
		57				
		58				
		59				
		60				
		61				
		62				
		63				
		64				
		65				
		66				
		67				
		68				
		69				
		70				
		71				
		72				
		73				
		74				
		75				
		76				
		77				
		78				
		79				
		80				
		81				
		82				

			83						
			84						
			85						
			86						
			87						
			88						
			89						
			90						
			91						
			92						
			93						
			94						
			95						
			96						
			97						
			98						
			99						
			100						
OCW	D11	Wet participatiebudget 2014 - overgangsrecht 2015 reservingsregeling deel educatie		Besteding in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.	Baten in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.				
		Wet participatiebudget							
		Gemeenten							
				<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>				
				<i>Indicatornummer: D11 / 01</i>	<i>Indicatornummer: D11 / 02</i>				

M&I	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (inclusief bestrijding spoorweglawaaï) Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor matie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>
			1 BSV 2011057206	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenM/BSK- 2012/246567	€ 377.748	€ 0	€ 0	€ 0
			3 IenM/BSK- 2015/168158	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4				
			5				
			6				
			7				
			8				
			9				
			10				
			11				
			12				
			13				
			14				
			15				
			16				
			17				
			18				
			19				
			20				
			21				

22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				

59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				

96						
97						
98						
99						
100						
	Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording Ja/Nee
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11</i>
1	BSV 2011057206	€ 138.219	€ 0	€ 0	€ 664.845	Nee
2	lenM/BSK-2012/246567	€ 0	€ 3.081.143	€ 0	€ 0	Nee
3	lenM/BSK-2015/168158	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						

19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					
52					
53					
54					
55					

56					
57					
58					
59					
60					
61					
62					
63					
64					
65					
66					
67					
68					
69					
70					
71					
72					
73					
74					
75					
76					
77					
78					
79					
80					
81					
82					
83					
84					
85					
86					
87					
88					
89					
90					
91					
92					

			93								
			94								
			95								
			96								
			97								
			98								
			99								
			100								
M&I	E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is) Afspraak	Aantal afgeronde projecten (jaar T) Realisatie	Eindverantwoording Ja/Nee						
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E26 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E26 / 02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E26 / 03</i>	1	0	Nee			
M&I	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen				
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 05</i>				
			1 2012-35914	€ 0	€ 0						
			2								
			3								
4											

5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				

42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				

79					
80					
81					
82					
83					
84					
85					
86					
87					
88					
89					
90					
91					
92					
93					
94					
95					
96					
97					
98					
99					
100					
	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 10</i>
1	2012-35914	€ 0	€ 0		Ja
2					
3					

		4				
		5				
		6				
		7				
		8				
		9				
		10				
		11				
		12				
		13				
		14				
		15				
		16				
		17				
		18				
		19				
		20				
		21				
		22				
		23				
		24				
		25				
		26				
		27				
		28				
		29				
		30				
		31				
		32				
		33				
		34				
		35				
		36				
		37				
		38				
		39				
		40				

41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				

			78					
			79					
			80					
			81					
			82					
			83					
			84					
			85					
			86					
			87					
			88					
			89					
			90					
			91					
			92					
			93					
			94					
			95					
			96					
			97					
			98					
			99					
			100					
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoordden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1A / 01</i>	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 02</i>	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 03</i>			

1	60017 Haren	39,48	1,73
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			
33			
34			
35			
36			
37			

38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		
51		
52		
53		
54		
55		
56		
57		
58		
59		
60		
61		
62		
63		
64		
65		
66		
67		
68		
69		
70		
71		
72		
73		
74		

			75					
			76					
			77					
			78					
			79					
			80					
			81					
			82					
			83					
			84					
			85					
			86					
			87					
			88					
			89					
			90					
			91					
			92					
			93					
			94					
			95					
			96					
			97					
			98					
			99					
			100					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2015 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i>

